

РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В «3D»: ДОСТУПНІСТЬ, ДІАЛОГ, ДИНАМІКА

**Матеріали IV Всеукраїнської науково-
практичної Інтернет-конференції**

17-21 лютого 2020 року

**Полтава
2020**

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії

МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНЕ
НАВЧАННЯ В «3D»: ДОСТУПНІСТЬ,
ДІАЛОГ, ДИНАМІКА»

м. Полтава, КУЕП ПДАА

17-21 лютого 2020 року

Полтава – 2020

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка» / укл. Н. В. Кононец, В. О. Балюк. – Полтава: КУЕП ПДАА, 2020. – 320 с.

Укладачі: *Кононец Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, КУЕП ПДАА*
Балюк Вікторія Олександрівна, магістр економічної кібернетики, КУЕП ПДАА

Програмний комітет

Гуржій Андрій Миколайович, головний науковий співробітник, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, дійсний член (академік) НАПН України, доктор технічних наук, професор

Гриньова Марина Вікторівна, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Кононец Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Осадченко Інна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, завідувач Польсько-українською науково-дослідницькою лабораторією психодидактики імені Я.А.Коменського

Штефан Людмила Андріївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Лапінський Віталій Васильович, кандидат фізико-математичних наук, доцент, провідний науковий співробітник, Інститут педагогіки НАПН України

Організаційний комітет

Рогоза Микола Єгорович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Ткаченко Андрій Володимирович, доктор педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Жданова-Неділько Олена Григорівна, доктор педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Муковіз Олексій Павлович, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії початкового навчання Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Нестуля Світлана Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, директор навчально-наукового інституту лідерства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Гук Інна Павлівна, кандидат педагогічних наук, методист, Медичний коледж Харківського національного медичного університету

Козаченко Олена Михайлівна, директор, КУЕП ПДАА

Марюхніч Тетяна Вікторівна, заступник директора з виховної роботи, КУЕП ПДАА

Балюк Вікторія Олександрівна, магістр економічної кібернетики, викладач дисциплін комп'ютерного циклу, КУЕП ПДАА

Тексти доповідей розміщено на веб-сайті КУЕП ПДАА за адресою:
http://acup.poltava.ua/?page_id=4277

Матеріали подані в оригіналі. Відповідальність за зміст матеріалів несе автор. Автор гарантує, що стаття є оригінальною, не містить запозиченої інформації без відповідного посилання чи попереднього узгодження. Авторські права на всі матеріали належать їх авторам.

*Рекомендовано до друку педагогічною радою КУЕП ПДАА
(протокол № 4 від 28.02.2020 року)*

ЗМІСТ

Секція 1. Євроінтеграційні процеси та сучасні проблеми в українській освіті	9
Гриньова М. В. МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ОРГАНІЗАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ	9
Чемерин А. С. СТИЛІ КЕРІВНИЦТВА НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ ТА ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЇХ ВИБІР	12
Миронець А. В. ТЕХНІКИ ЕФЕКТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙ	14
Поцяпун В. В. КОМУНІКАЦІЙНІ БАР'ЄРИ В КЕРІВНИЦТВІ ШКОЛОЮ	16
Ланко В. М., Онищенко Ю. В. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС В КОЛЕДЖІ	18
Стрижак Ю. О. САМОРЕГУЛЯЦІЯ ЯК ОСНОВА УСПІШНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ	21
Гук І. П., Долматова М. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРОЄКТУВАЛЬНОГО КОМПОНЕНТУ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ	26
Корилюк С. І. ДУАЛЬНА ОСВІТА – ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ	28
Тристан Д. В. СТИЛІ КЕРІВНИЦТВА У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	31
Ночовна Н. В., Крайнєва Т. В., Батрак Л. С. МЕДІАОСВІТА СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ	34
Секція 2. Сучасні навчальні ресурси та інформаційні технології в освітньому процесі	38
Лапінський В. В. НАОЧНІСТЬ, КОГНІТИВНІСТЬ І ГНОСТИЧНІСТЬ ПОДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЕЛЕКТРОННИМИ ОСВІТНІМИ РЕСУРСАМИ	38
Кропивка О. Г. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ДО ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ	41
Кононець Н. В. ВІРТУАЛЬНА ДОШКА PADLET ЯК ЕЛЕМЕНТ ТА ЗАСІБ РОЗВИТКУ ВІРТУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	44
Микуця К. В., Кононець Н. В. ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ ПРАВОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ	51
Беркут К. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ У ВНЗ»	54

Фурсов І. С. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	57
Бондаренко А. П. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ	61
Улинець А. Ю., Маргітєв З. Ю., Крижанівська Н. Л. ІНТЕЛЕКТ-КАРТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ	66
Сердюк О. І., Рогова Л. В. ВИКОРИСТАННЯ ЗАДАЧ ПРИКЛАДНОГО ХАРАКТЕРУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	69
Гайдаш Я. Л. СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ ДЛЯ УРОКІВ ІНФОРМАТИКИ	73
Кобилинська М. М. ІНТЕРАКТИВНИЙ РОБОЧИЙ ЗОШИТ– ЦІКАВИЙ ТА ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ	76
Касатова О. Л. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	80
Керносенко Н. В. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ НА УРОКАХ СЛОВЕСНОСТІ	82
Козиряцька Н. А. ЕФЕКТИВНІСТЬ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	83
Белов А. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ	86
Кужільний В. М. ОСОБЛИВОСТІ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ	89
Прокопенко І. К. ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ КОМПАС-3D В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	93
Рудик О. Ю., Маріїн Н. С., Ярошук С. І. ЗАСТОСУВАННЯ SOLIDWORKS У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	96
Рудик О. Ю., Тарашевський А. А. ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАМІНИ МАТЕРІАЛУ ДЕТАЛІ АВТОМОБІЛЯ ЗА ДОПОМОГОЮ SOLIDWORKS SIMULATION	100
Гафіяк А. М. ПРОГРАМА WINCHM ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ З ДИСЦИПЛІНИ	102
Худолій І. І. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТАБЛИЧНОГО ПРОЦЕСОРА MS EXCEL ДЛЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ФІЗИКИ	110
Ткаченко А. В., Жданова-Неділько О. Г. НАУКОВИЙ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРС «МАКАРЕНКІАНА»	114
Секція 3. Педагогічні технології ресурсно-орієнтованого навчання	119
Нестуля С. І. АСПЕКТИ УПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ «ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ШКОЛА ЛІДЕРІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ»	119

Мілева Н. В. ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ	125
Соколов Д. О. ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	127
Пилипенко Л. О. РЕАЛІЗАЦІЯ РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ: ДІЛОВІ ІГРИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ	130
Бровко Л. В., Стеценко О. О. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ФОРМ НАВЧАННЯ	135
Ващенко Н. О. ЗАСТОСУВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ – ЯК РЕЗЕРВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	139
Назаркевич Р. Т. ІМІТАЦІЙНО-ІГРОВЕ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ОКРЕМИХ ТЕМ КЛІНІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ, СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ І ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ТЕХНІКИ	143
Сікорська С. Л. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИХ ДИСЦИПЛІН	148
Мосійчук Г. С., Куденчук Л. А. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ	152
Шестопад О. В. ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ У КОЛЕДЖІ	157
Мальченко І. О. ВИКОРИСТАННЯ STEM ОСВІТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПОШУКОВОГО ІНТЕРЕСУ ТА АКТИВІЗАЦІЇ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ СПЕЦПРЕДМЕТІВ	159
Середа М. М. КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	162
Сас Н. М. МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО СКЛАДНИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	165
Секція 4. Проблеми виховання сучасної молоді: ресурсно-орієнтований підхід	169
Бутко М. О. УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ СТУДЕНТІВ ЯК РЕСУРС ВСЕБІЧНОГО ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДІ УКРАЇНИ	169
Коношенко О. Я. БУЛІНГ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	171
Заяць О. Й. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА	174
Маховська Х. О., Гірняк Л. О. ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ У КОЛЕДЖАХ	179
Реконвальд О. В. ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ НА ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	183

Ночовна Н. В., Манюненко В. П. ЗАСТОСУВАННЯ ЕТНОКВЕСТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО РЕСУРСУ У ВИХОВАННІ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ	187
Павелко Н. І. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	191
Булага К. М. УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ: НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ ЗАНЯТЬ НАРОДНОГО ХУДОЖНЬОГО КОЛЕКТИВУ АНСАМБЛЮ ТАНЦЮ «БАРВІНОК»	195
Марюхніч Т. В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	199
Секція 5. Інформаційно-освітнє середовище навчального закладу	202
Гриженко В. В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ МОДЕЛІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКЛАДАЧІВ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗПТО	202
Харченко О. В. ДИСТАНЦІЙНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ КУРС «РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ШКІЛ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ В УМОВАХ РАЙОННИХ МЕТОДИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ»	205
Бондаренко Л. П. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В СИСТЕМІ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ	209
Бондаренко А. П. ВЕБСАЙТ ВЧИТЕЛЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПЛАТФОРМА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	212
Волошко Л. Б. ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ	217
Вишневецька Л. Є. ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ	220
Муковіз О. П. МОДЕЛЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	222
Секція 6. Інноваційні методики навчання у процесі професійної підготовки фахівців	226
Балюк В. О. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»: СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ	226
Троцька Ю. О., Кононець Н. В. СИСТЕМА «ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ» В РОБОТІ ЮРИСТІВ	230
Прокопенко О., Кононець Н. В. ВИКОРИСТАННЯ ЮРИДИЧНИХ САЙТІВ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ	232
Сосненко Є. П. ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ФАКТОРУ ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ	233

Фурсов І. С. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ	236
Пугачова О. В. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	241
Левківський М. І. ЯК ЗРОБИТИ ЛЕКЦІЮ ЕФЕКТИВНОЮ	244
Чишко Н. П. ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	250
Жамардій В. О. РЕАЛІЗАЦІЯ КОТРОЛЬНО-ДІАГНОСТИЧНОГО БЛОКУ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ	253
Петровський В. Г. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ МЕХАНІКІВ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	256
Ховратов О. В. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ НА АРТЕРІАЛЬНУ ГІПЕРТЕНЗІЮ	259
Глотова Л. І. SOME METHODS FOR IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF TEACHING ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSE	260
Немазенко М. О. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	262
Сидоренко М. І. ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У НАВЧАННІ ФАХОВИХ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	264
Семко Л. П. МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ	266
Мельник І. Я., Мельник В. В. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ	269
Комар О. С. НАВЧАЛЬНІ КОМУНІКАТИВНІ МЕТОДИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	271
Шитикова Т. В., Чуйко О. А., Давиденко І. В. ВИВЧЕННЯ КЕФАЛОМЕТРИЧНИХ КРИТЕРІЇВ ЯК МЕТОДУ ЕКСПРЕС - ДІАГНОСТИКИ У ПСИХОМЕТРИЧНОМУ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	273
Олійник Т. М. ЕФЕКТИВНІСТЬ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЯКІСТЬ ЗНАНЬ, УМІНЬ, НАВИЧОК ЗА КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ КОМПЕТЕНЦІЯМИ	275
Бондаренко Л. Г., Могіна Н. В. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З «АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ»	278

Корнєва С. П., Придатко С. І., Федорченко А. Б. МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ ДИСЦИПЛІНИ «ФОТОГРАММЕТРІЯ»	282
Іванова К. С. ПОЄДНАННЯ ТЕОРІЇ З СУЧАСНОЮ РЕАЛЬНІСТЮ СТУДЕНТА-МЕДИКА, ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СОЦІОЛОГІЇ, З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНОГО ЗАНУРЕННЯ, ЯК ІНОВАЦІЙНОГО МЕТОДУ В ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ	288
Каїка Н. Г. СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТІВ	290
Терницька Н., Диндар П., Ланко В., Моргун Л., Придатко С. ВИКОРИСТАННЯ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ	293
Микитенко В. М., Мось М. І. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»	297
Сафронова І. А. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАТИКИ	301
Бородай Е.М. РОЗРОБКА ІНТЕГРОВАНОГО ІНТЕРАКТИВНОГО РЕСУРСУ «МАЙБУТНЬОМУ ЗАХИСНИКУ УКРАЇНИ» ЯК ДИДАКТИЧНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	305
Шарлай Н. М. ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ РОБОТИ ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА БОГОМОЛЬЦЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	307

СЕКЦІЯ 1. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ

Гриньова Марина Вікторівна

*член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор,
декан природничого факультету, Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка, grinovamv@gmail.com*

МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ОРГАНІЗАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ

Мотиваційний (стимулюючий) компонент організаторської діяльності менеджера освіти характерний при формуванні (стимулюванні) позитивного ставлення кожного працівника до мети роботи, змісту, обраних способів дій з урахуванням потребнісно-мотиваційної сфери кожної особистості, індивідуальних особливостей людей, особливих рис груп, колективів, причетних до трудового процесу. Мотиваційний компонент містить особливості мотивації керівника і до управлінської діяльності, і до її вдосконалення. Тобто, мотиваційний компонент містить функцію активізації (за Р.Х.Шакуровим), але він не обмежується збудженням і підтримкою оптимальної трудової напруги в колективі, спрямованої на досягнення високих результатів у навчально-виховній роботі, а включає такі елементи, як діяльність керівника закладу освіти щодо задоволення потреб підлеглих та дітей, виховання, культивування системи внутрішніх спонукань до самоактуалізації, самовдосконалення, пізнання, розвитку духовних потреб особистості (дитини, вчителя, інспектора та ін.).

У кожної особистості в процесі розвитку формується сукупність мотивів (мотиваційна сфера) з ієрархічною структурою. Згідно з Л. Божович, стійко домінуюча система мотивів - це спрямованість особистості. Так, за домінуванням потреб краще зробити "для себе", "для людей", "для справи", визначено відповідно егоїстичну, суспільну (колективну) та ділову спрямованості. У теоріях управління, менеджменту великої популярності набули ієрархічні моделі потреб Маслоу, Герцберга, Мак-Клелланда.

Досить продуктивною з точки зору нашого дослідження є "піраміда потреб" А. Маслоу. Згідно з його концепцією, всі потреби (і біогенні, і соціогенні) розташовані в п'ять нашарувань, які утворюють піраміду (фізіологічні потреби; потреба в безпеці та захищеності; потреба в любові та бути прийнятим; потреба в повазі, гідності, престижі; потреба в самоактуалізації). Основою піраміди є фізіологічні потреби, потім іде потреба в захисті, далі розташовані соціальні (вторинні) потреби. Вершиною піраміди А. Маслоу вважає потреби в самоактуалізації (самореалізації). Ідеї самоактуалізації особистості можуть бути використані в нашій країні на шляху розбудови суспільства, зокрема системи та процесу освіти й управління ними на гуманістичних засадах. Психологи виявили деякі загальні чинники позитивної та негативної мотивації активності особистості.

Позитивну мотивацію активності можуть викликати:

- ✓ позитивна оцінка та схвалення дій, вчинків особистості;
- ✓ підтримка, заохочення наступних актів, які подібні до попередніх, у словесній або несловесній формі;
- ✓ зміна поведінки, характеру активності іншої особи в напрямі, який є бажаним для суб'єкта впливу (наприклад, підкорення);
- ✓ – самостійне продовження та розвиток того виду та напрямку впливу, які пропонує суб'єкт, а також стилю роботи...;
- ✓ – цілеспрямований, відповідний, бажаний, прийнятний для обох вплив з боку об'єкта...".

Негативну мотивацію активності особистості можуть викликати:

- ✓ негативна оцінка конкретної дії, вчинку на тлі загального позитивного ставлення до особистості;
- ✓ незгода, відмова від поведінки, що пропонується, і ставлення до справи, до людей, до самого себе;
- ✓ відмова від співробітництва, взаємодопомоги; позиція "не брати участі";
- ✓ опір реактивний або активний, тобто самостійний, ініціативний".

Стратегічною метою менеджменту в освіті є створення найсприятливіших умов для саморозвитку, самоактуалізації особистості [1]. А це у свою чергу неможливо, якщо освітній менеджер не налаштований на успіх.

У контексті вище викладеного зазначимо, що у процесі професійної підготовки освітніх менеджерів доцільним є запропонувати студентам тестування на визначення мотивації до успіху [2].

Тест «Яка у вас мотивація до успіху»

Якщо хочете дізнатись, наскільки сильна у Вас мотивація до досягнення намічених цілей, дайте чіткі відповіді («так» або «ні») на запропоновані запитання. При цьому за кожну відповідь «так» на запитання 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 37, 40, 41 та за кожну відповідь «ні» на запитання 6, 11, 12, 13, 18, 20, 24, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39 поставте собі по одному балу.

1. Якщо необхідно зробити вибір, то краще негайно, ніж відкласти його на невизначений термін.
2. Я дратуюсь, якщо не можу повністю виконати завдання.
3. Коли я працюю, то забуваю про все інше.
4. Якщо виникає проблемна ситуація, то я часто відкладаю прийняття рішення до „кращих часів”.
5. Коли я не зайнятий, то втрачаю спокій.
6. У деякі дні мої успіхи нижчі від середніх.
7. Я набагато суворіший до себе, ніж до інших.
8. Я доброзичливіший від інших.
9. Коли я відмовляюсь від важкого завдання, то потім суворо картаю себе за це, оскільки переконаний, що міг би успішно його виконати.
10. У процесі роботи я потребую незначних пауз для перепочинку.
11. Старанність — це не основна моя риса.

12. Мої досягнення у праці не завжди однакові.
13. Мене більше приваблює інша робота, ніж та, якою я зараз зайнятий.
14. Критика мене стимулює більше, ніж похвала.
15. Я знаю, що мої колеги вважають мене діловою людиною.
16. Перешкоди роблять мої рішення твердішими.
17. Я честолюбний.
18. Коли я працюю без ентузіазму, то це дуже помітно.
19. Виконуючи роботу, я розраховую лише на власні сили.
20. Інколи я відкладаю те, що необхідно зробити негайно.
21. Необхідно покладатись лише на себе.
22. У житті мало речей, важливіших за гроші.
23. Завжди, коли мені необхідно виконати дуже важливе завдання, я думаю тільки про нього.
24. Я менш честолюбний, ніж інші.
25. У кінці відпустки (канікул) я, зазвичай, радію, що швидко піду на роботу (навчання).
26. Якщо я маю бажання працювати, то роблю це краще та кваліфікованіше від інших.
27. Мені легше спілкуватися з людьми, які можуть наполегливо працювати.
28. Коли я не маю чим зайнятись, то почуваю себе якось не по собі.
29. Мені доводиться виконувати відповідальну роботу частіше, ніж іншим.
30. Якщо мені доводиться приймати рішення, я намагаюсь робити це якомога краще.
31. Мої друзі іноді вважають мене лінивим.
32. Мої успіхи певною мірою залежать від колег.
33. Немає сенсу сперечатись з керівником.
34. Іноді я не знаю, яку роботу мені доведеться виконувати.
35. Коли щось не виходить, я стаю нетерплячим.
36. Зазвичай я звертаю незначну увагу на свої досягнення.
37. Якщо я працюю з іншими, то моя робота дає відмінні результати від результатів їхньої роботи.
38. Багато справ я не доводжу до логічного завершення.
39. Я заздрю людям, які не дуже завантажені роботою.
40. Я не заздрю тим, хто прагне влади та успіху.
41. Якщо я впевнений у своїй правоті, то для доведення цього можу вжити крайніх заходів.

Результати:

28—32 бали: У Вас надзвичайно сильна мотивація до успіху. Ви наполегливі у досягненні цілей, готові здолати будь-які перешкоди, прагнете самореалізації, визнання, становища в суспільстві, і для досягнення цього у Вас є всі необхідні риси: знання, вміння взаємодіяти з оточенням, працелюбність, чесність, порядність та наполегливість.

15—27 балів: У Вас достатня мотивація до успіху, така як у більшості успішних людей. Ваше прагнення до успіху проявляється часто, Вам хочеться

всі зусилля скерувати на досягнення цілей, лише інколи Ви вважаєте, що цілі недосяжні. Ви достатньо наполегливі та цілеспрямованості.

15—20 балів: У Вас середня мотивація до успіху, така як у більшості людей. Ваше прагнення до успіху набуває форм приливів та відливів: інколи Вам хочеться всі зусилля скерувати на досягнення цілей, інколи — усе кинути, оскільки Ви вважаєте, що цілі недосяжні. Вам потрібно розвивати у собі почуття наполегливості та цілеспрямованості.

14 балів і менше: Мотивація до успіху дуже слабка. Ви задоволені собою та існуючим станом речей і переконані, що незалежно від затрачених зусиль усе відбудеться так, як має відбутися.

Список використаних джерел

1. Гриньова М.В. (2013). Саморегуляція менеджера освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, I(6), 69–72.
2. Гриньова, М. В. (2008). *Саморегуляція*. Полтава: АСМІ.

Чемерин Анастасія Сергіївна

*студентка групи П-21, природничий факультет, Полтавський
національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
chemerun18@gmail.com*

СТИЛІ КЕРІВНИЦТВА НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ ТА ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЇХ ВИБІР

У сучасному освітньому просторі важливим фактором успіху навчального закладу є вибір стилю керівництва, тому щоб досягти висот потрібно правильно розставити пріоритети.

Доцільно згадати, що стиль керівництва - це спосіб, яким керівник управляє підлеглими йому співробітниками, а також незалежний від конкретної ситуації управління зразок поведінки керівника.

Тобто стиль керівництва визначає ставлення його до підлеглих. Виділяють такі типи стилів керівництва: автократичний, демократичний, ліберальний[1].

Якщо керівництво обирає автократичний стиль управління, то на перше місце ставиться робота, а потім вже людина.

Увага до головної (роботи) і неухва до людини характеризує і висвітлює стосунки між керівником і підлеглим. Дуглас Мак-Грегор, відомий учений у сфері лідерства, охарактеризував стосунки автократичного керівника з підлеглими так:

1. Люди спочатку не люблять трудитися і за першої-ліпшої можливості уникають роботи.
2. У людей немає честолюбства, і вони прагнуть позбутися відповідальності, вважаючи за краще, щоб ними керували.
3. Якнайбільше люди хочуть захищеності.
4. Щоб примусити людей трудитися, необхідно використовувати примус контроль і загрозу покарання.

Цю теорію Мак-Грегора назвав теорією "Х".

Уявлення демократичного керівника про працівників відрізняються від уявлень автократичного керівника. Мак-Грегор назвав їх теорією "Y":

1. Праця - процес природний. Якщо умови сприятливі, люди не тільки візьмуть на себе відповідальність, вони прагнутимуть її.

2. Якщо люди залучені до організаційної мети, вони будуть використовувати самоврядування і самоконтроль.

3. Залучення є функцією винагороди, пов'язаної з досягненням мети.

4. Здібність до творчого вирішення проблем зустрічається часто, а інтелектуальний потенціал середньостатистичної людини використовується лише частково[2].

Якщо ж керівництво обирає демократичний стиль управління, то воно перш за все із свого боку повинно правильно розподіляти обов'язки кожного учасника освітнього процесу. Підлеглі мають широку свободу у виборі способів і методів виконання поставлених завдань.

Під час ліберального стилю керівництва підлеглі мають повну свободу в ухваленні власних рішень, а керівник – стратег і дипломат.

Також існує і інша класифікація стилів керівництва, її можна поділити на два основних типи.

Перший стиль орієнтований на завдання. В цьому випадку керівник засуджує недостатню роботу, спонукає повільно працюючих співробітників докладати більше зусиль, надає особливого значення обсягу роботи, керує залізною рукою, звертає увагу на те, що його співробітники працюють з повною віддачею, спонукає співробітників за допомогою натиску і маніпулювання до ще більших зусиль, вимагає від мало результативних співробітників більшої віддачі.

Другий стиль - особистісно-орієнтований.

У центрі уваги стоять співробітники з їх потребами і очікуваннями. За Бізань, керівник:

- Звертає увагу на здоров'я співробітників;
- Піклується про хороших відносинах зі своїми підлеглими;
- Звертається зі своїми підлеглими як з рівноправними;
- Підтримує своїх співробітників в тому, що вони роблять або повинні зробити;
- Заступається за своїх співробітників.

Керівник, який управляє, орієнтуючись на особу, не може, однак, відразу розраховувати на повне задоволення співробітників. Для цього важливі вплив і повагу керівника «нагорі», на основі чого він повинен захищати інтереси співробітників[3].

Розглянувши всі стилі керівництва, важливо розглянути фактори, що впливають на їх вибір. Їх розділяють на суб'єктивні (індивідуально-психологічні риси керівників і ділові якості керівників) та об'єктивні (чинники внутрішнього та зовнішнього середовища).

До чинників, які визначають індивідуально-психологічні риси керівників віднесемо характер, тип темпераменту, акцентуація характеру, розум, інтелект, спрямованість керівника, інтереси керівника, переконання, здібності, вольові

якості, життєві позиції і цінності менеджера, харизму, комунікабельність, стресостійкість, порядність.

До групи суб'єктивних чинників, які впливають на вибір стилю керівництва належать ділові якості керівників. До цієї групи чинників ми відносимо: організаційні здібності, освіту (зокрема знання основ теорії управління), наявний загальний та управлінський досвід, компетентність, наявність у керівника авторитету, міру відповідності особистих рис менеджера характеру об'єкта управління, гнучкість, інтернальність, управлінську культуру, вміння формувати колектив, здатність делегувати повноваження [4].

Об'єктивні чинники, що формують вибір стилів керівництва, варто розділити за середовищем впливу на: чинники внутрішнього і зовнішнього середовища. До чинників внутрішнього середовища, що належать до групи системи менеджменту, віднесемо корпоративну культуру, умови праці керівника, кількість і вид винагород, місце, яке займає керівник в ієрархії управління, специфіку сфери певної діяльності. До об'єктивних чинників зовнішнього середовища, які впливають на вибір стилів керівництва, віднесемо: стан економіки, середовище функціонування організації, стислі терміни виконання робіт, дефіцит ресурсів.

Отже, успіх навчального закладу на пряму залежить від керівництва та його дій. Звичайно, кожен управлінець унікальний і має свої специфічні методи управління. Все це залежить не тільки від пріоритетів школи, а й від темпераменту самого лідера. Тому доцільно зазначити, що вибір методів управління залежить від багатьох факторів і має багатогранний характер.

Список використаних джерел

1. URL: https://knowledge.allbest.ru/management/2c0a65635b2bc78a4c53a89521216d26_0.html
2. URL: https://pidruchniki.com/1405092350987/menedzhment/sutnist_tipi_stiliv_kerivnitstva
3. URL: https://studopedia.com.ua/1_130151_avtokratichniy-tip-kerivnika.html
4. URL: <https://studopedia.org/10-76276.html>

Миронець Анна Василівна

*студентка групи П – 21, природничий факультет, Полтавський
національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
annamyronets@ukr.net*

ТЕХНІКИ ЕФЕКТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Існує багато визначень терміна комунікація. У цьому посібнику ми використовуємо його в такому значенні: Комунікація – це процес обміну думками, ідеями, фактами з важливими для досягнення вашої мети групами людей або особами. Його мета — досягти взаєморозуміння та отримати довіру.

До технік ефективних комунікацій належать:

- персоналізація

- візуальний сторітелінг
- цифри
- зворотний зв'язок
- результати

Персоналізація - це вміння організації звернутися адресно, щоб людина відчула особливе ставлення, власну цінність та емоційний зв'язок із вами.

За допомогою адресного звертання ми подаємо нашій аудиторії сигнал: ви важливі для нас, ми цінуємо вас! «Ця інформація буде цікава батькам першачків», «Гранти для науковців-мікробіологів», «Дякуємо, вчителю!»... Звернутися адресно може навіть компанія з мільярдами клієнтів.

У сучасному світі важливо персоналізувати й саму організацію, тобто будувати комунікацію «від людей до людей». Це може допомогти знизити невдоволення (приклад на сторінці 19 — Київський метрополітен) або встановити тісніший емоційний контакт із вашою аудиторією. Сьогодні персональна комунікація перемагає офіційну й забезпечує більшу швидкість і якість контакту.

Сторітелінг (із англійської так і перекладається – розповідання історій) – це невмирущий прийом, яким варто володіти журналісту. Із розвитком інтернету та мобільних пристроїв візуальна комунікація стає чи не найважливішою складовою сучасних масових комунікацій. Проілюстрована новина привертає більше уваги, краще сприймається, легше запам'ятовується. Проте фото, відео, інфографіка можуть як підсилити ваше повідомлення, так і зруйнувати його.

Ви даєте телеканалу коментар на фоні шафи з купою застарілих паперових папок? Глядач уже не вірить у розповідь про зміни та інновації.

На вашому робочому місці сучасні гаджети, книжки з професійного розвитку або щось таке, що надихає? Матеріали про роботу або яскраві графіки за спиною? Так ви витратите значно менше зусиль, щоби справити враження сучасної прогресивної організації.

Надмірні квіткові композиції, короваї, рушники не виглядають урочисто. Застарілі формати свят і нарад транслюють сигнал про несучасність, бюрократію, неефективність. Тим часом як прості сучасні формати й символи, наприклад, нарада на кольорових мішках-кріслах, квести, навпаки, підкреслюють, що ви на шляху змін [1].

Дуже добре запам'ятовуються, сприймаються й поширюються цифри. Тож рахуйте! Коли для ілюстрації або підтвердження думки ви використовуєте статистику й цифри, знайдіть час, щоби перетворити їх на образи. І не забувайте давати коректне посилання на джерело даних чи авторство ілюстрації.[2]

Є велика різниця між «ми казали» й «вони знають / зрозуміли / зроблять». Як правило (хоч і на жаль), наші цільові аудиторії — не група фанів, що закоханими очима стежать за кожним рухом улюбленої зірки. А отже, розраховувати на те, що вони знають, тому що «ми вже десятки разів казали», «на сайті опубліковано» й «листа надсилали», не варто. Варто переконатися, що саме зрозуміла чи знає аудиторія після вашої комунікації, як сприйняла вашу ідею або проект, як оцінює ваші дії або пропозиції. Це дасть вам розуміння, що треба змінити у ваших діях або комунікаціях, та куди рухатися. Формати й

канали для отримання зворотного зв'язку: онлайн-опитування або голосування. Через ваш сайт, сторінку в соцмережі Фейсбук, групи у Вайбері чи інших месенджерах, розсилку електронною поштою; офлайн-опитування або голосування. У холі навчального закладу або управління освіти, на виставках, конференціях, у парках, на святах, у торгових центрах. Скрізь, де буває ваша аудиторія й де ви маєте можливість організаційно це зробити; дискусії, громадські обговорення, круглі столи. Ці формати дозволяють окреслити питання та поцікавитися думкою експертів, почути, які запитання та проблеми виникають у ваших аудиторій. Відповісти на них або скоригувати свої дії; формати, які у вас уже є. Але дуже часто вони залишаються формальністю й не завжди стають основою для прийняття рішень та планування комунікацій; особисте спілкування. Іноді зворотний зв'язок потребує не нових форматів, а інших підходів та систематизації. Адже батьківські збори, особистий прийом громадян, дні відкритих дверей — це теж канали для отримання зворотного зв'язку.

Ще одна дуже важлива техніка - «Всі результати в одному місці». Комунікувати результат своєї діяльності і його вплив на ваші аудиторії є життєво важливим.

Ваше завдання — мати й регулярно оновлювати інфографіку, банери, або ту саму топ-десятку ваших досягнень, та розміщувати їх на перших сторінках сайтів або в закріплених розділах на Фейсбуку, додавати як довідки до прес-релізів, нагадувати в дописах, комунікувати в інші доступні способи. Вони можуть бути тематичними, як-от про НУШ. А можуть стосуватися саме вашої організації або проекту.

Ця техніка одна з найпростіших і потребує лише вашої уваги й розуміння, наскільки це змінює на краще сприйняття вашої організації і вас особисто як керівників [3].

Список використаної літератури

1. <https://ms.detector.media/onlain-media/post/>
2. <https://imi.org.ua/>
3. Краснова К. Ефективні комунікації для освітніх управлінців. – К., 2019. – 72с.

Поцяпун Вікторія Володимирівна

*студентка групи П-21, природничий факультет, Полтавський
національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка,
poziapun@gmail.com*

КОМУНІКАЦІЙНІ БАР'ЄРИ В КЕРІВНИЦТВІ ШКОЛОЮ

Комунікаційні бар'єри в керівництві школою — це велика проблема під час організації навчально-виховного процесу, тому вирішення даного питання є нагальним і пріоритетним у сучасному освітньому просторі.

Для розкриття даного питання потрібно розглянути від чого залежить ефективність діяльності організації. По-перше, від успішності ділового спілкування директора з підлеглими, по-друге, від особливості спілкування вчителів з учнями, по-третє, від тактовного спілкування працівників школи з батьками. Сприяння досягненню взаєморозуміння між людьми, які працюють пліч-о-пліч, створення особистішого комунікативного комфорту для кожного працівника й організації загалом — невід’ємна частина роботи організатора освітнього процесу.

Комунікаційні бар’єри є однією з причин виникнення і розгортання внутрішньо-особистісних, міжособистісних, внутрішньогрупових і міжгрупових конфліктів, які виникають в організаціях. Вони також можуть призводити до зниження результативності діяльності менеджерів і персоналу організацій, впливати на їх міжособистісні стосунки, емоційний стан, ступінь задоволення роботою тощо. Тому важливість профілактики та подолання комунікаційних бар’єрів в організації очевидна[1].

Говорячи про комунікаційні бар’єри, доцільно зазначити, що це явища деформації комунікаційного процесу, викликані різними причинами, що можуть приводити до неадекватних дій одержувача.

Навіть якщо одержувач отримує повідомлення і чесно намагається його зрозуміти (декодувати), цей процес може бути обмежено низкою перешкод або бар’єрів, що зазвичай виникають у фізичному оточенні або в сфері емоцій людини. Перешкоди навіть можуть зробити комунікації неможливими - або через них «проривається» тільки частина інформації, або одержувачі неправильно інтерпретують значення повідомлення[2].

Такі бар’єри можуть виникати через відсутність розуміння між учасниками спілкування, яке виникає на ґрунті соціальних, політичних, релігійних, професійних відмінностей, які породжують різне світовідчуття, світорозуміння, світогляд взагалі. Бар’єри у спілкуванні можуть виникати через індивідуальні психологічні особливості тих, хто спілкується (недовіра, образа, підозра та ін.)[3].

Мабуть, у більшій частині сучасних шкіл виникала проблема, яка стосувалася конфліктів директора з підлеглими чи батьками учнів. Причиною цього могло стати багато факторів, наприклад, різні погляди, переконання, світогляд, але керівник, насамперед, це людина, яка повинна знаходити компроміс та вирішувати будь-які проблеми.

Щоб вирішити проблему комунікаційного бар’єру, потрібно не забувати, що її сенс полягає в бесіді щонайменше двох осіб. Кожен одночасно і впливає і піддається впливу. Розглядаючи даний аспект з боку директора, слід зазначити, що керівник повинен вміти вислухати, оцінити ситуацію, продумати можливі випадки подальшого розвитку подій, тактовно висловити свою думку, у випадку конфліктів бути гнучким у своїх думках та діях.

Директор зрозумівши важливість уміння слухати і знаючи, які проблеми можуть виникнути за його відсутності, може виокремити шість основних правил, дотримання яких забезпечить плідну співбесіду і бажання співпрацювати надалі. Вміння слухати це...

- Вміння дати співрозмовнику можливість висловлюватись.
- Вміння реагувати на слова співрозмовнику терпляче і з співчуттям.
- Вміння не загострювати увагу на розмовних особливостях співрозмовнику.
- Вміння враховувати культурні відмінності.
- Вміння слідкувати за головною думкою співрозмовника і розуміти головний зміст його слів.
- Вміння уникати швидких висновків, не реагувати на емоційні прояви співрозмовника і задавати запитання[4].

Підсумовуючи вище сказане, можна сформулювати п'ять основних правил для подолання комунікаційних бар'єрів керівника освітнього процесу:

1. Директор не повинен шукати односторонніх вигід.
2. Керівник повинен зацікавити колегу своєю пропозицією.
3. Проявляйте виняткову увагу до співрозмовника.
4. Доводячи свою правоту, намагайтесь не сперечатися. Існує думка про те, що "у суперечці народжується істина". Насправді це вірно лише у випадку використання конструктивної суперечки. А вона якраз і є "найвищим пілотажем", і вміння вести суперечку на цьому рівні дано не кожному.
5. Не кажіть співрозмовнику образливих слів. Психологія суперечки підкоряється закону "емоційного дзеркала": нервозність одного породжує нервозність іншого, злість породжує злість. Щоб ваше слово подіяло, говоріть делікатно, не ображаючи.

Список використаних джерел

1. URL:<http://www.info-library.com.ua/books-text-7597.html> .
2. URL:<https://works.doklad.ru/view/SQ66cYOL1W0.html> .
3. URL:<http://www.info-library.com.ua/books-text-8444.html> .
4. URL:https://pidruchniki.com/16070314/menedzhment/komunikatsiyi_b_ayeri_shlyahi_podolannya .

Ланко Валентина Миколаївна

викладач спеціальних дисциплін вищої фахової категорії, Прилуцький агротехнічний коледж, Lankovalentina1966@gmail.com

Онищенко Юлія Володимирівна

студентка 3 курсу, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС В КОЛЕДЖІ

Євроінтеграція [2] – цивілізаційний вибір України, одна з ключових вимог Революції гідності. У системі зовнішньополітичних пріоритетів України вона посідає особливе місце.

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід'ємна частина Європи Україна орієнтується на

діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Інтеграційний процес полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті і науці, розширенні власних культурних і наукових досягнень в ЄС. Дані кроки спрямовані на зміцнення в Україні європейської культурної ідентичності і посилення інтеграції в загальноєвропейське інтелектуально-освітнє середовище. Особливо важливим є виконання сумісних культурних, наукових і освітніх проектів, залучення українських педагогів, учених і фахівців до загальноєвропейських програм наукових і освітніх досліджень.

Вимогою сучасного світу є підготовка фахівців нової якості – здатних творчо мислити, швидко орієнтуватися в сучасному насиченому інформаційному просторі, приймати нестандартні рішення, вчитися і розвиватися протягом усього життя, а головне – бути патріотами рідної землі. Реформування вищої освіти України ґрунтується на таких засадах:

- національна ідея вищої освіти, зміст якої полягає у збереженні і примноженні національних освітніх традицій. Вища освіта покликана виховувати громадянина держави Україна, гармонійно розвинену особистість, для якої потреба у фундаментальних знаннях та підвищенні загальноосвітнього і професійного рівня асоціюється зі зміцненням своєї держави;

- розвиток вищої освіти повинен підпорядковуватись законам ринкової економіки. Водночас необхідно враховувати при цьому не менш важливі чинники – соціальні, політичні, духовного життя, суспільної свідомості, культури та морально-психологічних цінностей. Значна частина проблем, що накопичилася у системі вищої та середньої освіти, пов'язані насамперед з розбалансованістю комплексу зазначених чинників суспільних перетворень;

- розвиток вищої освіти слід розглядати у контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем. Зокрема, привести законодавчу і нормативно-правову базу вищої освіти України до світових вимог, відповідно структурувати систему вищої освіти та її складові, упорядкувати перелік спеціальностей, переглянути зміст вищої освіти; забезпечити інформатизацію навчального процесу та доступ до міжнародних інформаційних систем у вищій школі. Необхідно не лише орієнтуватись на ринкові спеціальності, але й наповнити зміст освіти новітніми матеріалами, запровадити сучасні технології навчання з високим рівнем інформатизації навчального процесу.

Зазначене визначає систему пріоритетів, що мають бути реалізовані, а саме:

- можливість здобуття якісної освіти для кожної людини незалежно від її економічного становища, віку, статі та місця проживання;

- забезпечення підтримки навчання кращої молоді в найбільш авторитетних навчальних закладах не лише України, а й світу для отримання сучасного рівня освіти та використання своїх знань для розвитку держави;

- надання знань, навичок і компетенцій, необхідних для відповідальних громадян, які знають свої права й обов'язки, здатні до успішної економічної діяльності.

А також інтеграція в європейський освітній простір потребує вироблення і впровадження нових підходів, серед яких:

- творче використання досвіду сусідніх з Україною держав членів ЄС;
- адаптування законодавства України до вимог Болонського процесу;
- спільна підготовка фахівців у європейських вузах та обмін випускниками;
- вирішення проблем юридичного визнання дипломів українських вузів у країнах ЄС;
- створення умов для закріплення фахівців, що закінчують навчання;
- недопущення «відтоку мізків» з нашої держави;
- підготовка фахівців, спроможних захистити інтереси України у жорстких умовах світової конкуренції.

В Законі України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-III [1] сказано: «вища освіта - рівень освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, який ґрунтується на повній загальній середній освіті й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації;

зміст вищої освіти - обумовлена цілями та потребами суспільства система знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що має бути сформована в процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва;

зміст навчання - структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття вищої освіти і певної кваліфікації».

В Україні виділяються чотири освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти:

- молодший спеціаліст – особа, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула неповну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для здійснення виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності;

- бакалавр – особа, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту, фундаментальні і спеціальні уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності;

- спеціаліст – особа, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності;

- магістр – особа, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Із всього вище сказаного, можна відмітити пріоритети, що реалізуються на базі мого навчального закладу:

- Студенти нашого коледжу здобувають якісні знання не залежно від матеріального забезпечення сім'ї, віку, статі, місця проживання та віросповідань;
- В вузі потужний професорсько-викладацький дружній колектив, який постійно працює над вдосконаленням навчального процесу, шляхом застосування:
- ❖ Новітніх інформаційних технологій на основі комп'ютерних засобів які дають можливість значно підвищити ефективність навчального процесу підготовки фахівців;
- ❖ Сучасного моделювання організації навчального процесу лекційно-практичних семінарських занять;
- ❖ Індивідуалізація засобів навчання;
- ❖ Розробці нової системи контролю оцінки знань;
- ❖ Застосування комп'ютерних мультимедійних технологій;
- ❖ Використання навчально-методичної продукції нового покоління;
- ❖ Застосування комп'ютерних технологій та програм
- ❖ Застосування європейських інтеграцій в навчальному процесі в коледжі

Сучасна модель навчання спрямована передусім на забезпечення підвищення рівня індивідуально-психологічної готовності студентів до самостійного навчання, оволодіння майбутніми професіями відповідної кваліфікації, та обраної спеціальності. Крім того застосовуючи активні методи навчання здобувачів вищої освіти, приділяється увага соціально-психологічному тренінгу в якому основним принципом виступає активна позиція кожного його учасника. Такі методи та способи навчання дають можливість підготувати фахівця нового покоління, який своєю працею прискорить розвиток молодोї України, та дасть можливість знайти їй достойне місце в ЄС.

Список використаних джерел :

1. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-III // Відомості Верховної Ради України від 17.05.2002 – 2002 р., № 20, стаття 134
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Стрижак Юлія Олегівна

*викладач англійської мови, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, myenglishday@ukr.net*

САМОРЕГУЛЯЦІЯ ЯК ОСНОВА УСПІШНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Одним із завдань сучасної школи є задоволення соціальних вимог до підготовки молоді до успішного життя в сучасному суспільстві. Освіченість сьогодні нерозривно пов'язана з відповідальністю за самостійно прийняті рішення в ситуації вибору, вона вимагає мобільності та конструктивізму. Для забезпечення цих потреб сучасна школа має послідовно розв'язувати головні питання на всіх ступенях освіти. Ключовими завданнями основної школи, як

зазначає А. Б. Воронцов, є формування та розвиток навчальної самостійності учнів. Створювані освітні умови мають розвивати в учня вміння ставити перед собою певні освітні цілі, знаходити й обирати необхідні способи їх досягнення, приймати відповідальні рішення, послідовно їх реалізовувати, критично оцінювати результати й фіксувати їх у особистому досвіді. До властивостей, у яких виявляється самостійність, відносять здатність до самореалізації, самоконтролю, вміння регулювати свою поведінку та емоційні реакції, вміння зберігати власну точку зору на протидію зовнішньому тиску. Учень стає суб'єктом навчання, якщо він самостійно регулює свою навчальну діяльність, керує нею. Формування і розвиток в учнів саморегуляції, необхідної для будь-якої продуктивної діяльності, є одним з найбільш актуальних і складних завдань сучасного навчання.

Мета: проаналізувати структуру саморегуляції навчальної діяльності учнів, узагальнити структурні елементи та умови формування саморегуляції під час навчального процесу.

Розробкою проблеми саморегуляції поведінки особистості займалися вчені, які досліджували: окремі її прояви в різних видах діяльності – О. А. Конопкін, Г. С. Нікіфоров, А. К. Осніцький, І. А. Трофімова та ін.; моральний розвиток особистості на різних вікових етапах – Л. І. Божович, І. В. Дубровіна, В. С. Мухіна, І. С. Кон, І. І. Чеснокова та ін.; моральну стійкість особистості – В. Е. Чудновський; моральний розвиток дітей дошкільного та молодшого шкільного віку – В. К. Котирло, Є. В. Суботський, Г. С. Якобсон та ін.; проблему саморегуляції в дослідженнях рефлексії – І. Д. Бех, В. В. Давидов, А. З. Зак, Б. В. Зейгарник, К. Н. Поливанова та ін.; моральний вчинок як основу саморегуляції – І. Д. Бех, М. В. Савчин, С. Л. Рубінштейн, В. О. Татенко, В. А. Ядов, П. М. Якобсон та ін.; вольову регуляцію особистості – Л. С. Виготський, А. І. Висоцький, В. А. Іванніков, В. К. Калін, С. Л. Рубінштейн, В. І. Селіванов та ін.

Характеризуючи навчальну діяльність Г. І. Щукіна відмічає, що «... ставлення особистості учня в навчальному процесі обумовлено зміною регулятивних механізмів (зовнішніх і внутрішніх). Рівень саморегуляції – основний показник особистості школяра, яка формується.» [4, с. 53]. Зміст сучасних виробничих відносин потребує максимальної активізації кожного члена суспільства. Всіляко підвищується суспільне значення таких якостей особистості як творча ініціатива, трудова активність, готовність до життєдіяльності в умовах ринкових відносин, що примушує переосмислити зміст, форми і методи шкільного навчання і виховання.

Саморегуляція формується шляхом навчальної діяльності, яка для учня має стати продовженням природних процесів саморегуляції. Зовнішнім впливом для учня є навчальне завдання, яке потребує фахових знань. Педагог має сформувати такі механізми, які спонукали б школяра до подолання труднощів й успішного досягнення навчальної мети. Саморегуляція в навчанні – це оволодіння засобами виконання навчальних операцій у такий спосіб, щоб будь-яка зміна умов навчання, будь-які ускладнення зумовлювали включення механізмів мислення, у результаті чого завдання чи проблеми діти розв'язували б самостійно. Саморегуляція є вищим ступенем діяльності, коли вміння

виконувати навчальні операції перетворюється на навички і послідовність їх здійснюється автоматично [2, с. 3].

Цілеспрямоване формування саморегуляції учнів вимагає знання її сутності, умов і закономірностей навчання. Саморегуляцію розуміють як вищий рівень розумової активності людини і як її уміння вільно керувати особистим фізичним станом, діяльністю, поведінкою і взаємодією з іншими людьми; ефективно використовувати свої психофізичні особливості. Саморегуляція навчальної діяльності – це специфічна регуляція, що здійснюється учнем як суб'єктом діяльності. Її призначення полягає в тому, щоб привести у відповідність можливості учня з вимогами навчальної діяльності, тобто учень повинен усвідомити свої завдання як суб'єкт навчальної діяльності, цілеспрямовано побудувати процес самонавчання.

Саморегуляція в початковій діяльності має структуру, подібну до саморегуляції інших видів діяльності. Вона складається з таких компонентів, як усвідомлені цілі діяльності, модель значимих умов, програма дій, виконання запланованого та його рефлексія, оцінка результатів і корекція. Згідно з цими компонентами учень усвідомлює і приймає мету навчальної діяльності та вимоги вчителя; обмірковує послідовність дій, оцінює умови досягнення мети, створює суб'єктивну модель навчальної діяльності; на основі моделі складає програму дій, обирає засоби і способи її здійснення, здійснює самоконтроль на основі поетапної рефлексії виконаних дій; зіставляє самооцінку й оцінку вчителя, робить висновки про необхідність корекції; виконує роботу над помилками і визначає нові цілі. Результатом цих дій є суб'єктивна модель навчальної діяльності, на основі якої учень складає програму дій, засобів і способів її здійснення. У процесі навчальної діяльності кожний з рефлексивних ланцюгів виконує роль цілепокладання та цілереалізації. Саме усвідомлення своїх цілей дає змогу учневі залишатися суб'єктом навчальної діяльності, тобто самому приймати рішення щодо необхідності внесення змін у здійснювані дії, черговості розв'язування завдань [3, с. 60].

Технологія формування саморегуляції навчальної діяльності опрацьовує методи, засоби і формування процесу, спираючись на принципи саморегуляції, які корелюють з принципами дидактики.

Формування саморегуляції здійснюється під час навчального процесу, який складається з таких структурних елементів:

- а) постановка, освідомлення і прийняття учнями пізнавального завдання;
- б) сприймання навчального матеріалу;
- в) осмислення, розуміння навчального матеріалу і засвоєння основної його інформації, формування наукових понять, узагальнення і систематизації знань;
- г) закріплення і вдосконалення знань, їх запам'ятовування, формування навичок і вмінь;
- г) застосування знань й умінь на практиці;
- д) зворотний зв'язок і перевірка засвоєння, аналіз і самоаналіз досягнень учнів.

Розвивальна взаємодія вчителя і учнів під час цілеспрямованого відпрацювання навчально-організаційних умінь і навичок регулювання

навчальної діяльності, способів узагальнення і рефлексії сприяє зростанню розумового та інтелектуального потенціалу особистості [3, с. 90].

Формування саморегуляції навчальній діяльності розпочинається з розвитку самоконтролю, що підкоряється певним закономірностям. На початку навчання в школі оволодіння самоконтролем виступає для дітей як самостійна форма діяльності, зовнішня стосовно основного завдання. І тільки поступово, завдяки багаторазовим і постійним вправам у її здійсненні, самоконтроль перетворюється в необхідний елемент навчальної діяльності, включений у процес її виконання. До кінця початкового навчання самоконтроль молодших школярів розпочинає усвідомлено вплітатися в складові навчальної діяльності. На цьому віковому етапі, у школярів проявляється тенденція не тільки піддавати самоконтролю результати навчальної діяльності, але й перевіряти свої дії під час процесу її виконання.

Основою формування самоконтролю виступає зразок (наочна основа), за яким учень навчається здійснювати самоконтроль. На початку навчання, діти мають більшу потребу в наочній основі, у виконанні дій за відповідним зразком, з яким співвідноситься виконувана навчальна діяльність, й у спонуканні до здійснення самоконтролю. До кінця молодшого шкільного віку з'являється рефлексія і тим самим створюються нові можливості для формування самооцінки власних досягнень і особистих якостей. Самооцінка стає адекватнішою і диференційованою.

Як зазначає О. К. Осницький саморегуляція в навчальній діяльності, має структуру, аналогічну саморегуляції всіх інших видів діяльності: усвідомлення мети діяльності, модель значущих умов, програма дій, оцінка результатів та корекція. На цій підставі автор будує розгорнуту структуру саморегуляції навчальної діяльності, де учень: усвідомлює і сприймає мету навчальної діяльності і вимоги вчителя; обмірковує послідовність дій, оцінює умови досягнення мети, складає суб'єктивну модель навчальної діяльності; на основі цієї моделі складає програму дій, визначає засоби і способи її здійснення, виконує дії довольного самоконтролю; зіставляє самооцінку та оцінку вчителя, робить висновок про необхідність корекції; виконує роботу над помилками, визначає нові цілі діяльності [1, с. 3].

Отже, насамперед, учень повинен усвідомити і прийняти мету навчальної діяльності, потім, відповідно до прийнятої мети, визначити послідовність дій і оцінити умови досягнення мети. Результатом цих дій є суб'єктивна модель навчальної діяльності, на основі якої учень складає програму дій, засобів і способів її здійснення. Щоб оцінити результати своєї діяльності учень повинен мати дані про те, наскільки вона визнається успішною, тому він стежить за оцінкою і поясненнями, що йдуть з боку вчителя, зіставляючи при цьому дані самооцінки з даними вчителя і тими критеріями, які він висуває як вимоги до навчальних дій. Чим адекватніше оцінюються результати навчальної діяльності, тим точніші і правильніші навчальні дії. Оцінка результатів, як компонент саморегуляції, дозволяє прийняти рішення про те, чи потрібна корекція дій чи можна їх продовжувати в тому ж напрямку.

Особливе місце в структурі саморегуляції навчальної діяльності відводять діям контролю і оцінки. Їх специфічні функції спрямовані на саму діяльність, що фіксують відношення учня до себе як до суб'єкта діяльності. Поступовий перехід зовнішнього контролю у внутрішній, становлення адекватної оцінки є передумовами формування вищого рівня саморегуляції навчальної діяльності. Адже, завдяки самоконтролю, учень замінюючи склад операційних дій, виявляє їх взаємозв'язок з тими чи іншими особливостями умови задачі і властивостями отриманого результату. Водночас, оцінювання дозволяє визначити певний спосіб розв'язання даної навчальної задачі, зіставити отриманий результат з запланованим образом результату. Таким чином, оцінка передбачає визначення і співставлення отриманого результату з поставленою метою, дозволяє учневі з'ясувати чи правильно розв'язана навчальна задача, чи слід переходити до виконання корегуючих дій, чи необхідно вибудовувати нові варіанти розв'язання для досягнення поставленої мети.

Таким чином, в процесі виконання навчальної діяльності кожна з ланок саморегуляції виконує роль цілепокладання та цілеспрямованого здійснення дій. Саме усвідомлення своїх цілей дозволяє учневі залишатися суб'єктом навчальної діяльності, тобто самому приймати рішення про необхідність внесення змін до виконуваних дій, про послідовність виконання завдання. Навчальна діяльність для учня повинна стати продовженням природних процесів саморегуляції. Педагогу необхідно сприяти розвитку механізмів, які спонукають до подолання утруднення і успішного виконання навчальної діяльності.

Отже, завдяки саморегуляції навчальної діяльності відбуваються зміни як в самому учневі, так і в тих засобах, які він використовує. Отже, ефективність навчальної діяльності школярів залежить від формування їх пізнавальної активності і самостійності, основою яких є сформована система саморегуляції.

Перспективи наших подальших досліджень полягають у виявленні психолого-педагогічних умов, розробленні методичного забезпечення для формування механізмів саморегуляції у навчальній діяльності учнів.

Список використаних джерел:

1. Бабак О. Як допомогти дитині стати успішною. *Управління освітою*. 2007. №4. С. 2-4.
2. Войтюк Н. Л. До питання про професійну саморегуляцію вчителя. *Ціннісні пріоритети освіти у XXI столітті: орієнтири та напрямки сучасної освіти. Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.* Луганськ: Альма-матер, 2005. С. 193-201.
3. Гриньова, М. В. Саморегуляція : навч.- метод. посіб. Полтава : АСМІ, 2012. 294 с.
4. Гриньова М. В. Саморегуляція як основа навчальної діяльності вчителів природничих дисциплін. *Імідж сучасного педагога*. 2011. № 8-9 (117-118). С. 53-55.
5. Конопкин О. А., Прыгин Г. С. Учебная успеваемость студентов и их саморегуляция. *Вопросы психологии*. 1984. №3. С. 42 - 52.

Гук Інна Павлівна

*кандидат педагогічних наук, методист, викладач вищої категорії,
викладач-методист, Медичний коледж Харківського національного медичного
університету, hukinna@ukr.net*

Долматова Маргарита Василівна

*заступник директора з навчальної роботи, викладач вищої категорії,
викладач-методист, Медичний коледж Харківського національного медичного
університету, dolmatovam@ukr.net*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРОЄКТУВАЛЬНОГО КОМПОНЕНТУ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

Основним завданням навчання студентів медичних коледжів є формування особистості майбутнього фахівця – суб'єкта освітньої діяльності, який уміє планувати діяльність, успішно навчатися, аналізувати свої досягнення, виправляти недоліки, тобто здатний до самоорганізації власної навчально-пізнавальної діяльності. Організаційно-проектувальний компонент самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачає її планування: визначається зміст самоорганізації, відбувається планування процедур самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності й моделювання відповідних процесів. Перш, ніж виконувати будь-яку дію, людина заздалегідь прогнозує її у своїй свідомості, проектує її та створює відносно детальну «програму» поведінки. Ця «програма» не лише визначає її діяльність, але й виконує роль «акцептора дії», який дозволяє контролювати цю діяльність, порівнюючи її з визначеною «програмою», та вносити до неї необхідні корективи. Що складніша діяльність людини та довша тривалість її виконання, то більше значення має її попереднє обмірковування, програмування або, іншими словами, планування [3, с. 313], вид розумової діяльності, при якому створюється образ потрібного майбутнього, що включає розуміння етапів його досягнення [2, с. 94]. Слід зазначити, що прийняття рішень як психічне явище дає можливість студенту отримати відповіді на питання на основі домінування різних форм психічного відображення та ієрархії видів прийняття рішень. Прийняття рішень на основі умовиводів є результатом процесу мислення, який відбувається поетапно: усвідомлення питання; поява асоціації; відсів асоціацій; поява припущення; його перевірка; підтвердження; рішення [2, с. 102].

На нашу думку, для організаційно-планувального компонента характерним є вміння планувати й конструювати процес навчально-пізнавальної діяльності, тобто студент аналізує зміст цієї діяльності та виділяє її структурні компоненти; визначає ефективні, раціональні способи самоорганізації для успішного досягнення навчальних цілей; планує самоорганізацію навчально-пізнавальної діяльності та конструює відповідні процеси; планує та конструює поетапне здійснення навчально-пізнавальної діяльності на основі аналізу її структури та особливостей; планує час на перспективу, з урахуванням задач навчально-пізнавальної діяльності, свого всебічного розвитку й відпочинку;

підпорядковує при проектуванні власного часу позанавчальні цілі та інтереси навчальним обов'язкам; вивчає та враховує позитивний досвід однокурсників у плануванні. Відповідно до розробленого плану визначається зміст і послідовність процедур самоорганізації й самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності, відбувається конструювання відповідних процесів. Як слушно зазначає Г. Гмизіна [1], уже на етапі планування студент повинен урахувати психофізіологічні особливості розумової діяльності та не забувати про них при здійсненні навчально-пізнавальної діяльності. Із метою забезпечення організаційно-проектувального компонента самореалізації студентами навчально-пізнавальної діяльності надавали допомогу студентам у плануванні виконання навчального завдання, давали поради щодо раціонального розподілу часу, доцільності використання тих чи інших джерел інформації, здійснення самоконтролю тощо. Реалізація особистісно орієнтованого підходу до забезпечення самоорганізації студентами навчально-пізнавальної діяльності потребував розробки комплексу різнорівневих навчальних завдань, які спрямовані на відтворювальні та творчі процеси в навчально-пізнавальній діяльності студентів.

Індивідуальні навчальні завдання, що потребують виявлення найбільшого творчого ресурсу, доручали студентам, які виявили найбільш високий рівень навчальних досягнень з окремих дисциплін. Студенти, які демонстрували високий рівень самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності, залучали до виконання таких індивідуальних завдань, як: підготовка й презентація частини нової інформації під час лекційних занять, на семінарських, практичних заняттях; інтерпретація наданої викладачем інформації під час лекційних занять, що носить характер додаткового роз'яснення матеріалу, для решти студентів із наведенням конкретних прикладів, що ілюструють пояснення; підготовка відеотренажерів для відпрацювання практичних навичок під час самостійної позааудиторної роботи; ведення діалогу з викладачем за матеріалами лекції під час її викладу з метою систематизації отриманої інформації шляхом формулювання чіткої відповіді на поставлене запитання; підготовка рефератів за матеріалами додаткової літератури. Так, на заняттях з іноземної мови (за професійним спрямуванням) студентам пропонувалося виконати проекти з окремих вивчених тем. Наприклад, з теми «Інфекційні захворювання» завдання полягало у з'ясуванні симптомів з наданого списку інфекційних хвороб та підготовці презентації для групи. Для закріплення теми «Дієта. Вітаміни» завдання проекту було опитати людину про її харчування та написати невелику доповідь, яка включала б такі пункти: що особа споживає кожного дня, кількість споживаних калорій, наскільки вона активна, наскільки збалансованим є її харчування, шкідливі звички, загальний стан здоров'я, а також надати власні рекомендації зі здорового харчування. Така діяльність стимулювала студентів брати активну участь в процесі навчання (як з англійської мови, так і з основ медсестринства та інших дисциплін). Проекти надавалися як домашні завдання. Студенти, як правило, використовували пошукові системи, такі як www.google.com, щоб знайти інформацію, а також веб-сайти, присвячені питанням догляду за хворими.

Наведемо приклади упровадження індивідуальних творчих завдань студентів з метою забезпечення самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності в процесі фахової підготовки студентів медичних коледжів. Під час вивчення дисциплін природничо-наукової підготовки студенти отримували індивідуальні творчі завдання на тему «Харчування людини як екологічний фактор». Студенти підготували матеріали «Принципи раціонального харчування», «Метаболічний синдром». Студентами-гуртківцями проведено дослідження «Здоров'я та поведінкові орієнтації студентської молоді України» серед студентів свого коледжу, метою якого було виявлення метаболічного синдрому на ранніх стадіях онтогенезу. Так, студенти другого курсу здійснювали I етап дослідження (вимірювання артеріального тиску) та II етап (визначення ІМТ та окружності талії) із уведенням даних до таблиць. Студенти ж третього курсу здійснювали консультативну допомогу студентам другого курсу під час цих етапів та забезпечили реалізацію IV етапу – введення всіх отриманих даних до загальної таблиці та їх аналіз. За підсумками науково-дослідної роботи проведено конкурс на кращу презентацію «Харчування людини як екологічний фактор», переможці якого продовжили роботу з підготовки конкурсної творчої роботи «Біологічні аспекти здорового (раціонального) харчування». Отже, забезпечення організаційно-проектувального компоненту самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності студентів сприяє створенню освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів студентів медичного навчального закладу, включаючи надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії, яке передбачається студенто-орієнтованим навчанням.

Список використаних джерел

1. Гмызина Г. Н. Формирование культуры самоорганизации учебно-познавательной деятельности курсантов военного вуза : автореф. дисс. на соиск. науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Ульяновск, 2008. 26 с.
2. Платонов К. К. Краткий словарь системы психологических понятий. М. : Высшая школа, 1984. 174 с.
3. Харламов И. Ф. Педагогика : учеб. пособие. 4-е изд., перераб. и доп. М. : Гардарики, 2003. 519 с.

Корилюк Світлана Іванівна

завідувач відділення менеджменту і технології сільськогосподарського виробництва, викладач-методист, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, skorylyuk@ukr.net

ДУАЛЬНА ОСВІТА – ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

Одним із чинників конкурентоспроможності кожної країни є кадровий потенціал. Від того, наскільки якісно та сучасно відбувається підготовка кадрів, залежить майбутній розвиток країни, ті реформи, які запроваджуватимуться, та ті результати, яких можна досягнути у майбутньому.

Питанню освіти приділяють значну увагу у кожній країні та намагаються застосовувати всі прогресивні методи навчання.

Ринок праці диктує необхідність перегляду традиційних підходів у системі освіти. Сьогодні бізнес цікавить не стільки формат знань випускників закладів освіти, скільки їх готовність до професійної діяльності та вміння працювати в команді. Сучасні студенти достатньо володіють теоретичним матеріалом, але рівень практичної підготовленості у них низький. Це заважає майбутньому випускникові швидко адаптуватися до новітніх технологій, роботи на сучасній техніці, обладнанні. Незалежно від спеціальності майбутнього фахівця роботодавці очікують від молодих співробітників або випускників високий рівень сучасних фахових знань, передусім із сучасних технологічних процесів та інформаційних технологій. Крім того, для роботодавців велике значення мають мотивація, бажання працювати, відчуття відповідальності та комунікації, дисциплінованість, витримка та готовність до праці, цілеспрямованість і вміння працювати в команді, організаторські здібності та готовність до навчання, бажання працювати в аграрному секторі або іншій галузі економіки.

Водночас теоретичні компетенції викладачів оцінюються як «достатні», але практичні оцінюються більш критично. При цьому роботодавці виступають за подальше розширення зв'язків із закладами освіти, за підсилення ролі стажування викладачів та виробничої практики в освітньому процесі.

Сучасна освіта вимагає нових освітніх технологій, форм, інновацій, здатних забезпечити високу якість підготовки фахівців.

Подолати розрив між теоретичними знаннями й практичними навичками, освітою й виробництвом та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів з урахуванням вимог роботодавців сьогодні в світовому досвіді покликана саме дуальна форма здобуття освіти.

Відповідно до Концепції дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору про здійснення навчання за дуальною формою здобуття освіти

Мета дуальної освіти – це формування та розвиток компетентностей, необхідних для вирішення прикладних завдань (відповідальність, самостійність). Ці компетенції можуть бути фаховими, методичними, особистісно соціальними.

Досвід підготовки фахівців в провідних країнах Європи свідчить про те, що дуальна форма здобуття освіти найбільш актуальна для виробничих, технологічних спеціальностей, аграрного сектору та ІТ. Дуальна освіта не може носити масовий характер, а підходить тим, хто має витримку, самоорганізованість, мотивацію протягом всього періоду навчання, а також можливостей роботодавців.

Дуальна освіта за європейським зразком – це не про паперові реформи, це якісна підготовка фахівців на робочому місці. Модель дуальної освіти у Німеччині є прикладом для всього світу. У Німеччині майже 50 % випускників шкіл вступають до вишів. Решта отримують професійну освіту, з них 70 %

отримують дуальну професійну освіту із 320 затверджених професій (у сільському господарстві – 14). Триває навчання від двох до трьох із половиною років. Студент проводить на виробництві 70 % навчальних годин, 30 % – у коледжі. Після отримання дуальної освіти шукають роботу лише 4 % випускників.

Для порівняння: з-поміж тих, хто проходить навчання без реальної практики, відразу працевлаштуватися не може кожен п'ятий (19 %).

Основні характерні ознаки організації навчально-виробничого процесу під час запровадження елементів дуальної форми навчання – це:

- зміна співвідношення навчального часу (30 % відводиться на теоретичне навчання; 70% навчальних годин – на виробниче навчання та виробничу практику);

- побудова навчального процесу за модулями (опанування студентами базового модуля в закладі освіти, а потім почергово проводять:

- модуль теорії (1–2 тижні) на базі закладу професійної освіти;

- модуль практики (4–8 тижнів) на базі підприємств, установ, організацій);

- оцінювання результатів освітньої діяльності відповідно до реальних показників професійної підготовки, підтвердженої в умовах виробництва.

Висока життєздатність дуальної системи пояснюється тим, що вона відповідає інтересам усіх учасників цього процесу: держави, закладу освіти, роботодавців, студентів-майбутніх фахівців.

Отримуючи професійну освіту на підприємствах, молодь на практиці набуває навички для їхнього подальшого застосування. Це, враховуючи й оптимальну передачу професійного досвіду, означає високий ступінь професійної соціалізації: молоді люди проходять перевірку й навчаються підтримувати свою позицію у виробничих умовах, а також в реальних життєвих ситуаціях. Підприємства виграють від системи дуальної підготовки ще й тим, що після закінчення навчання фахівців можна відразу залучати до виробництва, тобто відпадає необхідність тривалого введення у справу.

Управління дуальною системою навчання спрямоване на досягнення трьох цілей:

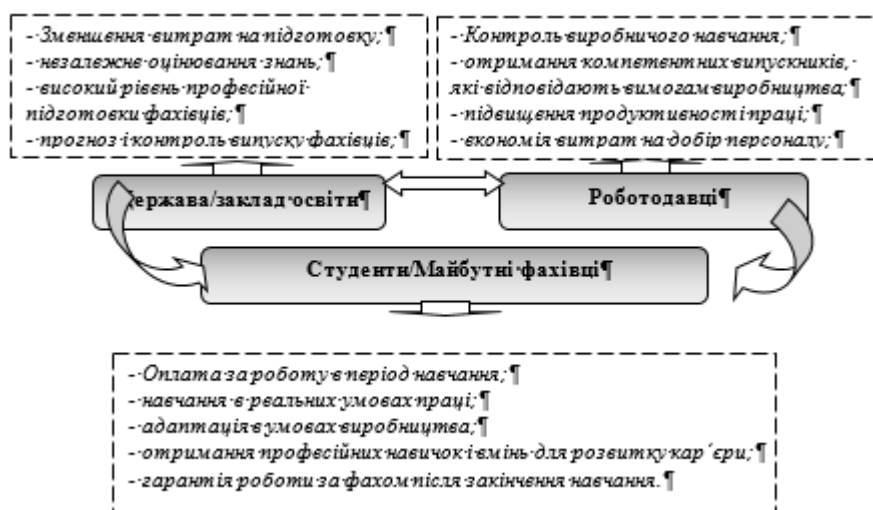
- кращої взаємодії систем освіти та ринку праці;

- скорочення безробіття серед молоді;

- зміцнення спроможності компаній через забезпечення їх новим поколінням кваліфікованих співробітників.

Переваги використання дуальної системи навчання порівняно з традиційною: організація співпраці політиків, бізнесу, соціальних партнерів; розробка законодавчого підґрунтя для визнання національних стандартів якості освіти; навчання студентів під час трудової діяльності; залучення кваліфікованого персоналу з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі); інституційне дослідження і консультування (моніторинг якості надання освітніх послуг, оновлення освітніх стандартів); усувається розрив між теорією та практикою; створюється нова психологія майбутнього фахівця, формується висока мотивація отримання знань та набуття

професійних навичок; урахування конкретних запитів підприємств до змісту та якості вищої освіти.

Дуальна освіта не може носити масовий характер. Цілком трансформувати німецький досвід в Україну неможливо. Потрібно враховувати вітчизняний досвід, особливості законодавчої бази, структури системи української освіти, умови прийому до закладів освіти тощо. Є великі сподівання, що дуальна форму навчання в Україні значно наблизить теоретичну частину освіти до практичної і підвищить якість знань випускників.

Список використаних джерел

1. Актуальна ситуація у професійній освіті в аграрних коледжах України (скорочений варіант) / [Томас А., Шюле Г., Гетя А., Хассенпфлюг Х.Г., Іщенко Т.]. Київ, 2018. 53 с.
2. Бойчевська І. Б. Особливості професійного навчання в межах дуальної системи освіти в Німеччині // Репозитарій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. URL : <http://dspace.udpu.org.ua> (дата звернення: 11.09.2019).
3. Дуальна освіта: Міністерство освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/dualna-osvita>.
4. Електронне посилання. URL : <https://hromadske.ua/posts/do-9-mln-ukraintsiv-vyizhdzhaiut-na-sezonni-zarobitky-zakordon-minsotspolityky>.

Тристан Дар'я Володимирівна

студентка групи П-21, природничий факультет, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка,
daria.trystan18@gmail.com

СТИЛІ КЕРІВНИЦТВА У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Думки про значущість стилів керівництва висловлюється багатьма соціальними психологами (А. Л. Свенцицький, Р. Х. Шакуров, Ф. Генів, А. М. Омаров, Е. С. Жариков та ін).

Частина дослідників ототожнюють стиль та метод керівництва. Так, за Г. Гібшем і М. Форвергом: "Під стилем керівництва розуміється спосіб, яким здійснюється функція керівництва особами, що її виконують у певній групі".

Д. П. Кайдалов та Є. І. Суїменко вважають, що стиль керівництва – "це стійка сукупність особистісних, суб'єктивно-психологічних характеристик керівника, за допомогою яких реалізується той або інший метод керівництва". Це ж визначення наводиться і в "Психологічному словнику" за ред. В. І. Войтка. "Стиль керівництва, – пише Р. Х. Шакуров, – це система способів діяльності, яка постійно повторюється, має внутрішню гармонію і цілісність та забезпечує ефективне здійснення функцій управління в даних конкретних умовах. Поняття "стиль" у вузькому значенні обіймає лише особливості спілкування керівника з людьми, а в широкому значенні відображає всі істотні функціонально значущі риси його діяльності".

Близьким до наведеного є визначення А. Л. Журавльова, який "під стилем керівництва розуміє індивідуально-типові особливості цілісної, відносно стійкої системи способів, методів, прийомів впливу керівника на колектив з метою ефективного виконання управлінських функцій".

Таким чином, аналіз визначень поняття "стиль керівництва" різними авторами показує такі істотні *ознаки поняття стилю*:

- - сукупність методів, прийомів, що їх застосовує керівник;
- – система прийомів, способів, яка має відносну стабільність;
- – індивідуальні особливості особистості, праці, ставлення і спілкування з підлеглими, колегами, керівниками;
- – типові, узагальнені способи керівництва;
- – спрямованість способів керівництва на ефективне досягнення поставлених цілей і завдань.

Отже, стиль керівництва – це система методів, прийомів, засобів, які домінують в управлінській діяльності менеджера освіти, а також індивідуальні особливості їх вибору та застосування. Усвідомлення керівником суті поняття стилю керівництва і свідомий вибір та застосування методів, прийомів, засобів, спрямованих на досягнення мети управління, є одним з резервів удосконалення стилю та оптимізації всієї діяльності менеджера освіти[1].

Основними стилями керівництва є:

- авторитарний;
- демократичний(кооперативний);
- ліберальний;
- бюрократичний.

Історично першим і досі, мабуть, найбільш поширеним на практиці стилем керівництва є **авторитарний**. Він вважається універсальним, особливо у перших осіб. Його характерні риси:

- 1) централізація всієї влади в руках керівника і прийняття ним одноосібних рішень, які згодом нав'язуються виконавцям;
- 2) дистанціювання керівника від підлеглих і переважання між ними офіційних відносин;

- 3) віддача виконавцям в наказовій формі розпоряджень без пояснення їх зв'язку з загальними цілями і завданнями організації;
- 4) широке використання адміністрування, покарань.

Авторитарний стиль керівництва організацією (підрозділом) створює несприятливий морально-психологічний клімат і ґрунт для виникнення виробничих конфліктів.

Демократичний стиль, який називають ще *кооперативним*, застосовують упевнені в собі керівники, що довіряють підлеглим, контролюючи не їх, а результати.

Зазвичай демократичний стиль керівництва застосовується в тих випадках, коли виконавці добре, деколи краще керівника розбираються в тонкощах роботи і можуть самі приймати висококваліфіковані рішення. Однак через складнощі координації роботи виконавців рішення приймаються повільно.

Дослідження показали, що в умовах авторитарного стилю керівництва можна виконати в два рази більший обсяг роботи, ніж в умовах демократичного, але її якість, оригінальність, новизна, присутність елементів творчості будуть на такий же порядок нижче.

Ліберальний стиль керівництва знаходить широке поширення завдяки зростаючим масштабам наукових досліджень і дослідно-конструкторських розробок, які виконуються висококласними фахівцями, приємними тиску, дріб'язкову опіку та ін.

У той же час такий стиль може легко трансформуватися в **бюрократичний**, коли керівник повністю усувається від справ, передаючи їх в руки "висуванців". Останні від його імені керують колективом, застосовуючи при цьому авторитарні методи. Сам він при цьому лише робить вигляд, що влада знаходиться в його руках, а на ділі все більше і більше стає залежним від своїх добровільних помічників[2].

На думку **В. Врума** і **Ф. Йеттона**, в залежності від ситуації, особливостей колективу і характеристики самої проблеми можливі п'ять стилів управління.

- 1. Керівник **сам** приймає рішення на основі наявної інформації.
- 2. Керівник повідомляє підлеглим суть проблеми, **вислуховує їхні думки** і приймає рішення.
- 3. Керівник викладає проблему підлеглим, узагальнює висловлені ними думки і з **урахуванням їх** приймає власне рішення.
- 4. Керівник **разом з підлеглими обговорює** проблему і в результаті виробляється загальна думка.
- 5. Керівник **постійно працює разом з групою**, яка або виробляє колективне рішення, або приймає краще, незалежно від того, хто його автор.

При виборі стилю керівники користуються наступними основними критеріями:

- - Наявність достатньої інформації і досвіду у підлеглих;
- - Рівень вимог, що пред'являються до рішення;
- - Чіткість і структурованість проблеми;

- - Ступінь причетності підлеглих до справ організації і необхідність погоджувати з ними рішення;
- - Імовірність того, що рішення керівника отримає підтримку підлеглих;
- - Зацікавленість виконавців у досягненні цілей;
- - Ступінь імовірності виникнення внутрішніх конфліктів в результаті прийняття рішень.

Залежно від цих критеріїв керівник використовує п'ять перерахованих вище стилів управління[3].

На мою думку, найкраще охарактеризували стилі керівництва В. Врум та Ф. Йеттон. Я вважаю, що їхня класифікація є найбільш точною та вдалою. Можна стверджувати, що найефективнішим стилем керівництва є, безсумнівно, демократичний, адже коли є можливість проявити себе, то підвищується працездатність.

Список використаних джерел

1. URL: https://pidruchniki.com/86539/menedzhment/stili_kerivnitstva_ustanovah_osviti.
2. URL: https://stud.com.ua/42641/menedzhment/stili_kerivnitstva.
3. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management/13397/>.

Ночовна Наталія Вячеславівна

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, yanatalochkann@gmail.com

Крайнєва Тетяна Василівна

заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель інформатики Полтавської гімназії № 13, учитель вищої категорії sch13poltava@gmail.com

Батрак Людмила Сергіївна

учитель, педагог-організатор Полтавської гімназії № 13, sch13poltava@gmail.com

МЕДІАОСВІТА СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

Нині суспільство є активним суб'єктом у інформаційно-комунікаційному середовищі, обсяг інформації, що почерпується з медіа простору постійно збільшується. Численні телевізійні канали, відео- та аудіопродукція, газети, журнали і, особливо, сайти в Інтернеті — усе це невід'ємна складова в щоденному житті сучасної людини.

Інноваційні джерела отримання інформації, у першу чергу, є невід'ємними і зачасти переважаючими для молоді.

Так, згідно з даними Національного союзу сімейних асоціацій, неповнолітня аудиторія щорічно проводить у середньому 154 год якісного часу (тобто періоду неспанння) з батьками і 850 год – з учителями, у той час як на контакти з різними екранними медіа припадає 1400 годин [3, с. 25].

У такому контексті важливо враховувати двосторонність дії інформації з медіа середовища. По-перше, це неодмінне джерело розвитку та саморозвитку молодшої людини, ресурси для її освіти та самоосвіти з важливою, корисною, значимою інформацією, а по-друге, така доступність до неперевіреної, хибної чи шкідливої інформації може негативно вплинути на формування майбутньої особистості і актуалізує питання активного впровадження медіаосвіти як важливого чинника виховання моральних цінностей, навичок критично мислити, аналізувати та фільтрувати зміст масової інформації.

Необхідність медіаосвіти озвучена в ряді вітчизняних та міжнародних нормативних документів. Зокрема, Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, Грюнвальдській Декларації з медіаосвіти, Паризькій програмі-рекомендаціях з медіаосвіти ЮНЕСКО, резолюції Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрової інформації, Феській декларації ЮНЕСКО з медіаінформаційної грамотності, Паризькій декларації ЮНЕСКО з медіаінформаційної грамотності в цифрову епоху та інших.

На вимогу часу останні роки все більше науковців та практиків торкаються різних аспектів медіаосвіти. Роль засобів масової комунікації у вихованні школярів, пошук ефективних моделей і методів медіаосвіти, інтерпретацію вітчизняного та світового досвіду медіаосвіти представлено у роботах таких учених, як О. Баришполець, Н. Горб, Н. Габор, Г. Онкович, Л. Найдьонова, Б. Потятиник, І. Тараба, І. Чемерис та багато інших.

У сучасному світі медіаосвіта розглядається як процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу й оцінювання медіатекстів, навчання різним формам самовираження за допомогою медіатехніки.

Здобута в результаті цього процесу медіаграмотність допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографа, преси, Інтернету [4, с. 8].

Завданнями медіаосвіти, сформульованими в Концепції впровадження медіаосвіти в Україні [2], є сприяння формуванню:

- медіаінформаційної грамотності як комплексу умінь, знань, розуміння і відносин, які дають споживачам можливість: ефективно і безпечно користуватися медіа, усвідомлено обирати, розуміти характер контенту і послуг, приймати рішення та користуватися повним спектром можливостей, які пропонують нові комунікаційні технології та медіаінформаційні системи, а також можливість захистити себе і свою сім'ю від шкідливого або вразливого інформаційного матеріалу;

- медіаімунітету особистості, який робить її здатною протистояти агресивному медіасередовищу і деструктивним медіа-інформаційним впливам, забезпечує психологічне благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів;

– рефлексії і критичного мислення як психологічних механізмів, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції і саморегуляцію взаємодії з медіа на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту, джерела, форми і якості надання інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа, розвивають здатність протистояти зовнішній інформаційній агресії і пропаганді, деструктивним медіаінформаційним впливам;

– здатності до медіаторчості для компетентного і здорового самовираження особистості та реалізації її життєвих завдань, розвитку патріотизму, української ідентичності, згуртованості, солідарності, зокрема для подолання соціальних наслідків воєнних дій на Донбасі та окупації Криму, покращення якості міжособової комунікації і приязності соціального середовища, доброзичливості в мережі стосунків, а також якості життя в значущих для особистості спільнотах.

– спеціалізованих аспектів медіакультури: візуальної медіакультури (сприймання кіно, телебачення), аудіальної і музичної медіакультури, розвинених естетичних смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, сучасних напрямів медіа-арту тощо [2].

На реалізацію вказаних завдань має бути спрямований навчально-виховний процес у сучасній школі. На рівні керівництва школи, організаторів дозвілєвої діяльності, учителів повинні здійснюватися різноманітні заходи з виховання медіаграмотності учнів.

ГО «Європейська дослідницька асоціація» за підтримки Internews Network було здійснене комплексне дослідження «Впровадження медіаосвіти та медіаграмотності в загальноосвітніх школах України». З'ясовувалось в якій мірі та в яких формах школи України реалізують Концепцію. Виявлено, що у загальноосвітніх школах впровадження медіаосвіти відбувається в різних формах, внаслідок чого підтримуються та розвиваються різні її аспекти від – психологічного (критичне мислення) до суто практичного – створення медіапродуктів. Найцікавіший досвід – це розповсюдження медіаосвіти на всі шкільні класи, як правило, шляхом інтеграції в різні предмети, через часткове залучення до медіаосвіти старших школярів, які навчають молодших школярів [1].

У цілому в загальноосвітніх навчальних закладах формування навичок медіаосвіти відбувається через обговорення відповідних тем, дискусії, тренінги, підготовку презентацій, аналіз кінофільмів, новин, реклами.

У Полтавській гімназії №13 у контексті реалізації одного з пріоритетних напрямків діяльності, а саме формування інформаційної компетентності учнів, велику увагу приділяється медіаосвіті. Зокрема, був проведений тренінг, розроблений педагогами гімназії за матеріалами Сумського ДПУ імені А.С. Макаренка, «Не вір! Не лайкай! Не репость!».

Учні гімназії взяли активну участь і здобули навички розпізнання фейкових новин. Перша частина тренінгу мала теоретичне спрямування: потрактування поняття «фейк», мета фейку та способи розпізнавання обману.

Друга частина передбачала практичне застосування здобутих знань. Учням пропонувалося розпізнати фейкові й правдиві новини, аналізуючи статті та фото.

Такі «новини» типу «Хлопчик отруївся «Тархуном...», «Льодянци-наркотики роздають поблизу шкіл...», «День народження Вайбер – отримай Айфон» щокроку переслідують молоду людину в мережі, при цьому роблять кожного користувача розповсюджувачем фейків.

У підсумку учасники тренінгу відчули себе справжніми журналістами й спробували написати статті, пригадавши казку про Червону Шапочку. Першим замовником матеріалу був Вовк, далі – мама й бабуся Червоної Шапочки, третій замовник – незалежні ЗМІ.

У перспективі планується розробити пакети заходів з медіаосвіти для кожної з вікових груп учнів. Оскільки медіаосвіта та формування медіаграмотності має бути пріоритетним напрямком у роботі з дітьми. Медіаосвіта впливаючи на всі сфери життя й діяльності школяра його психіку, світогляд, здоров'я, уможливорює розвиток інтелектуального та творчого потенціалу школяра, здібностей, самостійного критичного мислення, формує вміння орієнтуватися в сучасних інформаційних потоках, виховує компетентного медіаспоживача, підвищує рівень медіаграмотності.

Список використаних джерел

1. Впровадження медіаосвіти у школах: результати дослідження // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/13517/2015-06-17-vprovadzhennya-mediaosviti-u-shkolakh-rezultati-doslidzhennya/>

2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>

3. Сагайдак Г. Медіаосвіта як засіб виховання сучасного школяра / Галина Сагайдак // Обрії. – № 2(37). – 2013. – С. 25-27

4. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика / А.В. Федоров. – Ростов: ЦВВР, 2001. – 708 с.

СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Лапінський Віталій Васильович

*провідний науковий співробітник, Інститут педагогіки НАПН України,
кандидат фізико-математичних наук, доцент, vit_lap@ua.fm*

НАОЧНІСТЬ, КОГНІТИВНІСТЬ І ГНОСТИЧНІСТЬ ПОДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЕЛЕКТРОННИМИ ОСВІТНИМИ РЕСУРСАМИ

Сучасне навчальне середовище неможливо уявити без використання засобів навчальної діяльності, основним з яких є комп'ютер в усіх його реалізаціях – від смартфона до хмарних технологій. Збільшення роздільної здатності зображення разом з появою доступних для використання у навчально-виховному процесі засобів зберігання і достатньо швидкого передавання значних (до п'яти-десяти гігабайтів) обсягів даних створило передумови для створення "бібліотек електронної наочності", тобто наборів зображень (зокрема – рухомих), отриманих за допомогою натурних зйомок або створених у графічних редакторах. Разом з тим, безумовно позитивний ефект застосування сучасних засобів унаочнення не завжди виявляється повною мірою, оскільки механічне перенесення вимог до традиційних засобів унаочнення (виконання цих вимог, зокрема видимості, доступності для сприйняття, відсутності надлишкової інформації тощо є, безумовно, обов'язковим) на сучасні засоби унаочнення не акцентує необхідності повного використання нових можливостей, які надають комп'ютеризовані засоби відтворення зображення.

На сьогодні в світі, зокрема, і в Україні, існує досить потужна індустрія створення електронних освітніх ресурсів (ЕОР). Кількість розроблених ЕОР, схвалених до використання МОН України, нині становить близько тисячі, серед останніх розроблень переважають засоби навчання, що фізично розташовані на ресурсах розробника або дистриб'ютора, тобто є мережними [3]. Освітній процес практично всіх навчальних предметів інваріантної складової навчального плану загальноосвітніх навчальних закладів може бути підтриманий застосуванням ЕОР – повністю або, принаймні, частково [3]. Якщо дотримуватися класифікації засобів навчання, поданої у [2] і поширеної на сучасні цифрові (комп'ютерні) їх реалізації [1], [4], [6] можна виокремити цифрові засоби, що мають ознаки традиційних засобів унаочнення та ще й забезпечують можливість здійснення суб'єктом навчання перетворювальної діяльності над об'єктом вивчення (графік функції, таблиця і діаграма параметрів промислового або комерційного підприємства, динамічна геометрична побудова у системах DG або GeoGebra тощо) або його моделлю (PVT– або T-s (i-s)– діаграма термодинамічної системи, епюра розподілу сил тощо). Засоби навчання, які можуть повністю або частково забезпечувати названі вище види діяльності суб'єктів навчання, виокремлено на рисунку 1 кольором.

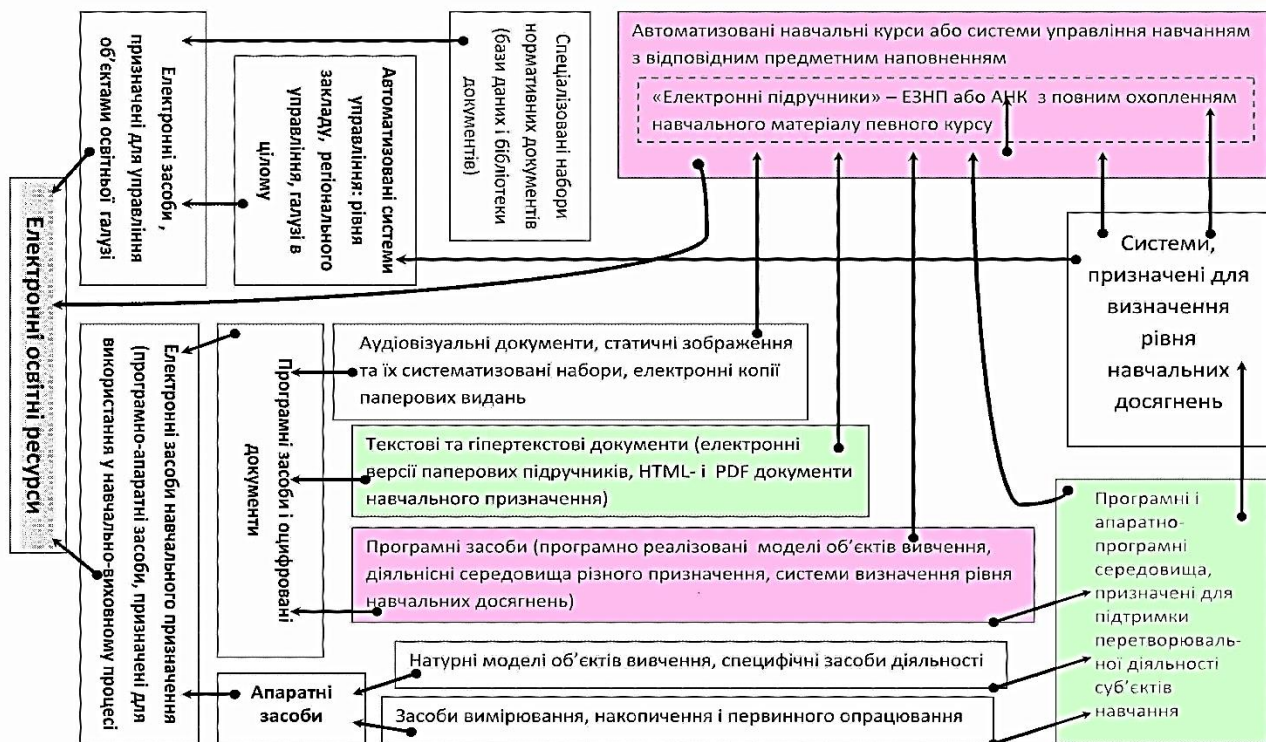

Рис.1. Декомпозиція класу "електронні освітні ресурси" [6] й позначення його компонентів, які можуть бути використані як найбільш ефективні засоби навчання.

Поява й застосування засобів унаочнення нового покоління, заснованих на використанні цифрових технологій, комп'ютера та відповідних засобів відтворення зображення і звуку, вимагає довизначення принципу наочності. Таке довизначення має, на нашу думку, базуватись на тому, що унаочнення повинне виконуватись із максимально можливим використанням переваг інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), зокрема – мультимедійних, та можливостей відтворення динамічних керованих моделей. Оскільки навчальна діяльність учнів має відбуватися з максимальним залученням органів чуття, за максимально можливої модальності навчальних впливів [5], застосування принципу наочності до засобів навчання нового покоління потребує точного визначення, прогнозування і планування дій, які можливо і необхідно виконати суб'єкту навчання із (над) об'єктами вивчення із застосуванням засобів діяльності. Необхідно, з одного боку, виявити й довести до учня суттєві ознаки об'єкту вивчення, взаємозв'язки між його параметрами, ознаками, а з іншого – подати зміст навчання у вигляді знакових, вербальних або інших моделей, доступних для сприйняття й запам'ятовування суб'єктом навчання для подальшого використання як базового складника компетентності.

На основі викладеного вище можуть бути сформульовані деякі нові вимоги до програмних засобів та комп'ютеризованих систем навчального призначення, які, на нашу думку, доповнюють і суттєво розширюють принцип наочності.

1. У засобі повинна використовуватись (пред'являтися суб'єкту навчання, обговорюватися, аналізуватися) тільки така візуальна модель об'єкту

вивчення, яка максимально сприяє досягненню мети навчання, без деталізації загальних планів зображення (бекграунд кадру має бути або повністю однорідним і нейтрально забарвленим, або містити зображення, яке доповнює основне, або прив'язує його до просторово-часових параметрів (місце та час реалізації, історичний антураж тощо). Але й надмірне спрощення, схематизм відображення зводять нанівець доцільність застосування комп'ютерної моделі, оскільки найпростішу модель учитель може зобразити на дошці крейдою, супроводжуючи побудову коментарями, які іноді важливіші за сам рисунок. Важливими є й педагогічно доцільні використання засобу "електронна лупа", ефективного застосування якої нині стало можливим завдяки достатнім обсягам запам'ятовуючих пристроїв та великій швидкості роботи відеосистем, віртуалізація (доповнення) реальності з використанням поєднання "електронної лупи" й матеріальної моделі об'єкта вивчення.

2. Модель, що реалізується програмно, слід подавати у формі, яка дозволяє найбільш чітко і явно виокремити й розмежувати суттєві ознаки об'єкту вивчення, зв'язки й відношення між його складовими, суттєві для аналізу явища, об'єкту та синтезу моделі. Суттєві складники процесів та елементи моделі об'єкту вивчення мають бути виокремлені кольором, миганням, звуком тощо.

3. Когнітивність (стимулювання домислювання) подання навчального матеріалу засобами унаочнення нового покоління має бути реалізоване таким чином, щоб надати можливість учителеві застосовувати методи активного навчання, зробити процес навчання дійсно інтерактивним.

4. Гностичність подання навчальних моделей не може бути самоціллю, але використання моделей об'єктів вивчення, які "не відкриваються повністю й одразу", не подають знання у готовій, завершеній формі, але вимагають дослідження, самостійної пізнавальної діяльності суб'єкта навчання, стимулюючи тим самим формування в учнів навичок цієї діяльності, є можливим, бажаним і педагогічно доцільним, оскільки також сприяє розвитку критичного мислення і формуванню предметної й загальних компетентностей.

Таким чином реалізуються дидактичні умови успіхів у навчанні: емоційне включення, наочність процесу подання навчального матеріалу, когнітивність та гностичність сприйняття навчального матеріалу, дозована мультимодальність навчальних впливів, яка стимулює мимовільну увагу, забезпечує індивідуалізацію темпу подання і сприйняття навчального матеріалу.

Проблема загалом потребує детального і глибоко дослідження, оскільки розвиток засобів відтворення моделей об'єктів вивчення нині суттєво випереджає наукове обґрунтування створюваних засобів навчання.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю., Лапінський В. В. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення [Електронний ресурс] *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2012. № 2. С. 3-6. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2012_2_2

2. Биков В.Ю., Жук Ю.О. Класифікація засобів навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць* / За ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. К. : Атіка, 2005. С. 39-60.

3. Калініна Л.М., Лапінський В.В., Китайцев О.М., Косик В.М., Мельник О.М. Інформатизація освіти. Стан та перспективи впровадження. *Директор школи*, (2018) 9-10 (826). с. 7-16.

4. Лапінський В.В. Дидактичні вимоги до комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання. *Нові технології навчання: наук.-методичний збірник*/ Колект. авторів. К. : Науково-методичний центр вищої освіти, 2004. Спецвип. С.104-107

5. Лапінський В.В. Принцип наочності і створення електронних засобів навчального призначення [Електронний ресурс]. *Народна освіта*. 2009. Випуск 3. Режим доступу: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/9/statti/lapinskiy.htm>

6. Лапінський, В.В. Електронні освітні ресурси – дидактичні вимоги і класифікація. *Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології*, 2013. 1 (3) (2 (50)). С. 214-218.

Кропивка Ольга Григорівна

*аспірантка кафедри педагогічної майстерності та менеджменту
ім. І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету
ім. В. Г. Короленка, kropivkaolga2606@ukr.net*

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ДО ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Удосконалення інформаційного забезпечення системи професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук у контексті нашого дослідження, спрямованого на підготовку майбутніх учителів природничих наук до організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи, вбачаємо у необхідності розроблення та впровадження у спецкурсу «*Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи*», предметом вивчення якого були б теоретичні основи формування системи знань, які стануть міцним підґрунтям для реалізації прагнення майбутнього вчителя природничих наук до дій, спрямованих на організацію безпечної життєдіяльності учнів старшої школи та формування культури безпеки особистості, як власної, так і своїх вихованців.

Визначаючи спецкурс «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи» як специфічний комплекс знань, який пристосований до викладання, набір процедур та методів змістовних уявлень, його викладання доцільно організовувати з урахуванням необхідності формування компонентів готовності майбутніх учителів природничих наук до організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи.

Мету спецкурсу ми вбачаємо у набутті майбутніми учителями природничих наук системи знань з теоретичних основ безпеки, безпечної життєдіяльності, з проблем основ здоров'я, способів безпечної поведінки в повсякденних і надзвичайних ситуаціях, цивільного захисту населення; знань щодо організації освітнього процесу в ЗЗСО й розуміння значення цих знань для

практики формування безпечної поведінки учнів старшої школи, культури безпеки й здорового способу життя.

Завдання: опанування майбутніми учителями природничих наук знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням вимог щодо організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи (прогностичні, організаторські, комунікативні, гностичні, дослідницькі та проектувальні уміння); формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки життєдіяльності, створення системи знань про здоровий спосіб життя та цивільний захист; формування у майбутніх учителів природничих наук умінь переконати учнів старшої школи у необхідності дотримання правил безпечної поведінки, здорового способу життя, розвитку культури безпеки; допомогти студентам оволодіти основами безпеки життєдіяльності, валеології та цивільного захисту, а також основними методами організації безпечної життєдіяльності, діагностики рівня здоров'я і принципами підтримки здорового способу життя; використання в педагогічній діяльності новаторських рішень щодо оздоровлення та вдосконалення шкільної освіти, спрямованої на безпечну життєдіяльність учнів.

У результаті вивчення спецкурсу «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи» студенти повинні мати стійкі знання з безпеки життєдіяльності, валеології та цивільного захисту – теоретико-практичні основи для успішної організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи в умовах ЗЗСО. Відтак, до програми спецкурсу ми включили три змістові модулі: «Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності», «Змістовий модуль 2. Валеологія», «Змістовий модуль 3. Цивільний захист». У такий спосіб ми реалізували *принцип модульності* до побудови змісту спецкурсу – набір освітнього курсу з окремих блоків – предметних модулів, під час вивчення яких формується цілісна картина світу, образ природи, поняття про умови стабільності середовища життя людини, її безпека. Погоджуємося з Н. Батечко, що саме цей принцип в основі розробки змісту програми спецкурсу забезпечить системність викладу навчального матеріалу, логічну його організацію, що сприятиме реалізації дидактичних принципів науковості та системності (Батечко, 2013).

Нами було враховано *принципи мультимедійності*. Він, як переконують учені-педагоги, дозволяє втілити у системі професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук увесь спектр методів навчання і забезпечує можливість: дати студентам повну, достовірну інформацію про процеси та явища, які вивчаються; підвищити роль наочності в освітньому процесі; налагодити ефективний зворотній зв'язок; доповнити теоретичний матеріал цікавими графічними, аудіо та відеоматеріалами, презентаційною, тривимірною графікою, комп'ютерною анімацією тощо (Кононець, 2009). Відтак, ми пропонуємо як один із можливих шляхів удосконалення інформаційного забезпечення системи професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук – *створення мультимедійної бібліотеки* (медіатеки) з організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи (рис. 1).

Для доступу до мультимедійної бібліотеки зробіть наступне:

1. Зареєструйте власний аккаунт Google
2. Надішліть власну електронну адресу на адресу olgakropivka2018@gmail.com

3. Ми надамо доступ Вам до електронних навчальних ресурсів, які можна побачити, якщо скористатися сервісом Диск Google

URL бібліотеки:
https://drive.google.com/drive/folders/1HDpTJrL1LebS0uvrUZ_5F97Ug3GSr9qo

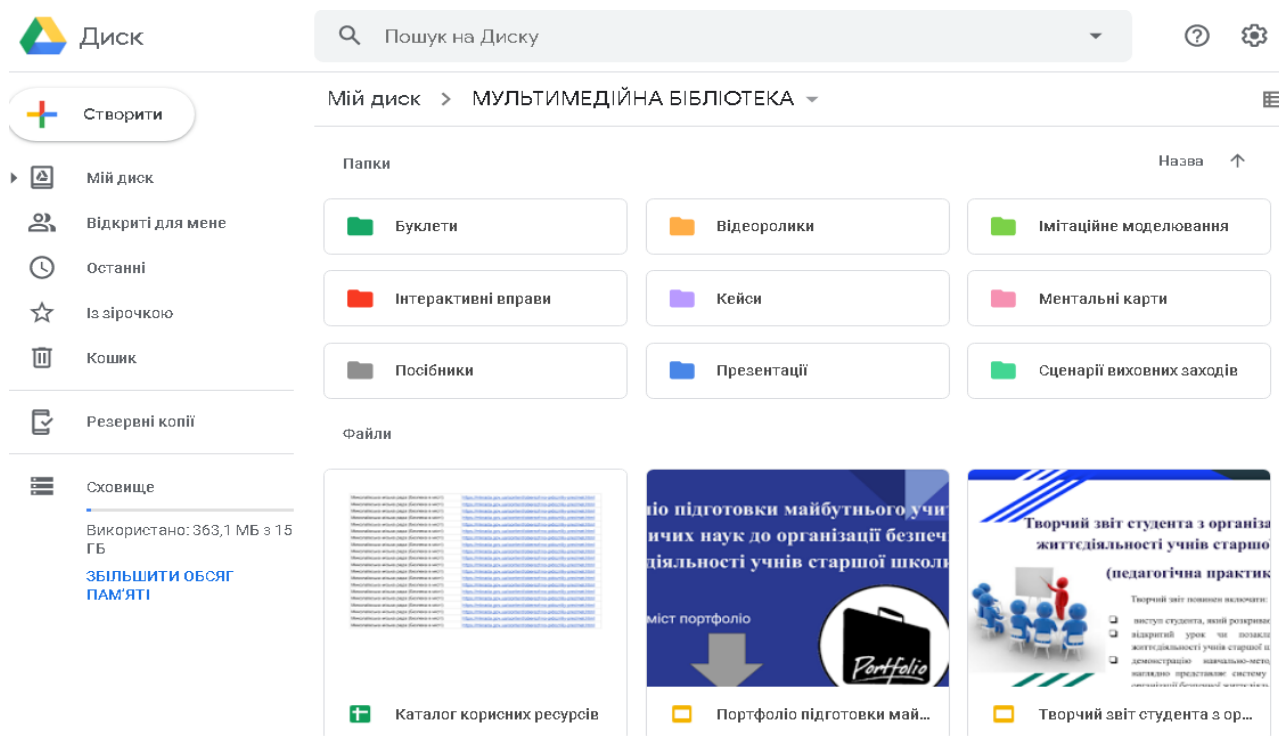

Рис. 1. Мультимедійна бібліотека

До Мультимедійної бібліотеки входять такі навчально-методичні матеріали: Буклети, Відеоролики, Імітаційне моделювання, Інтерактивні вправи, Кейси, Ментальні карти, Посібники, Презентації, Сценарії виховних заходів.

Окремі файли містять Каталог корисних ресурсів, Портфоліо підготовки майбутнього учителя природничих наук до організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи, Творчий звіт студента з організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи (педагогічна практика).

Отже, удосконалення інформаційного забезпечення системи професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук шляхом розробки та впровадження спецкурсу «Основи організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи», створення мультимедійної бібліотеки (медіатеки) з організації безпечної життєдіяльності учнів старшої школи збагатить інформаційний компонент підготовки студентів до організації безпечної життєдіяльності школярів.

Список використаних джерел

1. Батечко Н. Г. Сучасні підходи до формування змісту підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2013. Вип. 4. С. 5-20.

2. Кононец Н. В. Принцип мультимедійності при створенні електронного підручника як засобу індивідуалізації навчання студентів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосв. школах: зб. наук. праць*. Запоріжжя, 2009. Вип. 5 (58). С. 49–56.

Кононец Наталія Василівна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», natalkapoltava@ukr.net

ВІРТУАЛЬНА ДОШКА PADLET ЯК ЕЛЕМЕНТ ТА ЗАСІБ РОЗВИТКУ ВІРТУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Відкрите навчальне середовище (ВНС) при ресурсно-орієнтованому навчанні як штучно сформоване середовище, структура і складові якого сприяють досягненню цілей освітнього процесу є потужним інструментарієм для організації дистанційної освіти – нової, і водночас досить розповсюдженої організації освітнього процесу у вітчизняних навчальних закладах, що базується на принципі самостійного навчання студента [1; 2; 3].

За своєю сутністю ВНС є доступною якісною і кількісною множиною інформаційних ресурсів, які можна застосувати для підвищення якості освітнього процесу завдяки інтернет-сервісам, розподіленим автоматизованим банкам даних і знань, якісному й динамічному контенту, можливостям його створення, а також можливостям спільної роботи учасників освітнього процесу.

Найбільш зручним, легким інструментом для організації спільної роботи учасників освітнього процесу з різним контентом у визначеному віртуальному просторі є мережевий сервіс Padlet (<http://padlet.com/>).

На рисунку 1 зображено вікно сервісу Padlet. Для створення нової дошки скористайтесь кнопкою «СТВОРИТИ PADLET». Для приєднання до створеної дошки використайте кнопку «ПРИЄДНАТИСЬ ДО ПАДЛЕТ» (необхідне посилання на дошку, до якої Ви хочете долучитись). Кнопка «ГАЛЕРЕЯ» дозволяє переглянути готові дошки, які можуть слугувати натхненням для вашої власної.

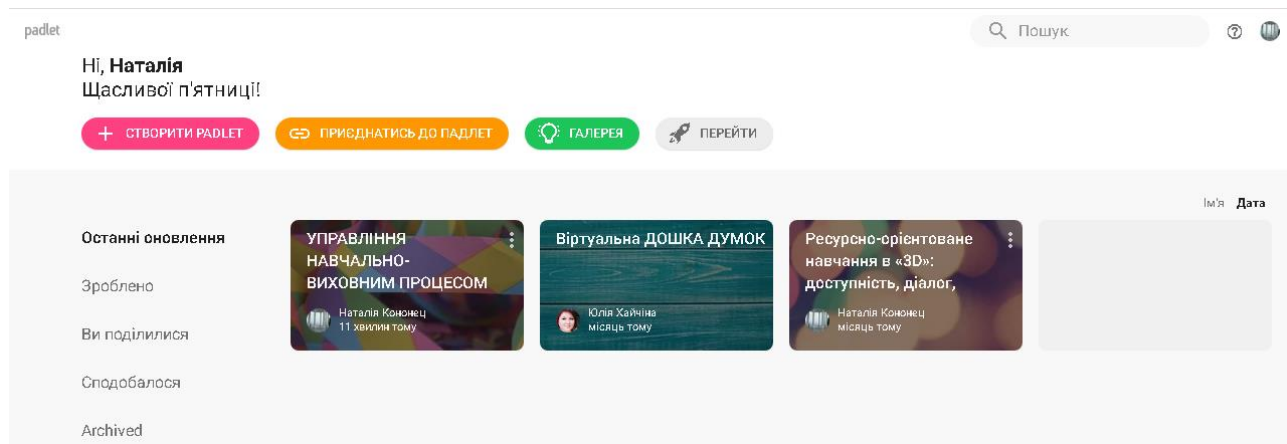

Рис. 1. Сервіс Padlet

Оформлення дошки та наповнення її даними

Для оформлення й наповнення даними виконайте такі дії:

1. Натисніть кнопку **Модифікувати** — відкриється вкладка з інструментами сервісу Padlet (рис. 2).

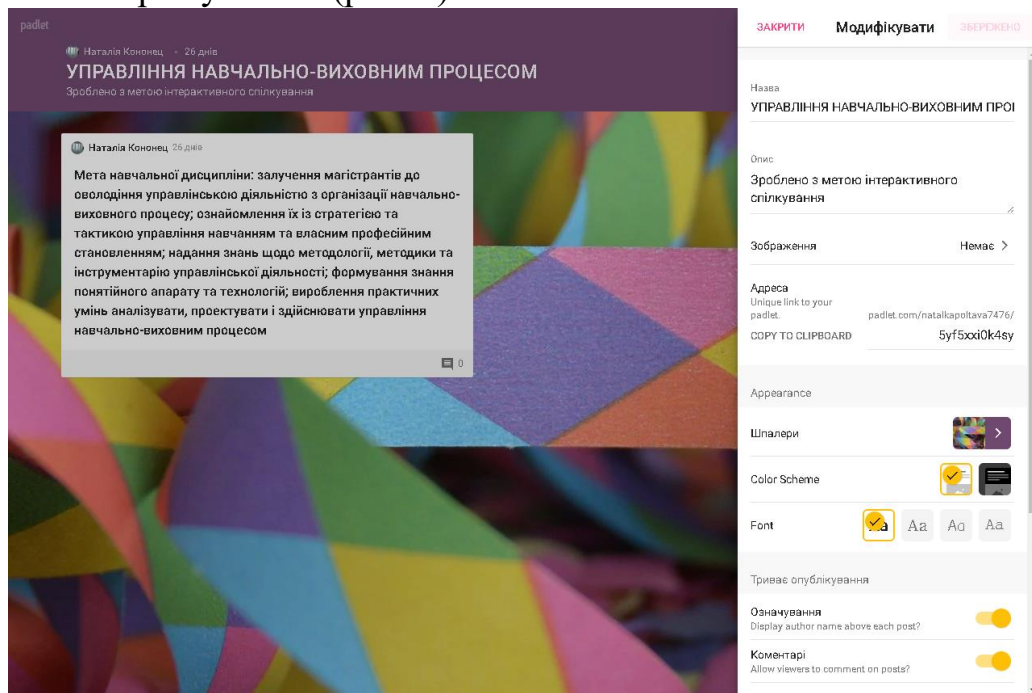

Рис. 2. Панель **Модифікувати**

Вкладка з інструментами сервісу Padlet

2. У полі **Назва** введіть назву дошки, наприклад, «Управління навчально-виховним процесом», а в полі **Опис** — опис дошки (наприклад, Зроблено з метою інтерактивного спілкування); додайте піктограму — зображення для створення асоціації з дошкою; натисніть кнопку **Шпалери** й оберіть необхідний фон для оформлення дошки.

3. Якщо вам потрібна допомога, або необхідно роздрукувати роботу, видалити її тощо, то потрібно натиснути кнопку **Більше** (рис. 3).

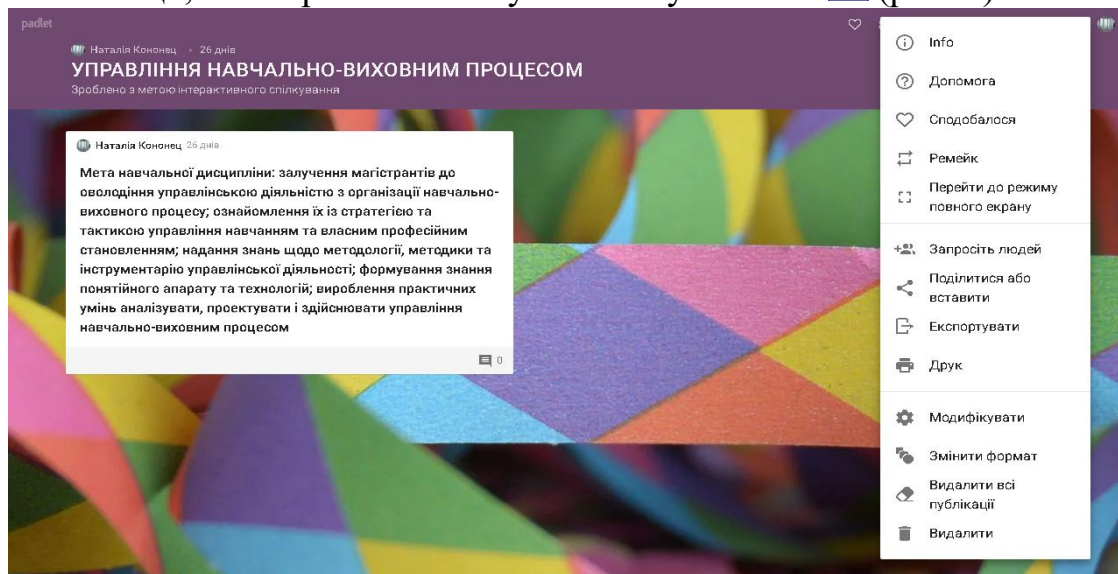

Рис. 3. Додаткові можливості (кнопка **Більше**)

Інструменти сервісу Padlet

4. Заповніть дошку даними, створюючи власні пости. Для цього двічі клікніть мишкою на вільному місці дошки, у результаті відкриється фрейм для внесення записів (див. рис. 4). У цьому вікні у верхньому рядку впишіть (наприклад, власне ім'я або назву повідомлення. На другому рядку напишіть повідомлення.

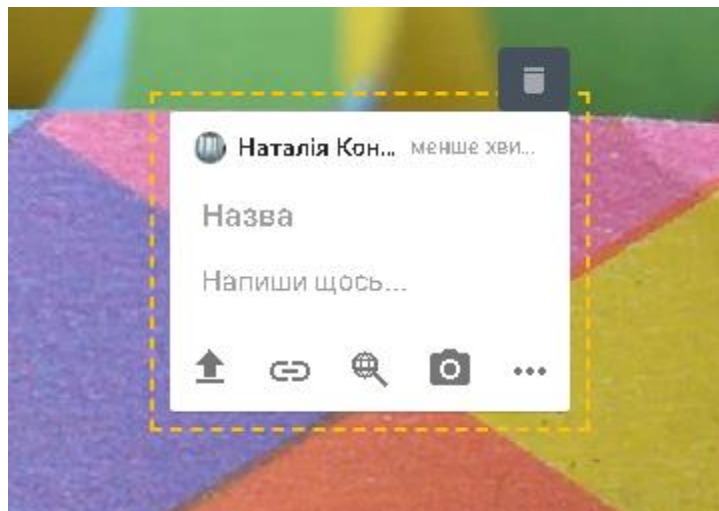

Рис. 4. Фрейм для внесення записів

Фрейм для внесення записів

5. Додайте до повідомлення посилання на веб-ресурс, файл із комп'ютера або знімок із веб-камери. Для цього у фреймі оберіть потрібну позначку (див. рис. 5).

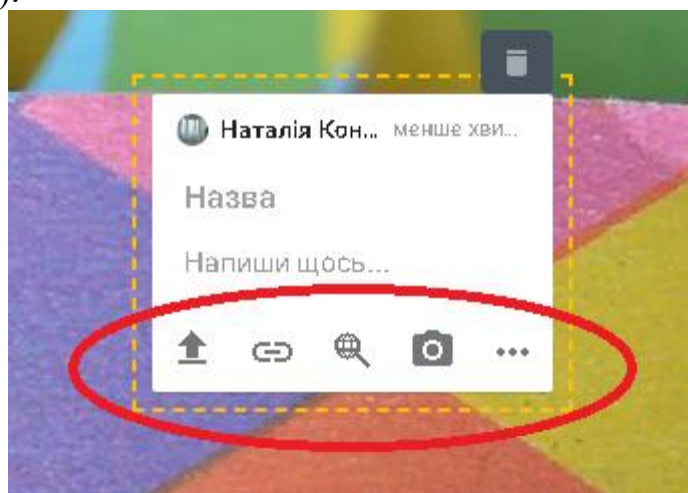

Рис. 5. Кнопки для завантаження файлу з комп'ютера, інтернет-ресурсу

Фрейм із відповідними пунктами

У результаті виконаних дій отримаємо оформлену й наповнену даними дошку (див. рис. 6).

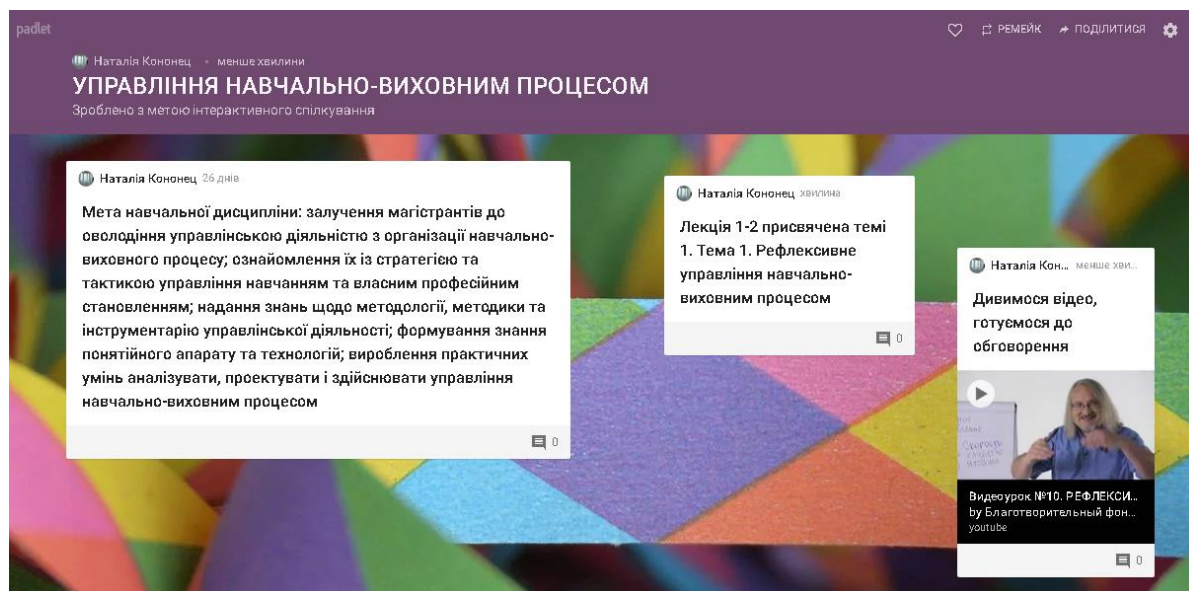

Рис. 6. Дошка для керування курсом

Редагування й видалення повідомлень

Створене повідомлення можна перемістити, змінити його розмір, відредагувати або видалити (рис. 7).

Для редагування наведіть курсор миші на повідомлення (з'являться позначки «олівець» і «кошик») , натисніть на позначку «олівець», виконайте потрібні зміни в повідомленні.

Для видалення повідомлення натисніть на кнопку «кошик». Для остаточного видалення необхідно підтвердити дію. Варто пам'ятати, що скасувати видалення не можна.

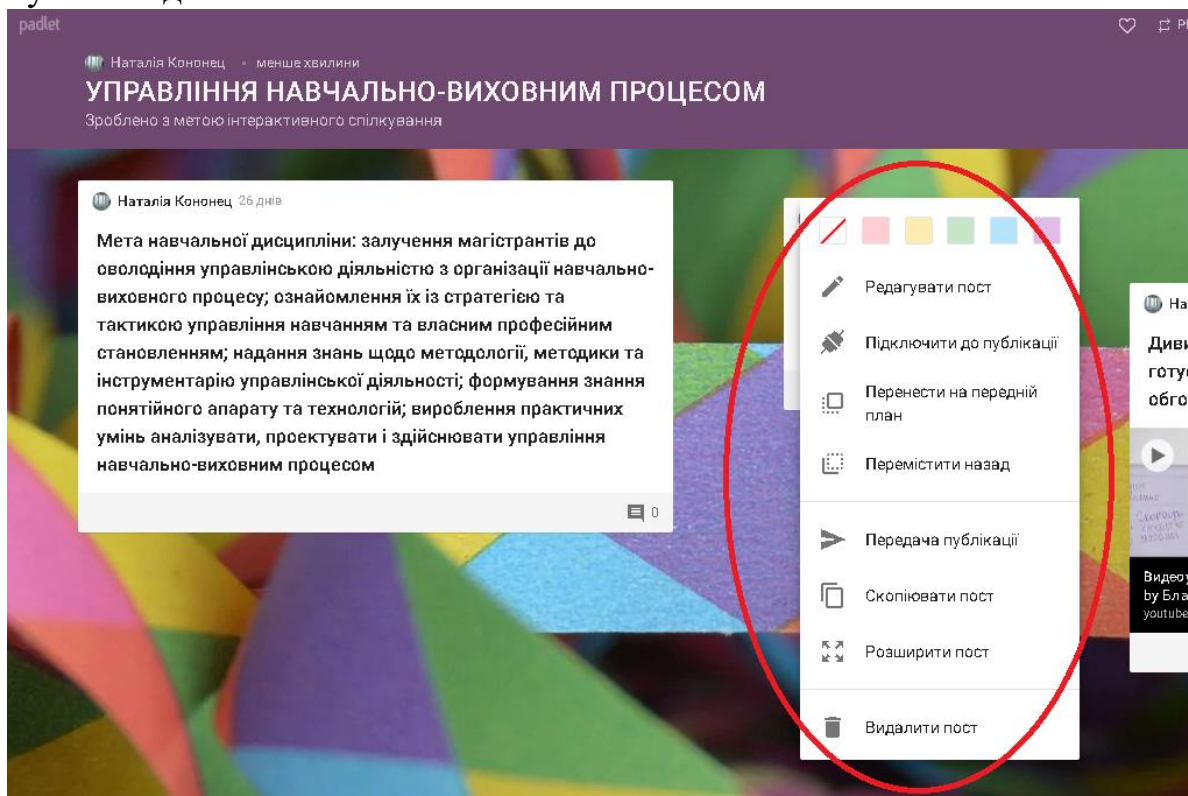

Рис. 7. Редагування повідомлень

Організація спільного доступу користувачів до дошки

Кожна дошка має опції налаштування спільного доступу: загальний, за посиланням або за e-mail та унікальну веб-адресу, яку можна повідомити колегам або студентам із метою подальшого наповнення або редагування дошки даними. Доступ можна налаштувати так, щоб гості мали можливість тільки переглядати, додавати матеріали або повністю редагувати. Для налаштування доступу користувачів до дошки необхідно виконати дії:

1. Натисніть кнопку **Більше – Запросіть людей** (рис. 8).

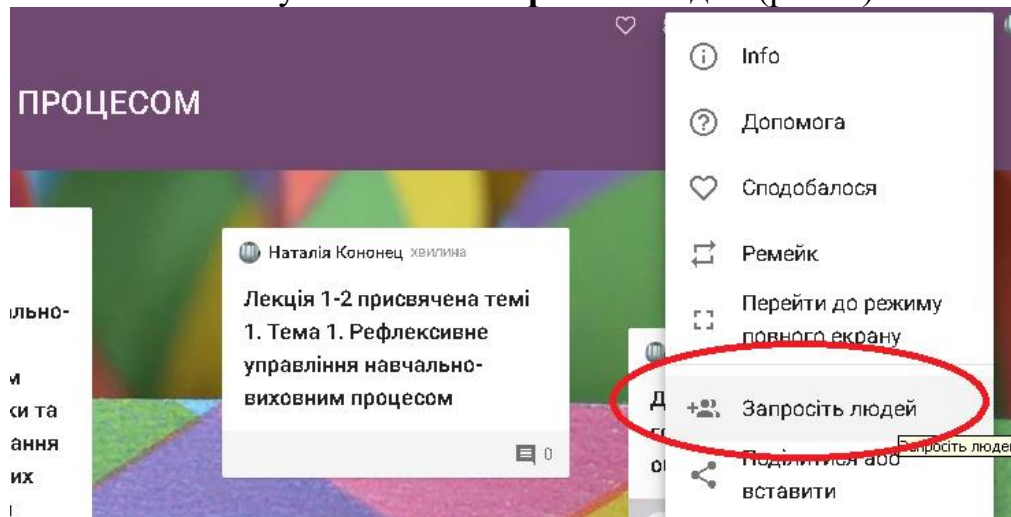

Рис. 8. Запрошення користувачів

2. Ввести електронні пошти користувачів:

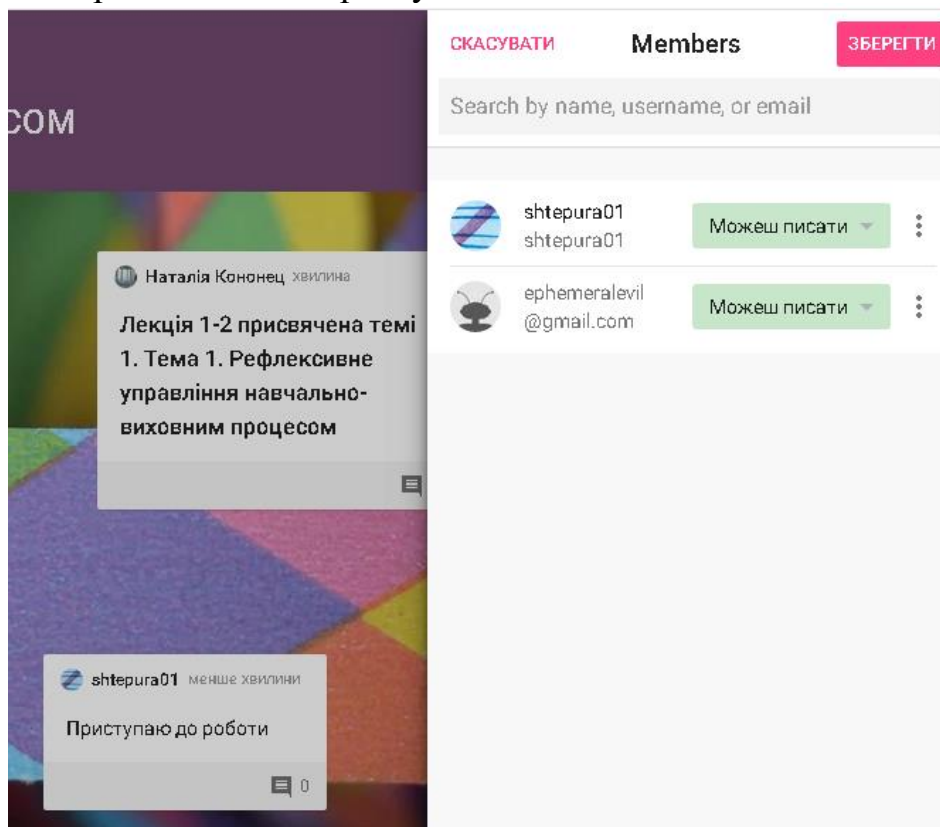

Рис. 9. Перелік запрошених студентів

Експорт дошки

Створену дошку можна:

- розмістити в соціальних мережах (Facebook, Twitter, Google+ та ін.);
- зберегти як електронний документ у форматах .pdf, .xlsx, .csv;
- перейти на RSS-канал цієї сторінки;
- надіслати електронною поштою;
- вбудувати на веб-сторінку власного сайту або блогу за допомогою

пункту меню **Вставити до вашого блогу чи сайту**.

Для експортування створеної дошки необхідно виконати такі дії:

1. Натисніть кнопку **Більше** .
2. Оберіть пункт **Експортувати**.
3. У вікні налаштувань експортування дошки оберіть потрібний варіант

(рис. 10).

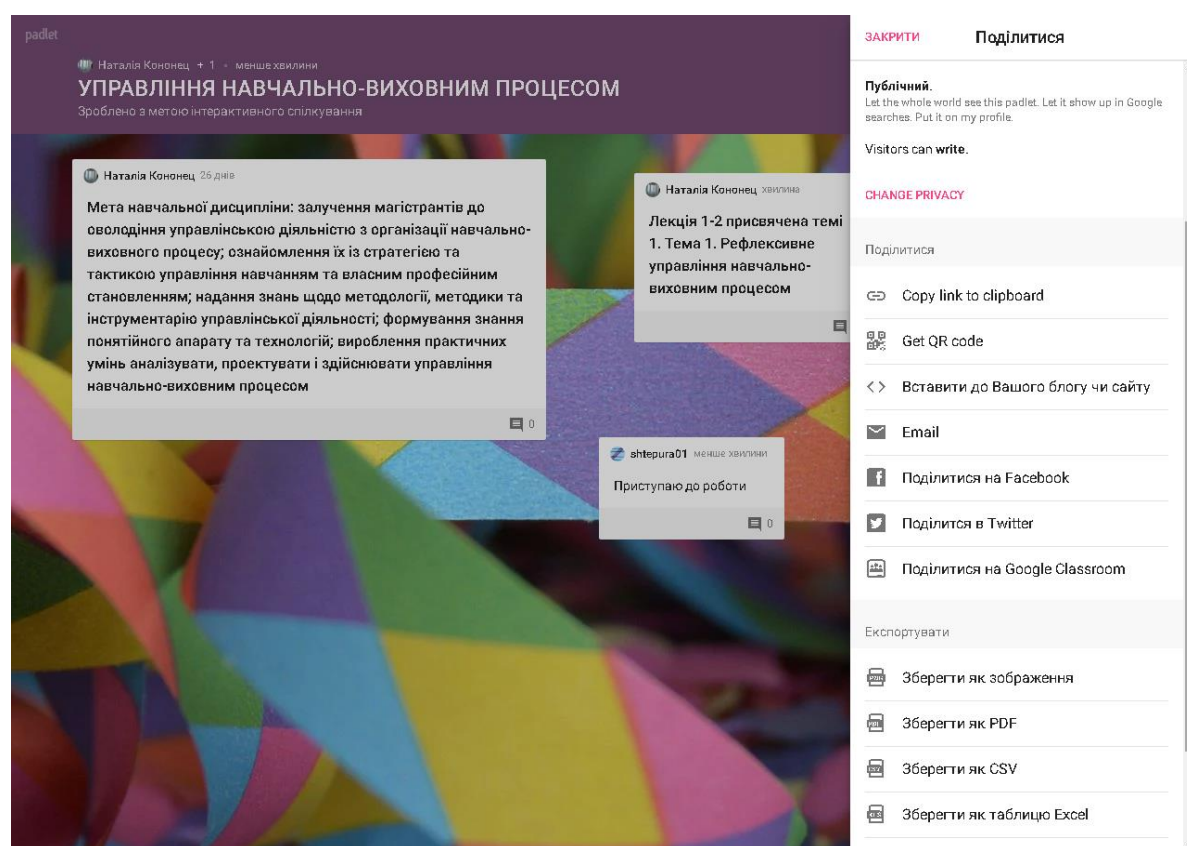

Рис. 10. Варіанти експорту

Рис. 11. QR-код доступу до віртуальної дошки дисципліни «Управління навчально-виховним процесом»

Отже, послуговуючись інструментами веб-ресурсу Padlet, можна оформити дошку й наповнити її даними, організувати спільний доступ користувачів до неї, експортувати дошку в різні формати, розмістити її в соціальних мережах або у власному блозі (сайті), що сприятиме кращому сприйманню навчального матеріалу, підвищенню інтересу до предмета, формуванню вмінь як самостійної, так і спільної роботи тощо.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М.В., Кононець, Н.В., Дяченко-Богун, М.М., Рибалко, Л.М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Том 72, №4. С.182–193.
2. Кононець Н. В. (2015). Формування відкритого навчального середовища аграрних коледжів України для ресурсно-орієнтованого навчання студентів. *Матеріали III Міжнар. Інтернет-конференції «Дидактика Яна Амоса Коменського: від минулого до сьогодення»*, (Умань, 6 листопада 2015 р.). FOLIA COMENIANA: вісник Польсько-української наук.-дослід.лабораторії дидактики Я.А. Коменського. Умань : ФОП Жовтий О.О. С. 77–80.
3. Kononets N. (2015). Experience in implementing resource-based learning in Agrarian College Of Management And Law Poltava State Agrarian Academy. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*. ISSN 1302-6488. Volume: 16. Number: 2 Article 12. P.151–163

Микуця Ксенія Віталіївна
*студентка 28-ЮП групи, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, ksenia.mikutsa2637@gmail.com*

Кононець Наталія Василівна
*доктор педагогічних наук, викладач інформатики та комп'ютерної
техніки, викладач-методист, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, natalkapoltava@ukr.net*

ЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ ПРАВОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Нині в умовах трансформації вітчизняної системи освіти, особливо, юридичної, активізації реформаційних процесів в юридичній школі та зростання суспільної потреби в ефективному використанні суспільно значущої інформації, посилюється необхідність удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх юристів.

Сьогодні кваліфікований юрист з високим рівнем готовності до професійної діяльності – важлива вимога, адже від професіоналізму правників безпосередньо залежить успішне вирішення актуальних правових питань, проблем інтеграції та державотворчого процесу.

Основою готовності майбутніх юристів до професійної діяльності є сформовані не лише система фахових компетентностей, але й комунікативні уміння, навички й здібності, а також уміння працювати з інформацією, особливо, з правовою, здобувати нові знання, бути «в тренді».

У подібному контексті однією з основних проблем професійної підготовки майбутніх юристів постає формування у студентів умінь працювати з ресурсами електронних бібліотек правової літератури.

Опитувані студенти 3 курсу, які вже отримали базові фахові знання під час вивчення циклу дисциплін фахової підготовки, вважають, що значущими для фахового становлення є пошукові уміння, уміння шукати й аналізувати інформацію та використовувати сучасні електронні ресурси.

Під час вивчення циклу дисциплін фахової підготовки, як правило, студентами використовуються різні електронні бібліотеки.

Найпопулярніші серед студентської спільноти такі електронні бібліотеки правової літератури.

1). Професійна правова система МЕГА-НАУ
<http://www.nau.kiev.ua/index.php?page=search>

Її основні можливості у професійній підготовці майбутніх юристів – пошук та повні тексти: Закони та підзаконні акти, прийняті Верховною Радою, Кабінетом Міністрів, Президентом, нормативно-правові акти міністерств та відомств, органів влади. Міжнародні угоди. Словник термінів. Зведені таблиці. Довідник органів влади. Можливості пошуку: Судова практика. Проекти законів. Документи місцевих органів влади. Консультації. Справи про банкрутство. Бланки звітності. Зразки правочинів тощо.

2). Pravo.biz.ua Юридична бібліотека <http://pravo.biz.ua/>

Сайт створений для того, щоб допомогти розібратися у світі юриспруденції. Тут ви знайдете безліч корисної для навчання та практичної для юридичної діяльності літератури, а також найбільш популярні нормативні документи.

3). Бібліотека юриста <https://juristoff.com/resyrsi/biblioteka>

На сайті представлені новітні та раритетні роботи українських та російських вчених-юристів, коментарі до кодексів, періодичні видання у галузі права.

4) Юридичний журнал «Право України» <https://pravoua.com.ua/ua/>

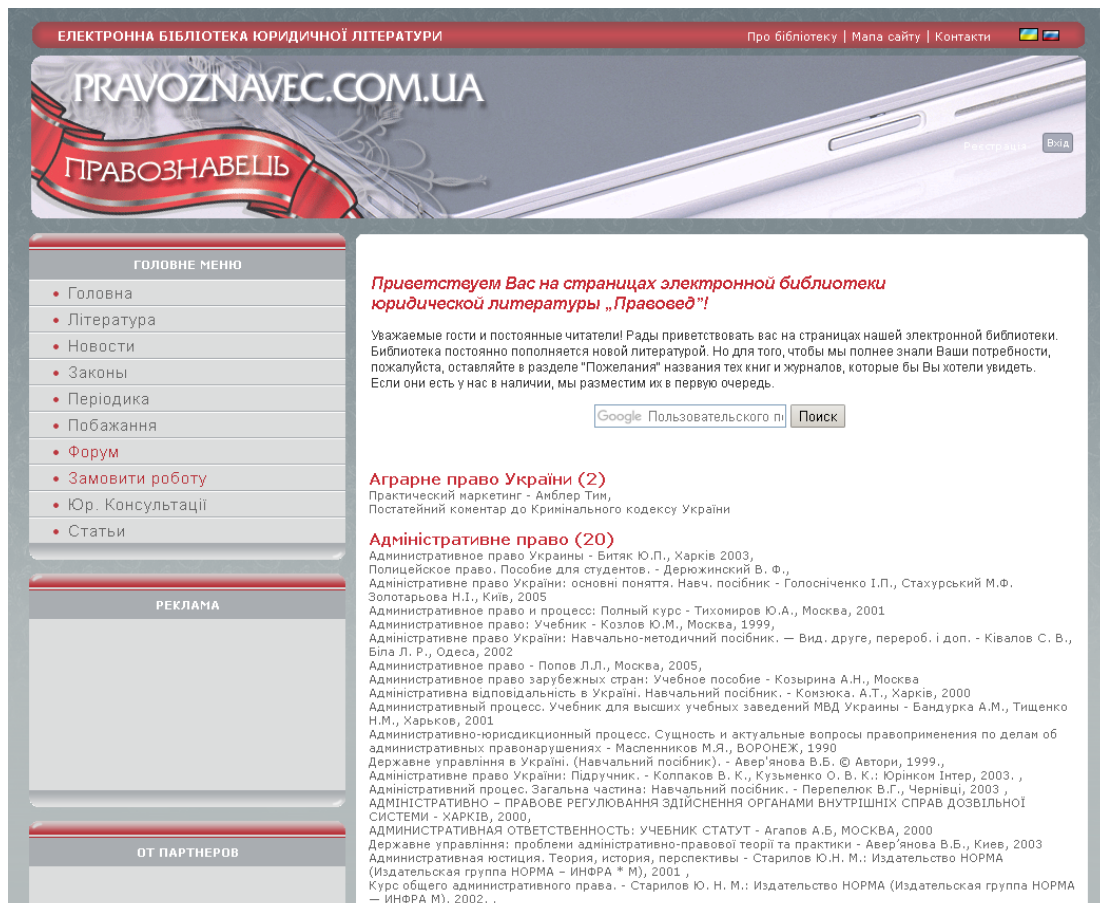
На сторінках видання публікуються науково-теоретичні та практичні матеріали з: актуальних загальнотеоретичних та галузевих правових питань, правозастосовної практики, а також пропозиції до законодавства, зарубіжний правовий досвід; практики Європейського суду з прав людини, Конституційного, Верховного та міжнародного комерційного арбітражу, третейських судів тощо.

5). Vuzlib.net Економіко-правова бібліотека <https://www.vuzlib.su/>

На сайті розміщено тексти підручників з питань права та економіки.

6). Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури <http://pravoznavec.com.ua/>

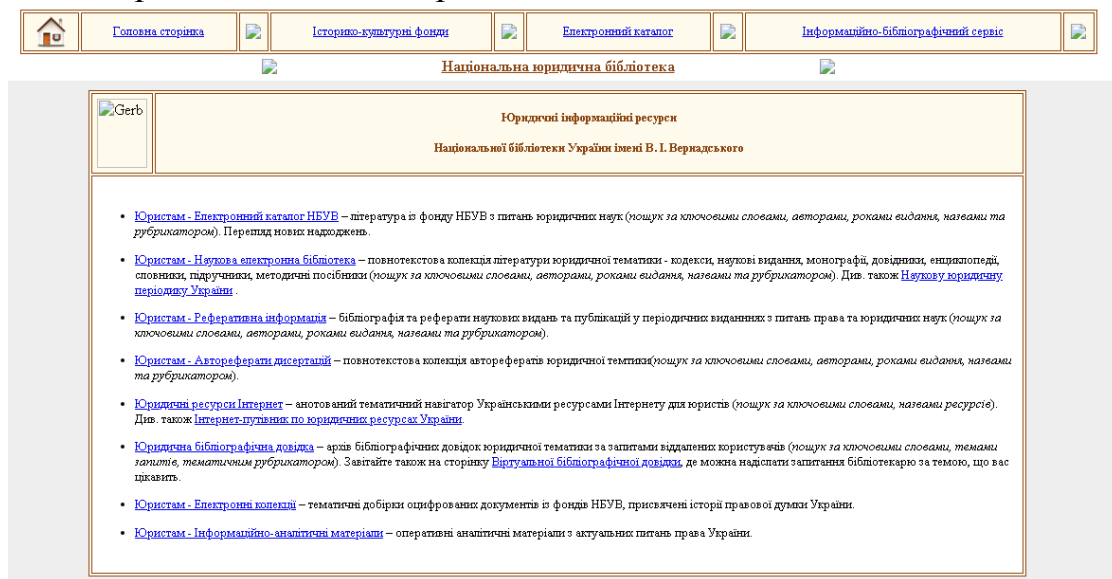
На сайті розміщено підручники, монографії з теорії, історії та усіх галузей права України та зарубіжних країн.

Ми переконані, що студентів слід знайомити із електронними ресурсами Національної юридичної бібліотеки:

7) Національна юридична бібліотека http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html

Контент цієї бібліотеки – Юридичні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Безумовно, цей перелік можна продовжувати, адже у Всесвітній мережі нині дуже багато корисної інформації, яку можна використати для підвищення якості професійної підготовки майбутніх юристів. Зазначимо, що використання

в освітньому процесі електронних бібліотек правової літератури та проблемно-пошукових завдань, для вирішення яких слід шукати інформацію серед бібліотечного контенту, сприятиме розвитку інформаційних умінь: знаходити інформацію, використовувати інформаційний ресурс для поліпшення професійно-правової діяльності (мережа Інтернет, володіння методами пошуку інформації в мережі); аналізувати, виділяти головне в повідомленні, добирати аргументи, формулювати запитання й відповіді, робити узагальнення, робити обґрунтовані висновки тощо.

Використання електронних бібліотечних ресурсів для правників під час організації професійної підготовки майбутніх юристів – це один із аспектів упровадження ресурсно-орієнтованого навчання студентів, яке спрямовується у першу чергу на здобуття знань, розвиток умінь працювати з інформацією, навичок використання широкого спектру інформаційних ресурсів [1]. Як зазначає Н. Кононець, інформація для професіонала-юриста виступає як предмет роботи і як змістовний засіб роботи, тобто інструмент, що дозволяє здійснювати професійні дії. Майбутній фахівець-юрист повинен мати базові вміння і навички професійної роботи з правовою інформацією: пошуком, відбором, аналізом, оцінкою, використанням в документах [2]. Варто погодитися, що для того, щоб бути конкурентноздатним на ринку праці сьогодні, юрист повинен мати не лише ґрунтовну базову професійну підготовку, але й мати розвинену здатність ці знання своєчасно оновлювати, що без застосування сучасних інфокомунікацій досить важко.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М.В., Кононець, Н.В., Дяченко-Богун, М.М., Рибалко, Л.М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язберезувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Том 72, №4. С.182–193.
2. Кононець, Н. В. (2016). Дидактичні основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів. (Дис. докт. пед. наук). Полтава. 473 с.
- 3.

Беркут Карина Василівна

*викладач іноземної мови I категорії, Кам'янський медичний коледж,
karinaberkut2017@gmail.com*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ У ВНЗ

Модель сучасної вищої освіти передбачає створення єдиного освітнього простору, що формує умови для вільного руху інформації, швидкого доступу до неї всіх учасників навчального процесу. Цього можна досягти шляхом використання інформаційно-комунікативних технологій під час навчально-виховного процесу. Випереджаюча освіта відповідає потребам майбутнього і

спрямована на сталі моделі розвитку суспільства, складовою яких є використання інноваційних методів та технологій освіти.

Основними напрямками сучасного освітнього процесу є пріоритет завдань дослідницького характеру у навчальній діяльності, підтримка індивідуалізованого та самостійного навчання, партнерство та співробітництво в характері навчальної діяльності та запровадження інформаційно-комунікативних технологій.

Інформаційно-комунікаційні технології (Information and Communication Technologies, ICT) – це сукупність методів, виробничих процесів та програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує виконання інформаційних процесів з метою підвищення їхньої надійності та оперативності і зниження трудомісткості ходу використання інформаційного ресурсу [1].

Ми живемо в часи, коли англійська мова набула глобального спілкування. Людина, що входить на рівень міжнародного і міжнаціонального спілкування, повинна повною мірою володіти вміннями і навичками виразу своїх думок англійською мовою. Комунікація, таким чином, виходить на найважливіше місце. Але вільне спілкування, у свою чергу, потребує зацікавленості. Ця тема завжди була, є і буде актуальною, тому що мотивація є рушійною силою, що спонукає студентів до вивчення найскладніших завдань з іноземної мови.

Метою навчання іноземної мови в вищій школі на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що дозволяють реалізувати їхні знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань в реальних життєвих ситуаціях. Сучасні технології в освіті – це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, проектна робота в навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа), дистанційні технології в навчанні іноземних мов, використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта). Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (learner-centered lessons), цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук [3].

Інтерактивний метод надає можливість вирішити комунікативно – пізнавальні задачі засобами іншомовного спілкування. Категорію «інтерактивне навчання» можна визначити як: а) взаємодію викладача і студента в процесі спілкування; б) навчання з метою вирішення лінгвістичних і комунікативних завдань [2].

Інтерактивна діяльність включає організацію і розвиток діалогічного мовлення, спрямованих на взаєморозуміння, взаємодію, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу.

В процесі спілкування студенти навчаються вирішувати складні задачі на основі аналізу обставин і відповідної інформації; висловлювати альтернативні

думки; приймати виважені рішення; спілкування з різними людьми; приймати участь у дискусіях.

Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчальний процес характеризується:

- поступовим нарощуванням темпу;
- зміною кількісних та якісних характеристик засобів;
- збільшенням обсягу інформаційних потоків, зміною технологій викладання;
- трансформацією систем взаєностосунків у системах «викладач – студент», «викладач – група студентів», «студент – група студентів» [3].

Сьогодні увагу дослідників привертають різні аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес. Так, проблемам використання ІКТ з метою підвищення ефективності самостійної роботи студентів присвячено дослідження Н. Бойко та А. Байраківського, які зазначають, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес сприяє повнішому оволодінню студентами системою знань та вмінь, розвиває творчу спрямованість пізнавальної діяльності студентів, допомагає формуванню відповідних професійних і особистісних якостей.

Таким чином, використання ІКТ у процесі викладання іноземних мов:

- зацікавлює студентів до вивчення іноземних мов;
- значно розширює та урізноманітнює програму вивчення іноземних мов у ВНЗ;
- розширює мотивацію студентів до навчання, надаючи їм можливість працювати над мовою у зручному для них темпі, сприяючи, таким чином, індивідуалізації навчання та ефективному оволодінню іноземною мовою;
- надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів (комп'ютерне подання мовного матеріалу на основі художньої літератури, статей, матеріалів інформаційних сайтів; робота зі словником тощо).

Застосування комп'ютерів на заняттях англійської мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу. При комп'ютерному навчанні засвоюється набагато більша кількість матеріалу, чим це робилося за той самий час в умовах традиційного навчання. Крім того, матеріал при використанні комп'ютера краще засвоюється. Комп'ютер забезпечує і всебічний (поточний, рубіжний, підсумковий) контроль навчального процесу. Контроль, як відомо, є невід'ємною частиною навчального процесу і виконує функцію зворотного зв'язку між студентом і викладачем. Комп'ютерний контроль дозволяє значно заощадити навчальний час, тому що здійснюється одночасна перевірка знань всіх студентів. Це дає можливість викладачу приділити більше уваги творчим аспектам роботи зі студентами.

Отже, використання ІКТ у процесі викладання іноземних мов: значно розширює та урізноманітнює програму вивчення іноземних мов у ВНЗ; надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів (комп'ютерне подання мовного матеріалу на основі художньої літератури, статей, матеріалів інформаційних сайтів; робота зі словником та ін.); зацікавлює студентів до вивчення іноземних мов; розширює мотивацію студентів до навчання, надаючи їм можливість

працювати над мовою у зручному для них темпі, сприяючи, таким чином, індивідуалізації навчання та ефективному оволодінню іноземною мовою.

Список використаних джерел:

1. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. / Т.І. Коваль. – К. : Вид. центр НЛУ, 2009. – 380 с.
2. Носенко Є. Л. Застосування ІТ в освіті / Є.Л. Носенко // Іноземні мови в школі. – 2004. – № 6.
3. Чередніченко Г. А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця // Наукові записки. Серія : Педагогіка. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, 2011. – № 4. – С. 134–138.

Фурсов Ігор Сергійович

*викладач природничих дисциплін Хорольського агропромислового коледжу
Полтавської державної аграрної академії, fursov1695@ukr.net*

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Інформатизація суспільства – це перспективний шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку. Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надає можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог[1].

Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є нові комп'ютерні технології. Інтерактивність, інтенсифікація процесу навчання, зворотний зв'язок – помітні переваги цих технологій, котрі зумовили необхідність їх застосування у різних галузях людської діяльності, насамперед у тих, які пов'язані з освітою та професійною підготовкою. Нині помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Цій темі в Україні присвячені дослідження таких науковців, як В.О.Балюк, В.Ю. Биков, Я.В. Булахова, О.М. Бондаренко, В.Ф. Заболотний, Г.О. Козлакова, Н.В.Кононец, О.А. Міщенко, О.П. Пінчук, О.В. Шестопад та інші [2].

Інформатизація суспільства – це глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в сфері суспільного виробництва є збирання, нагромадження, продукування, оброблення, зберігання, передавання та використання інформації.

Прикладом успішної реалізації ІКТ стала поява Інтернету – глобальної комп'ютерної мережі з її практично необмеженими можливостями збирання та збереження інформації, передавання її індивідуально кожному користувачеві.

Інтернет швидко знайшов застосування в науці, освіті, зв'язку, засобах масової інформації, включаючи телебачення, в рекламі, торгівлі, а також в інших галузях людської діяльності. Перші кроки із впровадження Інтернету в систему освіти показали його величезні можливості для її розвитку. Разом з тим, вони виявили труднощі, котрі необхідно подолати для повсякденного застосування мережі в навчальних закладах. Проте необхідно враховувати, що це потребує значних затрат на організацію навчання порівняно з традиційними технологіями, що пов'язане з необхідністю використання значної кількості технічних (комп'ютери, модеми тощо), програмних (підтримка технологій навчання) засобів, а також з підготовкою додаткової організаційно-методичної допомоги (спеціальні інструкції для тих, хто навчається, та для викладачів), нових підручників і навчальних посібників. Нині відбувається накопичення досвіду, пошук шляхів підвищення якості навчання і нових форм використання ІКТ у різних навчальних процесах. Певні труднощі використання ІКТ в освіті виникають у зв'язку з відсутністю не тільки методичної бази їх використання, а й методології розробки ІКТ для освіти, що примушує педагога на практиці орієнтуватися лише на власний досвід і вміння емпірично шукати шляхи ефективного застосування інформаційних технологій.

ІКТ здійснюють активний вплив на процес навчання і виховання студентів, оскільки змінюють схему передавання знань і методи навчання.

Розглядаючи елементи складної системи інформаційних технологій навчання (ІТН), слід наголосити, що в освіті важливою умовою успішної інтеграції технологій є професійна підготовка викладачів і фахівців, які здійснюють експлуатацію систем і засобів нової інтегрованої технології навчання. Кожний учасник навчання на основі ІТН, включаючи адміністрацію установ освіти, має володіти необхідною інформаційною грамотністю і розумінням у використанні технологій. У деяких країнах для цього необхідно навіть мати відповідний сертифікат. Наприклад, така вимога є у Великобританії. Введення сертифікатів для учасників процесу навчання дає змогу спростити впровадження ІТН і підвищити адекватність оцінок ефективності технологій.

Мультимедійні засоби навчання займають важливе місце у розвитку інформаційного суспільства. Мультимедійні засоби навчання за Гончаренко С.У. – це комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Мультимедійні системи надають користувачеві персонального комп'ютера такі види інформації: текст; зображення; анімаційні картини; аудіо коментарі; цифрове відео. Технології, які дозволяють з допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну інформацією, називаються мультимедійними [3].

Існують різноманітні способи застосування засобів мультимедіа в навчальному процесі, серед яких[4]:

використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій;

розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту;

моделювання процесів і явищ;

забезпечення дистанційної форми навчання;

проведення інтерактивних освітніх телеконференцій;

побудова систем контролю й перевірки знань і умінь студентів (використання контролюючих програм-тестів);

створення і підтримка сайтів навчальних закладів;

створення презентацій навчального матеріалу;

здійснення проєктивної і дослідницької діяльності студентів тощо.

Потрібно підкреслити, що використання засобів мультимедіа в освітньому процесі сприяє:

- підвищенню мотивації студентів до навчання;
- реалізації соціальної мети, а саме – інформатизації суспільства;
- інтенсифікації процесу навчання;
- розвитку особистості студента;
- розвитку навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом;
- підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації.
- індивідуалізації навчання;
- інтенсифікації самостійної роботи студентів;
- зростанню обсягу виконаних за урок завдань;

Інтегрування звичайного уроку з комп'ютером дозволяє викладачеві перекласти частину своєї роботи на ПК, роблячи при цьому процес навчання більш цікавим, різноманітним, інтенсивним. Зокрема, стає більш швидким процес запису визначень, теорем та інших важливих частин матеріалу, тому що вчителю не доводиться повторювати текст кілька разів (він вивів його на екран), студенту не доводиться чекати, поки вчитель повторить саме потрібний йому фрагмент. Цей метод навчання дуже привабливий і для викладачів: допомагає їм краще оцінити здібності і знання дитини, зрозуміти його, спонукає шукати нові, нетрадиційні форми і методи навчання, стимулює його професійний ріст і все подальше освоєння комп'ютера[5].

Застосування на занятті комп'ютерних тестів і діагностичних комплексів дозволить викладачу за короткий час отримувати об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу, що вивчається у всіх студентів і своєчасно його скоректувати. При цьому є можливість вибору рівня складності завдання для конкретного студента. Для студента важливо те, що відразу після виконання тесту (коли ця інформація ще не втратила свою актуальність) він отримує об'єктивний результат із зазначенням помилок, що неможливо, наприклад, при усному опитуванні. Освоєння студентами сучасних інформаційних технологій. На заняттях, інтегрованих з інформатикою, вони оволодівають комп'ютерною грамотністю і вчать використовувати в роботі з матеріалом різних предметів один з найбільш потужних сучасних універсальних інструментів - комп'ютер, з його допомогою вони вирішують рівняння, будують графіки, креслення, готують тексти, малюнки для своїх робіт. Це - можливість для студентів проявити свої творчі здібності.

Але, поряд з плюсами, виникають різні проблеми як при підготовці до таких занять, так і під час їх проведення.

Існують і недоліки та проблеми застосування ІКТ [5]:

- Нема комп'ютера в домашньому користуванні багатьох студентів і викладачів, час самостійних занять у комп'ютерних класах відведено далеко не у всіх навчальних закладах;
- У викладачів недостатньо часу для підготовки до заняття, на якому використовуються комп'ютери;
- Недостатня комп'ютерна грамотність викладача;
- Відсутність контакту з викладачем інформатики;
- У робочому графіку не відведено час для дослідження можливостей Інтернет;
- Складно інтегрувати комп'ютер у поурочну структуру занять;
- Не вистачає комп'ютерного часу на всіх;
- При недостатній мотивації до роботи студенти часто відволікаються на ігри, музику, перевірку характеристик ПК і т.п.

Застосування сучасних інформаційних технологій у навчанні - одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Інформатизація істотно вплинула на процес набуття знань. Нові технології навчання на основі інформаційних і комунікаційних дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

Таким чином, використання інтерактивних та інформаційно-комунікативних методів навчання дає чудову можливість для гармонійного розвитку особистості, розширення її світогляду, ґрунтовного засвоєння знань, умінь і навичок, а також дає змогу розвиватися вчителю, змушує його кожного разу придумувати щось нове, зацікавлювати студентів та розвивати їхні здібності різноманітними вправами і завданнями.

На сьогоднішньому етапі розвитку освітньої реформи, коли майже кожен кабінет хімії відчуває брак реактивів та лабораторного посуду, нестачу навіть самих елементарних речей: пробірок, спиртівок, мірних циліндрів, досить доцільним є використання ІКТ в плані показу відео запису дослідів, відео добування різних речовин в промислових масштабах. Також завдяки інтернету є можливість показати фото різних речовин, мінералів, сполук та і взагалі розширити кругозір учнів та студентів. А ще є спеціальні комп'ютерні програми "міні-лабораторії", де наче у грі можна робити досліди, де є усі можливі речовини, а не так як насправді. Шкода, що більшість цих програм не безкоштовні, але є безкоштовні аналоги і пробні версії, які також можна використати.

Список використаних джерел

1. Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога : збірник наукових праць. – Кам'янець-Подільський : Абетка –НОВА, 2003. – 208 с.
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. / авт.-уклад. : О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.П.Н., 2002. – 136 с.

3. Мартинець А.М. Нові педагогічні технології: інтерактивне навчання / А.М. Мартинець // Відкритий урок. – 2003. – №№7-8. – С. 28–31.

4. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко // Відкритий урок. – 2003. – №3–4. – С. 19–31.

5. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. / Г.К. Селевко. – Т.1. – М.: НИИ Школьных технологий, 2006. – 816 с.; Т. 2. – 816 с.

Бондаренко Альона Павлівна

*вчитель інформатики, спеціаліст другої категорії, Запорізька гімназія №50
Запорізької міської ради Запорізької області, alyona41288@gmail.com*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Одна з актуальних проблем сучасності - це проблема творчого розвитку особистості. Кожна цивілізована країна дбає про творчий потенціал суспільства загалом і кожної людини зокрема. Привертається увага до розвитку творчих здібностей особистості, надання їй можливості виявити їх. Адже лише творча особистість спроможна створювати, управляти, пропонувати нові напрямки розвитку. Тому завданням сучасної освіти є формування творчої особистості, людини, яка вміє творчо мислити, діяти в нестандартних ситуаціях. [1]

Як же розвивати в учнях ці якості? Як зацікавити дитину? Дати поштовх для визначення учнями життєвих пріоритетів? Кожен вчитель сам обирає шляхи вирішення цих завдань. Та зрозуміло одне, для вирішення потрібні знання, вміння, енергія, пошук нових шляхів.

За проектом «Нової української школи» шляхів реалізації два:

- компетентнісний підхід (формування предметних і ключових компетентностей);
- педагогіка партнерства (спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками).

Готуючись до уроків інформатики, вчитель має проаналізувати, які інноваційні технології або окремі методи і прийоми можна використати для формування ключових компетентностей. Доцільно зазначити ці структурні компоненти в плані уроку.

Пропоную розглянути інноваційні технології, методи і прийоми, які вважаю доцільним використовувати на уроках, але потрібно враховувати такі складові:

- кількість учнів в класі;
- рівень сформованості та успішності дітей;
- зміст навчального матеріалу;
- предметну і ключову компетентність.

Ребуси

Для збудження і підвищення інтересу учнів до уроку використовую ребуси. Для створення інтерактивних ребусів використовую сервіс rebus1.com.

Цей прийом:

- супроводжуються позитивними емоціями;
- підвищують цікавість до навчання;
- призводить до зосередження уваги;
- сприяють формуванню і розвитку пізнавального інтересу.

Інтерактивні плакати

У цього прийому велика кількість переваг:

1. Зацікавленість дітей зростає;
2. Можливість подати більший об'єм потрібної наукової інформації в доступній формі;
3. Розвиток вміння вирізняти головну і другорядну інформацію;
4. Можливість виконання тренувальних наукових вправ;
5. Зменшення часу на опрацювання матеріалу.

Для створення інтерактивних плакатів використовую сервіси: **Glogster, ThingLink, Prezi, Projeqt, Cacao, Linoit, SlideRosket**. Але більшість з них є англomовними і тому вчителю необхідно не тільки мати певні навички роботи з інформаційними ресурсами, а й знати іноземну мову.

Наприклад, проект до Всесвітнього дня землі в програмі **ThingLink**, де можна додавати зображення, посилання на вебсторінки, відео з YouTube. - <https://www.thinglink.com/scene/956806460900114435>

Квести

Квести для дітей – найулюбленіші прийоми виконання завдань, адже квести носять не тільки навчальний, а й пізнавальний та розважальний характер. У вигляді квестів проводжу не тільки уроки, а й позакласні заходи.

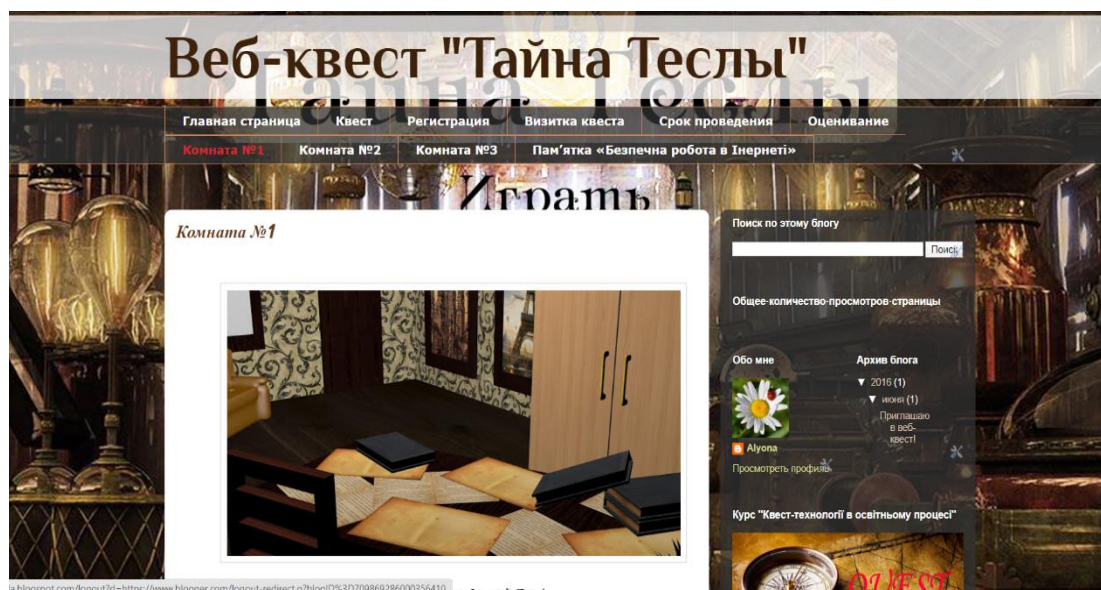
Квест – надзвичайно ефективний інноваційний прийом, адже в ньому поєднуються елементи ігрової, проектної технології, технології творчого мислення.

Набувають популярності вебквести. Особливістю освітніх вебквестів є те, що частина або вся інформація для самостійної або групової роботи учнів з ним знаходиться на різних вебсайтах, що забезпечує розвиток навичок роботи з ІКТ.

Отже, технологія квест сприяє формуванню компетентностей, необхідних для конкурентоздатного випускника, а саме:

- використання ІКТ для вирішення професійних завдань (в т.ч. для пошуку необхідної інформації, оформлення результатів роботи у вигляді комп'ютерних презентацій, проектів тощо);
- самонавчання і самоорганізація;
- навички творчості (деякі завдання в квестах потребують творчого підходу виконання цього ж завдання);
- робота в команді (планування, розподіл функцій, взаємодопомога, взаємоконтроль);
- вміння знаходити кілька способів рішень проблемної ситуації, визначати найбільш раціональний варіант, обґрунтовувати свій вибір;
- навик публічних виступів.

Посилання на вебквест - <http://qvest-tesla.blogspot.com/>

3D-сцени, ігри

Використання 3D-сцен та ігор допомагає учням потрапити у віртуальний світ та зацікавити учнів до вивчення тем. 3D-сцени - це моделі в сцені, які вільно обертаються і більшість моделей мають озвучені розповіді, вбудовані анімації та вікторини. Мітки, додані до частин анімації, доступні кількома мовами. Особливо корисно використовувати 3D моделі, коли діти не можуть уявити подію чи об'єкт, тому що ніколи не бачили чи не зможуть побачити, тому що небезпечно чи об'єкта вже не існує.[2]

Прикладом є дуже цікавий та корисний сайт **Mozaik education** де можна знайти не лише 3D-сцени, а й 3D-ігри, 3D-відео.

Або сервіс www.homestylar.com, де можна спроектувати дизайн кімнати і налаштувати все в кімнаті так, як ви хочете. А ще є і мобільна безкоштовна версія цієї програми, яку я раджу і використовувати на уроці.

Інтерактивні книги

Інтерактивні книги - поєднання ключових плюсів класичної книги із сучасними здобутками в ІТ сфері, в якій текстовий формат доповнюється 3D моделями, аудіо, відео матеріалами та тематичними анімаціями. [3]

Різноманіття гаджетів робить вивчення необхідних матеріалів доступним, незалежно від місця і часу їх прочитання, а об'єми електронних навчальних посібників і корисних книг в електронному форматі несумнівно компактніше. У зв'язку з цим з'являється велика кількість програм і он-лайн сервісів для створення інтерактивних книг, а також для їх читання. За допомогою цих сервісів є можливість не лише створювати, читати електронні книги, але і опубліковувати на сайтах.

Book Creator - онлайн сервіс для створення власних інтерактивних книг. За допомогою Book Creator ви можете експортувати та ділитися своєю книгою будь-яким способом, який відповідає вашому робочому процесу в класі. Можна співпрацювати з учнями в режимі реального часу. Book Creator - це ідеальний

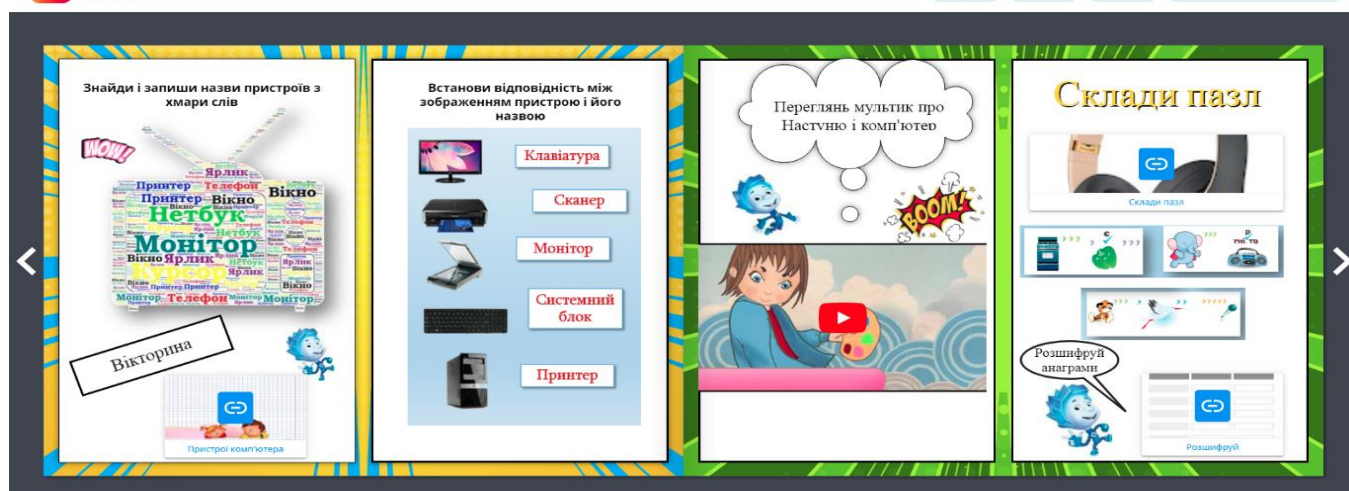
інструмент, який допоможе учням захопити кожен елемент свого навчання та поділитися ним із усім світом. [4]

<https://read.bookcreator.com/Nk6q5Rt9zKWJkA0V0IffWCRXJMB3/hUQebD>

[3SSaxyJTvgBfYjg](https://read.bookcreator.com/Nk6q5Rt9zKWJkA0V0IffWCRXJMB3/hUQebD3SSaxyJTvgBfYjg)

Ком'ютерні пристрої
by Альона

Отже, розвиток освіти ХХІ століття спонукає до оновлення методів та прийомів навчання, запровадження в навчально-виховний процес інноваційних технологій, сучасних концепцій та способів формування в учнів предметних та життєвих компетенцій.

Таким чином, досвід застосування комп'ютерних технологій на уроках інформатики в школі стверджує, що для одержання високого навчального ефекту важливо їхнє систематичне використання, на всіх етапах уроків:

- актуалізації опорних знань;
- мотивації навчальної діяльності;
- вивченні нового матеріалу;
- узагальнення та закріплення знань;
- практичних занять.

Для цього необхідний різноманітний асортимент педагогічних програмних засобів (ППЗ). Нові можливості використання ППЗ, дозволяють значно поліпшити навчально-виховний процес та розвинути творчі здібності учнів, які необхідні в сучасному житті.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти. К.: Постанова Кабінету Міністрів України № 1392 від 23.11.2011.
2. Сайт Mozaik education [Електронний ресурс] - <https://www.mozaweb.com/uk/index.php>
3. Книги, які «оживають»: інтерактивні додатки, які роблять книгу справжнім дивом! [Електронний ресурс] - <https://naurok.com.ua/post/knigi-yaki-ozhivayut-interaktivni-dodatki-yaki-roblyat-knigu-spravzhnim-divom>
4. <https://bookcreator.com/>

Улинець Аліса Юріївна

*завідувач навчально-методичним кабінетом, викладач математики,
викладач-методист, ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»*

Маргітич Зореслава Юріївна

*завідувач навчально-методичним кабінетом, викладач математики,
викладач-методист, ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»*

Крижанівська Наталія Леонідівна

*викладач інформатики, викладач-методист ВП НУБіП України
«Мукачівський аграрний коледж», natamar0808@ukr.net*

ІНТЕЛЕКТ-КАРТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ

Теоретичною основою розроблення індивідуальної траєкторії формування професійної компетентності викладача є системний підхід до всіх видів педагогічної діяльності за допомогою інноваційних технологій. Кожен викладач щоденно постає перед необхідністю застосування у своїй діяльності методів, які допоможуть виділити основне, систематизувати та узагальнити отримані знання, виробити необхідні компетенції.

Новою, але надзвичайно ефективною формою роботи над цією проблемою є технологія Mindmapping. Майндмеппінг (mindmapping) – це зручна техніка, що дозволяє ефективно відновлювати інформацію (минуле), генерувати і фіксувати нові ідеї (майбутнє), робити висновки та встановлювати зв'язки між ними. Основою майндмеппінгу є інтелектуальні карти (mind maps). Ідея Mind Maps полягає в наступному: перевести інформацію з будь якого вигляду (думки у вашій голові, чи інший носій інформації) в зручну для роботи форму. Ця ідея широко описана Т. Бьюзеном, відомим письменником, лектором і консультантом з питань інтелекту, психології навчання і проблем мислення.

Інтелект-карти, ментальні карти або карти мислення (в оригіналі mind maps) – це метод подання будь-якої інформації у комплексній, систематизованій, візуальній (графічній) формі. Вона відображає зв'язки (сміслові, асоціативні, причинно-наслідкові) між поняттями, частинами, складовими предметної сфери, яку ми розглядаємо. Це відображення на папері ефективного способу думати, запам'ятовувати, згадувати, вирішувати творчі завдання, а також можливість уявити та наочно висловити свої внутрішні процеси обробки інформації, вносити до них зміни, удосконалювати.

Інтелект-карти являють собою тривимірну реальність у просторі, часі й кольорі. Ментальна карта завжди базується навколо центрального об'єкта, кожне наступне слово і зображення за визначенням стають центрами чергової асоціації.

Головна перевага ментальних карт - можливість охопити картину в цілому і впорядковано відобразити свої думки. Побудова ментальної карти допомагає розкласти матеріал і запам'ятати його.

Етапи створення інтелект-карт

За задумом Тоні Бьюзена, створення інтелект-карт підпорядковується певним правилам та законам – тільки в цьому випадку вони будуть ефективними.

1. Чітко визначте основну тему чи проблему – вона й буде центральним елементом вашої карти.
2. Від центру виведіть кілька гілок, кожен з яких позначте ключовими словами, назвами розділів, які пов'язані з основною темою.
3. Від кожної з основних гілок будуть відходити додаткові гілки 2-го, 3-го рівнів. Бажано, щоб вони були меншими та тоншими від основних.
4. Дотримуйтеся радіальної структури. Гілок та відгалужень може бути стільки, скільки вам потрібно, але пам'ятайте про ієрархію: найважливіші поняття мають розташовуватись ближче до центру, а менш значущі – подалі.
5. Аби не заплутатися, нумеруйте гілки, використовуйте різні кольори для окремих зон та різні стилі малювання.
6. Чим більше кольорів буде використано, тим краще.
7. Пов'язані інформаційні блоки краще поєднувати, виділяючи однаковим кольором чи фоном.
8. Не треба розписувати кожне поняття, намагайтеся використовувати ключові слова чи взагалі символічні зображення. Так ви зможете запам'ятати основну інформацію швидше та легше.
9. Довжина ліній має приблизно дорівнювати довжині слова.
10. Пишіть друкованими літерами, змінюючи їх розмір у залежності від важливості поняття.
11. Організуйте простір так, щоб не залишати порожнього місця та не розміщувати гілки занадто щільно.
12. Залишаються порожні гілки? Не варто примушувати себе вигадати хоч щось, краще залиште все як є, повірте, через деякий час мозок сам підкаже рішення.

Переваги застосування інтелект-карт в освітньому процесі

1. Карта знань допомагає реалізувати один із найважливіших принципів педагогіки – принцип наочності. Карта знань дає змогу охопити все одним поглядом, оскільки блок-схема показує все найвагоміше в асоціативних порівняннях та зв'язках.
2. Принцип побудови інтелект-карт корисно використовувати на заняттях узагальнення та систематизації знань. Узагальнені дані з теми відображаються на одному зображенні, вся інформація з навчальної теми трансформується в асоціативні зв'язки між навчальними поняттями.
3. Карту знань можна будувати під час конспектування великих за обсягом навчального матеріалу лекцій – замість довгих конспектів та витрат часу для запису матеріалів студент формує лише одну блок-схему.
4. Метод майндмепінгу дозволяє розвинути творче мислення.
5. Метод інтелект-карт розвиває логіку та вміння згортати весь навчальний матеріал до найважливішого, підвищує якість та інтенсивність навчання, тренує пам'ять.
6. Використання карт допомагає студентам підвищити концентрацію уваги.
7. За допомогою карт та їх графічної привабливості процес генерації ідей стає швидшим та ефективнішим.

Ментальні карти можна малювати вручну, але в даний час існує більше 200 онлайн-сервісів для їх створення та спеціалізованих програмних додатків під різні платформи. Всі вони володіють індивідуальними специфічними можливостями і дозволяють автоматизувати операції створення ментальних карт та представлення їх в електронному вигляді.

Розглянемо деякі програми, що зручно використовувати для створення інтелектуальних (ментальних) карт:

1. Google - www.coggle.it є безкоштовним онлайн додатком, що підтримує спільну роботу над проектами.

2. Xmind – www.xmind.net – популярна кроссплатформова програма для складання ментальних карт, працює на платформах Windows/Mac/Linux.

3. Freemind – відкритий безкоштовний додаток, що працює на будь-якій платформі, яка підтримує Java.

4. MindNode – www.mindnode.com – платний додаток для створення інтелект-карт.

5. BubblUs – www.bubbl.us – безкоштовний веб-додаток для складання інтелект-карт в режимі онлайн.

6. MindMeister – www.mindmeister.com – платний онлайн-додаток для складання інтелект карт.

7. Mapul – www.mapul.com – платний онлайн-додаток для створення інтелект-карт, що працює на основі щомісячної підписки.

8. iMindMap - <https://app.imindmap.com/> безкоштовний онлайн-додаток для створення інтелект-карт.

Приклад інтелект-карти з математики на тему «Числова функція» створеної за допомогою онлайн-додатку iMindMap. (Рис.1)

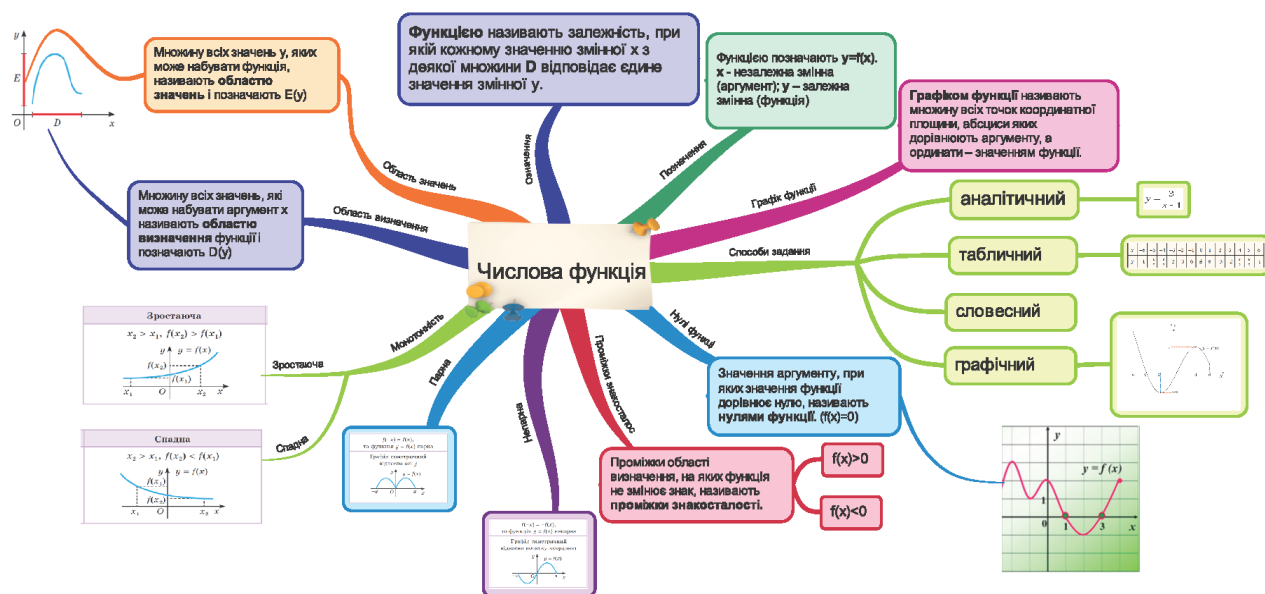

Рис.1. Інтелект-карта з математики «Числові функції»

Застосування ментальних карт у хмарних сервісах дозволяє здійснювати взаємну доповнювальну діяльність педагога і студентів, результатом чого стає

найбільш повне усвідомлення конкретної теми суб'єктами навчальної діяльності.

Ефективність використання технології Mindmapping пов'язана з будовою людського мозку, що відповідає за обробку інформації. Ліва півкуля відповідає за логіку, аналіз, впорядкованість думок. Права півкуля – за ритм, сприйняття кольорів, уяву, представлення образів, розміри, просторові співвідношення. Інтелект-карти залучають обидві півкулі, формують навчально-пізнавальні компетенції студентів, розвивають їх розумові і творчі здібності. Тому вони є найважливішим інструментом сприйняття, обробки і запам'ятовування інформації, розвитку пам'яті, мислення, мови.

Список використаних джерел

1. Оксентюк Н. В., "Можливості застосування ментальних карт у навчальному процесі", Технології навчання: науково-методичний збірник, Рівне : НУВГП, Випуск 15, 2015. С.194-208.
2. Бьюзен Т., Бьюзен Б., "Супермышление", М.: Изд. «Попурри», 2008. С. 208.
3. Кононец Н. В. Технологія майндмепінгу як педагогічна технологія ресурсно-орієнтованого навчання інформатики в коледжі. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія»*. Донецьк, 2013. № 2 (14). С. 125–131.
4. Литвиненко О. В., "Особливості використання ментальних карт в навчальному процесі", Обласна науково-практична інтернет-конференція «ХІІ Хмурівські читання», [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://timso.koipro.kr.ua/hmura12/2016/10/16/lytvynenko-olha-valentyivna-osoblyvostivykorystannya-mentalnyh-kart-v-navchalnomu-protsesi>.
5. Шахіна І. Ю., Медведєв Р. П. Використання ментальних карт у навчальному процесі / Наукові записки. – Випуск 8. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 3. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015. С. 73-78.

Сердюк Олександр Іванович

викладач технічної механіки, викладач-методист, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії,
харкпдаа@ukr.net

Рогова Людмила Вітіславівна

викладач технічної механіки, викладач вищої категорії, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії,
харкпдаа@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ЗАДАЧ ПРИКЛАДНОГО ХАРАКТЕРУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Ми живемо в час бурхливих змін, що відбуваються в суспільстві. І молоді люди, які, одержавши дипломи, покидають навчальний заклад і вступають в самостійне життя, повинні бути готовими до нього. Зокрема очевидно, що чим

краще підготовлений випускник як спеціаліст, тим більше шансів у нього знайти своє місце у сучасному житті.

Одним із факторів покращення підготовки майбутніх спеціалістів є формування ключових компетентностей, а зокрема – шляхом розв'язування задач прикладного характеру.

Не претендуючи на всеохоплюючий розгляд цього питання, зупинимось на трьох його аспектах, які, на наш погляд, найбільш вдало реалізуються в рамках аудиторної та позааудиторної роботи здобувачів освіти при кабінеті технічної механіки нашого навчального закладу. Це – створення навчальних відеофільмів, проектування наглядностей з елементами науково-пошукової роботи (з послідувачим їх виготовленням) та налагодження і реалізація зв'язків з виробництвом.

Створення навчальних відеофільмів

Маємо певний досвід створення навчальних відеофільмів та відпрацьовану методика, в якій науково-пошукова робота здобувачів освіти знаходить місце на таких етапах: вибір теми, відбір матеріалу, розробка сценарію, натурні зйомки, розробка рисунків та схем, виготовлення наглядностей, монтаж фільму.

Однозначно і беззаперечно можемо стверджувати, що майбутній фільм повинен відповідати програмі дисципліни, в межах якої цей фільм створюється. В той же час вважаємо невірною досить поширену думку, що фільм повинен містити в собі увесь матеріал теми, по якій він створюється, чи, в крайньому разі, переважну більшість матеріалу. В такому випадку матимемо електронний варіант частини підручника, а не фільм.

Навчальний фільм створюється для реалізації конкретної мети, що виникає на конкретному етапі вивчення теми (до речі, оскільки в навчальному процесі суттєвим є особистісний фактор викладача, то не завжди і не повністю фільм, створений одним викладачем, повністю підійде для іншого викладача).

Розробка сценарію фільму виконується після визначення мети фільму та відбору навчального матеріалу для включення в фільм.

Наш досвід створення фільмів показує, що в сценарії повинен бути представлений відеоряд (якомога докладніше, в ідеалі – покадрово) та відповідний звуковий супровід. Формування відеофільму, особливо в частині зйомок з натури повинне враховувати наявність об'єктів зйомки в межах досяжності, можливість забезпечення відповідних ракурсів зйомки.

Досить важливим є зміст звукового супроводу. Його текст проробляємо дуже старанно, добиваючись стислості та точності формулювань і їх відповідності відеоряду.

При необхідності – вказуємо тривалість кожного елементу відеоряду в секундах.

Рецензування сценарію вважаємо важливою і невід'ємною частиною роботи над фільмом, адже не даром в народі кажуть: «З боку завжди видніше».

Слідуючим важливим етапом створення фільму є доопрацювання сценарію за результатами його рецензування, що відбувається в такій послідовності.

Уважно вивчаємо отримані рецензії. В рецензіях виділяємо три групи суджень:

- позитивні відгуки;
- зауваження (негативні відгуки);
- пропозиції.

Позитивні відгуки не просто з приємністю читаємо, а порівнюємо з метою фільму, сформульованою нами.

Співпадання їх є для нас підтвердженням актуальності поставленої мети. Суттєві відмінності – спонукають ще раз переглянути концепцію майбутнього фільму.

Зауваження та пропозиції аналізуємо і розділяємо на дві групи: ті, що приймаємо для реалізації і ті, що не приймаємо, причому, обговорюючи рецензії, перш ніж остаточно відхилити те чи інше зауваження, обов'язково чітко формулюємо причину відхилення, а за прийнятими до реалізації зауваженнями та пропозиціями коректуємо сценарій.

Далі виконуємо підготовку матеріального забезпечення зйомки фільму.

Цей етап роботи над фільмом виконуємо після доопрацювання сценарію за результатами рецензування в такій послідовності.

Підготовка відеокамери, комп'ютера та програмного забезпечення, яке плануємо використати. При цьому особливу увагу звертаємо на відповідність технічних можливостей техніки тому, що хочемо одержати за сценарієм.

Підготовка об'єктів, які плануємо до знімання з натури (вияснюємо їх естетичність, можливість одержання необхідного ракурсу зйомки, умови освітлення, оптимальний час зйомки).

Підготовка схем, графіків, діаграм та текстового матеріалу, що будуть включені в фільм (в електронному варіанті). На цих етапах створення фільму широко залучаємо до співпраці здобувачів освіти, які проявляють підвищену зацікавленість дисципліною, по якій створюється фільм та мають потяг до роботи з комп'ютером.

Чим краще виконано підготовчу роботу, тим швидше буде фільм знято і тим кращим він вийде.

Після виконання підготовчих робіт виконуємо за сценарієм зйомки з натури, монтуємо фільм та озвучуємо його.

Цей етап роботи (його тривалість) та його результат (готовий фільм на виході), дуже залежать від технічних можливостей апаратури, що застосовується та якості програмного забезпечення, яке використовується. Чим вони досконаліші, тим кращим буде фільм. І – навпаки: на примітивному обладнанні з можливостями вчорашнього (а то й позавчорашнього) дня хороший фільм не вийде.

Повністю відзнятий, змонтований та озвучений фільм направляємо на рецензування аналогічно сценарію.

Доопрацювання фільму за результатами рецензування виконуємо у повній відповідності з доопрацюванням сценарію

Наявність позитивних рецензій на фільм ще не є повною гарантією того, що фільм вийшов вдалим. Про це можна судити тільки за результатами використання фільму в навчальному процесі.

Ці результати отримуємо на основі інформації суб'єктивного та об'єктивного характеру.

Інформація суб'єктивного характеру – це відгуки:

а) викладачів, що провели заняття з використанням даного фільму в конкретній групі;

б) група здобувачів освіти, в якій було проведене заняття з використанням даного фільму.

Інформацією об'єктивного характеру вважаємо кількість звертань до фільму здобувачів освіти в процесі самостійної їх роботи по відповідній темі навчальної дисципліни.

Тільки аналіз такої інформації за кілька навчальних років остаточно може дати відповідь на питання: вдалим вийшов фільм чи не дуже.

Проектування наглядностей з елементами науково-пошукової роботи

Перш за все зауважимо, що в умовах фахового закладу першого рівня акредитації ми не можемо займатися фундаментальною наукою, тобто відкривати нові закони природи. Не маємо умов і для заняття прикладною наукою, результатом якої є нові зразки продукції масового використання, тому науково-пошукові розвідки в нашому розумінні – це процес, який сприяє розвитку залучених здобувачів освіти, а його результат може бути використаний в навчально-виховному процесі.

Зупинимось на характерному прикладі, коли здобувачі освіти при кабінеті технічної механіки розробили та виготовили динамометричний ключ оригінальної конструкції. Новизна конструкції полягає в тому, що пружний елемент ключа – це стержень, який працює на кручення.

Конструктивно цей пристрій досить простий, але для забезпечення його функціонування саме в якості динамометричного ключа необхідно втримати параметри жорсткості його центральної циліндричної частини в досить вузьких межах, адже очевидно що при занадто великій її жорсткості діапазон переміщення стрілки буде малим, що зменшить точність відслідковування моменту зтягування різьбового з'єднання, а при занадто малій жорсткості переміщення стрілки буде дуже великим, що в кінцевому рахунку, також зменшить точність відліку моменту зтягування та ускладнить використання ключа, тому спочатку був розроблений алгоритм проектування та виготовлення ключа (див. додаток Г), а потім виготовлений і сам ключ.

Ще один приклад. Закон збереження механічної енергії, як правило, ілюструється коливаннями класичного маятника (кулька, підвішена на нитці). Здобувачі освіти нашого навчального закладу під керівництвом викладачів технічної механіки провели пошук інших конструктивних варіантів маятника та виготовили кілька з них, які використовуються нами в навчальному процесі та показали у відповідному навчальному фільмі.

Налагодження і реалізація зв'язків з виробництвом

Виходячи з конкретних умов регіону, в якому знаходимося, підтримуємо тісні контакти з адміністрацією, інженерно-технічним персоналом та висококваліфікованими робітниками Хорольського механічного заводу –

передового підприємства галузі сільськогосподарського машинобудування, яке нещодавно відзначило своє 80-річчя.

Знайомимося з технічними та технологічними нововведеннями підприємства, відповідну інформацію вводимо в навчальний процес. Для здобувачів освіти проводимо екскурсії на завод та широко використовуємо можливості, пов'язані з тим, що близько третини працівників заводу є випускниками нашого навчального закладу.

Зокрема, в рамках декади методичної циклової комісії загальнотехнічних дисциплін було проведено зустріч здобувачів освіти з провідним конструктором заводу, який в минулому закінчив наш навчальний заклад та екскурсію на Хорольський механічний завод.

Показані форми і методи роботи із здобувачами освіти вважаємо такими, що позитивно впливають на формування ключових компетентностей майбутніх висококваліфікованих фахівців.

Гайдаш Ярослав Леонідович

студент М-4, природничо-технологічного факультету, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди
yaroslav8336@ukr.net

СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ ДЛЯ УРОКІВ ІНФОРМАТИКИ

Для успішного суспільного розвитку учнів, школи та інші заклади освіти мають використовувати новітні методи навчання, які задовольнятимуть вимоги сучасного суспільства, будуть конкурентно-спроможними на новітньому ринку освіти, будуть ефективно працювати у навчальному та соціальному середовищах та будуть здатні удосконалюватися у майбутньому. Для підготовки свідомих, освічених людей у навчальному середовищі необхідно впроваджувати інтерактивні технології, які в нинішній час стануть новими освітніми стандартами. Високоєфективні модерні методи надають можливості створювати продуктивні навчальні ігри, використовувати інформаційно-комунікаційні середовища й об'єднувати на уроках як традиційні, так і інноваційні, сучасні педагогічні засоби.

Гра — це природна форма до навчання дітей, початок його життєвого досвіду. Використовуючи гру для передачі знань, вчитель не тільки задовольняє сьогоденну зацікавленість, але і враховує майбутні та сучасні інтереси школяра. Коли вчитель використовує на уроках гру, то він організовує навчальний процес враховуючи природні потреби дитини. [2, с.63]

Бажання вивчати інформатику, та й інші предмети, залежить від того як вчитель доносить інформацію. Різні підручники із педагогіки рекомендують якомога ширше на уроках використовувати нетрадиційні форми навчання. Навіть на найкращих уроках елемент обов'язковості прикріплює в учнів розвиток захопленості предметом.

Аналіз останніх досліджень та праць різних вчених дає змогу зрозуміти, що впровадження інтерактивних ігрових технологій у навчально-виховному процесі привертає увагу та з кожним роком збільшує цікавість до такого методу все більшої кількості учених і педагогів. Таких як, С.Кашлев, який описав інтерактивне навчання, як новітнє педагогічне явище, О.Пометун написав працю присвячену такому виду навчання «Енциклопедію інтерактивного навчання» та багато інших на дану тематику, М.Кларін розглядав інтерактивні ігрові технології як засіб набуття нового досвіду, Т.Дуткевич наголошує увагу на психологічний фундамент використання інтерактивних ігрових засобів у процесі підготовки майбутнього свідомого покоління.

В сучасних школах центром діяльності вчителя та освітньої діяльності стає дитина, а головним завданням яке ставить перед собою кожен вчитель є формування всебічно розвиненої гармонічної особистості, все більш актуальним стає застосування сучасних технологій навчання, що враховують індивідуальність особливості кожного учня. Однією із таких методів є інтерактивно-ігрові технології, що забезпечують розвиток та накопичення творчого потенціалу як у вчителю так і учню, широко розкриваючи здібності учнів, збільшують бажання вчитися, творити, відчувати захоплення навчанням.

Перевага інтерактивно-ігрових технологій у тому, що їх використання допоможе зняти психологічний бар'єр у роботі учня з комп'ютером, створить умови для самоствердження дитини, розвине потребу в творчій діяльності, підсилить мотивацію до навчання, а вчитель займає центральну позицію і коли потрібно буде він стане проміжною ланкою між учнем та інформацією яку надає комп'ютер під час заняття.

Одночасне, впровадження інтерактивно-ігрових технологій у навчанні орієнтовано на те, щоб дати дітям інструмент для здобуття інформації який їм подобається, за допомогою якого вони зможуть у майбутньому створювати складні проекти, що допомагають учням досліджувати навколишній світ і адаптуватись до життя в йому.[1, с.154]

При використанні таких онлайн-сервісів як Kahoot!, Learningapps, Quizizz в навчальній роботі важливо розуміти, яке завдання ви ставите, обираючи певний вид проекту слід правильно складати навчальні питання. Використання таких інструментів є прекрасною заміною придбання дорогих програм для зв'язку вчителя і класу як в школі так і за її межами. Все, що вам знадобиться, це ноутбук, проектор та наявність сучасного телефона (смартфона) в учнів. Процес перевірки розуміння або обговорення якогось питання перетвориться в справжню захоплюючу гру!

Kahoot! - додаток для освітніх проектів. З його допомогою можна створити звичайну вікторину, створити вікторину з перетягуванням об'єктів, організувати обговорення, створити опитування (анкету). Додаток працює як в настільній версії, так і на смартфонах. Кількість питань у вашій грі не обмежена. Після закінчення збережіть ваш тест, і його можна запустити. Він розрахований на швидкість, хто швидше відповів, той і переміг. Різні типи тестів дають можливість підключити будь-яку кількість учасників.

При бажанні ви можете прикріпити до питання зображення або навіть відео. Вказуєте час на виконання завдання. При необхідності можете скористатися функцією додаткових балів за швидкість відповіді.

Тест можна пройти безпосередньо через мобільний додаток або на сайті сервісу. Ви можете поділитися посиланням на тест у себе на сайті або в соціальних мережах. Для участі в тесті необхідно надати учасникам пін-код для доступу до створеного проекту.

На початку гри проводиться реєстрація учасників. Учні, відкривши на своїх пристроях сайт kahoot.it, вводять пін-код гри, який їм надає вчитель та, після натиснення вводять свій Nickname (ім'я).

Є інші аналоги сервісу Kahoot, наприклад Quizizz, тож порівняємо їх:

По-перше, при запуску тесту в класі учні відповідають на питання, рухаючись в своєму темпі і незалежні від швидкості відповідей інших учасників.

По-друге, виконання тесту, створеного в Quizizz можна запланувати. А це означає, що його можна пропонувати в якості домашньої роботи. Хоча, зовсім недавно і Kahoot додав цю опцію в свій функціонал.

По-третє, є можливість прибрати параметр «час» і тоді учень може подумати над питанням, та не переживати про спливаючі секунди. Також, це дає можливість під час відповіді на питання прочитати параграф підручника, главу книги або погуглити потрібну інформацію.

За допомогою таких методів навчання можна: підтримати процес навчання та вивчення; проводити ігри та вікторини; організовувати змагання; проводити тести; організувати домашню роботу, елементи дистанційного навчання; відслідковувати результати кожного учня; надавати автоматичну зворотний зв'язок кожного учня.

Підтвердженням цього є дослідження, проведене на базі Студениківського опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів у 9 класі, під час проходження педагогічної практики. Я мав можливість провести урок із використанням інтернет-сервіса Kahoot!. Для проведення уроку я обрав тему «Поняття комп'ютерної публікації. Види публікації та їх шаблони». Всі учні охоче приймали участь у підготованому мною проекті, обговоренні конкретних правил та конспектували окрему інформацію та визначення.

По завершенню уроку я зробив висновок що використання такого онлайн-сервісу як Kahoot! на уроках інформатики покращує розуміння теми уроку учнями, підвищує цікавість учнів до вивчення теми, сприяє кращому запам'ятовуванню вивченого матеріалу, та відповідно кращого відтворення основних понять теми на наступних уроках інформатики. Доказом цього стало моє спостереження за знаннями та вміннями учнів, здобутих на цьому уроці, у подальшому процесі навчання. Але не слід зловживати таким видом навчання, щоб не зменшувати безпосередню цікавість до теми і мети уроку, а не до форми та способу його проведення. [3, с.104]

Отже, можна зробити висновок, що використання інтерактивних ігрових технологій та онлайн-сервісів, а саме Kahoot!, Learningapps, Quizizz на навчальних заняттях з інформатики (і не тільки) сприяють активізації навчально-

пізнавальної діяльності учнів, швидкому та ефективному засвоєнню ними навчального матеріалу, формуванню ключових компетенцій школяра.

Список використаних джерел

1. Морзе Н.В. Методика навчання інформатики. Ч.1. Загальна методика навчання інформатики. – К.: Навчальна книга, 2003. – 254 с.
2. Телехова О. П. Інноваційні педагогічні технології як засіб оптимізації освітнього процесу / О. П. Телехова, О. В. Тесленко. – м. Краматорськ, 2019. – 281 с. – (9)
3. Литвинов А. С. Педагогічний провайдинг інновацій в освіті : навч. посіб. / А. С. Литвинов. – Суми : Університетська книга, 2018. – 265 с.

Кобилинська Марія Михайлівна

студентка магістратури Полтавського Національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, викладач Коледжу управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, спеціаліст першої категорії,
mariakobylynska@gmail.com

ІНТЕРАКТИВНИЙ РОБОЧИЙ ЗОШИТ– ЦІКАВИЙ ТА ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ

Запорукою підвищення ефективності освітнього процесу слугує розвиток технологій та розробка нових інструментів навчання. Одним із таких інструментів, який являє собою елемент дидактичного забезпечення є робочий зошит.

Робочі зошити дедалі частіше використовують для оптимізації навчального процесу при вивченні різних предметів. Зазначу, що стосовно поняття «робочий зошит» у сучасній педагогіці існують різні думки. Одні автори визначають його як засіб, що сприяє реалізації цілісної системи навчання (В. Онищук); інші ж – як набір завдань для організації самостійної роботи, складений чітко відповідно до чинних робочих програм (О. Нільсон) або як дидактичний комплект для виконання самостійної роботи студентами на практичних заняттях і в процесі підготовки до них безпосередньо на сторінках зошитів (Н. Преображенська) [1].

Така неоднозначність в педагогічній літературі стосовно змісту і місії робочого зошита позначається на існуванні різних поглядів у розумінні його завдань в навчальному процесі змістовного наповнення. При цьому, незаперечною є думка, що робочий зошит з друкованою основою не є самостійним навчальним засобом, а функціонально доповнює підручник. Останній містить навчальний матеріал, тоді як робочий зошит призначений для усвідомлення змісту цього матеріалу, отже, визначає орієнтири в послідовному розвитку необхідних розумових дій під час навчального процесу.

З урахуванням результатів аналізу літературних джерел і практичного досвіду використання робочих зошитів авторами – дослідниками цієї проблеми Павх С. П., Павх І.І. сформульовано наступне визначення: робочий зошит – це навчальне видання, за допомогою якого відбувається усвідомлення

студентами новонавчального матеріалу і формування у них практичних навичок і вмінь, а також здійснюється самостійна робота майбутніх фахівців, проводиться контроль їхніх навчальних здобутків [1].

В залежності від призначення та використання зустрічаються робочі зошити окремо для лекційних і практичних занять, лабораторних і контрольних робіт, самостійної роботи, а також поліфункціональні робочі зошити (для всіх видів занять і робіт). З дидактичної точки зору, однією з істотних особливостей робочих зошитів є те, що вони використовуються для створення орієнтовного алгоритму дій студентів при виконанні завдань.

Досвід використання робочих зошитів показує, що вони сприяють закріпленню нових знань, розвивають творче мислення, активізують роботу студентів на заняттях, підводять їх до глибокого аналізу отриманої інформації. Тобто, в рамках освітнього процесу робочі зошити виконують різноманітні функції, серед яких основними є навчальна, розвивальна, формувальна, контролююча. Навчальна функція виражається в формуванні у студентів необхідних знань та вмінь. Розвивальна функція сприяє розвитку спостережливості та уваги. Формуюча функція формує у студентів навички самостійної роботи та самоосвіти. А контролююча функція забезпечує контроль та самоконтроль знань та вмінь студентів.

Робочі зошити найчастіше представлені у вигляді поліграфічного видання і спрямовані на різні види робіт в рамках освітнього процесу: опорний конспект лекції з розділів дисципліни, практичні заняття, самостійна робота, яка включає завдання для самоконтролю. Та останнім часом все більшого поширення набуває особливий вид робочого зошиту – електронний. Його потреба виникає тоді, коли в процесі навчання використовується комп'ютер. У цьому випадку не дуже зручно відволікатися на запис в друкованому варіанті робочого зошита. Зручніше робити записи безпосередньо у файлі, який є складовою електронного робочого зошиту.

Особливої уваги заслуговує інтерактивний робочий зошит, в якому комбінуються ознаки поліграфічного видання та фрагменту електронного видання, згенерованого та розміщеного на сторінках робочого зошиту у вигляді QR-коду. Тобто, якщо QR-коди розмістити у текстовому блоці робочого зошита то ми отримаємо новий засіб навчання – інтерактивний робочий зошит.

Одним із лідерів по розробці інтерактивних робочих зошитів, обґрунтуванню їх використання для підвищення ефективності освітнього процесу та наданню консультацій по створенню цього сучасного дидактичного засобу в Україні є державна установа «Навчально-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти». Завідувач лабораторії цифрових та медіа-технологій в освіті, кандидат педагогічних наук Світлана Анатоліївна Жуковська в своєму онлайн-курсі «Інтерактивний робочий зошит – сучасний засіб навчання» відмічає, що уже сьогодні ми маємо ідеального помічника, який дозволяє наблизити кращий контент з навчальної дисципліни до кожного студента [2].

Інтерактивний робочий зошит є сучасним, високоефективним, цікавим для студентів засобом самостійної роботи. При виконанні поставлених в робочому

зошиті завдань студент може за допомогою смартфона зісканувати QR-код та отримати доступ до освітньої інформації і працювати з нею.

У QR- кодах може бути згенерована будь-яка інформація: відео, фото, малюнки, схеми, презентації, лекції, практичні вправи, тести. Головне цю інформацію знайти чи розмістити в інтернеті на будь-яких ресурсах. Тобто, обов'язково має бути посилання на відповідний ресурс, яке буде згенероване у QR-код.

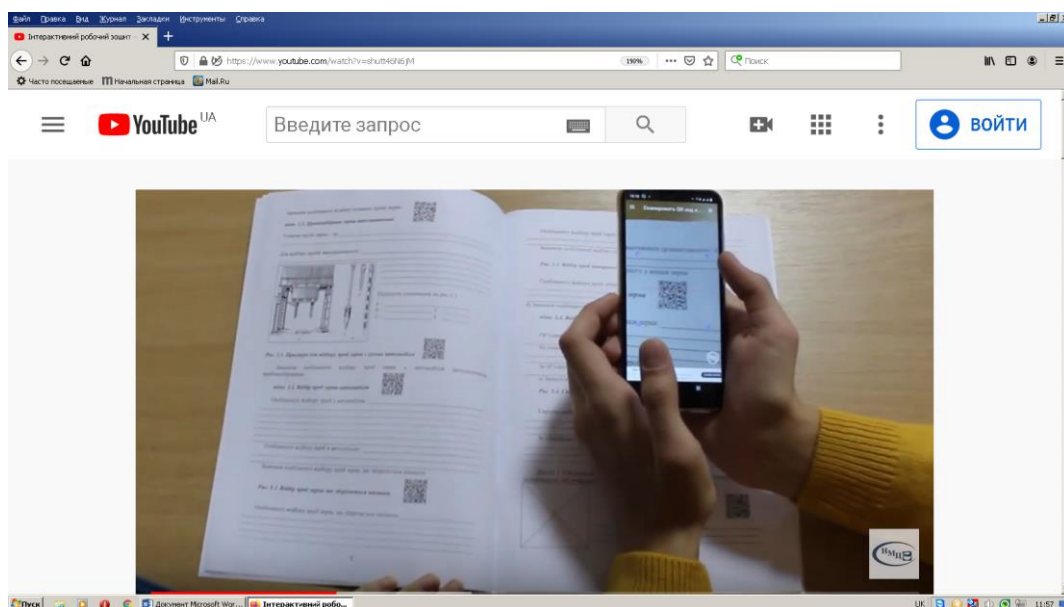

Рис.1. Фрагмент онлайн-курсу «Інтерактивний робочий зошит – сучасний засіб навчання»

Сучасну освіту неможливо уявити без новітніх технологій і використання QR-кодів, що допомагають створювати інтерактивні засоби навчання. Це складова цифрової трансформації, під якою ми розуміємо процес діджиталізації, що спрощує доступ до інформації. Це поняття науковці тлумачать як способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму з використанням цифрових технологій. Сутністними характеристиками цифрових технологій є мобільність, доступність та безкоштовність, зберігання та використання інформації незалежно від місця знаходження і відсутність необхідності оновлення та встановлення програмного забезпечення, так, як технології стали «хмарними»

Використання QR-коду просте і доступне кожному сучасному педагогові. В останні роки QR-коди щільно увійшли в наш інформаційний простір. Вони містяться на квитках різноманітного транспорту, візитівках, рекламній та пакувальній продукції.

QR-код (з англійської – швидкий відгук) - це матричний код (двовимірний штрих-код), розроблений і представлений японською компанією «Denso-Wave» у 1984 році. Генеруються, тобто створюються QR-коди за допомогою онлайн-сервісів. Із багатьох доступних, пані Світлана Жуковська рекомендує безкоштовний онлайн-сервіс Code Monkey[3].

Щоб згенерувати відеоролик, розміщений на будь-якому відеохостингу (найпопулярнішим відеохостингом розміщення цікавого відеоконтенту, який може бути використаний в освітніх цілях, є YouTube), необхідно зайти на цей відеохостинг, відшукати необхідний відеоролик, та відкрити його. Далі, правою кнопкою миші клікнути на зображення й на випадаючому меню натиснути посилання «Копировать URL видео». Після цього потрібно перейти у сервіс для генерації QR-кодів. У рядку «Ваш URL адрес» вставити посилання, яке скопіювали в YouTube і натиснути на кнопку «Создать QR-код». Після цього вибираємо необхідний розмір QR-код у пікселях та завантажуюмо його, натиснувши на кнопку «Скачать PNG».

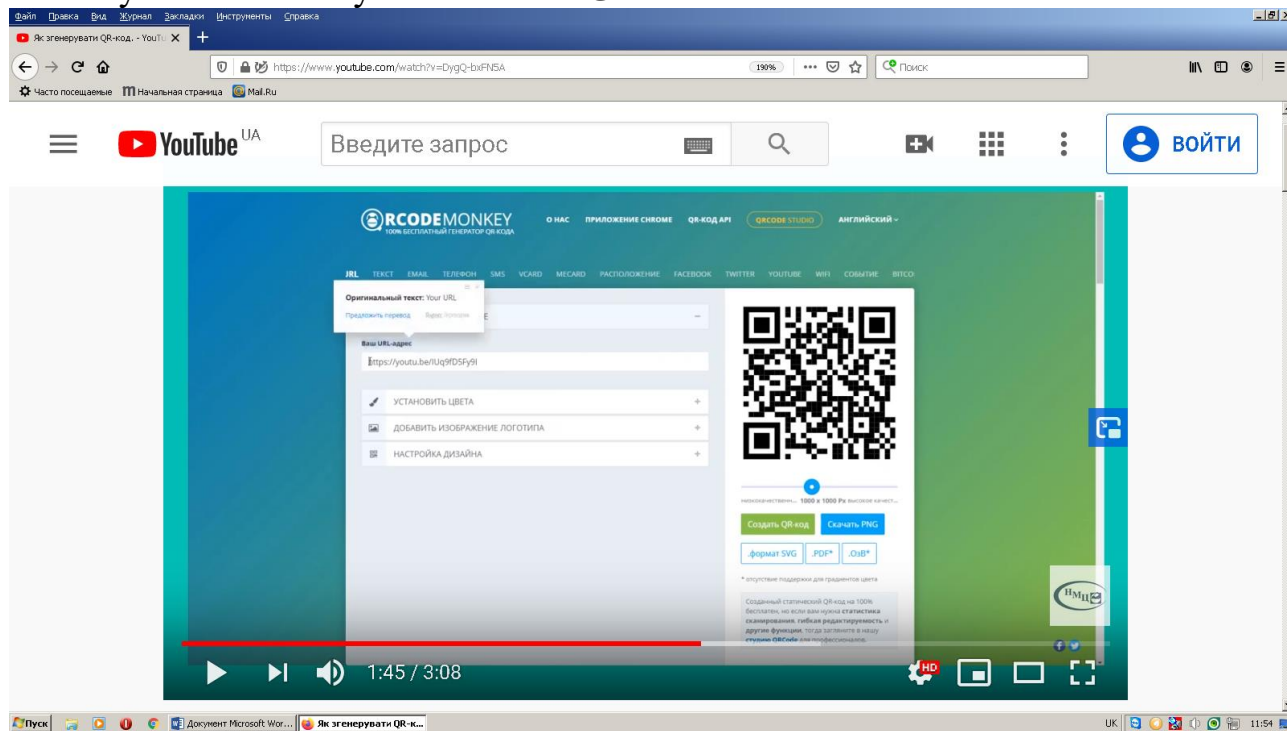

Рис.2. Вигляд робочого вікна онлайн-сервісу Code Monkey.

Завантажений QR-код готовий до використання. Його можна скопіювати та вставити в робочий зошит, підручник нового покоління, методичні картки, конспект лекцій, тобто у традиційний поліграфічний засіб навчання, і працювати з інформацією в онлайн. Для роботи з QR-кодами необхідно на смартфон, планшет чи комп'ютер встановити спеціальну програму «Сканер QR-кодів». При наведенні смартфона на згенерований Вами QR-код відкривається посилання на інформацію. Зайшовши за цим посиланням на бажаний ресурс, студенти можуть ознайомитися із його змістом, зробити відповідні записи в робочому зошиті.

Отже, робочий зошит – це складова методичного забезпечення навчального процесу і може виконувати багатоаспектну роль в оптимізації та підвищенні ефективності освітнього процесу. Ефективність робочих зошитів як засобу активізації пізнавальної діяльності студентів підтверджена практикою, тому їх використання у навчальному процесі з вивчення загальних та професійно-орієнтованих дисциплін є доцільним. В той же час інтерактивний робочий зошит,

за допомогою звичайного смартфона чи планшета, дозволяє швидко і ефективно доповнити навчальний матеріал цікавим електронним контентом.

Список використаних джерел

1. Павх С. П. , Павх І. І. Робочий зошит як засіб активізації самостійної роботи студентів. Наукові записки. Серія: педагогіка. 290 — 2016. — № 2.
2. <https://www.youtube.com/watch?v=shutt46N6jM>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=DyGQ-bxFN5A>

Касатова Ольга Леонідівна

вчитель-методист, заступник директора з НВР, учитель історії, КЗ «Лисичанська спеціалізована школа І – ІІІ ступенів №8 Лисичанської міської ради Луганської області», intelvs11@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Провідною тенденцією використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті є зміна традиційних форм організації навчального процесу. Вміння працювати з інформацією, розвиток проектного мислення, навичок роботи в команді, критичного мислення – ось що потрібно мати по закінченню закладу загальної середньої освіти. Важливий не об'єм знань, важлива здатність до їх засвоєння та вміння вчитися впродовж всього життя. Серед ключових компетентностей Концепції нової української школи [3] пропонується інформаційно-цифрова компетентність, яка передбачає: впевнене та водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Для того щоб забезпечити такі можливості, необхідно долучати учнів до роботи в цифровому середовищі. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають хмарні сервіси та сервіси Web 2.0.

Питання впровадження хмарних сервісів та сервісів Web 2.0 в освітню діяльність ґрунтовно освітлюється у роботах українських фахівців В.Ю. Бикова [1], С.Г. Литвинової [2], О.П. Пінчук та інших дослідників.

Метою доповіді є розкриття особливостей практичного застосування хмарних сервісів та сервісів Web 2.0 для якісної підготовки до ЗНО з історії України. Чому саме ці сервіси затребувані в наш час? Вони мають ряд особливостей і переваг:

- поділ процесів викладання (освітній блог, сайт учителя) та навчання в часі і просторі, доступність використання додаткового матеріалу учнями для поглибленого вивчення окремих тем і розділів програми з історії України;
- самостійне придбання знань не носить пасивного характеру, навпаки, учні з самого початку залучені в активну пізнавальну діяльність засобами сервісів Web 2.0: Glogster, Kahoot (<https://play.kahoot.it/#/?quizId=d16a5484-9840-408a-a6b8-989f01cb0377>), YouTube, Skype, Moodle, LearningApps, Web-квести, приладна дошка Padlet (<https://padlet.com/intelvs11/2cxn2xvp66d0>);
- створення інформаційно-освітнього середовища за допомогою хмарних сервісів Office 365;

– OneNote для класу - систематизація навчального матеріалу за темами Програми ЗНО з історії України, розташування сторінок блокноту з картографічним матеріалом, історичними джерелами, пам'ятками архітектури та образотворчого мистецтва. Окрема сторінка може бути призначена для візуального розпізнавання персоналій.

– Outlook - використовується для обміну інформації, у якості зворотного зв'язку учнів та вчителя, застосовується система миттєвого оповіщення.

– Презентація Sway - надає можливості візуалізувати інформацію за окремими розділами у доступній формі, робить її більш яскравішою та сприяє розвитку творчих здібностей учнів на уроках історії.

– Word Online, PowerPoint Online, Excel Online – відкриває можливості для співпраці та інтерактивної групової роботи в он-лайн режимі.

– Forms – застосовується вчителем для створення тестів, опитувальників. Електронні варіанти особливо привабливі, тому що дозволяють отримати результати практично відразу після закінчення тесту. Інтерактивні навчальні завдання сприяють підвищенню рівня інформаційної та комунікативної грамотності. Незаперечним є і той факт, що застосування інтерактивних тестів - один із способів розвитку ключових компетенцій. Учитель отримує за короткий час об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=heo6XqsYpUWxMpfe916ME8s4mDQQV_tOh_9WzvtTKBNUNVpLRVkwVTdTQVVWVzYzR1FZVlgwWFJMWc4u

– Video – портал для систематизації та зберігання відео за окремими темами.

– Yammer – корпоративна соціальна мережа, яка може використовуватися для створення атмосфери зацікавленості на уроках історії, надає можливості спілкування та обміну інформацією (опитування, візуалізація). Певною мірою чат на історичну тематику несе інформаційну функцію та сприяє розвитку критичного мислення.

– Спілкування в цифровому середовищі (електронна пошта, чат, відеоконференція, форум, блог).

Таким чином, застосування хмарних сервісів та сервісів Web 2.0 надає можливості учням отримати ґрунтовну підготовку до ЗНО з історії України та відкриє нові можливості навчання у цифровому середовищі. Це дозволить активно долучити до освітнього процесу всіх його учасників, побудувати особистісну освітню траєкторію, підвищити якість освіти та сприяти: 1) організації індивідуальної та групової роботи у зручний час; 2) підвищенню мотивацію до подальшого навчання та отримання вищої освіти; 3) створенню умов для самостійної та пошукової роботи.

Список використаних джерел

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В.Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.

2. Литвинова С.Г. Хмарні сервіси Office 365 : навч. посіб. / С. Г. Литвинова, О. М. Спирін, Л. П. Анікіна. – Київ. : Компринт, 2015. – 170 с.

3. Концептуальні засади нової української школи [Електронний ресурс]
URL:<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch2016/konczepczya.html>.

Керносенко Наталія Вікторівна

*учитель української мови та літератури КЗ «Лисичанська спеціалізована школа I-III ступенів № 8 Лисичанської міської ради Луганської області»,
nattusik78@gmail.com*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ НА УРОКАХ СЛОВЕСНОСТІ

Актуальність даного питання є беззаперечною на сьогодні, оскільки такий підхід до навчання і викладання дає змогу активізувати діяльність учня на уроці й поза ним, розвивати інтерес до навчання, а, отже, не лише підвищити грамотність, але й вчити оволодівати навичками ХХІ століття. Будь-який комп'ютерний пристрій, під'єднаний до Інтернету, можна вважати інструментом спілкування та співробітництва у навчанні завдяки онлайн-сервісам, доступним будь-де і будь-коли. Використання цифрових технологій на уроках не лише заощаджує час учителя та учня, але є дуже ефективним у навчанні. Доступність навчання в будь-якому місці та в будь-який час є перевагою використання ІКТ в навчальному процесі. Наприклад, учень може почати роботу над завданням у школі, а продовжити вдома. Використання цифрових технологій на уроках української мови та літератури – це безліч можливостей для вчителя-словесника, це перш за все технологія співпраці. Співпраці учителя та учня, учнів між собою.

Розглянемо можливість використання онлайн-ресурсів для реалізації навчання словесності у співробітництві.

Створення публічного онлайн-ресурсу. Дуже ефективним у роботі вчителя-словесника є використання блогів, сайтів. Учитель супроводжує навчальний процес власним блогом, де публікує додаткові матеріали, домашні завдання, інтерактивні вправи, теми для досліджень тощо. Блог/сайт дозволяє застосовувати елементи змішаного навчання, коли вчитель може давати завдання, а також контролювати процес за допомогою опитувальників. Учні можуть спілкуватися на сторінках блогу, ставити питання учителю.

Доцільним є використання Вікі-сайтів. Наприклад, учні під керівництвом учителя редагують статтю у Вікіпедії про письменника, додаючи нові матеріали, або створюють власну статтю на тому чи іншому вікі-сайті про результати вивчення певної теми. Такий вид роботи активізує пізнавальну діяльність учнів, змушує творчо й відповідально поставитися до завдання.

Інтерактивні вправи онлайн. Творчому вчителю завжди хочеться зробити щось самому, створити свої власні роботи або організувати освітню діяльність з використанням ІКТ. Для цього є можливість скористатися спеціальними онлайн сервісами для створення власних інтерактивних матеріалів до конкретного проекту, уроку, позакласного заходу.

LearningApps.org є додатком Web 2.0 для підтримки навчання та процесу викладання за допомогою інтерактивних модулів. На сайті є готові інтерактивні вправи, а також можна створити свої вправи різного типу: гра на розвиток пам'яті, вікторина, кросворд, стрічка часу, знайти пару, порядок, сітка слів тощо.

Ще одним цікавим конструктором для створення інтерактивних вправ онлайн є PurposeGames, який дозволяє створювати не тільки ігри, а й тести, турніри в ігровій формі. Сучасні діти вправно користуються смартфонами та планшетами, і цей інтерес може допомагати в навчанні. Саме гаджети допоможуть при фронтальному опитуванні (наприклад, сервіс Plickers), провести вікторини, тести, опитування, голосування (Kahoot). Набуває популярності концепція BYOD (bring your own device — принеси свій пристрій). Це новий підхід до організації навчання, який забезпечує учню максимальний комфорт і продуктивність, надає можливість учитися таким чином, як йому зручніше. Більшість учнів із задоволенням вчать новим технологіям, розвивають інтелектуальні здібності, а вчитель підвищує свій рівень використання ІКТ. Результатом використання цифрових технологій на уроках словесності є вдосконалення навчального процесу: учень стає не тільки об'єктом навчання, а й активним учасником навчального процесу, підвищується інтерес до предмета, створюється ситуація успіху, як наслідок підвищується успішність. Все це разом дає підґрунтя для розвитку в учнів ключових навичок XXI століття.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Технології хмарних обчислень, ІКТ-аутсорсінг та нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів і наукових установ / В. Ю. Биков // Інформаційні технології в освіті. – 2011. – № 10. – С. 8 – 23
2. Корицька Г. Сучасний урок української мови в умовах розвитку хмаро орієнтованих технологій / Г. Корицька // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2015. – № 4. – С.33 – 39
3. Литвинова С. Теоретичні засади моделювання й інтеграції сервісів хмаро орієнтованого навчального середовища // Моделювання й інтеграція сервісів хмаро орієнтованого навчального середовища : монографія / [Копняк Н., Корицька Г., Литвинова С., Носенко Ю., Пойда С., Седой В., Сіпачова О., Сокол І., Спірін О., Стромило І., Шишкіна М.] ; / за заг. ред. С. Г. Литвинової. – К. : ЦП «Компринт», 2015. – 163 с.

Козиряцька Наталія Анатоліївна

викладач української мови і літератури, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Черкаський комерційний технікум, kozyriacka.nata@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Стан освіти наразі дуже відрізняється від того, що існував у давні часи і навіть у недалекому минулому. Сьогоднішній світ став занадто інформатизований. Враховуючи дану ситуацію, викладачам необхідно шукати

ефективні методи та засоби навчання. Сучасному навчальному закладу потрібний викладач, який розуміє професійне призначення, що вважає педагогічну діяльність як важливий пріоритет, викладач, здатний до постійного перенавчання і самовдосконалення.

Реформа вищої освіти передбачає індивідуалізацію навчання, тому зростає роль викладача як порадики, консультанта, посилюється установка на роботу з особистостями, що сприяє підвищенню рівня викладача і віддачі викладача.

І в цьому повинна допомогти чітко спланована робота щодо створення і функціонування системи неперервної освіти педагога. Усім відоме твердження про те, що вчитель живе до того часу, доки вчиться, як тільки він перестає вчитися, у ньому вмирає вчитель. Тому навчати сьогодні підростаюче покоління неможливо без постійного оновлення і збагачення своїх наукових знань, і перш за все психолого-педагогічних, які дають можливість передбачити педагогу хід освітнього процесу, а також стають опорою для творчості.

Якщо викладач знаходить нове бачення своєї дисципліни, нові підходи до студентів, орієнтується не на загальне, а на кожен особистість, використовує новітні технології – на такому занятті працюватимуть усі.

Слово «технологія» - грецького походження й означає «знання про майстерність».

Педагогічна технологія - це системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів у їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти.

Інноваційна освітня технологія – сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання і управління, об'єднаних єдиною метою, добір операційних дій педагога зі студентом, у результаті яких суттєво покращується мотивація до навчального процесу.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, одним із завдань якої є створення комфортних умов навчання, за яких кожен учасник процесу відчуває свою інтелектуальну спроможність.

Актуальність обраної теми. Більшість педагогів розуміє, що інноваційне навчання є сьогодні найефективнішим, адже нетрадиційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань з усіх навчальних дисциплін, формує стійкий інтерес до їх вивчення.

Зокрема, процес навчання української літератури на основі педагогічних технологій сприяє позитивному ставленню до навчання; формуванню інтересу до книги, мови та літератури; стимулює самостійну мовленнєву діяльність студентів; дає можливість більш цілеспрямовано здійснювати індивідуальний підхід у навчанні; сприяє розвитку творчої особистості. Проблема читання художніх творів і відповідно формування мовної та літературної грамотності особистості є актуальною.

Набуття компетентності перетворює студента з носія академічних знань на людину соціально активну, налаштовану на соціалізацію в суспільстві з метою практичного використання здобутих знань.

Компетентнісний підхід до вивчення української мови та літератури розглядається як такий спосіб організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, що забезпечує засвоєння ними змісту навчання й досягнення цілей навчання при розв'язанні певних проблемних завдань. Компетентний спеціаліст – гідна перспектива для суспільства, що успішно розвивається.

Найбільш ефективними шляхами реалізації комунікативного підходу до вивчення української мови та літератури є застосування інтерактивних методів навчання.

За новими технологіями студент є співучасником здобуття нових знань, креативні думки впливають тільки із самостійно придбаних знань. Однією із найбільш поширених форм індивідуальної та самостійної роботи є *ситуаційне навчання*, що передбачає активну участь студентів в освітньому процесі. На такому занятті студенти здійснюють колективний пошук нових ідей та шляхів їх реалізації на основі вивченого практичного опрацьованого навчального матеріалу.

Застосування методу «Майстерня лінгвіста» передбачає дослідження тексту, лінгвостилістичний чи ідейно-художній аналіз тексту. Викладач також має розробити пізнавальні та практичні завдання різних рівнів, використовувати попередній досвід та знання студентів, створювати атмосферу співучасті, взаємоперевірки результатів роботи.

Ділова гра – ефективний шлях активізації пізнавальної діяльності студентів, при якому виробляється послідовність рішень і дій у штучно складених умовах, коли учасники особливо гостро відчують необхідність міцних базових знань, щоб швидко виконати поставлене завдання; студенти можуть вільно проводити дискусії, комплексно застосовувати свої знання. Ділова гра проводиться за заздалегідь підготовленим сценарієм: викладач старанно продумує і планує свою роботу так, щоб не тільки охопити весь необхідний обсяг матеріалу і глибоко його вивчити, але й залучає до роботи студентів, щоб вони «граючись», захопились темою, що вивчається. Наприклад, «Мистецтво красномовства» – студенти, виконуючи роль журналістів, письменників, отримують завдання – написати творчу роботу, статтю, репортаж, узяти інтерв'ю ... Застосовуючи новітні технології, викладач враховує індивідуальні особливості, рівень знань студентів. Таке заняття допомагає подолати інертність у сприйнятті матеріалу та вчить мислити, відшуковувати правильні варіанти проблемних ситуацій.

Впровадження інтерактивних методик у викладання мови та літератури дає змогу докорінно змінити ставлення студента до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Студент відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Тому під час проведення занять у *малих групах* зростає цікавість до освітнього процесу. Особлива його цінність полягає в тому, що студенти навчаються ефективній роботі в колективі. На заняттях з української мови, застосовуючи метод «Словесне багатоборство», кожна група отримує, наприклад, речення, а до нього 5-7 завдань. «Музей помилок». Студенти – музейні працівники, до яких потрапляють пошкоджені тексти, документи, у яких зітерто частини речень, нечітко написані слова, відсутні розділові знаки,

переплутано місцями слова, коли склеювали аркуш. Завдання – відтворити текст, пояснити помилки, виправити їх.

Семінарські заняття з української літератури сприяють розвитку пізнавальної діяльності і самостійності студентів, умінню висловлювати й аргументувати свої думки, розвивають логічне мислення, вчать активній життєвій позиції. На семінарських заняттях, які проводяться у формі дискусії, вікторини, диспуту, бесіди, конференції, студенти вчаться критично мислити, у них розвивається спонтанне мовлення, навички оперувати літературними термінами, характеризувати героїв твору, аналізувати творчість письменників. К. Ушинський стверджував, що «чим більше органів чуття беруть участь у сприйнятті враження, тим міцніше лягають ці враження в нашу механічну нервову пам'ять, надійніше зберігаються нею і легше потім відтворюються». Ефективність ілюстративно-демонстраційного методу полягає в тому, наскільки вміло викладач поєднує теоретичний матеріал з демонстрацією наочного посібника, мультимедійного супроводу, відеофільмів. Студенти зацікавлено сприймають ілюстрований матеріал, алгоритми, схеми, відповідають на запитання, які проєктуються на екрані, виконують завдання за наведеним зразком, адже такі види сприяють кращому розумінню та засвоєнню навчального матеріалу.

Таким чином, впровадження інноваційних технологій та активних методів навчання під час викладання мови та літератури сприяє формуванню комунікативної компетентності студентів.

Список використаних джерел

1. Єлісеєва С. Сучасні підходи до організації навчання на уроках української мови та літератури. Частина друга : нестандартний урок. Види нетрадиційних уроків. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2012. № 1. С. 59-61.
2. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

Бєлов Андрій Васильович

*студент природничо-технологічного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»,
belovAV@ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Інформаційні технології (ІТ) в освіті в даний час є необхідною умовою переходу суспільства до інформаційної цивілізації. Сучасні технології і телекомунікації дозволяють змінити характер організації навчально-виховного процесу, повністю занурити студента в інформаційно-освітнє середовище, підвищити якість освіти, мотивувати процеси сприйняття інформації та

отримання знань. Нові інформаційні технології створюють середовище комп'ютерної і телекомунікаційної підтримки організації та управління в різних сферах діяльності, зокрема в освіті. Інтеграція інформаційних технологій в освітні програми здійснюється на всіх рівнях: шкільному, вузівському і післявузівському навчанні.

Постійне вдосконалення навчально-виховного процесу разом з розвитком і перебудовою суспільства, із створенням єдиної системи безперервної освіти, є характерною якістю навчання в Україні. Реформація освіти направлена на те, щоб привести її зміст у відповідність з сучасним рівнем наукового знання, підвищити ефективність всієї навчально-виховної роботи і підготувати студентів до діяльності в умовах переходу до інформаційного суспільства. Тому інформаційні технології стають невід'ємним компонентом змісту навчання, засобом оптимізації і підвищення ефективності навчального процесу, а також сприяють реалізації багатьох принципів розвиваючого навчання.

Головне завдання - забезпечити різноманітність безперервної освіти; уточнити сутність та класифікувати поняття "нові інформаційні технології", "нові інформаційні технології в навчанні", "засоби нових інформаційних технологій"; визначити функції та структуру професійної діяльності педагога в умовах інформатизації освіти; визначити рівні професійної готовності майбутніх учителів до застосування нових інформаційних технологій.

На думку вчених (В.П. Беспалько [1, с.114-117], П.Я. Гальперіна, М.І. Жалдака, І.І. Мархеля та ін. [3, с.89-112]), упровадження комп'ютерних засобів у навчальний процес поширило теорію і методику освіти шляхом застосування в навчальному процесі нових різноманітних дидактичних засобів. Зауважимо, що дехто з науковців (М.В. Кларін, А.М. Нісімчук, О.С. Падалка, І.О. Смолюк, О.Т. Шпак та ін. [2, с.5-17]) визначають сучасний етап розвитку суспільства як етап переходу від традиційних масових засобів інформації до так званих засобів нових інформаційних технологій.

Сучасна якість вищої освіти безумовно визначається використанням активного навчання, коли студенти залучені в освітній процес. Воно припускає обов'язкову діяльність майбутнього фахівця у напрямку отримання, обробки і використання знань, які вони набувають. Всі досягнення в області застосування інформаційних технологій у сфері освіти, створення мереж телекомунікацій і підтримка інформаційних потоків в них, створення та супровід банків даних і баз знань, експертних систем та інших видів інформаційних технологій повинні служити одній меті - розробці методологічної основи застосування інформаційних технологій в процесі освіти та навчання. По суті в даний час суспільство стоїть перед завданням - навчитися правильно, оптимально і нешкідливо застосовувати комп'ютер у всій системі освіти в цілому.

Широке застосування інформаційних технологій здатне значно підвищити ефективність активного навчання для всіх форм організації навчального процесу: на етапі самостійної підготовки студентів; на аудиторних заняттях (лекціях, семінарських, практичних і лабораторних заняттях). Рівень розвитку існуючих засобів обчислювальної техніки дозволяє змінити підходи до застосування інформаційних технологій в освіті. Підвищення виразних

можливостей комп'ютерів в представленні навчальної інформації дає можливість впливати на органи сприйняття інформації, створюючи, таким чином, ефективніше навчальне середовище, а розповсюдження мережних технологій забезпечує практичне впровадження систем навчання з орієнтуванням на індивідуальні можливості та потреби студентів.

У постіндустріальному суспільстві роль інформаційних технологій надзвичайно важлива. Вони займають сьогодні центральне місце в процесі інтелектуалізації суспільства, розвитку його системи освіти та культури. Їх широке використання в різних сферах діяльності людини диктує доцільність найшвидшого ознайомлення з ними, починаючи з ранніх етапів навчання та пізнання. Система освіти і науки є одним з об'єктів процесу інформатизації суспільства. Інформатизація освіти через специфіку самого процесу передачі знання вимагає ретельного відбору інформаційних технологій і можливості їх широкого тиражування. Крім того, прагнення активно застосовувати сучасні інформаційні технології у сфері освіти повинно бути направлене на підвищення рівня і якості підготовки фахівців.

Можна виділити ряд наступних завдань, які необхідно реалізувати у сфері освіти інформаційних технологій: підтримка і розвиток системності мислення студента; підтримка всіх видів пізнавальної діяльності студента в отриманні знань, розвитку і закріпленні навиків та умінь; реалізація принципу індивідуалізації навчального процесу при збереженні його цілісності.

Тому недостатньо просто оволодіти тією або іншою інформаційною технологією. Необхідно виділити і найефективніше використовувати ті її особливості та можливості, які можуть в якійсь мірі забезпечити вирішення вказаних вище завдань.

Основними напрямками застосування ІТ в навчальному процесі є:

- розробка педагогічних програмних засобів різного призначення;
- розробка web-сайтів навчального призначення;
- розробка методичних і дидактичних матеріалів;
- здійснення управління реальними об'єктами;
- організація та проведення комп'ютерних експериментів з віртуальними моделями;
- здійснення цілеспрямованого пошуку інформації різних форм в глобальних і локальних мережах, її збору, накопичення, зберігання, обробки і передачі;
- обробка результатів експерименту;
- організація інтелектуального дозвілля студентів [4].

Найбільш поширеними в даний час є інтегровані заняття із застосуванням мультимедійних засобів. Навчальні презентації стають невід'ємною частиною навчання, але це лише простий приклад застосування інформаційних технологій.

Слід зазначити, що, не дивлячись на економічні складнощі в країні, сучасний стан комп'ютерного оснащення, досконалість базового програмного забезпечення та бажання викладачів ефективніше проводити навчання дозволяють сподіватися на розробку і створення універсальних інформаційних

систем, що має підвищувати рівень підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.

Достовірно нова якість освіти неможлива без настановлення студентів на активне відношення до навчання. Впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій стимулює широке використання активних методів навчання, таких нових форм роботи, як дистанційні олімпіади і конкурси, віртуальні семінари, які об'єднують різні регіони та країни, використання електронної пошти для участі в обговореннях глобальних проблем в робочих групах.

Таким чином, ІТН слід розуміти як додаток інформаційних технологій для створення нових можливостей передачі знань (діяльності педагога), сприйняття знань (діяльності учня та студента), оцінки якості навчання і, безумовно, усестороннього розвитку особистості учня у навчально-виховному процесі. А головна мета інформатизації освіти полягає в підготовці студентів до повноцінної та ефективної участі в побутовій, суспільній і професійній областях життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Беспалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия): учеб.-метод. пособие / В.П. Беспалько; Рос. акад. образования, Моск. психол.-соц. ин-т. - М.: Моск. психол.-соц. ин-т; Воронеж : МОДЭК. - 2002. - 351 с.: ил.
2. Биков В.Ю., Жук Ю.О., Задорожня Н.Т., Кузнецова Т.В., Овчарук О.В. Інформаційний освітній портал «Діти України» // Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору: 35. наук. праць / За ред. В.Ю. Бикова, Ю.О Жука / Інститут засобів навчання АПН України. — К.: Атака, 2004. - С.5-17.
3. Дибкова Л.М. Информатика та комп'ютерна техніка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.М. Дибкова. – К.: «Академвидав», 2002. – 320с.
4. Стрельников В.Ю. Педагогичні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання / В.Ю. Стрельников. – Книга 2. – Полтава, 2002. – С. 145, 91.

Кужільний Василь Миколайович

*студент природничо-технологічного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»,
[Kuzhilnyi Vas 88@ukr.net](mailto:Kuzhilnyi_Vas_88@ukr.net)*

ОСОБЛИВОСТІ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ

В умовах розвитку інформаційного суспільства ми повинні навчити учнів і студентів використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у прискоренні підготовки викладачів та фахівців у сфері ІКТ, в оснащенні закладів освіти сучасною комп'ютерною технікою, педагогічними програмними засобами, електронними підручниками

тощо. Від вирішення цього завдання визначальною мірою залежатиме розвиток країни. Тому головним завданням є формування спеціаліста з високою загальною культурою, який спроможний реалізувати власний творчий потенціал у теоретичній та практичній діяльності дослідницького характеру. Такому спеціалісту недостатньо лише володіти великим об'ємом фактологічної інформації та вміти її застосовувати до відомих проблем, він також повинен уміти перспективно використовувати дану інформацію у непередбачуваних ситуаціях. Тому у процесі навчання студенти повинні не тільки дізнаватися про нові факти, але й виявляти творчий підхід до використання наукової та технологічної інформації.

Особливістю нових інформаційних технологій у навчанні є орієнтація на індивідуальний підхід до навчання як учня, так і студента. Теоретико-методологічне підґрунтя цього підходу закладено у працях Л.С. Виготського, В.В. Давидова, Л.В. Занкова, Н. В. Кононец та ін. Окремі аспекти оптимізації наукової організації педагогічної праці висвітлено в дослідженнях І.А. Зязюна, З.Н. Курлянд, В.М. Монахова, І.П. Радченко, Р.І. Хмелюка. Психолого-педагогічні аспекти використання нових інформаційних технологій у навчальному процесі розглядаються у працях М.І. Жалдака, В.П. Зінченка та ін.[3, с.56-60; 4, с.120-122; 5, с.151].

У навчальному процесі вищої школи вивчення інформаційних технологій передбачає вирішення завдань декількох рівнів:

- використання інформаційних технологій як інструменту освіти, пізнання, що здійснюється в курсі “Інформатика”;
- інформаційні технології в професійній діяльності, на що направлена загальнопрофесійна дисципліна “Інформаційні технології”, що розглядає їх теорію, компоненти, методику;
- навчання прикладним інформаційним технологіям, орієнтованим на спеціальність, призначеним для організації та управління конкретною професійною діяльністю, що вивчається в дисциплінах спеціалізацій.

Допомогти в освоєнні навчального матеріалу може допомогти тільки кваліфікований фахівець-викладач: він не тільки організовує самостійну роботу студентів (реферати, тестування, контрольні і курсові роботи), але в умовах регламенту часу на вивчення дисципліни уміє вибрати найбільш важливі аспекти для вивчення. В даний час викладачі, переслідуючи подібні цілі, створюють авторські педагогічні програмні засоби, реалізовані в мультимедійній і гіпермедійній формі на DVD-дисках, на сайтах в мережі Інтернет.

Метою такої роботи є засвоєння студентами основних методів і засобів застосування сучасних інформаційних технологій в науково-дослідній і освітній діяльності, підвищення рівня знань початківця в області застосування комп'ютерних технологій при проведенні наукового експерименту, організація допомоги в його науковому дослідженні, в оформленні статей, тез, доповідей і наукової роботи.

Підвищення рівня комп'ютерної підготовки студентів, збільшення кількості та розширення різновидів авторських педагогічних програмних

засобів, використання нових інформаційних технологій в науці та освіті в цілому, є одним з основних напрямів вдосконалення вищої освіти в нашій країні.

Проте впровадження активних методів навчання у вищу освіту припускає комплексне реформування всіх елементів навчального процесу: самостійної підготовки, лекцій, семінарських, практичних, занять. Форми використання інформаційних технологій при цьому для кожного елементу навчального процесу матимуть свої особливості.

Істотна особливість активних методик навчання полягає в можливості крім аудиторних занять при відповідному забезпеченні отримувати основні знання за допомогою самостійної роботи студентів з навчальними матеріалами. В цьому випадку, крім традиційних паперових навчальних матеріалів, може бути застосована електронна форма представлення освітньої інформації. Головні переваги електронної форми представлення навчальної інформації для самостійної роботи студентів - компактність, великі виразні здібності у викладі матеріалу (відео, звук, динамічні зображення - анімації), інтерактивність. Все це сприяє створенню і активному використанню освітніх мультимедіа технологій і навчальних ресурсів в Інтернет. Викладачі при цьому, безумовно, мають можливість швидко внести виправлення і поновлення до навчального матеріалу, а також застосовувати нові способи доставки інформації студентам - через спеціальні архіви на серверах, за допомогою електронної пошти і освітніх web-сторінок, а також у вигляді бібліотек на компакт-дисках. До того ж, крім змісту великої кількості візуальної інформації та ілюстративного матеріалу, доступна організація самотестування за знаннями, які студенти отримують в ході самостійного вивченого матеріалу, і швидкий, ефективний пошук потрібних відомостей у величезних масивах інформації.

Використання анімаційних ефектів і відеосюжетів завдяки можливостям комп'ютера допомагає перейти від традиційної технології (дошка і крейда, плакати і схеми, слайди) до нового інтегрованого освітнього середовища, що включає всі можливості електронного представлення інформації.

Викладач, за допомогою мультимедіа, в лекційній аудиторії отримує могутній інструментарій для представлення інформації в різноманітній формі (текст, графіка, анімація, звук, відео). У таких системах лектор сам визначає послідовність і форми викладу матеріалу, може відносно легко повертатися до розглянутих схем, малюнків і сюжетів для уточнення або зв'язку з поточною інформацією, давати додаткові пояснення, якщо це необхідно для конкретної аудиторії. Та і наявність такого виду навчального матеріалу дає можливість самим слухачам ознайомитися з ним в прийнятному для них темпі і режимі роботи. Як джерело ілюстративного матеріалу в цьому випадку найзручніше використовувати CD-диски або інші носії комп'ютерної інформації. Істотним є і спрощення ведення студентами конспектів, оскільки вся навчальна інформація надається їм в електронній формі.

Мультимедіа лекції можна використовувати для викладання практично всіх курсів. Якість і ступінь освоєння навчального матеріалу, як показує практика, істотно зростають. Крім формування багатого освітнього середовища,

викладач при нагоді скорочення часу на відтворення інформації може істотно більше часу відвести на пояснення матеріалу [1, с.74-76].

Слід зазначити, що для проведення семінарських і практичних занять інформаційні технології використовуються рідше. Але сучасні дослідження в області освітніх технологій показали, що саме тут лежать величезні резерви в підвищенні ефективності навчання, оскільки при традиційному навчанні навіть в малих групах не завжди вдається активізувати всіх студентів на занятті та контролювати їх знання. Вирішення цього можливе за рахунок використання інформаційних технологій.

У таких системах навчання студенти разом з викладачами працюють за комп'ютерами, об'єднаними в локальну мережу. Причому програмне і технічне забезпечення надають можливість одночасної роботи з ознайомлювальною інформацією по темі заняття і виконання конкретного завдання відповідно до встановлених сценаріїв занять. Ознайомлювальні матеріали представляються у вигляді презентаційних, таких, що містять текстові та графічні пояснення по навчальних модулях базових знань, а також аудіо і відео інформацію [2, с.26-28].

Програмне забезпечення системи дозволяє студентам активно виконувати індивідуальні завдання, а викладачеві, разом з можливістю контролю і управління, надають засоби протоколювання дій студентів для подальшого сумісного аналізу і коментування наявних упущень у виконаних завданнях.

Сумісна творча співпраця викладача і студентів при навчанні практичним навикам, причому в зручному для студента темпі, значно покращує ефективність обміну інформацією і полегшує студентам освоєння курсу, який вивчається.

Як показує досвід, найбільші труднощі при впровадженні нових інформаційних технологій і активних методик у вищу освіту виникають при розробці електронного навчального матеріалу через нестачу кваліфікованих "інформаційних дизайнерів", що є гарантом успішній реалізації проектів.

Отже, ми дійшли висновків, щоб підняти мотивацію викладача до створення комп'ютерних навчальних курсів, необхідно змінити підхід до оцінки творчої праці викладача. Як показує практика, розробка таких програм повинна вважатися діяльністю не менш важливою, ніж написання навчальних посібників, і безперервно заохочуватися керівництвом вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Винославська О.В. Нові інформаційні технології в структурі діяльності викладача технічного університету // Теоретичні і прикладні проблеми психології та педагогіки // Зб. наук. пр. – Луганськ: Вид-во СЛУ ім. Володимира Даля. – 2002. – №3 (3). – С. 74-76.
2. Гуревич Р.С. Впровадження комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес закладів освіти / Р.С.Гуревич. – Вінниця, ВДПУ. – 1999. – 30 с.
3. Кононова М.В. Психологічний аспект комп'ютеризації освіти // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. / Редкол.: І.А.Зязюн (голова) та ін. – Київ - Вінниця: ДОВ Вінниця. – 2000. – С.179.
4. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.) / За редакцією

В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль : вид-во ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. – 147с.

5. Фіцула М.М. Педагогіка. посібник. / Фіцула М.М. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – С.151.

Прокопенко Ірина Костянтинівна

викладач інформатики та комп’ютерної техніки, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ КОМПАС-3D В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Найяскравіше сучасні інформаційні програми навчання представлені в інформаційних технологіях, які обумовлюються психологічними, логічними, змістовими, організаційними аспектами. Цілеспрямоване, обґрунтоване, систематичне застосування комп’ютерних програм забезпечує розв’язок інформаційних, навчальних, контрольних та організаційних функцій. Технологічне використання комп’ютера в освітньому процесі розв’язує ряд проблем:

1 Технологічну – знайомлять студентів з можливостями обчислювальної техніки; прищеплюють їм уміння та навички доцільного її використання; формує уміння користуватись навчальними програмами;

2 Дидактичну – надає доступ до інформаційних джерел, допомагає студенту швидко і якісно засвоювати навчальний матеріал; унаочнює освітній процес,

3 Організаційну – індивідуалізує навчання;

4 Моніторингову та аналітичну – забезпечує можливість одночасного використання різноманітних форм контролю, зокрема комп’ютерного тестування, індивідуальних та творчих завдань; здійснювати перевірку виконаних завдань з використанням комп’ютерних програм та стежити за якістю виконання творчої (індивідуальної) роботи.

Під час вивчення технічних дисциплін базою вивчення є комп’ютерна графіка, яка використовується як сучасна модель навчання студентів щодо проектування деталей, виробів, вузлів, агрегатів, їх взаємозв’язків, принципу роботи та конструювання. На сьогодні створено досить багато комп’ютерних програм, які можна застосовувати у викладанні та професійній діяльності: це і PhotoShop, Corel Draw, ARCHICAD, SolidWorks, AutoCad, КОМПАС- 3D тощо. Найбільшого поширення у навчальних закладах, які готують фахівців у транспортній галузі набула програма КОМПАС-3D.

Спеціалізована програма для креслення та об’ємного технічного моделювання «КОМПАС» може використовуватися викладачем інженерної та комп’ютерної графіки. Програмні продукти системи КОМПАС широко використовують у освітньому процесі багатьох вищих і середніх навчальних

закладів України та країн Європи. Це дозволяє вести навчання на сучасному рівні, забезпечує якісне навчання.

Таким чином, систему КОМПАС можна розглядати як основний інструмент безперервної графічної освіти – від середньої школи до дипломного проектування, яка має ряд переваг: простота освоєння і застосування системи, зручний інтерфейс і система допомоги, доступність навчальної версії, що не потребує матеріальних витрат, та невисока вартість повної версії, велика кількість навчально-методичних матеріалів, прийнятні для навчальних закладів системні вимоги до обладнання, широке застосування у всіх галузях промисловості. Розвивається електронний проект «КОМПАС в освіті», на якому представлені методичні матеріали, статті і відгуки про досвід застосування САПР КОМПАС у викладанні різних дисциплін, галерея креслень і тривимірних моделей.

Наведемо переваги, які має програма «Компас» для застосування в навчанні:

- гнучке налагодження інтерфейсу;
- зрозумілий та зручний інтерфейс;
- велика функціональність;
- наявність навчальної версії програми;
- наявність навчальних матеріалів в мережі Internet;
- проста в оволодінні.

Досвід експлуатації систем КОМПАС показав, що вони легко освоюються користувачем (незалежно від віку), їх використання значно прискорює процес випуску креслярської документації і помітно підвищує її якість. Використання систем може повністю забезпечити створення комп'ютеризованих навчальних курсів для вищих педагогічних навчальних закладів, а також виконання лабораторних робіт, курсових і дипломних проектів в підготовці вчителя технології. Робота із системою у коледжі також дасть змогу на сучасному рівні виконувати ряд навчально-виховних завдань, серед яких:

- трудова політехнічна і професійна підготовка студентів до умов сучасного виробництва;
- формування професійних компетентностей із комп'ютерної графіки;
- уміння складати креслярсько-графічну документацію за допомогою систем автоматизованого проектування;
- краще засвоєння знань за допомогою моделювання.

Основні компоненти КОМПАС-3D:

– система тривимірного моделювання. Призначена для створення тривимірних моделей окремих деталей і складальних одиниць, стандартизовані конструктивні елементи. Параметрична технологія дозволяє швидко отримати моделі типових виробів на основі спроектованого прототипу. Багаточисельні сервісні функції полегшують вирішення допоміжних задач проектування і обслуговування виробництва;

– графічний редактор. Призначений для автоматизації проектно-конструкторських робіт в різних галузях діяльності.

- модуль проектування специфікацій. Використовується з системою тривимірного моделювання і/або графічним редактором. Модуль дозволяє створювати різні специфікації та різні табличні документи.

- текстовий редактор. Призначений для створення різного типу текстової документації. Можливе як стандартне так і складне оформлення документів.

Використання на заняттях прикладних програм для візуалізації нового навчального матеріалу дозволяє продемонструвати ефективні та швидкі прийоми роботи, їх послідовність. Це значно оптимізує діяльність викладача та створює можливості для індивідуалізації навчання студента, швидкого виявлення проблемних моментів у засвоєнні навчального матеріалу студентом та їх вирішення на робочому місці.

Вона може успішно використовуватися у машинобудуванні і приладобудуванні, архітектурі і будівництві, тобто скрізь, де необхідно розробляти і випускати креслярську документацію. Програма має цілу низьку переваг: універсальність, простота у використанні, надійність, інтуїтивно зручний інтерфейс, довідкову службу, безкоштовність демонстраційної версії та невисоку вартість повної версії, велику кількість навчально-методичних матеріалів, прийнятні для навчальних закладів системні вимоги до обладнання, широке застосування у всіх галузях промисловості.

Студенти, які вивчають дану програму в рамках дисципліни «Інженерна та комп'ютерна графіка», стають фахівцями високого класу, що володіють всіма необхідними в сучасних умовах професійними навичками.

Робота із системою також дає змогу на сучасному рівні виконувати ряд навчально-виховних завдань, серед яких:

- засвоєння знань за допомогою моделювання;
- трудова політехнічна і професійна підготовка фахівців до умов сучасного виробництва;
- формування елементарних компетентностей із комп'ютерної графіки;
- уміння складати креслярсько-графічну документацію за допомогою систем автоматизованого проектування.

Також безпосереднє використання прикладної графічної програми у процесі навчання (наприклад, Компас-3D), значно підвищує у студентів інтерес до дисципліни, розвиває мислення, увагу та спостережливість, адже всі графічні побудови створюються та візуалізуються за допомогою комп'ютера – звичного інструмента для сучасної молоді. Широко застосований в науці метод моделювання стає традиційним для багатьох навчальних дисциплін та змінює характер та зміст використання наочності у процесі навчання.

Отже, у процесі підготовки спеціалістів технічного профілю за допомогою програмного забезпечення КОМПАС 3D, формуються професійні компетентності креслення схем, вузлів та ін. Крім цього є можливість удосконалення конструкції будь-якої системи, що сприяє розвитку пізнавального інтересу у студентів. Виникає можливість максимального розкриття творчого та аналітичного потенціалу майбутнього фахівця. Тому є

необхідність у подальшому вивченні використання та впровадження сучасних інформаційних технологій у освітній процес.

Список використаних джерел

- 1 Бакалова В.М. Алгоритм моделювання тривимірних об'єктів при викладанні курсу "Комп'ютерна графіка" / В.М.Бакалова, О.О.Баскова // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво: міжвуз. зб. — Луцьк, 2011. —№6. —С. 22—23.
- 2 Козловський Ю., Носкова М., Пукало М. Аналіз функціональних можливостей САПР при підготовці молодших спеціалістів транспортної галузі/ Молодий вчений. 2017. №7.С. 293-297
- 3 Козловський Ю., Носкова М., Пукало М. Використання Компас-3D у професійній підготовці спеціаліста автотранспортного профілю. Молодий вчений. 2017. №7. С. 289-293

Рудик Олександр Юхимович

*кандидат технічних наук, доцент кафедри зносостійкості та надійності машин
Хмельницького національного університету, yuhymovych@gmail.com*

Маріїн Назарій Сергійович

магістрант Хмельницького національного університету

Ярошук Сергій Ігорович

магістрант Хмельницького національного університету

ЗАСТОСУВАННЯ SOLIDWORKS У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Наявність сучасних комп'ютерних засобів моделювання та аналізу, зокрема CAD/CAE пакетів для 3D моделювання інженерних задач, сприяє спрощенню розрахунків. Один з них – SolidWorks: 3D система автоматизованого проектування (САПР), інженерного аналізу й підготовки виробництва виробів будь-якої складності й призначення [1]. SolidWorks дозволяє становити гнучкі параметричні моделі виробів будь-якої складності та одержати уточнену картину напружено-деформованого стану моделі. Її засоби надають проектувальникові широкі можливості по самостійному визначенню параметричного базису виробу й складанню структури зв'язків між параметрами.

Система володіє двома рівнями функціональних залежностей: перший забезпечує зв'язок між параметрами моделі при перерахунку їх значень, другий зв'язок із САПР при відновленні виробу відповідно до отриманих значень параметрів. Комбінація цих двох видів залежностей дозволяє добиватися надзвичайних результатів, фактично не обмежуючи гнучкість одержуваної моделі. Для зручності навігації по моделі й задання зв'язків між параметрами надані інструменти допоміжної візуалізації засобами САПР. Система параметризації має достатній набір інструментів для складання як завгодно складної параметричної моделі й одержання на її основі виробу з необхідними значеннями розмірів, конструктивних, фізичних та інших параметрів.

SolidWorks – це також: проектування деталей та складань будь-якого ступеня складності та призначення, виробів з листового металу, зварних

конструкцій, оснастки (прес-форми, штампи, електроди); промисловий дизайн; складні поверхні; перевірка працездатності розроблених конструкцій; випуск креслень відповідно до вимог ЄСКД; робота з великими складаннями; пряме редагування геометрії; проектування на основі баз знань; експертні системи проекту; аналіз технологічності виробів (механічна обробка, лиття); створення анімацій на основі 3D моделей; бібліотеки стандартних виробів SolidWorks Toolbox, у т.ч. за вітчизняними стандартами; інтерактивна документація (створення фотореалістичних зображень, WEB сторінок та анімацій на основі 3D моделей; проектування трубопроводів; аналіз розмірних ланцюгів в 3D моделі складання; обмін даними з радіотехнічними САПР.

Додатками цієї програми є SolidWorks Simulation, SolidWorks Motion, SolidWorks Flow Simulation, SolidWorks Flow Simulation Electronic Cooling Module, SolidWorks Flow Simulation HVAC Module, SolidWorks Plastics, eDrawings, SolidWorks Sustainability. В усі вищенаведені додатки створені у SolidWorks моделі експортуються без будь-яких обмежень. Розглянемо додатки SolidWorks детальніше:

SolidWorks Simulation [2] - розрахунки на міцність конструкцій у пружній зоні; постановка та розв'язок контактних задач; розрахунки складань; визначення власних форм і частот коливань; розрахунки конструкцій на стійкість; розрахунки на втому; імітація падіння; теплові розрахунки; нелінійні розрахунки (врахування нелінійних властивостей матеріалу, нелінійного навантаження, розрахунки нелінійних контактних задач); аналіз втомних напружень та визначення ресурсу роботи конструкцій; лінійна та нелінійна динаміка деформованих систем (на рис. 1 і 2 наведені вікна діалогу при проведенні дослідження у додатку SolidWorks Simulation):

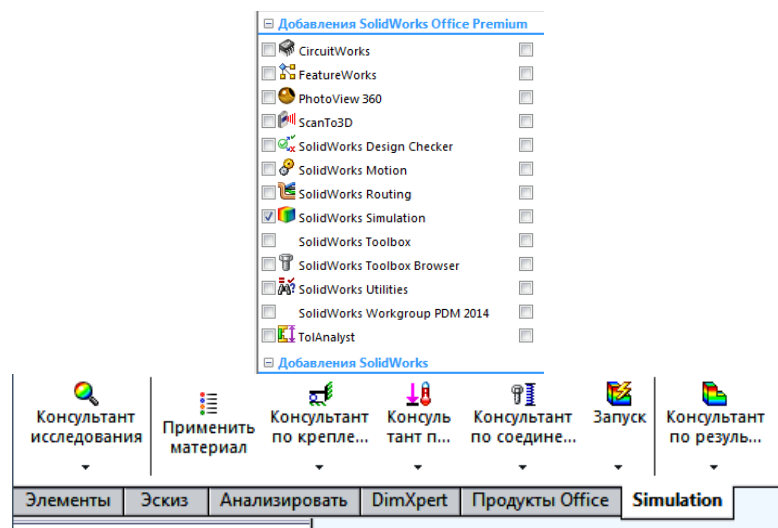

Рис. 1. Створення проекту в середовищі SolidWorks (вікна діалогу вибору додатку та кроків роботи у SolidWorks Simulation)

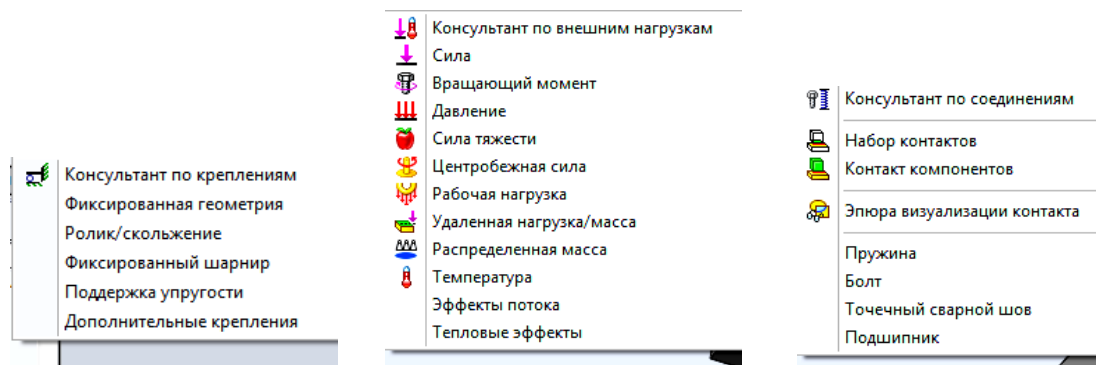

Рис. 2. Вікна діалогу SolidWorks Simulation

SolidWorks Motion - комплексний кінематичний та динамічний аналіз механізмів; врахування тертя; безумовний та умовний контакти компонентів; демпфери; пружини; гравітація;

SolidWorks Flow Simulation - моделювання потоку рідин і газів; різні фізичні моделі рідин і газів; комплексні теплові розрахунки; гідро/газодинамічні та теплові моделі технічних пристроїв; стаціонарний та нестаціонарний аналізи;

SolidWorks Flow Simulation Electronic Cooling Module - тепловий розрахунок електронних пристроїв;

SolidWorks Flow Simulation HVAC Module - розрахунки систем вентиляції, опалення та кондиціювання;

SolidWorks Plastics - аналіз пролиття прес-форм з врахуванням фізичних властивостей полімерів;

eDrawings (узгодження документів SolidWorks, робота з DWG/DXF - вимірювання, динамічний переріз, авторознесення складань);

SolidWorks Sustainability (екологічна експертиза проекту).

Важливий елемент в комплекті SolidWorks - програма DWGeditor. За функціональністю вона є повним аналогом AutoCAD і володіє можливістю працювати з форматом DWG. Це значно полегшує перехід від двовимірного креслення до тривимірного моделювання.

Змінюючи при чисельному моделюванні деякі вхідні параметри, можна прослідити за змінами, які відбуваються з моделлю. Основна перевага методу полягає у тому, що він дозволяє не тільки поспостерігати, але і передбачити результат експерименту за якихось особливих умов.

Метод чисельного моделювання деталей (наприклад, розрахунок зубчастого колеса конічного редуктора з курсу “Деталі машин” – рис. 3 і вал-шестерні роздавальної коробки автомобіля УАЗ-3741 з курсу “Моделювання технологічних процесів підприємств автомобільного транспорту” – рис. 4) має наступні переваги перед іншими традиційними методами:

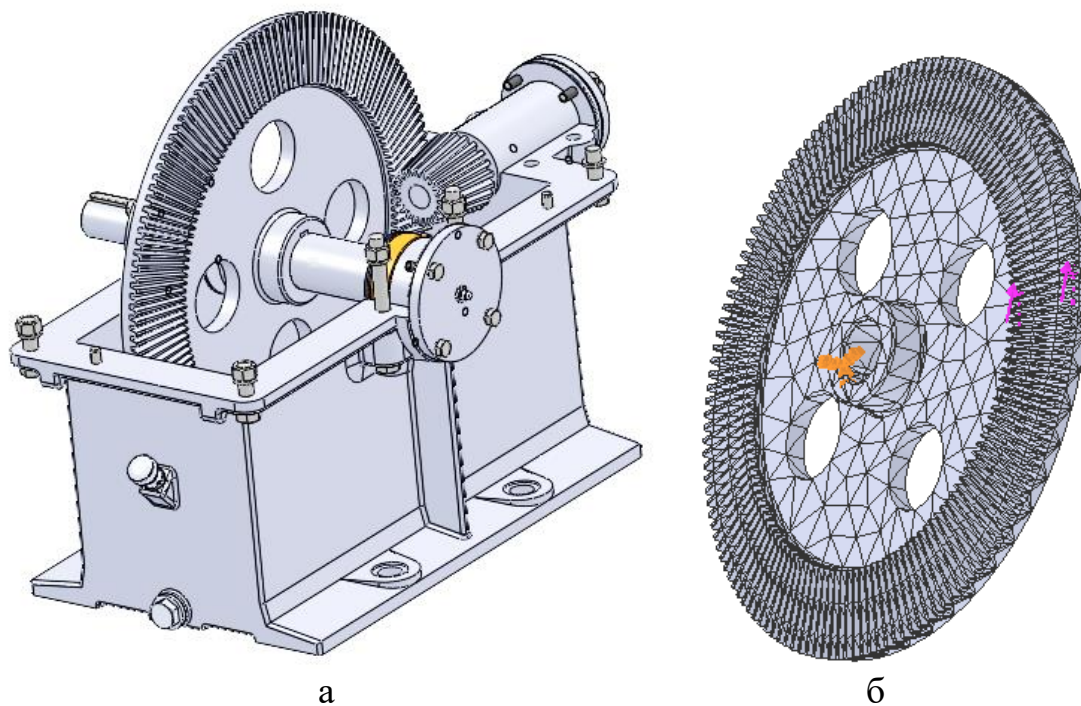

Рис. 3. Конічний редуктор (а) і відображення сітки на зубчастому колесі (б) у SolidWorks Simulation

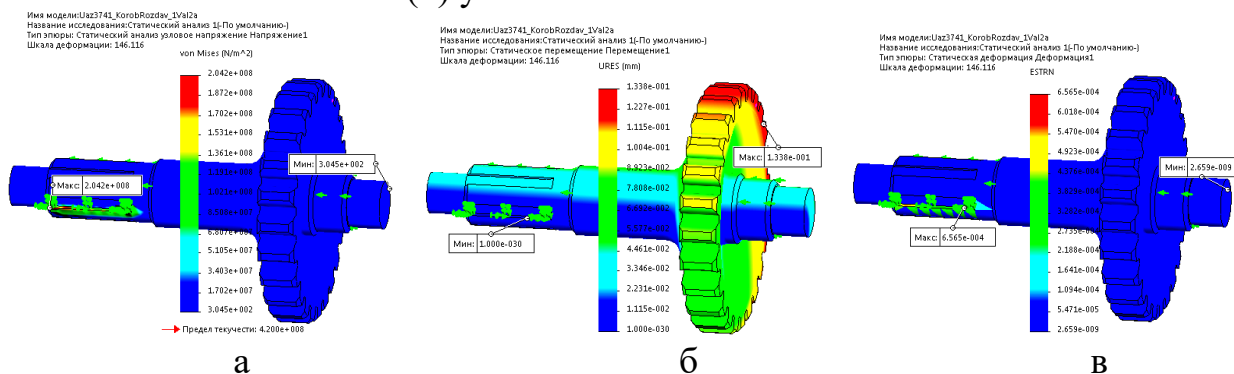

Рис. 4. Епюри розподілу вузлових напружень (а), переміщень (б), деформацій вал-шестерні (в)

- дає можливість змоделювати ефекти, вивчення яких в реальних умовах неможливе або дуже важке з технологічних причин;
- дозволяє моделювати і вивчати явища, які передбачаються будь-якими теоріями;
- є екологічно чистим і не представляє небезпеки для природи і людини;
- забезпечує наочність і доступний у використанні.

Доведено, що впровадження SolidWorks у навчальний процес сприяє як розвитку творчої спрямованості наукової діяльності, так і повнішому та якіснішому оволодінню студентами системою знань і вмінь, допомагає формуванню відповідних професійних і особистісних якостей.

Список використаних джерел

1. Рудик О. Ю. SolidWorks – CAD/CAE-система технічних вузів / О. Ю. Рудик, П. В. Каплун // Science, society, education: topical issues and development prospects. Abstracts of the 2nd International scientific and practical

conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2020. Pp. 249-253. URL: <http://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferenciya-science-society-education-topical-issues-and-development-prospects-20-21-yanvary-2020-goda-harkov-ukraina-arhiv/>

2. Rudyk O. Yu. The impact of the SolidWorks Simulation network quality on the accuracy of the calculations / O. Yu. Rudyk, V. A. Gonchar // Eurasian scientific congress. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2020. Pp. 185-188. URL: <http://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferenciya-eurasian-scientific-congress-27-28-yanvary-2020-goda-barselona-ispaniya-arhiv/>

Рудик Олександр Юхимович

кандидат технічних наук, доцент кафедри трибології, автомобілів та матеріалознавства Хмельницького національного університету,
yuhymovych@gmail.com

Тарашевський Артур Альбертович

магістрант Хмельницького національного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАМІНИ МАТЕРІАЛУ ДЕТАЛІ АВТОМОБІЛЯ ЗА ДОПОМОГОЮ SOLIDWORKS SIMULATION

Надійність і довговічність деталей автомобільної техніки у значній мірі залежать від властивостей матеріалів та правильності їх вибору. Однією з таких задач, які стоять перед ремонтниками вузлів автомобілів, є можливість заміни матеріалу деталі. Тому з використанням універсальної системи параметризації SolidWorks, яка дозволяє установити гнучкі параметричні моделі та одержати уточнену картину її напружено-деформованого стану [1], були проведені відповідні дослідження. Додатком цієї програми є SolidWorks Simulation [2], який і використали для обчислень: створення моделей і виконання розрахунків відбувається безпосередньо у середовищі програмного комплексу SolidWorks на основі власних моделей SolidWorks або ж деталей і складань довільної імпортованої геометрії; у всіх конфігураціях SolidWorks Simulation забезпечується підтримка для 64-розрядних операційних систем з доступом до всієї оперативної пам'яті; також використовується багатоядерність і багатопроесорність при побудові сітки й розрахунках.

Так, авторами [3] проведений статичний аналіз вал-шестерні редуктора заднього моста автомобіля ГАЗ-53, виготовленої зі сталі 12Х14Г14Н ГОСТ 5632-72. При цьому встановлений мінімальний коефіцієнт запасу міцності дорівнює 3.05887. Метою роботи ставилось можливість заміни даного матеріалу на доступніший у ремонтних майстернях – сталь 20 ГОСТ 535-88 (рис. 1).

Имя:	Сталь 12X14Г14Н ГОСТ 5632-72
Тип модели:	Линейный Упругий Изотропный
Критерий прочности по умолчанию:	Неизвестно
Предел текучести:	275 N/mm ²
Предел прочности при растяжении:	675 N/mm ²
Модуль упругости:	205000 N/mm ²
Коэффициент Пуассона:	0.29
Массовая плотность:	7900 g/cm ³
Модуль сдвига:	79000 N/mm ²
Коэффициент теплового расширения:	1.2e-005 /Kelvin

а

Имя:	Сталь 20 ГОСТ 535-88
Тип модели:	Линейный Упругий Изотропный
Критерий прочности по умолчанию:	Максимальное напряжение von Mises
Предел текучести:	2.5e+08 N/m ²
Предел прочности при растяжении:	4.3e+08 N/m ²
Модуль упругости:	2.05e+11 N/m ²
Коэффициент Пуассона:	0.29
Массовая плотность:	7830 kg/m ³
Модуль сдвига:	7.9e+10 N/m ²
Коэффициент теплового расширения:	1.11e-05 /Kelvin

б

Рис. 1. Властивості сталей 12X14Г14Н (а) і 20 (б)

У SolidWorks Simulation проведено розділення моделі вал-шестерні на скінченні елементи, побудовано матрицю жорсткості; здійснено синтез скінченно-елементної моделі з урахуванням умов її закріплення у вузлових точках; розв'язано одержану систему алгебраїчних рівнянь; визначено компоненти напружено-деформованого стану (табл. 1).

Таблиця 1

Результати дослідження вал-шестерні

Сталь	Напруження (макс.), МПа	Переміщення (макс.), мм	Деформація (макс.), мм	Запас міцн. (мінім.)
12X14Г14Н	89.9025	0.0713178	0.000333314	3.05887
20	89.670	0.071990	0.00030610	2.7880

Висновок: у випадку заміни сталі 12X14Г14Н на сталь 20 для виготовлення вал-шестерні запас міцності достатній (допустимий коефіцієнт запасу міцності $[n] = 1,5$). Таким чином, отримані результати підтверджують актуальність проведеного дослідження з використанням SolidWorks Simulation: з точки зору забезпечення міцності для виготовлення вал-шестерні заміна її матеріалу є можливою. Але, враховуючи умови роботи цієї деталі, для підвищення її зносостійкості рекомендується хіміко-термічна обробка.

Список використаних джерел

1. Рудик О. Ю. SolidWorks – CAD/CAE-система технічних вузів / О. Ю. Рудик, П. В. Каплун // Science, society, education: topical issues and development prospects. Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2020. Pp. 249-253. URL: <http://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferenciya-science-society-education-topical-issues-and-development-prospects-20-21-yanvarya-2020-goda-harkov-ukraina-arhiv/>

2. Rudyk O. Yu. The impact of the SolidWorks Simulation network quality on the accuracy of the calculations / O. Yu. Rudyk, V. A. Gonchar // Eurasian scientific congress. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2020. Pp. 185-188. URL: <http://sci-conf.com.ua/i-mezhhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferenciya-eurasian-scientific-congress-27-28-yanvarya-2020-goda-barselona-ispaniya-arhiv/>

3. Рудик О. Ю. Визначення працездатності вал-шестерні головної передачі заднього моста автомобіля ГАЗ-53 / О. Ю. Рудик., В. В. Гончар // Матеріали XI Міжнарод. наук.-практ. конф. «Проблеми конструювання, виробництва та експлуатації сільськогосподарської техніки». – Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – С. 46-47. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/6478>

Гафіяк Алла Мирославівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій та систем, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, kits_seminar@ukr.net

ПРОГРАМА WINCHM ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ З ДИСЦИПЛІНИ

Одним з найпоширеніших засобів для створення комп'ютерного довідникового посібника є програма WinCHM, компанії Softany Software. WinCHM призначена для створення файлів довідки, книг або журналів у форматі HTML і CHM (help file), веб-довідки (Web help), а також посібників у форматі PDF і документів Word. Крім цього, можна створити файл CHM на основі набору файлів HTML. Для роботи з програмою не потрібен ніякий зовнішній текстовий редактор, в неї інтегрований повноцінний візуальний HTML-редактор.

Основні можливості програми:

- підтримка шаблонів, що полегшує створення стилів для HTML Help файлів;
- вбудований повнофункціональний візуальний редактор HTML, що не вимагає зовнішніх компонентів;
- підтримка повнотекстового пошуку і легке створення змісту;
- редактор змісту дозволяє створювати зміст із складною ієрархією;
- можливість групового вибору, переміщення і зміни елементів змісту і ярликів до них;
- інтуїтивно зрозуміле налаштування зовнішнього вигляду і властивостей, створюваного проекту.

Для створення навчально-методичного комплексу з дисципліни «Основи інтелектуальної власності для ІТ-спеціалістів», було обрано програмний засіб WinCHM. Даний програмний засіб є дуже зручним хоча і має дещо обмежену кількість функцій. Але навіть наявного обсягу функцій достатньо для виконання поставленої задачі.

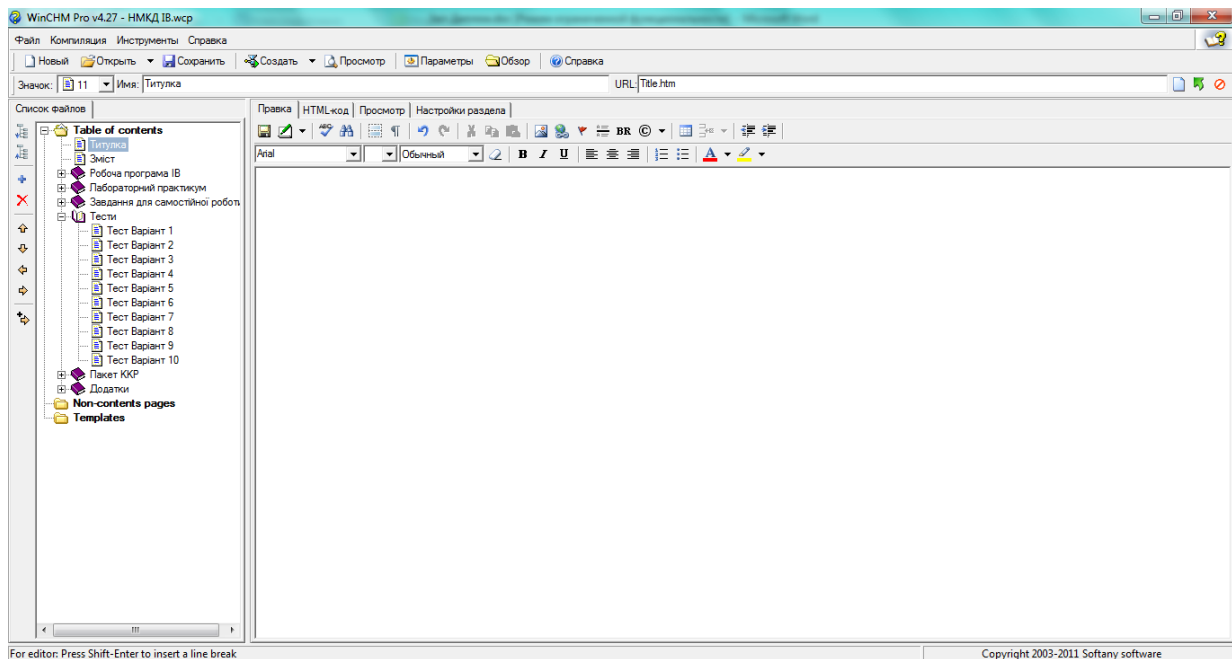

Рис. 1. Робоче вікно програми WinCHM

Для виконання поставлених в роботі завдань обрано цей програмний засіб, тому що він має ряд переваг перед іншими, а саме:

- даний програмний засіб має безкоштовний дистрибутив, що власне і буде використовуватися для створення проекту;
- легке користування, має російськомовний інтерфейс;
- можливість додавати сторінки створені не на основі вбудованих шаблонів, а власноруч;
- перегляд та редагування HTML-коду;
- швидка компіляція файлів.

Навчально-методичний комплекс дисципліни має вигляд файлу-довідки з розширенням CHM (help file).

Перевагами даного типу файлів є:

- 1) доступність для роботи на будь-якому персональному комп'ютері з операційною системою Windows, без додаткового програмного забезпечення;
- 2) малий об'єм виділеної пам'яті для зберігання готового файлу;
- 3) компактність, всі дані містяться в одному файлі;
- 4) захищеність від стороннього редагування, тобто в готовому файлі не можна змінювати дані;
- 5) вбудована можливість друку сторінок.

В даний час повну технологію створення навчальних комплексів розробити неможливо, оскільки постійно змінюються вимоги до неї, та динамічно зростають технічні характеристики засобів створення НМКД. Взагалі процес створення комплексу дисципліни можна розділити на два вагомих етапи – теоретичний та практичний, особливо якщо це нова дисципліна, що потребує початку роботи над новою дисципліною. Кожен з етапів потребує вагомої кількості часу та зусиль для обробки матеріалів дисципліни. Розглянемо кожен з них детальніше. Теоретична робота складається з наступних кроків:

- інформаційний аналіз дисципліни;
- збір теорії по дисципліні;
- формування лекційного курсу;
- розробка практичних завдань;
- розробка лабораторного практикуму;
- створення тестових завдань;

Виконання даного етапу потребує детального ознайомлення та відбору теоретичного матеріалу для курсу дисципліни. Для формування лекційного курсу необхідно відібрати найважливіші аспекти теоретичних матеріалів, що необхідно донести до студентів. Практичні та лабораторні завдання повинні бути створені згідно відібраних матеріалів лекцій, та перевіряти і засвоювати знання студентів отримані під час лекцій, та самостійних занять. Тестові та контрольні завдання мають бути створені на основі лекційних, практичних, та лабораторних матеріалів, щоб перевірити засвоєння знань у студентів.

Практична частина містить наступні складові: вибір середовища створення; укладання матеріалів; редагування матеріалів; здача навчального комплексу. Даний етап вимагає вибору середовища для створення та зберігання електронного довідника з дисципліни, та його освоєння в разі потреби. Після вибору середовища треба укласти та редагувати матеріали в програмному засобі. Здача навчального комплексу відбувається у друкованому вигляді та передбачає його затвердження на засіданні кафедри та першого проректора з науково-педагогічної роботи, та погодження декана факультету або директора інституту.

Навчальна програма дисципліни «Основи інтелектуальної власності для ІТ-спеціалістів» розроблена для студентів денної форми навчання напряму підготовки 122 – Комп'ютерні науки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», що викладалась у 8 семестрі.

Продемонструємо розроблений продукт (Рис.2.).

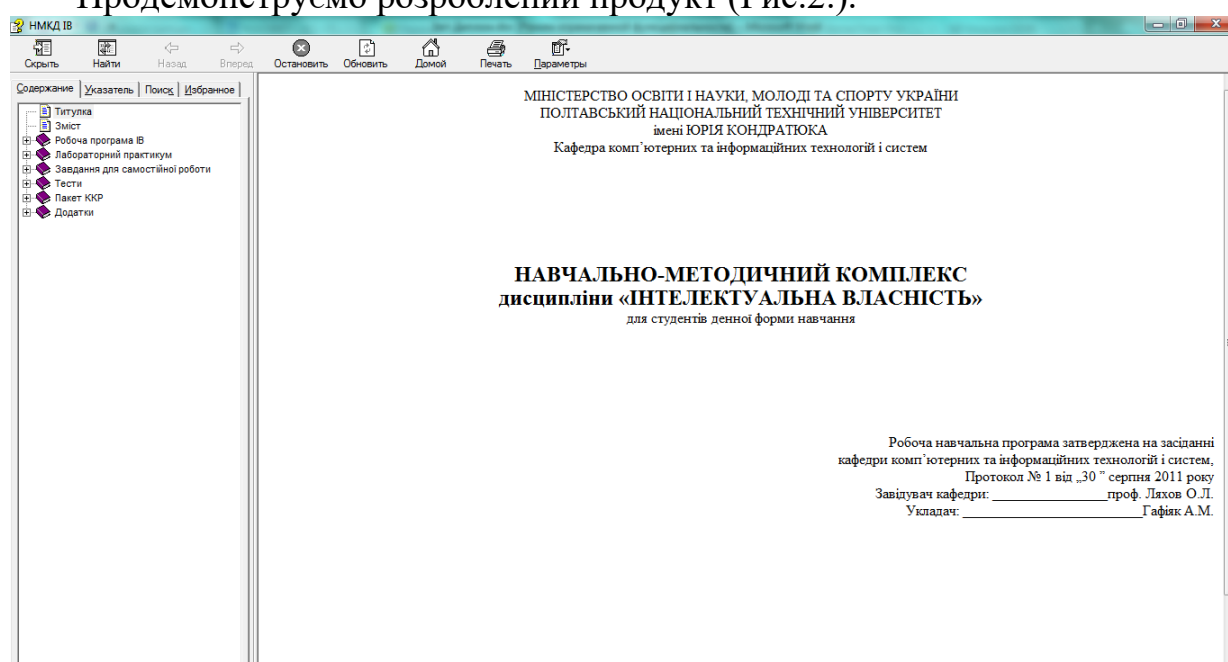

Рис. 2. Титульний аркуш

Вигляд головної сторінки (титульного аркушу) уже скомпільованого файлу.

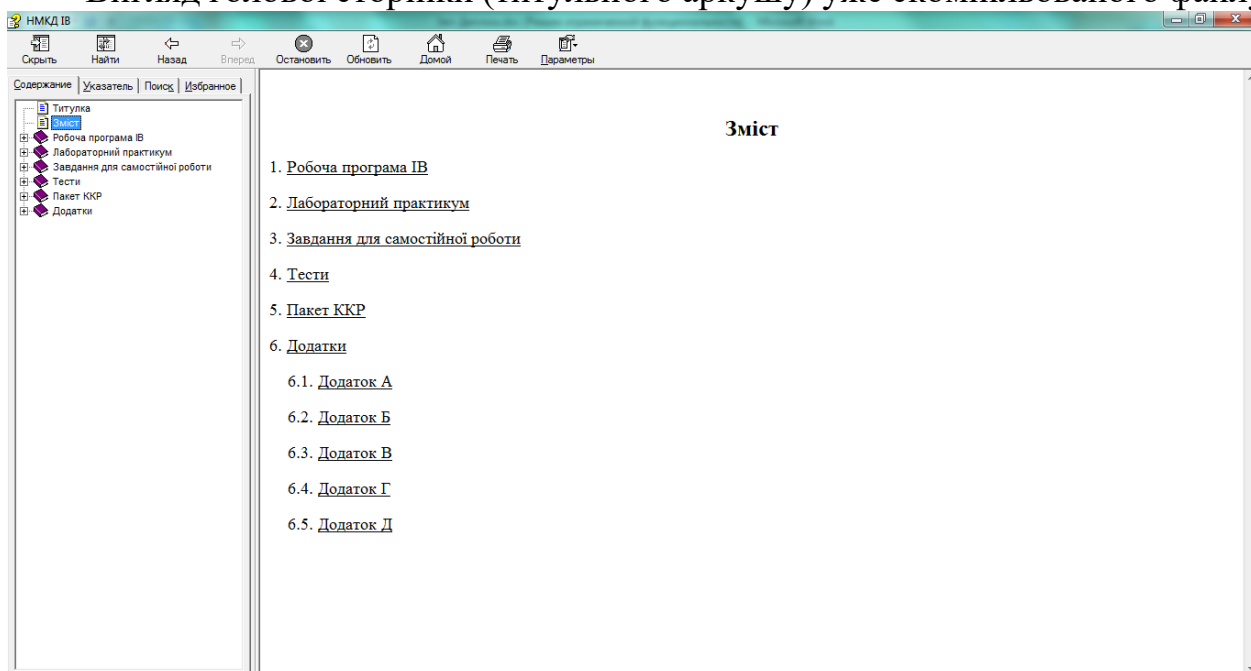

Рис. 3. Зміст

Такий вигляд має сторінка змісту з гіперпосиланнями

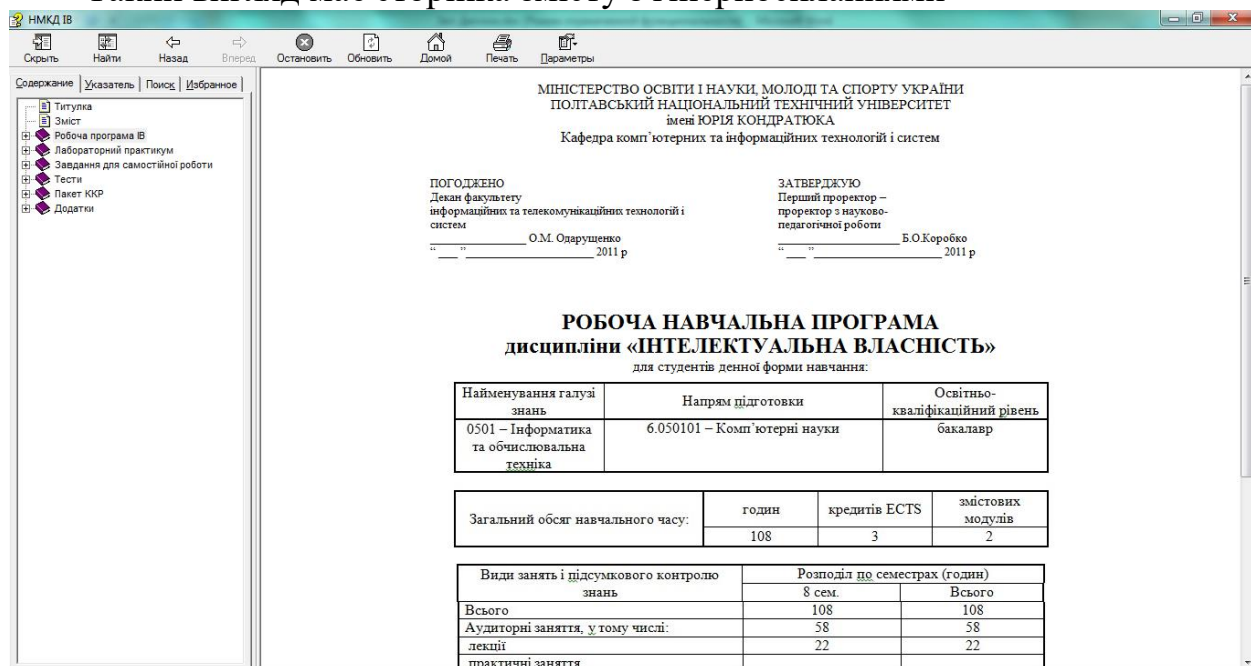

Рис. 4. Робоча програма

Вигляд головної сторінки розділу, де міститься повна навчальна програма розроблена згідно всіх вимог та затверджена на засіданні кафедри.

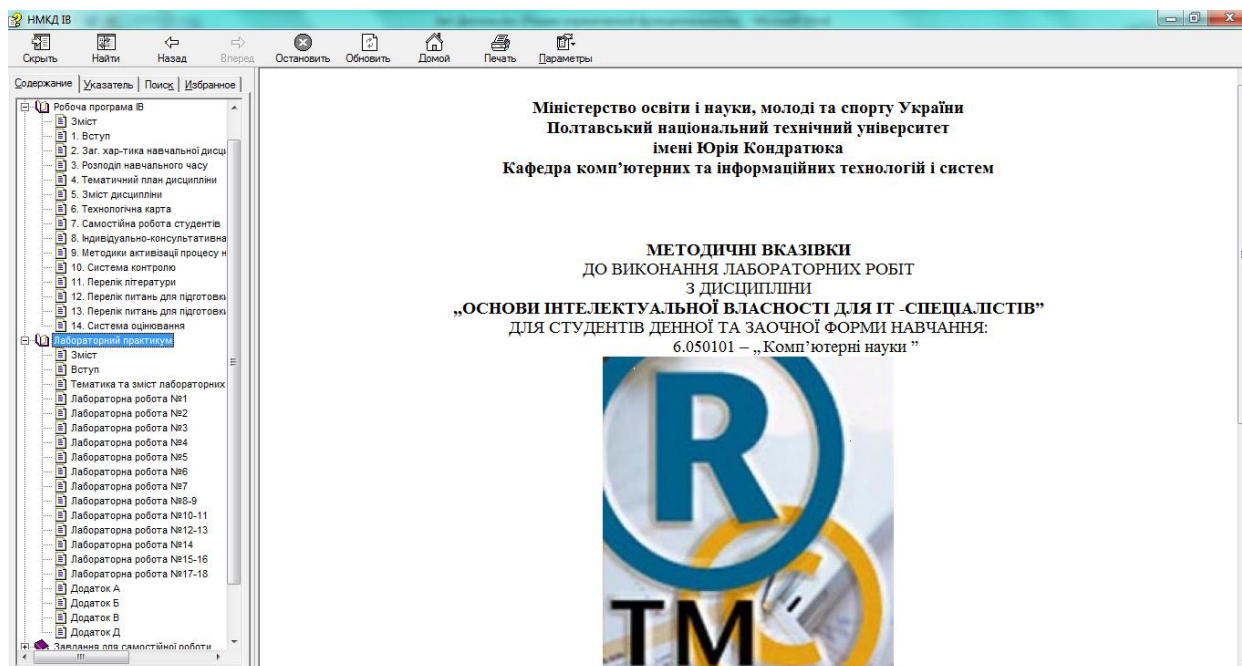

Рис. 5. Лабораторний проктикум

Вигляд першої сторінки розділу, де міститься методичні вказівки для виконання лабораторних робіт

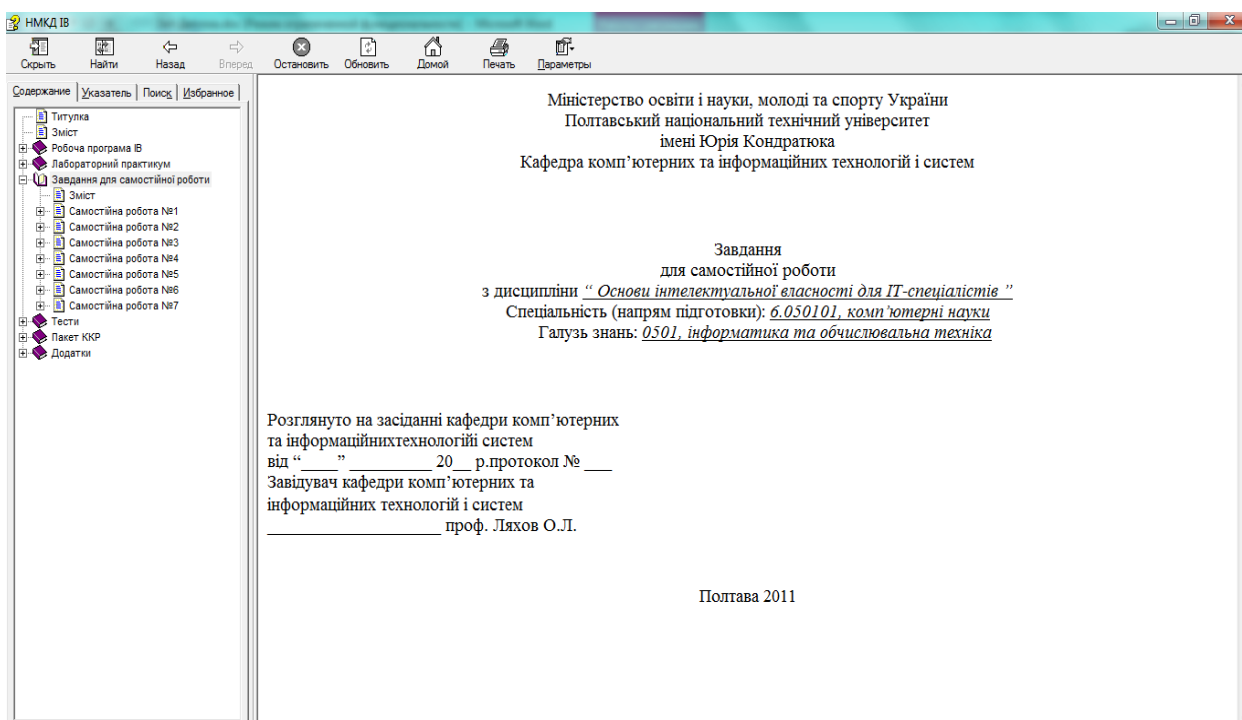

Рис. 6. Завдання для самостійної роботи

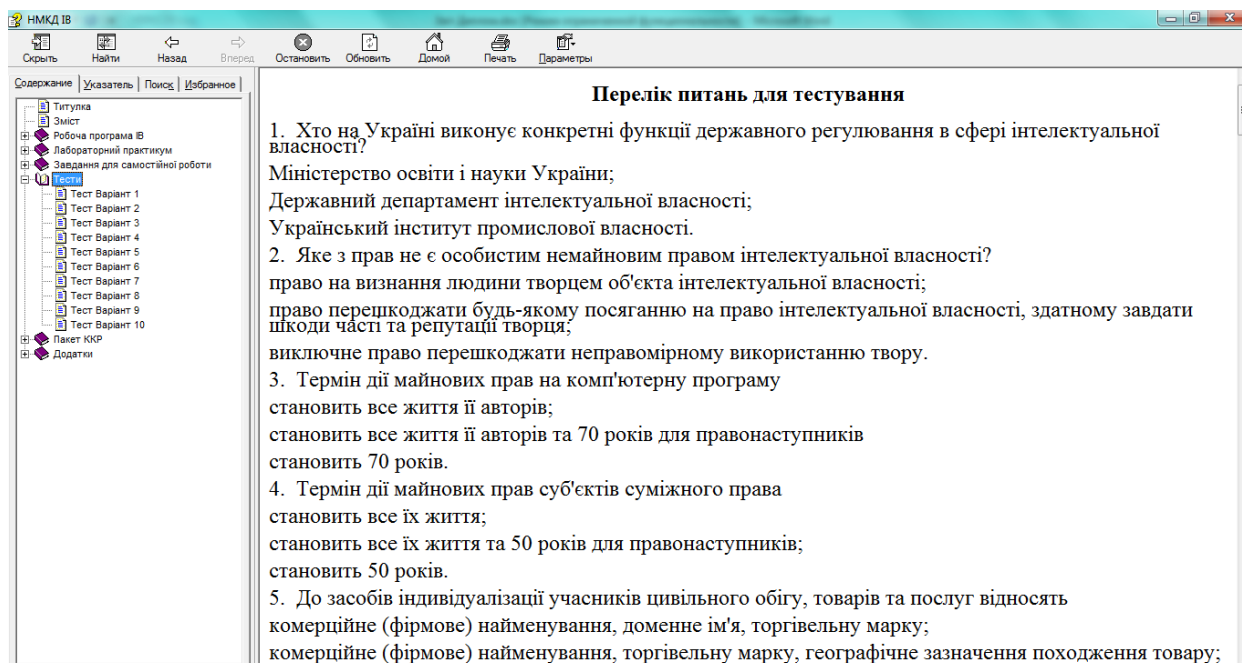

Рис. 7. Перелік питань для підготовки до тестового контролю знань

Першої сторінка цього розділу - містить перелік питань та варіанти відповідей для завдань підсумкового тестування.

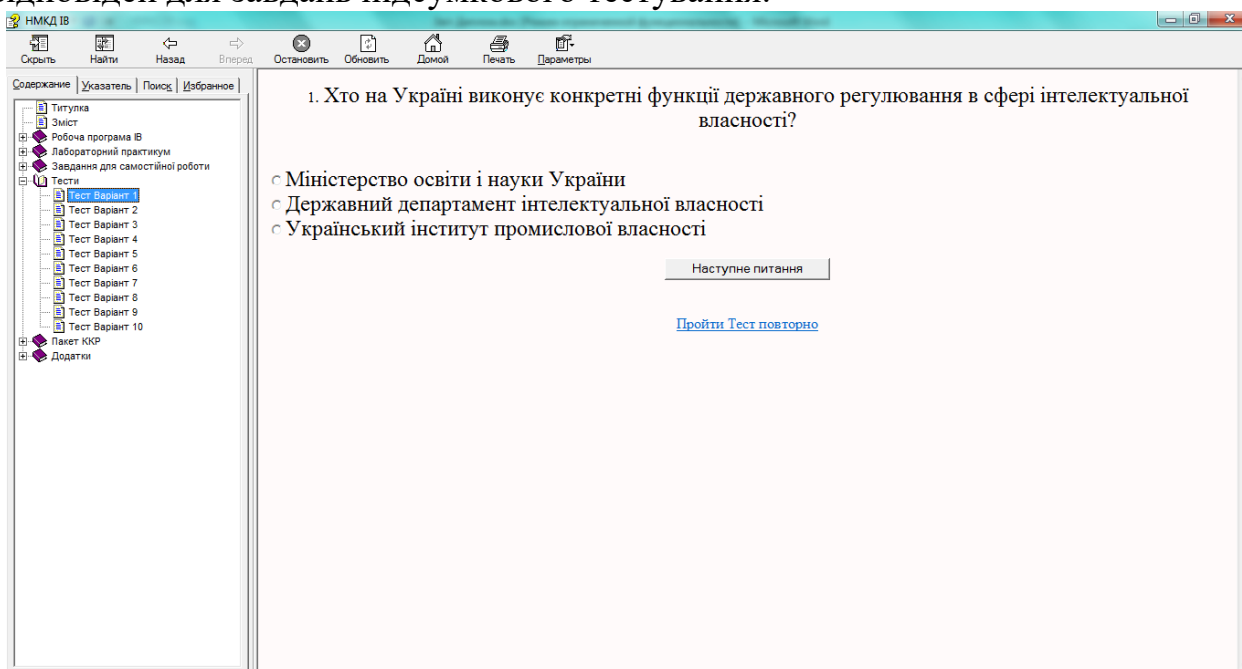

Рис. 8. Варіант 1

Такий вигляд має сторінка проходження тестування. Приклад проходження тесту. Обрано перший варіант для наочного прикладу.

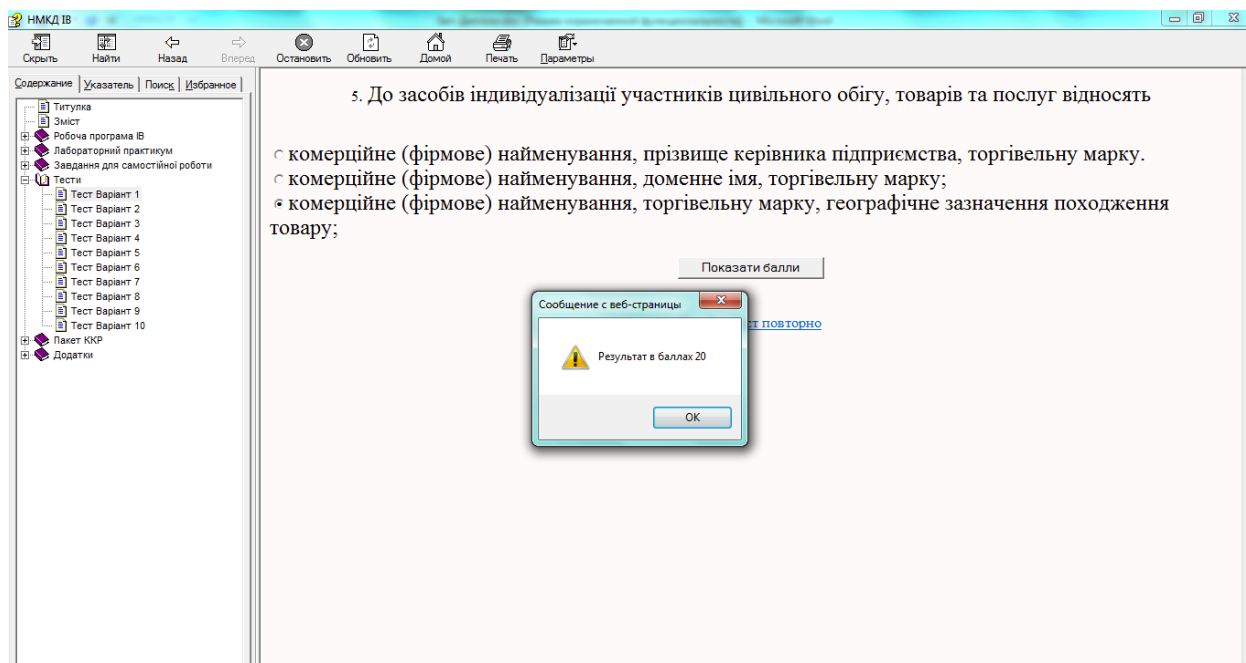

Рис. 9. Результат тесту

Результат проходження тестування. Як бачимо за тест із 5 питань, кожне з яких вагою 4 бали було отримано 20 балів. І це відмінний результат.

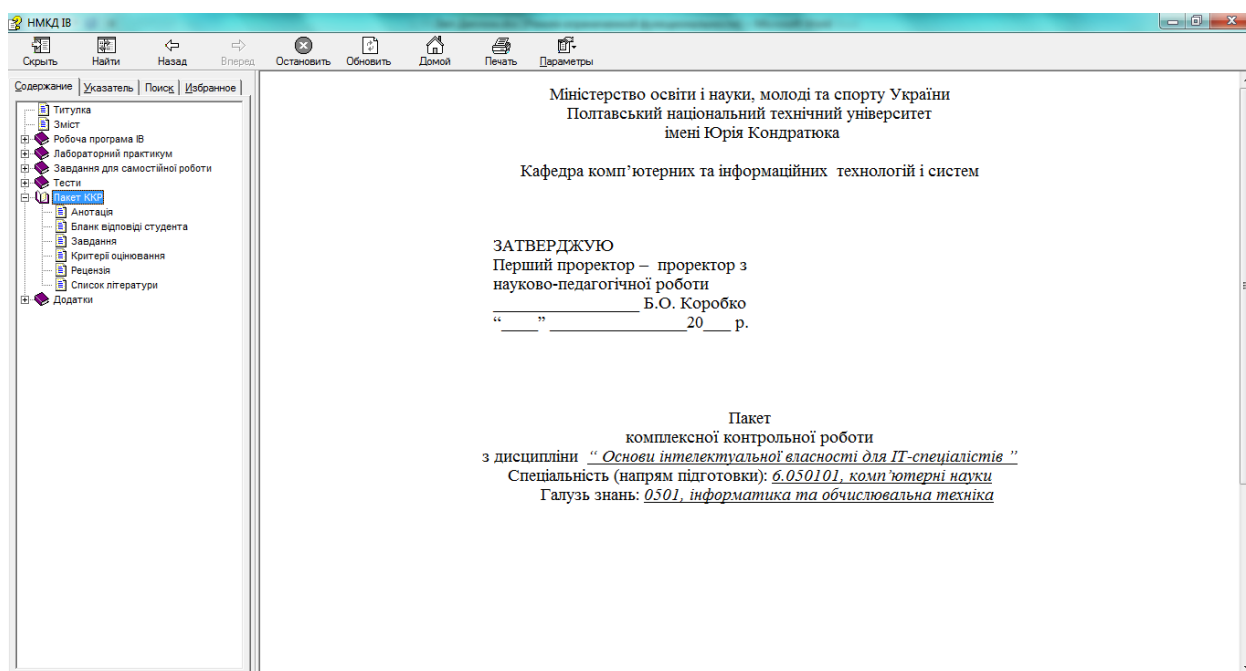

Рис. 10. Пакет ККР

Такий вигляд має перша сторінка розділу в якому міститься основна документація для ККР та варіанти завдань для здачі ККР з дисципліни.

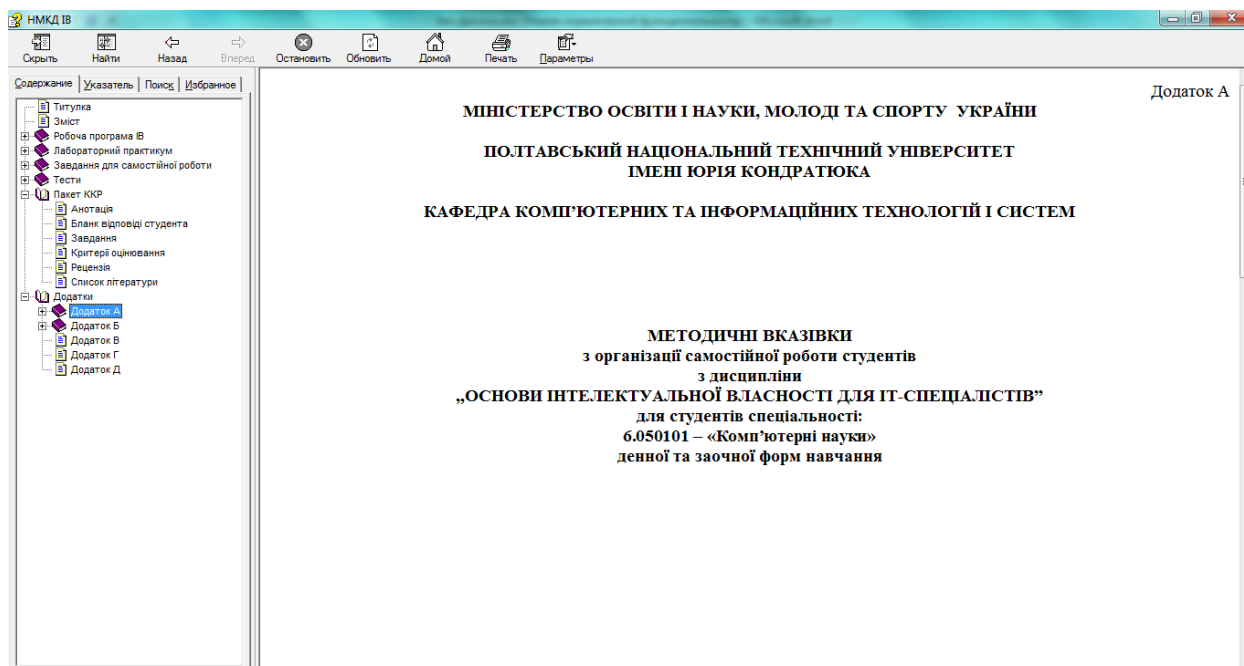

Рис. 11. Додатки

Перша сторінка розділу відображена у додатку А розробленого ППЗ.

В додатках містяться методичні вказівки, опорні конспекти та переліки питань для модульних контролів та екземенаційних тестувань.

Основними методиками, що активізують пізнавальний процес під час навчання студентів з використанням розробленого програмного продукту є: під час вивчення теоретичного матеріалу – проблемні лекції, лекції з використанням презентацій, слайдів; під час виконання лабораторних занять: індивідуалізація завдань (кожен студент має свій варіант завдання).

Поточний контроль здійснюється під час проведення лабораторних та індивідуальних занять. Засоби поточного контролю вивчення дисципліни:

- опитування на заняттях;
- перевірка виконання завдань для лабораторних робіт;
- захист лабораторних робіт;
- письмове складання студентами тестів;
- виконання контрольної роботи.

Підсумкове оцінювання знань з дисципліни здійснюється у формі заліку. Залік проходить в тестовій формі.

Отже, за допомогою сучасних засобів інформаційних та телекомунікаційних технологій, створено електронний додаток, в якому містить розроблений навчально-методичний комплекс дисципліни; творений електронний варіант НМКД завдяки формату файлу CHM, що має ряд переваг перед зазвичай використовуваними MS Word та Adobe Acrobat Reader, а саме:

- всі дані зберігаються в одному файлі та мають компактний розмір;
- відсутня можливість стороннього редагування файлу;
- файл в якому міститься НМКД відкривається на будь-якому персональному комп'ютері з операційною системою Windows 98/NT/2000/XP/Vista/7seven;

- не потребує додатково програмного забезпечення для перегляду.

Електронна версія НМКД може використовуватися, як викладачем так і здобувачем для кращого налагодження їх самостійної роботи. Також електронна версія може бути розміщена на сайті кафедри або університету. В ході підготовки до занять до дисципліни, що по суті не є фаховою, але є необхідною для формування цілісної системи підготовки фахівця з інформаційних технологій, здобувачем оновлено та засвоєно нові знання в області стандартної мови розмітки документів у всесвітній павутині – HTML, за допомогою якої створюється більшість веб-сторінок та файли довідки СНМ. Документи HTML оброблюється браузером та відтворюється на екрані у звичному для користувача вигляді.

Для створення сторінок підсумкового тестування з дисципліни було освоєно та використано стандарту мови програмування ECMAScript компанії Netscape, що базується на принципах прототипного програмування – JavaScript. Дана мова є найпоширенішою і найвідомішою для написання Ситуацій веб-сторінок, але, також, використовується для впровадження Ситуацій керування об'єктами вбудованими в інші програми. Оскільки JavaScript є інтерпретатором, без строгої типізації, і може виконуватися в різних середовищах, кожне зі своїми власними особливостями сумісності, потрібно бути дуже уважним і перевіряти, чи виконується код як очікується в широкому переліку можливих конфігурацій.

Отже вихідним результатом є загальний опис технології створення методичних комплексів та електронна версія примірника навчально-методичного комплексу дисципліни «Основи інтелектуальної власності для ІТ-спеціалістів», з використанням сучасних інформаційних технологій. Розроблена система має дуже зручну побудову та, за необхідності, може бути доповнена та модифікована, що забезпечує необхідні умови та результати роботи і апробована автором.

Худолій Іван Іванович

викладач фізики, астрономії та інформатики Коледжу управління, економіки і права ПДАА, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист,
hudoliy.ivan@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТАБЛИЧНОГО ПРОЦЕСОРА MS EXCEL ДЛЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ФІЗИКИ

В умовах сучасної потреби суспільства знань в області інформаційних технологій необхідно, щоб викладач мав змогу ефективно використовувати їх для підвищення якості навчання студентів. Багато засобів прикладного програмного забезпечення комп'ютера можна і потрібно використовувати на заняттях.

Microsoft Excel, являє собою, потужний інструмент, призначений для створення, редагування, обробки, аналізу, використання і відображення інформації у вигляді електронних таблиць.

Доцільність його використання при розв'язуванні фізичних задач в порівнянні з іншими програмними середовищами аргументується:

- ✓ доступністю програмного засобу для учнів;
- ✓ оперативністю математичних розрахунків;
- ✓ графічними можливостями табличного редактора;
- ✓ простоті у використанні; цікавістю у учнів до комп'ютерних програм.

Програма Microsoft Excel дуже ефективна, особливо якщо це стосується економії навчального часу, коли учням потрібно показати, як залежить той чи інший процес від зміни певної фізичної величини. Це чудовий засіб для автоматичного обчислення різних даних, записаних у табличній формі. Також ця програма зручна для графічного подання фізичних процесів, для аналізу та порівняння отриманих графіків.

При вивченні більшості тем з фізики можна використовувати Excel для демонстрацій, обчислень, складання графіків.

Важливим аспектом використання Microsoft Office Excel при розв'язуванні задач є їх комплексна підготовка до державної підсумкової атестації та зовнішнього незалежного оцінювання, де значна частина завдань подана у вигляді графічних задач.

На заняттях з фізики, я використовую електронні таблиці Microsoft Excel в наступних випадках:

- ✓ проведення розрахунків різного рівня складності, з метою економії часу уроку;
- ✓ побудова і оформлення графіків на основі електронних таблиць даних, з метою дослідження фізичних процесів та візуалізації результатів;
- ✓ аналіз формул електронних таблиць і перетворення їх у відповідність із загальноприйнятими з фізики.

Пропоную розглянути розв'язування задачі на рівняння теплового балансу графічним методом. Розрахунковий метод розв'язування такого типу задач не завжди дозволяють студентам уявити собі суть тих процесів, що відбуваються з речовиною. Вони, як правило, добре вміють складати рівняння теплового балансу за відомим алгоритмом, але, як показує досвід, якщо трохи змінити умову задачі, вони вагаються з відповіддю і не можуть дати аналіз змін, що відбуватимуться з речовиною, не складаючи знову рівняння теплового балансу. В цьому випадку графічний метод дозволяє наочно побачити, що відбуватиметься у калориметрі при зміні в умовах задачі.

Наприклад, це важливо, коли змінюється маса речовини, яка бере участь у теплообміні.

Задача 1. Визначити температуру, яка встановлюється у калориметрі при змішуванні 1 кг води, взятої при температурі 20°C і 1 кг води, взятої при температурі 90°C .

Розв'язання

$m_1 = 1 \text{ кг}$
 $t_1 = 20^{\circ}\text{C}$

Кількість теплоти, що отримала холодна вода під час теплообміну: $Q_1 = cm (\Theta - t_1)$;

$$m_2 = 1 \text{ кг}$$

$$t_2 = 90^\circ\text{C}$$

$$C_{1,2} = 4200 \text{ Дж*кг/}^\circ\text{C}$$

$$\Theta - ?$$

Кількість теплоти, що віддала гаряча вода під час теплообміну: $Q_2 = cm (t_2 - \Theta)$;
 Так як $Q_1 = Q_2$ то $cm (\Theta - t_1) = cm (t_2 - \Theta)$, звідки
 отримуємо формулу: $\Theta = (m_1 t_1 + m_2 t_2) / m_1 + m_2$

За даними задачі побудуємо таблицю у Microsoft Office Excel і введемо формулу (рис. 1)

Шрифт				Выравнивание	
			$=(C2*E2+D2*F2)/(C2+D2)$		
C	D	E	F	G	H
m_1	m_2	t_1	t_2	Θ	
1,00	1,00	20,00	90,00	$=(C2*E2+D2*F2)/(C2+D2)$	

Рис. 1. Ведення формули до задачі 1

У результаті розрахунку ми отримаємо такі данні: $\Theta = 55$ Дж (див. рис. 2).

C	D	E	F	G
m_1	m_2	t_1	t_2	Θ
1,00	1,00	20,00	90,00	55,00

Рис. 2. Результат розрахунку температури суміші

Для того, щоб побачити залежності зміни температури суміші від маси, наприклад, холодної води введемо у потрібний діапазон комірок стовпця C значення мас, що збільшуються кожна на 0,2 кг. Отримаємо таку залежність Θ від m_1 (рисунок 3)

C	D	E	F	G
m_1	m_2	t_1	t_2	Θ
1,00	1,00	20,00	90,00	55,00
1,00	1,00	25,00	89,00	57,00
1,00	1,00	30,00	88,00	59,00
1,00	1,00	35,00	87,00	61,00
1,00	1,00	40,00	86,00	63,00
1,00	1,00	45,00	85,00	65,00
1,00	1,00	50,00	84,00	67,00
1,00	1,00	55,00	83,00	69,00
1,00	1,00	60,00	82,00	71,00
1,00	1,00	65,00	81,00	73,00
1,00	1,00	70,00	80,00	75,00
1,00	1,00	75,00	79,00	77,00
1,00	1,00	80,00	78,00	79,00
1,00	1,00	85,00	77,00	81,00
1,00	1,00	90,00	76,00	83,00
1,00	1,00	95,00	75,00	85,00
1,00	1,00	100,00	74,00	87,00

Рис. 3. Розрахунок залежності Θ від m_1

Для візуалізації залежності Θ від m_1 при сталих початкових температурах і m_2 можна побудувати графік такої залежності (рисунок 4)

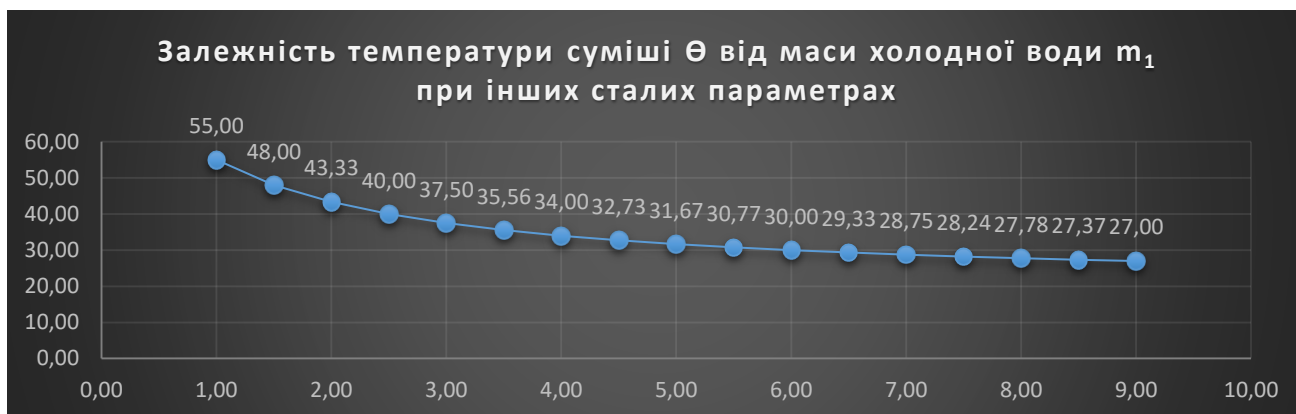

Рис. 4. Залежність температури суміші Θ від маси холодної води m_1 при інших сталих параметрах

Розглянемо експериментальну задачу з визначення прискорення вільного падіння за допомогою нитяного маятника.

При розв'язанні задачі використовуємо формулу визначення прискорення вільного падіння: $g=4\pi^2l/T^2$, де довжину маятника, час і кількість коливань студенти визначають прямими вимірюваннями.

Для розв'язання задачі будуємо таблицю у Microsoft Office Excel як на рисунку 5:

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЗАДАЧА					
Завдання: Використовуючи нитяний маятник і годинник, провести експеримент, заповнити таблицю та визначити прискорення вільного падіння					
Кількість повних коливань, N	Число P	Довжина маятника, L (м)	Час повних коливань, t (с)	Прискорення вільного падіння, g (м/с ²)	Похибка, %
				вдел/ол	вдел/ол

Рис. 5. Таблиця для розв'язання експериментальної задачі по визначенню прискорення вільного падіння

В результаті отримаємо такий результат (рисунок 6):

Кількість повних коливань, N	Число P	Довжина маятника, L (м)	Час повних коливань, t (с)	Прискорення вільного падіння, g (м/с ²)	Похибка, %
34	3,14	1,25	62,00	9,68	1,24%

Рис. 6. Визначення прискорення вільного падіння за результатами експерименту

Щоб показати залежність похибки результату від вибору довжини маятника можна побудувати наступну діаграму по діапазнам: «довжина маятника» та «прискорення вільного падіння» або «похибка» (дивись рисунок 7)

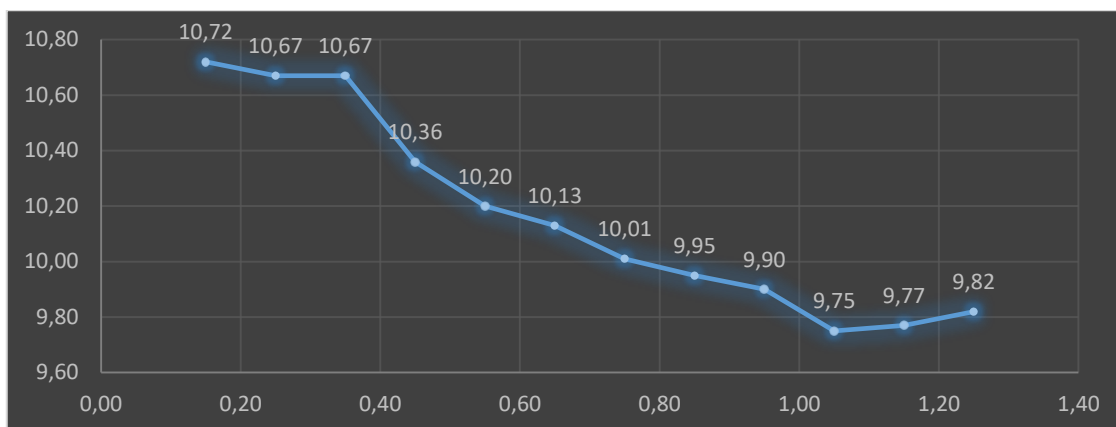

Рис. 7. Вплив вибору довжини маятника на результат розрахунку прискорення вільного падіння.

Отже, розв'язування фізичних задач з використанням можливостей табличного процесора MS Excel має ряд позитивних моментів. На заняттях спостерігається активізація пізнавальної діяльності студентів, інтенсифікація навчального процесу, глибше усвідомлення фізичного змісту задачі, формуються вміння у студентів працювати з графіками та їх читання.

В процесі навчання студенти не тільки освоюють методику розв'язування задач з фізики, але й набувають навичок роботи з електронними таблицями в обсязі, достатньому для подальшого вивчення та практичного застосування на заняттях з інформатики.

Список використаних джерел

1. Заболотний В.Ф. Формування методичної компетентності учителя фізики засобами мультимедіа: монографія / В.Ф.Заболотний. - Вінниця: «Едельвейс і К», 2009. - 454 с.
2. Моклюк М.О. Розв'язування фізичних задач з використанням табличного процесора Microsoft Office Excel / М.О.Моклюк, О.О.Моклюк, Г.В.Лиса // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол.ред М.Т.Мартинюк]. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – Ч.4. – С.257-264.

Ткаченко Андрій Володимирович

доктор педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, tkachenk.av@rambler.ru

Жданова-Неділько Олена Григорівна

доктор педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, neonylla2015@ukr.net

НАУКОВИЙ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРС «МАКАРЕНКІАНА»

Світовий інформаційний простір і особливо освітньо-науковий його сегмент уже давно потребує максимально об'єктивної і якомога ширшої бази даних щодо справи і долі видатного українця Антона Семеновича Макаренка. Це

актуально, перш за все, з огляду на сучасну фальсифікацію спадщини і постаті Макаренка, яку ми спостерігаємо (переважно) у вітчизняних ЗМІ.

Ідея створення потужного українського макаренкознавчого інтернет-ресурсу була, певною мірою, й реакцією полтавського осередку Української асоціації Антона Макаренка на активну популяризаторську діяльність у всесвітній мережі низки аналогічних сайтів. Одними із найпомітніших є, безперечно, інтернет-сторінка Італійської макаренківської асоціації [1] та два російських ресурси – «Педагогічний музей А. С. Макаренка» [2] і «Макаренко Антон Семенович (проект Олександра Федосова)» [3].

Ще в статуті Міжнародної макаренківської асоціації, що був прийнятий на установчій конференції цієї поважної інтернаціональної наукової спільноти у вересні 1991 року у Полтаві, однією із цілей вказана пропаганда педагогічної спадщини А. С. Макаренка, вивчення і розповсюдження його досвіду у різних сферах життя, сприяння його освоєнню. Але лише поява Інтернету дозволила макаренкознавцям високоефективно працювати у вказаному напрямі.

Загальна концепція ресурсу була сформульована навесні 2015 року науковцями кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка в співпраці із тодішнім заступником директора університетської бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха – В. В. Ореховою.

Головні цілі функціонування ресурсу в Інтернет-просторі його засновники сформулювали наступним чином: пропаганда полтавських макаренкознавчих студій як одного із здобутків багатого на традиції Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; сприяння максимальній об'єктивації даних щодо постаті А. С. Макаренка. Принципами ж його діяльності визначені: діалогізація матеріалу шляхом зіставлення альтернативних точок зору, апеляцій до здобутків світової науки; максимальне розширення кола потенційно цінних інформаційних джерел відповідної тематики; накопичення і систематизація якомога більших обсягів наукової інформації; забезпечення при оцифруванні матеріалів їх максимальної відповідності паперовим оригіналам; надання переваги при публікації фото оригіналам, а за відсутності – максимально якісним копіям.

Перший повноцінний вітчизняний науково-освітній інтернет-ресурс, присвячений життєдіяльності та творчому спадку видатного випускника Полтавського учительського інституту, що отримав назву «Макаренкіана» [4], був презентований В. В. Ореховою на XIV міжнародній науково-практичній конференції «Професійна свобода особистості у вимірах гуманістичної спадщини Антона Макаренка та Івана Зязюна» (Полтава, 12 березня 2015 р.). Даний проєкт фактично є результатом багаторічних студій полтавської макаренкознавчої школи – однієї з найстаріших та найавторитетніших у світі, тож, зрозуміло, роль своєрідного «першого каменя» у підмурок документального фонду «Макаренкіани» зіграли матеріали архіву науково-дослідної лабораторії А. С. Макаренка, що існувала в Полтавському педуніверситеті у 1985–2000 роках.

Режим доступу до ресурсу:
<http://lib.pnpu.edu.ua/component/content/article/1201> (рис. 1).

Рис. 1. Науковий інтернет-ресурс «Макаренкіана»

Розвиток ресурсу відбувається внаслідок пошуку, аналізу та публікації будь-якої достовірної прямої та контекстної інформації щодо життя і діяльності А. С. Макаренка, історії керованих ним виховних установ, дослідження біографій людей, так чи інакше пов'язаних із видатним педагогом-письменником, співпраця із установами і окремими особами, зацікавленими у вивченні і популяризації спадщини Макаренка, розшук у музейних і приватних колекціях цінних матеріалів, оцифрування текстів, атрибутування історичних фото тощо. Сьогодні ресурс складається із таких розділів:

1. **«Наукова біографія А. С. Макаренка».** При створенні життєпису видатного педагога враховані досягнення і прорахунки інших його біографів, як вітчизняних, так і закордонних. Тож всі епізоди життєдіяльності А. С. Макаренка максимально об'єктивовані, наведені факти підтверджені відповідними архівними і іншими авторитетними джерелами, крім того широко використані результати останніх макаренкознавчих студій. Біографічний текст, обсяг якого нині становить майже 12 умовних друкованих аркушів, забезпечений великою кількістю різнохарактерного і часто невідомого навіть дослідникам ілюстративного матеріалу.

2. **«Науково-педагогічна, літературна, публіцистична і епістолярна спадщина А. С. Макаренка».** У розділі згруповані електронні копії (у форматі PDF) творів самого А. С. Макаренка, виданих різними мовами.

3. **«Макаренкознавство».** Даний розділ поділений на чотири рубрики: «Радянське макаренкознавство» (1939–1991 pp.), «Українське

макаренкознавство» (з 1991 року), «Закордонне макаренкознавство», «Дисертації та автореферати дисертацій». Кожна з рубрик наповнюється електронними копіями відповідних, іноді доволі рідкісних, макаренкознавчих видань.

4. **«Бібліографія»**. Розділ містить поки що деякі видані до цього часу бібліографічні покажчики макаренкознавчої тематики, але в перспективі буде перетворений на універсальний, найповніший у міжнародному масштабі каталог творів А. С. Макаренка, публікацій про нього самого, його вихованців, колег, близьких, послідовників, макаренкознавців тощо.

5. **«Сучасники Макаренка»**. Тут планується розміщувати інформацію про кілька основних категорій людей з оточення педагога, це, передусім, його родичі, друзі, співучні, наставники, а також колеги, однодумці, представники адміністративних кіл, у підпорядкуванні яким знаходилися керовані Макаренком установи, тощо.

6. **«Вихованці»**. Розділ має не меті сконцентрувати всю наявну на сьогодні біографічну інформацію щодо осіб, які офіційно вважаються учнями або вихованцями А. С. Макаренка. Наразі відомо понад 700 подібних імен, але пошук триває.

7. **«Макаренкознавці»**. Розділ ще знаходиться в розробці і своїм завданням має збір матеріалів про наукову діяльність та головні публікації представників міжнародного макаренкознавства.

8. **«Продовжувачі та інтерпретатори»**. Даний, також ще не завершений, розділ ресурсу зорієнтований на пошук та публікацію даних про широке коло людей, що тою чи іншою мірою можуть вважатися творчими втілювачами ідей видатного педагога.

9. **«Меморіальні і дослідницькі центри»**. У межах цього розділу планується систематизувати інформацію про музейні, наукові, меморіальні об'єкти, пов'язані з ім'ям А. С. Макаренка.

10. **«Конференції, семінари, меморіальні заходи»**. Тривала історія вивчення, пропаганди і вшанування пам'яті Антона Семеновича, що давно вже чекає свого впорядкування, виступає головним завданням даного розділу.

11. **«А. С. Макаренко на сторінках Інтернету»**. Розділ анонсує тривалу роботу щодо моніторингу та категоризації розпорошених на безмежних просторах всесвітньої мережі відомостей про видатного педагога.

12. **«Архів»**. Даний розділ покликаний якомога широко і різнобічно представити контекстну інформацію щодо історичного часу діяльності Макаренка.

13. **«Фотогалерея»**. Ілюстративний контекст макаренківського спадку представлений у даному розділі великою кількістю документальних фото, портретів Макаренка і його сучасників, зображень предметів, споруд, географічних об'єктів тощо.

14. **«Відео»**. Розділ у стадії формування.

За чотири з половиною роки «Макаренкіана» посіла лідерські позиції серед аналогічних інтернет-ресурсів по багатьох позиціях: кількості, оригінальності та різножанровості розміщених текстових матеріалів (на сьогодні їх 263

найменування); ґрунтовності і достовірності наукової біографії А. С. Макаренка; представленості закордонних публікацій; кількості, різноманітності, якості та оригінальності фотографій (нині їх 1991). Вперше в практиці створення подібних інтернет-ресурсів в «Макаренкіані» широко представлені унікальні, не відомі дослідникам архівні документи.

Власні перспективи ресурс вбачає у наступному: оцифрування всієї відомої спадщини А. С. Макаренка і створення онлайн зібрання творів педагога (формати: PDF, Word, JPEG та ін.); укладення цифрової колекції наукового доробку лабораторії «Makarenko-Referat» Марбурзького університету (формат PDF); значне розширення переліку представлених макаренкознавчих текстів (формат PDF); кардинальне поповнення зібрання історичних фото, що представляють історію колонії імені М. Горького та комуни імені Ф. Е. Дзержинського, долі вихованців Макаренка тощо; оприлюднення універсальної, найбільшої в світі бібліографічної бази щодо публікацій творів А. С. Макаренка і матеріалів про нього східнослов'янськими мовами; створення відеоколекції макаренкознавчої тематики; забезпечення біографії А. С. Макаренка гіперпосиланнями на тексти як його творів, так і найвідоміших макаренкознавчих публікацій; поглиблення і розширення співробітництва із провідними закордонними макаренкознавчими центрами та осередками тощо.

Список використаних джерел

1. Associazione Italiana Makarenko [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.makarenko.it/?fbclid=IwAR1ytUnTfXKPR9unQLILPt5uCd6M4UdBRj mz84kj2LypGkUsmHTvbBKMIDA>
2. Педагогический музей А. С. Макаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://makarenko-museum.narod.ru/>
3. Макаренко Антон Семенович (проект Александра Федосова) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.makarenko.edu.ru/index.html>
4. Макаренкіана [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.pnpu.edu.ua/component/content/article/1201>

СЕКЦІЯ 3. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Нестуля Світлана Іванівна

*доктор педагогічних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, директор навчально-наукового інституту лідерства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
snestulya@gmail.com*

АСПЕКТИ УПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ «ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ШКОЛА ЛІДЕРІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

Нині особливо цінується фахівець, який успішно діє у швидкозмінюваному суспільному середовищі, реагує на його виклики, самостійно приймає рішення, організовує індивідуальну та колективну роботу й відповідає за її результати. Це вимагає формування нового покоління лідерів, яке здатне бути зразком адаптивної поведінки, уміння приймати виважені і мудрі рішення, створювати атмосферу взаємоповаги, творчості, креативності і взаєморозуміння в колективах. Лідери повинні організовувати і направляти роботу в колективі таким чином, щоб у кінцевому результаті відчувати свою значимість у отриманні ефективного результату [1; 2].

Саме тому важливо розвивати лідерські якості особистості ще в шкільному віці. Відтак, виник проєкт «Полтавська обласна школа лідерів учнівського самоврядування», завдяки якому є можливість об'єднати дітей із різних закладів освіти для формування їх лідерської позиції, почуття громадянськості, патріотизму і любові до міста, громади, країни, відповідальності за все, що відбувається навколо. Проєкт спрямований на підтримку ініціатив учнів реалізувати особистісний лідерський потенціал.

Головна мета проєкту: створення соціально-педагогічних умов для розвитку лідерських здібностей старшокласників закладів освіти Полтавської області, формування їх життєвих компетентностей, затребуваних сьогоденням: комунікація, кооперація, креативність та критичне мислення, виховання у молоді відповідальності та самостійності у прийнятті рішень шляхом активного залучення до участі в суспільно-корисній та проєктній діяльності.

Завдання проєкту: організувати очно-дистанційне навчання лідерів учнівського самоврядування навчальних закладів Полтавщини; сприяти розвитку учнівської проєктної діяльності, набуття досвіду громадянських дій та демократичної поведінки школярів у вирішенні соціально важливих суспільних проблем; привернути увагу органів місцевого самоврядування, громадськості, педагогічних колективів до питань розвитку особистості; підтримка талановитих школярів, сприяння їх самореалізації, стимулювання подальшої творчої діяльності.

Учасниками проєкту є учні 9-11 класів, лідери учнівського самоврядування, активна та талановита молодь. Загальна кількість залучених

осіб – близько 100 учасників. Участь у проєкті є добровільною та безкоштовною. Для участі в проєкті «Полтавська обласна школа лідерів учнівського самоврядування» кандидату необхідно пройти онлайн-реєстрацію, вказавши достовірні дані, та пройти всі етапи навчання відповідно плану. Пропуск учасником більше 30% занять відповідного етапу без поважних причин є підставою для його виключення з проєкту. Завершивши проєкт, учасники отримують сертифікати.

Організаторами проєкту є Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського та ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (далі – Організатори). Організатори мають право проводити фото і відео зйомку, аудіо-записи на заходах проєкту та використовувати дані матеріали в цілях популяризації проєкту. Організатори мають право змінювати дати, час і місця проведення заходів проєкту, а також вносити корективи до програми проведення проєкту з обов'язковим повідомленням учасників. Усі спірні питання і конфліктні ситуації, що виникають на заходах проєкту, вирішуються Організаторами проєкту відповідно до законодавства України. Для забезпечення діяльності Полтавської обласної школи лідерів учнівського самоврядування Організаторами в установленому порядку можуть залучатися благодійні внески, спонсорська допомога та інші надходження, не заборонені чинним законодавством України.

У ході реалізації проєкту використано емпіричні методи – контент-аналіз (для вивчення змісту програми реалізації проєкту (план організаційних заходів з реалізації проєкту «Полтавська обласна школа лідерів учнівського самоврядування»), дослідження освітніх середовищ шкіл); бесіда, тестування, інтерв'ю у фокус-групах, глибинне інтерв'ю, опитування, педагогічне спостереження, графічні методи, експертне оцінювання, самооцінювання, педагогічний експеримент (для визначення рівнів сформованості лідерських якостей школярів, перевірки ефективності проєкту); логіко-системний (для висвітлення основних концептуальних засад лідерства); метод вивчення й узагальнення педагогічного досвіду (для виявлення рівня освітньої роботи, майстерності та новаторства викладачів, аналізу дидактичного супроводу для проведення організаційних заходів з реалізації проєкту); системно-структурний (для розробки структури проєкту, план організаційних заходів з реалізації проєкту, а також для з'ясування організаційних і процесуально-змістових особливостей процесу формування лідерських якостей школярів).

Проєкт «Полтавська обласна школа лідерів учнівського самоврядування» включає кілька етапів реалізації:

- 1) організаційно-установчий (онлайн-реєстрація учасників, об'єднання в групи, установчі заняття).

Доступ до форми онлайн-реєстрації на проєкт здійснюється за посиланням https://docs.google.com/forms/d/1IsLS_1C01gMtlQ-AWT371xtU78PjMdNLzczkfV2yyDE/viewform?edit_requested=true (рис. 1)

Полтавська
обласна школа
лідерів учнівського
самоврядування

Реєстрація в Полтавську обласну школу лідерів учнівського самоврядування (2019-2020 н.р.)

***Обов'язкове поле**

Прізвище, ім'я, по-батькові *

Ваша відповідь

Дата народження (число, місяць, рік) *

Дата

дд. мм. гggг

Назва району, міста *

Ваша відповідь

Рис. 1. Форма онлайн-реєстрації на проєкт

2) дистанційний (самостійне опрацювання матеріалу учасниками з використанням навчальної платформи Moodle).

Дистанційний курс «Лідери шкільного самоврядування» доступний за посиланням: <https://el.puet.edu.ua/> (рис. 2).

[Ha rəqəmy](#) » [Səlahət](#) » [Lidəry şkilnohe samovniaduyannia](#)

Нестуля Олексій Олексійович
 доктор історичних наук, професор, ректор Полтавського
 університету економіки і торгівлі

Нестуля Світлана Іванівна
 кандидат історичних наук, доцент кафедри управління
 персоналом та економіки праці Полтавського університету
 економіки і торгівлі

Романенко Анжела Михайлівна
 методист центру методології та методики формування
 цінностей Полтавського обласного інституту
 післядипломної педагогічної освіти
 ім. М.В. Остроградського

**ІНФОРМАЦІЙНІ
ДЖЕРЕЛА**

- Основи лідерства. ч.1 (О.О. Настуля)
- Основи лідерства. ч.2 (О.О. Настуля)
- Уроки лідерства (Річард Л. Дайрі)

Календарний графік проходження дистанційного курсу «Лідери шкільного врядування» подано у таблиці 1.

Календарний графік проходження дистанційного курсу

№ теми	Назва теми	Термін опрацювання
1.	Мій лідерський потенціал	Вересень 2018 р.
2.	Стилі лідерства	Жовтень 2018 р.
3.	Риси лідера	Листопад 2018 р.
4.	Емоційне лідерство	Грудень 2018 р.
5.	Харизма лідера	Січень 2019 р.
6.	Комунікативні навички лідера	Лютий 2019 р.

7.	Лідер і команда	Березень 2019 р.
8.	Підготовка та захист своєї роботи	Квітень-травень 2019 р.

3) очно-підсумковий (розвиток лідерських якостей за допомогою інтерактивних форм і методів проведення занять(тренінги, диспути, дискусії, рольові та ділові ігри тощо), розробка та реалізація власних проєктів учасниками, запровадження нових молодіжних ініціатив).

Упродовж усього періоду навчання учасники проєкту «Полтавська обласна школа лідерів учнівського самоврядування», реалізуючи власний лідерський потенціал, підвищують рівень лідерської компетентності. Учасники програми відвідують заходи проєкту, де вони отримують необхідну інформацію від кваліфікованих експертів, яку можуть використовувати для підтримки та розвитку власної діяльності, спрямованої на розвиток суспільства. Школа лідерів учнівського самоврядування може мати бланки встановленого зразка зі своєю символікою. Термін тривалості проєкту – один рік.

Резюмуючи, зазначимо, що практична реалізація проєкту «Полтавська обласна школа лідерів учнівського самоврядування» забезпечила такий практичний результат: використання тренінгу як інструменту формування лідерської компетентності старшокласників, майбутніх абітурієнтів для університету; створення в університеті команди тренерів, підготовка команди тренерів до тренерської діяльності, розроблення програми тренінгів; розроблення дидактичного забезпечення (робочі зошити для учасників тренінгу тощо); організація й проведення навчально-тренінгової діяльності серед учнівської спільноти; залучення лідерів студентського самоврядування до робити проєкту.

А саме впродовж реалізації мікропроєкту «Розвиток Полтавської обласної школи лідерського самоврядування» в рамках проєкту «Інноваційний університет і лідерство. Фаза ІУ комунікативні стратегії, взаємозв'язок університет-школа» проведено 2 загальних івенти для 373 школярів, вчителів, керівників шкіл, науково-педагогічних працівників ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавського обласного інституту післядипломної освіти ім. М.В. Остроградського та 32 тренінги на 8 локаціях. У тренінгах взяло участь 236 учасників – старшокласників – лідерів шкільного самоврядування (рис. 3).

Рис. 3. Учасники проєкту

Школярами підготовлено і презентовано в різних за віковим, освітнім, статусним складом аудиторіях (однокласники, батьки, друзі, сусіди, люди поважного віку – 113 презентацій, надіслано – 55 фото з учнівських публічних презентацій. Кількість викладачів, що брали участь у Проєкті ПОШЛУС – 10, кількість студентів, що були задіяні в допомозі проєкту – 10, кількість вчителів, що брали участь у тренінгах – 105 (з урахуванням всіх тренінгів), кількість координаторів проєкту по школах – 8, проведено тренінгів у 8 локаціях по 4 тренінги – 32.

Зазначимо, що проєкт триває. Продовження – планується літня тижнева «Школа лідерів» для різних вікових категорій учнів шкіл м. Полтави. Запрошуємо до нашої команди!

Список використаної літератури

1. Алфімов Д. В. Теоретичне обґрунтування та розробка особистісно орієнтованої технології неперервного виховання лідерських якостей школярів. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : зб. наук. пр. Луганськ : Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля, 2011. Вип. 2 (43). С. 3–13.
2. Нестуля С. І. Дидактичні засади формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту в освітньому середовищі університету. (Дис. докт. пед. наук). Полтава, 2019. 700 с.

Мілева Надія Володимирівна

викладач вищої категорії, викладач агрономічних дисциплін, викладач-методист, Відокремлений структурний підрозділ «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного», nadiya.mileva@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ

У наш час, коли відбувається лавиноподібне зростання інформації, з'являються нові методики викладання, технічні засоби навчання, підручники нового покоління, довідники. Щоб досягти успіху в навчанні, потрібно чітко уявляти, чому вчити та як це робити. Сьогодні одних, навіть ґрунтовних, знань студентам уже недостатньо, потрібно розвивати творчі здібності, а для цього необхідно створювати умови, коли людина постійно розв'язуватиме «нові задачі», самостійно розкриватиме закономірності та зв'язки між предметами і явищами, щоб робота мозку йшла шляхом «від відкриття істин, усім відомих, до відкриття істин, відомих деяким, і, нарешті, до відкриття істин, нікому не відомих» (К.Цюлковський). Саме дослідницький підхід у навчанні, проектна технологія позитивно впливають на навчально - пізнавальну діяльність студентів, бо дають змогу підтримувати пізнавальний інтерес до тем, що вивчаються, у вигляді різних заохочень – можливості побачити результати своєї роботи та усвідомлення того, що їх побачать інші. Вона є самостійною, бо вимагає пошуку та творчого підходу до поставленої мети. Робота над проектами передбачає застосування творчо – пошукових методів навчання, що у свою чергу вимагає активності студентів у роботі. У ході виконання проектів формуються та відпрацьовуються навички збору, систематизації та аналізу інформації; навички публічного виступу; уміння подати інформацію в естетичному вигляді; уміння висловлювати свої думки та доводити свої ідеї; уміння працювати у групах; уміння працювати самостійно, робити вибір, приймати рішення; розширюються та поглиблюються знання з різних предметних галузей; підвищується рівень інформаційної культури; студенти більш досконало вивчають ту комп'ютерну програму, в якій створюється проект, мають можливість здійснити свої творчі задуми. Реалізація проекту дослідження вимагає від студентів вироблення навичок роботи з літературою, Інтернетом та електронними носіями інформації, з комп'ютерними програмами Microsoft Word 2007, Microsoft Power Point 2007, Microsoft Office Publisher 2007, Pinnacle 11.0 та інш., об'єктами дослідження. Проект дає можливість студентам виразити власні ідеї в зручній для них, творчо продуманій формі. [1,с.16] Результатом проектної діяльності є формування інтелектуального і пошукового досвіду, що забезпечує активну, творчу позицію людини в розв'язанні будь-яких життєвих проблем.

Застосування проектної методики на заняттях в рамках навчальної програми показало, що студенти: досягають високих результатів у вивченні дисципліни; мають практичну можливість застосувати навички, отримані на уроках інформатики, удосконалюють роботу з комп'ютером; розуміють

необхідність міждисциплінарних зв'язків; вміють використовувати різні джерела інформації; самостійно відбирають і накопичують матеріал; аналізують факти, аргументують думки, приймають рішення; вміють встановлювати соціальні контакти, розподіляти обов'язки, взаємодіяти один з одним; презентують створене перед аудиторією; оцінюють себе та інших. [2, с. 86]

Пошукові, проектно-дослідницькі, науково-дослідницькі проекти, в яких беруть участь студенти, сприяють пізнанню кожним своїх творчих можливостей, є запорукою розвитку інтелектуальних здібностей та пізнавальної активності особистості, шляхом до самоствердження та самореалізації. Перевагами методу проектів перед традиційними методами навчання є: підвищення мотивації до навчання при вивченні спеціальних дисциплін; наочна інтеграція знань з різних дисциплін та професійним спрямуванням; простір для творчої діяльності. Працюючи над проектом, кожен студент “включається” у реальні процеси і не тільки в навчальні, осягає суть і глибину явищ, переживає ситуації, пов'язані з ним. При цьому студентам відкривається своє бачення проблеми, що вивчається, а одержані знання мають свій особистий зміст. Метод проектів дозволяє наблизити навчальний процес до життя, до інтересів студентів, надає можливість краще пізнавати аспекти дослідження, передбачає покращення професійної підготовки студентів. Роль викладача зводиться до консультування студентів під час підготовки проекту й спрямування їхньої діяльності під час захисту, якщо є потреба.

У ході роботи над проблемним питанням студенти формулюють мету роботи, здійснюють самостійний пошук необхідної інформації, запропонованої викладачем або самостійно знайденим джерелом з використанням Інтернет. Під час обговорення змісту проекту необхідно звернути особливу увагу на побажання самих студентів: які труднощі виникають у них при вивченні нової теми, при виконанні домашньої роботи, які додаткові матеріали їм необхідні. На етапі подання й захисту викладач разом зі студентами оцінює роботу кожної групи за спеціальними критеріями. У ході захисту своєї роботи студенти вчаться викладати отриману інформацію, відстоювати свою точку зору й відповідати на питання. Кожній групі виділяється на захист певний час - від 5 до 20 хвилин. Після подання пошукової, науково – дослідницької роботи дається час на обговорення, у якому беруть участь всі інші слухачі. Студенти перераховують сильні й слабкі сторони, виставляють загальний бал за виступ. Під час роботи над проектами нам, викладачам, необхідно було впевнитись в тому, як студенти можуть грамотно виділяти головне в матеріалі, який досліджується, ставити мету дослідження, робити висновки та аналізувати результати, проводити аналогії, користуватися різними джерелами інформації, застосовувати одержані теоретичні знання з різних галузей наук, на практиці, виявляти себе в колективній, творчій співпраці, знаходити креативні рішення подання інформації. [3, с.116]

Сучасний ринок праці очікує особливих працівників – високого рівня професіоналів, непересічних особистостей, особистостей, здатних розвиватися та вдосконалюватися, постійно вчитися і пристосовуватися до нових умов.

Організація дослідницької діяльності дає можливості реалізувати такі задачі: здійснення більш глибокого засвоєння матеріалу та значне розширення світогляду студентів, ознайомити з методиками дослідження; включити студента в контекст наукового дослідження, навчити формулювати гіпотезу дослідження, його мету, завдання. Формування системи пошукових і дослідницьких умінь і навичок творчої особистості сприяє розвитку високого рівня, її творчої активності тому, що забезпечує постійну спрямованість особистості на подальшу пізнавальну та творчу діяльність, дозволяє розвивати здатність аналізувати й узагальнювати факти, приймати рішення, сприяє індивідуалізації навчання, забезпечує творче співробітництво викладача і студента, забезпечує вплив особистості викладача на формування особистості студента.

Перспективу нашої педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток дослідницьких умінь і навичок, ми бачимо в створенні сприятливих умов для формування творчої особистості, стимулюванні дослідницької діяльності студента у межах навчальної діяльності, а саме: в проектній діяльності на заняттях і позааудиторній роботі; використанні пошукових проблемних методів у межах позааудиторної діяльності, продовженні використання інформаційно-комунікаційних технологій. Працюючи над педагогічною проблемою «Впровадження сучасних інформаційних технологій в навчально – виховний процес, орієнтований на формування професійних ділових якостей високоосвічених, гармонійно розвинених спеціалістів», ми прийшли до висновку, що застосування комп'ютерних технологій дає можливість зробити процес навчання більш гнучким і активним, засвоїти більший об'єм професійних знань, використовуючи різноманітні методики пізнавального та творчого характеру, а навчання набуває характеру дослідження.

Список використаних джерел

- 1.Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: посібник . – К., 2004.
- 2.Палієнко С. Як формувати дослідницькі навички. // Відкритий урок. № 6, 2010
- 3..Феденко Л. Создание учебных проектов. // Відкритий урок. № 2, 2010.

Соколов Дмитро Олександрович

директор КУ «Обласний центр народної творчості та культурно-освітньої роботи» Полтавської обласної ради, dmitro-sokolov@ukr.net

ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Різноаспектно вивчаючи проблематику формування готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти, варто звернутися до методологічних підходів.

Відтак, одним із підходів до ґрунтовного дослідження проблеми формування готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти варто виділити творчий підхід.

Творчий підхід у процесі формування готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти ми розуміємо як пошук оптимального педагогічного рішення в конкретній педагогічній ситуації, яка може бути у реальній професійній діяльності вчителя музичного мистецтва, який веде культурно-освітню роботу в закладах позашкільної освіти.

У основу цього підходу покладаємо твердження, згідно якого оптимізація освітнього процесу (а отже, й процесу формування готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти як важливого складника професійної підготовки студентів у ЗВО) завжди веде до творчості (викладацької діяльності науково-педагогічних кадрів, навчальної та самостійної діяльності студентів). Водночас, і творчість майбутніх вчителів музичного мистецтва веде до оптимізації навчання та майбутньої педагогічної діяльності, бо педагогічна діяльність пов'язана з результатами і приносить задоволення лише тоді, коли оригінальне педагогічне рішення призводить до результату, який не є типовим для певних умов, особливо, до умов культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти [3]. Цей підхід зорієнтований на розвиток творчих здібностей майбутніх вчителів музичного мистецтва, на необхідність формувати у них установку щодо педагогічної праці як до творчої діяльності, розвивати готовність до постановки та розв'язання завдань творчого характеру, адже культурно-освітня робота в закладах позашкільної освіти, безумовно, є сама по собі творча. В основі творчого підходу лежить принцип свободи вибору, адже свобода є необхідною умовою реалізації творчої сутності особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва, оскільки творча самореалізація сприяє індивідуалізації життєвого світу суб'єкта. Учені Н. Кононець та А. Растрігіна акцентують увагу на тому, що сама думка про свободу вибору (форм, методів, засобів навчання чи педагогічного впливу на майбутніх вихованців, свобода думки, народження ідей тощо) породжує у студента почуття відповідальності, примушує його зважати на наслідки своїх вчинків, дивитися на себе очима інших [1; 4].

Принцип свободи вибору передбачає використання культурно-освітнього середовища ЗВО для навчання майбутніх вчителів музичного мистецтва та забезпечує у стосунках тандему “викладач-студент” більше свободи, простоти, довіри. Пріоритетом цього принципу є вільне, гнучке навчання, завдяки якому, чим більше студенти збагачуються знаннями в аспектах організації культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти, тим більшу свободу вибору (форм, методів, засобів навчання чи педагогічного впливу на майбутніх вихованців, свобода думки, народження ідей, педагогіка мистецтва, музична педагогіка й музична творчість тощо) вони матимуть у майбутній професійній діяльності.

Аналізуючи праці Р. Михайлишин [2], можна виокремити об'єктивні та суб'єктивні вимоги до розвитку педагогічної творчості майбутніх вчителів

музичного мистецтва, які, по суті, ставитимуть реалізаційний механізм творчого підходу:

1) об'єктивні умови:

- позитивний емоційно-психологічний клімат у колективі (групи, факультету, загалом ЗВО);
- наукова обґрунтованість методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу та установок на формування готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти;
- рівень розвитку наукового знання в психолого-педагогічній і музичній сферах, зокрема, у музичній педагогіці, педагогіці мистецтва;
- наявність адекватних засобів навчання і виховання студентів у ЗВО, які готують майбутніх вчителів музичного мистецтва;
- матеріально-технічне обладнання для здійснення освітнього процесу з урахуванням сучасних педагогічних та інформаційних технологій;
- підготовленість науково-педагогічних кадрів до процесу формування готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти.

2) суб'єктивні умови:

- знання головних закономірностей і принципів цілісного освітнього процесу у ЗВО (дидактична умова);
- високий рівень загальної культури викладачів ЗВО, які готують майбутніх вчителів музичного мистецтва;
- володіння викладацьким колективом сучасними концепціями підготовки висококваліфікованого фахівця у галузях педагогіки та музичного мистецтва;
- знання типових ситуацій культурно-освітньої роботи вчителя музики в закладах позашкільної освіти та уміння приймати рішення у різних ситуаціях, зокрема, у нестандартних;
- прагнення викладача до творчості, креативність, розвинуте педагогічне мислення і рефлексія;
- володіння педагогічними технологіями для реалізації змістової лінії «Музичне мистецтво» під час культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти.

Відтак, творчий підхід має застосовуватися і майбутніми вчителями музичного мистецтва під час культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти, що може проявлятися у таких видах діяльності, як: 1) формування у вихованців художньо-естетичного сприймання музики українських і зарубіжних композиторів у широкому діапазоні її видів, жанрів і форм (народної і професійної; хорової, симфонічної, вокальної, інструментальної, вокально-інструментальної тощо) та формування навичок інтерпретації інтонаційно-образного змісту прослуханих творів у процесі колективних обговорень і дискусій; 2) формування вокально-хорових навичок у процесі виконання пісень (народних і композиторських (класичних і сучасних));

спів із супроводом та без нього; 3) формування й розвитку навичок гри на музичних інструментах, навичок імпровізації (вокальної, інструментальної тощо); 4) формування у вихованців умінь застосовувати музику як засобу комунікації та творчого самовираження особистості; 5) навчити вихованців любити музику, відчувати її, допомогти опанувати музику у зв'язках із іншими видами мистецтва, розвивати креативність.

І саме креативність майбутніх вчителів музичного мистецтва як особистісна риса (пошуково-перетворюючий стиль мислення; розвинені вміння пояснювати, аналізувати, виділяти головне, обґрунтовувати тощо; проблемне бачення; творча фантазія, уява; любов до дітей, сміливість, готовність до розумного ризику в професійній діяльності, цілеспрямованість, допитливість, самостійність, наполегливість, ентузіазм; специфічні мотиви (необхідність реалізувати своє «Я»; бажання бути визнаним; творчий інтерес; захопленість творчим процесом, своєю працею; прагнення досягти найбільшої результативності в конкретних умовах своєї педагогічної праці); комунікативні здібності; здатність до самоуправління; високий рівень загальної культури) є проявом готовності студентів до культурно-освітньої роботи в закладах позашкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М.В., Кононец, Н.В., Дяченко-Богун, М.М., Рибалко, Л.М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Том 72, №4. С.182–193.
2. Михайлишин, Р. (2013). Педагогічна творчість-компонент фахової підготовки сучасного педагога. *Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, проблеми, перспективи* : зб. наук. праць. Львів : ЛНУ ім. І. Франка. Т. 1 : Підготовка педагогічних кадрів у вищій школі: виклики, проблеми, динаміка змін. С. 319-329.
3. Сисоєва С.О. (2006). *Основи педагогічної творчості: підручник*. К. : Міленіум. 344 с.
4. Растригіна А. М. (2002). *Педагогіка свободи: Методологічні та соціально-педагогічні основи* : монографія. Кіровоград : Поліграфічно-видавничий центр ТОВ "Імекс ЛТД". 260 с.

Пилипенко Людмила Олександрівна

*викладач математики, спеціаліст вищої категорії, Коледж управління,
економіки і права Полтавської державної аграрної академії,*

puras.lyuda@gmail.com

РЕАЛІЗАЦІЯ РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ: ДІЛОВІ ІГРИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

Ресурсно-орієнтоване навчання математики студентів коледжу ми розуміємо як цілісний динамічний процес організації і стимулювання

самостійної пізнавальної діяльності студентів із оволодіння навичками активного перетворення інформаційного середовища, засвоєння студентами знань із математики, який передбачає оптимальне використання тандемом «студент-викладач» інформаційних ресурсів та сучасних педагогічних технологій [1]. Важливими складниками педагогічних технологій є різні методики, які доцільно використовувати під час навчання математики, зокрема, для підготовки до ЗНО. Такою ефективною методикою є навчальні ділові ігри

Як свідчить науково-методична література, ділові ігри поділяються на рольові, імітаційні й виробничі. Науковці-педагоги виділяють три групи ігор, спрямованих на організацію самостійної роботи студентів, а саме:

- ігри, спрямовані на набуття теоретичних знань,
- ігри, спрямовані на набуття практичних вмінь,
- ігри, що сприяють зміні ставлення до навчальної дисципліни [2].

Мета навчальних ділових ігор – формування у студентів коледжу уміння поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю, самостійно здобувати потрібні відомості, набувати знання.

Викладачі математики нашого коледжу мають певний досвід застосування ділових навчальних ігор при проведенні занять з математики та вищої математики. Для використання методу конкретних ситуацій складається збірник з розгорнутими описами ситуацій. Студент виділяє ознаки проблеми, важливу інформацію, вирішує, що треба уточнити додатково, ознайомлюється з варіантами розв’язання задачі, обговорює різні варіанти з викладачем, самостійно обирає варіант розв’язання задачі. Звичайно, це не рівноцінно самостійному прийняттю рішення в реальному житті, але сприяє придбанню життєвого досвіду. У навчанні математики цей метод у спрощеній формі можна рекомендувати, наприклад, під час розв’язування невизначених інтегралів методом підстановки.

Метод мозкової атаки (мозкового штурму) – це групове розв’язування творчої проблеми. Накопичено значний досвід його застосування в освітньому процесі. Метод застосовується і як спосіб розв’язування проблеми, і як метод засвоєння знань, оскільки знання та досвід учасників дискусії стають доступними для кожного і можуть бути ефективно засвоєні при обговоренні задачі. Цей метод добре працює при розв’язуванні складних задач аналітичної геометрії, задач на складання диференціальних рівнянь з початковими або граничними умовами тощо.

Метод занурювання – активний метод навчання з елементами релаксації, навіювання, гри, який використовується у навчанні гуманітарних дисциплін, зокрема іноземних мов. Олімпіади, конкурси, науково-практичні конференції також відносяться до активного навчання при умові забезпечення надійного контролю самостійності підготовки та участі в них студентів.

Наведемо приклад ділової гри «Аналітична компетентність – шлях до професіоналізму» (повторення теми «Способи розкладання многочленів на множники» у рамках підготовки студентів коледжу до ЗНО).

Група ділиться на три команди – зі своїми капітанами і групою «експертів», які допоможуть викладачеві фіксувати успіхи студентів. Капітани

команд під час гри будуть прикрашати «дерево компетентності», а експерти – заповнювати жетонами скарбничку. У кінці заняття підбиваємо підсумок.

Вступне слово викладача. Що таке компетентність? Аналітична компетентність? Як розвинути аналітичну компетентність?

Перед початком гри необхідно повторити теорію. Для цього переглянемо презентацію проекту, над яким працювали студенти (презентація на екрані «Способи розкладання многочленів на множники»).

Перший тур. Конкурс-розминка «Мозковий штурм» (усне розв’язування задач кожною командою).

Перший тур

1. Укажіть за допомогою сигнальних карток номер правильної відповіді. Якщо правильної відповіді немає, то укажіть її.

1. $3a^2 - 3b^2$:	1. $(2a + b)^2$:
2. $a^2 + 4ab + 4b^2$:	2. $(a - 2b)^2$:
3. $-a^2 + 2ab - b^2$:	3. $3(a - b)(a + b)$:
4. $3a^2 - 6ab + 3b^2$:	4. $3(a - b)^2$:
5. $a^3 + 8b^3$:	5. $(a + 2b)(a^2 - 2ab + 4b^2)$:

2. Закінчіть вирази:

- 1) $-18x + 9 = \dots (2x - 1)$;
- 2) $6ax + 9a - 3a^2 = \dots (2x + 3 - a)$;
- 3) $a^2 - x^2 = \dots$;
- 4) $9 - 5y^2 = \dots$;
- 5) $64 + 16y + y^2 = \dots$

3. Обчисліть:

- 1) $67^2 - 33^2 = \dots$;
- 2) $75^2 + 2 \cdot 75 \cdot 25 + 25^2 = \dots$
4. Знайдіть суму коренів рівняння $x^2 - x = 0$.
5. Заповніть порожні клітинки:
а) $\square^2 - y^2 = (\square - \square)(\square + \square)$;
- б) $(x - \square)^2 = \square^2 + 2\square y + y^2$.

Другий тур. Гра «Дивись, не помились» (8 студентів працюють за комп’ютерами, інші отримують диференційовані завдання).

Другий тур

Рівень А

Виконайте за зразком:

1. $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$;

2. $m^2 - n^2 = \underline{\hspace{2cm}}$;

3. $2^2 - x^2 = \underline{\hspace{2cm}}$;

4. $25 - m^2 = \underline{\hspace{2cm}}$;

5. $(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$;

6. $(m + n)^2 = \underline{\hspace{2cm}}$;

7. $(2 + x)^2 = \underline{\hspace{2cm}}$.

Рівень Б

1. Обчисліть: $56^2 - 44^2 = \underline{\hspace{2cm}}$;

2. Спростіть: $(x - 7)^2 - x^2 = \underline{\hspace{2cm}}$;

3. $a^2 - \square^2 = (\square + 9)(\square - 9)$.

3. $a^2 - \square^2 = (\square + 9)(\square - 9)$.

3. $a^2 - \square^2 = (\square + 9)(\square - 9)$.

3. $a^2 - \square^2 = (\square + 9)(\square - 9)$.

Рівень В

1. Доведіть, що вираз $(7n - 1)^2 - 36$ ділиться на 7.

2. Заповніть порожні клітинки: $\square - \square + c(a - b) = (a - b)(1 + \square)$.

..... $\square - \square + c(a - b) = (a - b)(1 + \square)$.

Третій тур. «Знайди помилку» (завдання для кожної команди)

Третій тур

1. $(x - 7)^2 = x^2 - 14x + 40$.

2. $(x - 7)^2 = x^2 - 7^2$.

3. $(x - 7)^2 = x^2 - 7x + 49$.

Четвертий тур. Естафета «П'ять кроків до успіху». Хто швидше? (робота в групах. Ключове слово «успіх»)

Четвертый тур

1. $(8a + b)(8a - b) =$ _____

2. $25x^2 - 16 = \underline{\hspace{2cm}} \underline{\hspace{2cm}} \underline{\hspace{2cm}};$

3. $65^2 + 2 \cdot 65 \cdot 35 + 35^2 = \underline{\hspace{2cm}} \underline{\hspace{2cm}} \underline{\hspace{2cm}};$

4. $7,49 \cdot 2,5 + 2,5 \cdot 2,51 = \underline{\hspace{2cm}} \underline{\hspace{2cm}} \dots$

5. $(x^n - 2)(x^n + 2) = \underline{\hspace{2cm}}$

$$2. (x_1 - 3)(x_1 + 3) = \underline{\hspace{2cm}}$$

П'ятий тур. Конкурс капітанів.

П'ятий тур

1. Доведіть, що при будь-яких значеннях n вираз $(n-4)^2 - n^2$ ділиться на 8.

2. Розв'яжіть рівняння $-x^2 + (x+5)(x-5) = x$.

3. Скоротіть дріб $\frac{2x^3 - 2y^3}{4x^2 - 4y^2}$.

Шостий тур. Рефлексія. Чого ми досягли?

Згадайте, які слова частіше зустрічались на уроці: «знаю» чи «вмію»?

Спробуйте дати оцінку своєму емоційному настрою на занятті. Наскільки вам було комфортно? Нехай допоможуть вам дати відповідь ці емблеми: «радість успіху», «набув певну суму знань», «не задоволений собою на окремих етапах заняття». Емблеми прикрашають дерево компетентності. Капітани команд визначають найактивніших студентів.

Викладач у кінці гри доводить до студентів головну ідею, хоч на початку заняття групу було розбито на три команди конкурентів, але заняття підтверджує протилежну думку, ви – клас одностудентів, які вміють застосовувати набуті знання, а це означає, що кожний із вас (як сьогодні, так і в майбутньому) буде компетентним в обраній галузі.

Наприкінці викладачем пропонується для студентів перелік інформаційних ресурсів теми «Способи розкладання многочленів на множники», які доцільно використати для підготовки до ЗНО з математики.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М.В., Кононец, Н.В., Дяченко-Богун, М.М., Рибалко, Л.М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Том 72, №4. С.182–193.

2. Крилова Т.В., Стеблянюк П.О. (2008). Професійно орієнтоване навчання математики в технічному вузі – першочергова задача сьогодення. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 127. С. 98–102.

Бровко Лариса Василівна

завідувачка навчально-методичного кабінету, викладач економічних дисциплін, викладач-методист, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, brovko-larisa@ukr.net

Стеценко Олена Олексіївна

викладач економічних дисциплін, викладач вищої категорії, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, brovkoelena.aleks@ukr.net

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

В умовах реформування економіки України сучасна парадигма економічної освіти передбачає підготовку висококваліфікованого майбутнього молодшого спеціаліста, і цей процес охоплює не тільки розвиток його професійної компетентності, а й формування внутрішньої готовності до опанування професією та власної реалізації. Неперервність професійної освіти, як динамічної системи, посилює роль кожного освітнього ступеня, зокрема, підготовка молодших спеціалістів у коледжах забезпечує випереджувальну, загальноосвітню і професійну підготовки, наступність і взаємозв'язок для подальших видів і рівнів професійної освіти. Здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста розвиває у здобувачів освіти розуміння та значущість економічних теорій та практик, що впливають на якість формування професійних вмінь і відіграють важливу роль в отриманні повної вищої економічної освіти.

У сучасних умовах, щоб досягти успіху, мало володіти практичними вміннями і навиками. У період структурних і якісних змін в економіці України, сучасного розвитку ринку праці, важливого значення набуває формування економічної культури майбутніх фахівців. Тому, навчаючи майбутніх фахівців економіки, ми повинні бути уважними і сьогодні навчати так, щоб завтра дані нами знання не були застарілими. Повинні прораховувати наперед кожен свій крок, кожне сказане нами слово, аби в умовах майбутнього, яке з кожною

хвилиною розвивається, вивчені теоретичні знання допомагали вирішувати проблеми, які можуть виникнути у фахівців в майбутньому.

Економічну компетентність молодших спеціалістів у процесі фахової підготовки ми розуміємо як інтегровану професійно особистісну характеристику фахівця, що визначає володіння необхідними компетенціями для успішного здійснення економічної діяльності або виконання професійних обов'язків, передбачених для первинних посад в галузі економіки на виробництві чи у сфері послуг відповідно до фахового спрямування. [5] Формування професійних компетенцій дає випускникам можливість адаптуватися на робочому місці і визначає напрями їх саморозвитку в майбутній професійній діяльності.

Все вагомішого значення в сучасній економічній системі набувають конкурентні засади, творча підприємницька ініціатива та інші суто ринкові важелі розвитку суспільства. Випускники фахових передвищих навчальних закладів в таких умовах не тільки повинні оволодіти потрібними їм в умовах ринку знаннями, але й навчитися швидко орієнтуватися в економічних процесах, оперативно приймати самостійні раціональні рішення, поєднувати гуманістичні та економічні інтереси. Всі ці елементи і виступають важливими складовими сучасного економічного мислення.

За ринкових відносин людина усвідомлює не тільки цінність свободи вибору, а й відповідальність, що з цим вибором пов'язана. Приймаючи рішення займатися бізнесом чи працювати за наймом, людина тим самим обирає свою долю. Економічні знання потрібні всім: і тим, хто наймається на роботу, і тим, хто займається бізнесом, і тим, хто купує чи продає. Вони потрібні і державним службовцям, і політикам.

Як свідчить практика, асами підприємництва чи стратегічного менеджменту можуть стати лише 2-5% людей, великими підприємцями – 8-10%, дрібними підприємцями – майже 20%, але 70% людей мають набути такого обсягу знань, щоб стати економічно культурними. [4]

Економічна освіта стала потребою сьогодення, вона покликана сформулювати в громадян України знання, діловитість, підприємництво, а у спеціалістів - професійну компетентність. Майбутній фахівець з економіки повинен мати високий творчий потенціал, бути відкритим для вирішення різноманітних проблем економічного розвитку, здатним знаходити нові нетрадиційні рішення, володіти сучасними технологіями.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти є невід'ємною частиною підвищення якості педагогічної освіти, орієнтація рівня професійної підготовленості педагогів на нормативні правові акти та вимоги професійної діяльності. Тому щоразу, обдумуючи заняття, викладачі спочатку вирішують, які форми і методи використати під час викладання нового матеріалу - розповідь, евристична бесіда, дослідження, роздум, розв'язання проблеми, рольова гра, проекти, самостійна робота тощо.

Ігрове моделювання є ефективним методом соціально-культурного проектування і важливим інструментом формування проектного мислення особистості, розвитку індивідуального та самостійного прийняття рішень,

інтуїції та уяви, мобілізації знань та навичок, розкриття особистісного потенціалу.

Підготовка майбутнього фахівця до виконання ним посадових обов'язків є складною та багатогранною. Її успіх буде залежати від того, якою мірою скоординовані зусилля фахової підготовки. Ґрунтовні знання здобувачів освіти, їхні власні переконання і, значною мірою, ціннісні орієнтації здобуваються під час професійного навчання.

За умови застосування нетрадиційних форм організації навчання здобувачі освіти залучаються до реальної творчої діяльності, яка не тільки привертає їх новизною, а й розвиває потребу виявляти проблеми та розв'язувати суперечності, які виникають під час самостійної роботи. Формування соціально активної особистості вимагає використання нестандартних форм педагогічної взаємодії в освітньо-виховному процесі.

Одним із найактивніших методів навчання здобувачів освіти є проведення ділової гри. Ділова гра – це метод навчання вибору послідовних, оптимальних рішень в умовах, що імітують реальну виробничу ситуацію. Таким чином, у процесі проведення гри стимулюється інтелектуальна діяльність здобувачів освіти, вони вчаться прогнозувати, досліджувати та перевіряти правильність прийнятих рішень і гіпотез, виховують культуру спілкування, формують вміння працювати в колективі та з колективом, що підвищує їхню інтелектуальну активність, пізнавальну самостійність й ініціативність. [2, с. 75]

Використання ділових ігор у освітньо-виховному процесі забезпечує максимальне емоційне та практичне залучення до конкретної сьогоденної ситуації, створює нові можливості у навчанні, забезпечує накопичення власного соціально-економічного досвіду, перетворює загальні знання в особистісно значущі, а також вимагає від учасників систематизованих і глибоких знань для застосування їх у подальшій самостійній професійній діяльності. [1]

Ділова гра спрямована на досягнення навчально-пізнавальних, розвиваючих та виховних цілей. У діловій грі здобувачі освіти, які вивчають економічні дисципліни, вирішують завдання розрахунків, обліку та аналізу основних показників фінансово-господарської діяльності підприємств, розробки заходів, які спрямовані на покращання цих показників та їх економічне обґрунтування. Для проведення ділової гри розробляються функції учасників, система стимулювання.

Алгоритм проведення ділової гри складається з трьох етапів. Перший підготовчий. Другий етап - це самостійна робота студентів. Третій етап – заключний. Різноманітні ігрові дії, за допомогою яких розв'язується те чи інше розумове завдання, підтримують і посилюють інтерес до обраної професії.

Для оцінки визначення рівня професійної підготовки майбутнього спеціаліста ефективно використовувати такі критерії:

а) *навчальні*: рівні необхідного обсягу знань з економічних дисциплін, наявність умінь розв'язувати завдання виробничого змісту, наявність умінь формулювати висновки з виробничої точки зору, досвідченість у вирішенні завдань підприємства на підставі методів обліку, уявлення про використання отриманих знань з економічних дисциплін для вирішення виробничих ситуацій,

схильність і прагнення до більш глибоких знань з економічних дисциплін, до самоосвіти;

б) *виховні*: позитивне ставлення до обраної спеціальності, інтерес до обраної професії.

У практичній діяльності в системі активного навчання використовуються такі моделі навчальної гри: імітаційні, операційні, рольові, сюжетні, ігри - змагання та інші. Розвиток ігрових методів навчання відбувається з урахуванням взаємозв'язку індивідуального навчання з груповими методами мислення та діяльності, що приводить у рух сили колективного мислення, при цьому використовуються управлінські ігри моделювання різних реальних ситуацій і процесів.

У процесі проведення ігор реалізуються такі психолого-дидактичні закономірності: принцип негайного застосування знань; зведення абстрактних знань і понять на рівень чуттєвого перетворення матеріалу; наближення до практичного розуміння економічних категорій і закономірностей; менша втомлюваність учасників гри.

Дидактична гра - це активна навчальна діяльність з імітаційного моделювання систем, явищ, процесів, а також майбутньої професійної діяльності.

Імітаційно-моделюючі ігри присвячені вирішенню певної проблеми, набуттю процесуальних компетенцій, рефлексії шляхів вирішення проблеми. Блок імітаційно-моделюючих ігор включає декілька груп: перший тип називають комбінаторними іграми, для яких характерні відсутність спеціальних ігрових процедур, імовірнісний характер процесу гри, різноманітні фішки тощо; другий тип - різноманітні вікторини, наприклад, економічні турніри, економічний КВК, ігри-вікторини тощо.

Третій тип ігор даної групи представлений стратегічними іграми, які мають певне рольове забарвлення, тобто дії здобувачів освіти не тільки підпорядковані ситуації та організаційно-управлінським правилам гри, а й особливості рольової поведінки гравця.

Рольова гра дає можливість здобувачам освіти виявити свої творчі можливості, свою індивідуальність, розвиває вміння краще розуміти інших, більш об'єктивно аналізувати власну поведінку та поведінку інших людей. Ігрові методи навчання передбачають визначення мети, спрямованої на засвоєння змісту освіти, вибір виду навчально-пізнавальної діяльності та форм взаємодії педагога і здобувача освіти.

З метою активізації пізнавальної діяльності, на кожному занятті застосовують елементи інтерактивних технологій, творчі проблемні завдання, що забезпечують розвиток тих здібностей і якостей, які перебувають у стадії формування, використовуючи мультимедійні засоби. На своїх заняттях викладачі економічних дисциплін використовують такі інтерактивні методи: «Мікрофон», «Ажурна пилка», «Карусель», «Асоціативне дерево», «Економічний футбол», «Метод виробничих ситуацій», рольові та ділові ігри, «Павутинка» та інші. Проводяться на високому професійному рівні: КВК, Економічний турнір, «Посвята в економісти», брейн-ринги, ділові та рольові

ігри. Викладачі економічних дисциплін в своїй діяльності з успіхом застосовують такі захоплюючі повчальні ігри, як: «Спробуємо свої сили в бізнесі», «Частування від інтелект-кафе «ЕКОНОМІСТ», «Моя майбутня професія», «Я - майбутній фахівець», «Пані Економіка», «Подорож у цікавий світ економіки», «Економічний турнір», «Посвята в професію економіста», «Шлях до вершини успіху», «Найрозумніший з економіки підприємства» та ін.. Гра допомагає повірити в себе, викликає натхнення і захоплення.

Список використаних джерел

1. Аксьонова О.В. Методика викладання економічних дисциплін: навч. посіб./ Олена Валентинівна Аксьонова. –К.: КНЕУ, 2016. –708 с.
2. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі / М. Дяченко-Богун // Витоки педагогічної майстерності. – 2014. – Вип. 14. – с.74-79.
3. Компетентісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Л.Л.Антонюк, Н.В.Василькова, Л.О.Ільницький. – К.: КНЕУ, 2016. – 61 с.
4. Попадинець О. Щодо формування економічного мислення у студента технічного ВНЗ / О.Попадинець [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://chito.in.ua/shodo-formuvannya-ekonomichnogo-mislennya-u-studenta-tehnichno.html>
5. Світлана Вітер. Зміст і структура економічної компетентності молодших спеціалістів у контексті фахової підготовки /Світлана Вітер// Молодь і ринок. – №11(94), 2012. – с. 130-134.

Ващенко Наталія Олександрівна

викладач математики, Петрівський аграрний коледж,

vashenkopdat@meta.ua

ЗАСТОСУВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ – ЯК РЕЗЕРВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.

Сучасні умови вимагають нових підходів до організації навчання і виховання, які б сприяли формуванню і розвитку студентів в тісному і постійному взаємозв'язку з природним та соціальним середовищем, здатності до соціально-значимої діяльності, швидкої адаптації під час зміни життєвих обставин. Досягненню мети навчання математики та реалізації особистісно-спрямованого навчання, яке на перший план висуває завдання створення сприятливих умов для виявлення і розвитку творчих здібностей навчаючих, задоволення їх потреб та інтересів, розвитку пізнавальної активності і творчої самостійності сприяє використання дидактичних ігор. Застосування дидактичних ігор на заняттях математики - суттєвий резерв підвищення ефективності навчально-виховного процесу та взаємодії і взаєморозуміння між викладачем і студентом. Гра, якщо вона правильно організована, більше ніж яка-небудь інша діяльність дозволяє всебічно та з більшою повнотою розвивати самостійність і самодіяльність навчаючих.

Що ж таке гра? Гра – це не вікове явище або данина незрілим потребам. Це важлива форма життєдіяльності людини, з якою вона не розлучається впродовж життя, лише змінюються мотиви гри, форми, тривалість, ступінь залежності і вираження почуттів. У зв'язку з цим постає потреба педагогічного керівництва грою. Його сутність полягає не в контролі за поведінкою у грі, а в тому, щоб їх прилучити до “добрих” і розвивальних ігор, збагатити гарним змістом, позитивними почуттями, загальністю. [1, с. 145]

Ігри бувають різні: сюжетні, копіювальні, рухливі, музичні, дидактичні, пізнавальні та інші. Сучасним методом навчання і виховання, що сприяє оптимізації та активізації навчального процесу та дозволяє показати цікаві й захоплюючі грані математики, є дидактична гра.

Дидактична гра - це вид діяльності, призначення якої полягає в імітації й моделюванні навчальних ситуацій через гру. Поєднання навчальної спрямованості ігрової форми дозволяє стимулювати невимушене оволодіння конкретним навчальним матеріалом. Дидактична гра має чітку структуру, що вирізняє її з-поміж іншої діяльності. Основні структурні компоненти дидактичної гри: ігровий задум, правила, ігрові дії, пізнавальний зміст або дидактичне завдання, обладнання, результат гри. На відміну від ігор взагалі дидактична гра має суттєву ознаку – наявність чітко визначеної мети навчання і відповідного їй педагогічного результату, що можуть бути обґрунтовані, подані наочно і характеризуються пізнавальною спрямованістю.

Суттєвими в дидактичній грі є дії, що регламентуються правилами гри, сприяють пізнавальній активності, надають їм змогу виявити свої здібності, застосовувати наявні знання, вміння і навички для досягнення цілей гри. Дуже часто ігровим діям передуює розв'язання задачі.

Основою дидактичної гри є пізнавальний зміст, що полягає у засвоєнні тих знань і вмінь, які застосовуються під час розв'язування навчальної проблеми, поставленої грою.

Обладнання дидактичної гри значною мірою включає в себе обладнання заняття. Це наявність технічних засобів навчання, а саме: проекторів для демонстрування презентацій, а також різноманітні наочні засоби: таблиці, роздатковий дидактичний матеріал, тощо.

Дидактична гра має певний результат - фінал, що надає їй завершеності. Він виступає перш за все у формі розв'язання поставленого навчального завдання і приносить студентам моральне і розумове задоволення. Для викладача результат гри завжди є показником рівня досягнень студентів у засвоєнні та застосуванні знань.

Усі структурні елементи дидактичної гри пов'язані між собою і відсутність основних з них руйнує гру. Без ігрового задуму, дій та правил, дидактична гра стає або неможливою взагалі або втрачає свою специфічну форму, перетворюється на виконання вказівок, вправ, тощо. Тому, готуючись до заняття, що містить дидактичну гру, необхідно скласти сценарій, вказати, скільки часу відводиться на її проведення, врахувати рівень знань та настроїв, реалізувати міжпредметні зв'язки [3, с. 15].

Математичний бік змісту гри завжди повинен чітко висуватися на перший план. Лише за цієї умови гра буде виконувати свою роль у математичному розвитку і вихованні інтересу до математики.

Визначення кількості гравців. Кожна гра потребує певної мінімальної або максимальної кількості учасників. Це слід враховувати під час організації гри.

Доцільність використання дидактичних ігор на різних етапах заняття різна. Наприклад, під час засвоєння нових знань можливості дидактичних ігор значно поступаються більш традиційним формам навчання. Тому ігрові форми занять частіше застосовують під час перевірки результатів навчання, опрацювання навичок, формування вмінь.

Правильно організовані і вдало здійснені дидактичні ігри виконують такі дидактичні задачі: забезпечують реалізацію особистісно-орієнтованого навчання насамперед через можливість стимулювання в студентів різних за природою мотивів; розвивають у навчаючих дослідницькі навички, постійно захоплюючи гравця своєю перспективою, невпинною зміною ролей, персонажів, потайних стимулів; дають гарну нагоду відволіктися від цілеспрямованого натиску навчально-пізнавальної діяльності, домінуючих впливів, заглибитися у змодельоване грою середовище; - розвивають їх розумові, психічні, вольові якості та функції.

Отже, дидактичні ігри входять безпосередньо до складу заняття і послугують вивченню, закріпленню, повторенню, контролю чи систематизації навчального матеріалу. У цьому розумінні вони не є в повній мірі результатом вільної творчості, оскільки навчаючи не наповнюють гру змістом і не проявляють у цьому відношенні самодіяльність і здібності, але отримують умови гри від викладача в готовому вигляді.

Дидактична гра має відповідати певним вимогам:

- у ній мають пропонуватися вправи, корисні для розумового розвитку;
- обов'язкова наявність захоплюючої задачі, розв'язання якої вимагає розумових зусиль, подолання деяких труднощів;
- дидактизм (навчання) у грі має сполучатися з цікавими моментами, витівкою, гумором.

Надзвичайну важливу роль в ігровій ситуації відіграють правила. Це організаційний елемент, засіб керування грою. Правила визначають способи дій, їх послідовність, вимоги до поведінки учасників, регулюють взаємини між гравцями, сприяють вихованню наполегливості, чесності, кмітливості.

Вимоги до проведення дидактичних ігор:

- проводити ігри цілеспрямовано і систематично;
- забезпечити умови для проведення гри;
- ігровий матеріал повинен відповідати грі;
- ігри повинні бути цікавими, сприяти розвитку математичних здібностей.

Загальні правила для гравців можна сформулювати так:

- потрібно уважно слухати й запам'ятовувати хід гри;

-уважно слухати відповідь товариша, щоб у разі потреби виправити або доповнити його;

-дотримуватися своєї черги, не заважати товаришам, не робити зайвих рухів, бути дисциплінованим.

-якщо виграв, радіти, але не зазнаватися. Треба вчити інших того, що вмієш сам.

Ці правила допоможуть навчаючим ставити розумні й обґрунтовані вимоги до поведінки один одного. Вони ніби узаконена норма, за допомогою якої встановлюються правила взаємин між гравцями. Кожен має можливість порівняти свою поведінку з поведінкою інших та з існуючими нормами, що відбиваються в правилах. [2, с.105]

За характером ігрових дій дидактичні ігри розподіляються на:

- ігри-подорожі,
- ігри-доручення,
- ігри-бесіди,
- ігри-змагання.

Ігри-подорожі покликані підсилити враження, звернути увагу на те, що знаходиться поруч. Вони загострюють спостережливість, полегшують подолання труднощів.

Ігри-доручення за змістом простіші, за тривалістю – коротші. В їх основі – дії з предметами, словесні доручення.

Ігри-бесіди. Їх основа – спілкування. Головним є безпосередність переживань, зацікавленість, доброзичливість. Така гра виховує вміння слухати запитання та відповіді, зосереджувати увагу на змісті, доповнювати висловлене іншими гравцями, доводити власну думку.

Дидактичні ігри можуть бути організовані суто у словесній формі (ігри-загадки, завдання), у сполученні слів та друкованої продукції (або ігрового реквізиту), у сполученні слів та практичних дій. У творчих сюжетно-рольових іграх можна водночас використовувати і слова, і натуральні об'єкти і практичні дії. [4, с. 37]

Студентам дуже подобається брати участь в іграх, правила яких максимально наближені до умов тих ігор, за якими вони мають можливість спостерігати з екранів телевізорів. Такими іграми є “Перший мільйон”, “Поле чудес”, “Слабка ланка” та інші.

Творчі здібності, як і інші здібності людини, вимагають постійного тренування. Завдання викладача – збудити здібності своїх підопічних, виховувати в них сміливість думки і впевненість у тому, що вони розв'яжуть кожную задачу, у тому числі і творчого характеру. Отже, потрібно не формальне, а творче, розумне засвоєння і застосування педагогічного досвіду.

Список використаних джерел

- 1.Баришнікова, Н.В. Математика 5 – 11 класи. Ігрові технології на уроках. Волгоград, 2007. 412 с.
2. Грінченко, І. С. Гра в теорії, навчанні, вихованні , М.ЦГЛ, 2002. 216 с.

3. Вознесенська Л.М. Розвиток творчої особистості засобами математичних ігор \ *Науково-методичний журнал «Математика в школах України»* 2008 рік, № 14-15, ст. 34-37.

4. Плінський І.В. Ігрові та проблемні ситуації на уроках математики *Науково-методичний журнал «Математика в школах України»* 2004 рік, № 27-28, ст. 37.

Назаркевич Роман Теодозійович

спеціаліст вищої категорії, викладач внутрішніх незаразних хвороб сільськогосподарських тварин Рожищенського коледжу Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені Степана Зеноновича Гжицького, викладач-методист,
nazarkevichroman@ukr.net

**ІМІТАЦІЙНО-ІГРОВЕ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ОКРЕМИХ
ТЕМ КЛІНІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ, СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ І
ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ТЕХНІКИ**

Програмою вивчення дисципліни «Внутрішні незаразні хвороби сільськогосподарських тварин» передбачено вивчення приблизно 171 хвороби. З них 7 – хвороби серцево-судинної системи, 14 – хвороби системи дихання, 30 – хвороби системи травлення, 9 – хвороби печінки й очеревини, 21 – хвороби обміну речовин, 3 – хвороби шкіри, 10 – хвороби молодняку, 11 – хвороби сечової системи, 6, - хвороби нервової системи, 8 – хвороби системи крові, 19 – хвороби птиці, 19 – хвороби хутрових звірів, 16 – отруєння.

Найкращим способом вивчення тих чи інших явищ є безпосереднє сприйняття їх різними органами відчуттів – аналізаторами (зір, слух, нюх, смак, дотик), з наступним усвідомленням і узагальненням з використанням процесів аналізу і синтезу і закріпленням одержаних знань у практичній діяльності. Здійснити це по відношенню до багатьох вищеназваних хвороб практично неможливо. Добре, якщо в процесі теоретичних, лабораторно-практичних занять і виробничої чи переддипломної практики студентів вдасться ознайомитися хоча б з декількома хворобами. Навряд чи це можливо навіть протягом тривалої професійної діяльності спеціаліста ветеринарної медицини. Пригадайте, чи багато хвороб та інших патологічних процесів Ви зустрічали? Як же виконати завдання програми і підготувати кваліфікованого спеціаліста? Цьому допоможе імітаційно-ігрове навчання, яке використовується в педагогіці, особливо в дошкільній і молодшій шкільній.

Ми у підготовці молодшого спеціаліста ветеринарної медицини ігровий момент відкидаємо. Зондування шлунка коня - не гра, а серйозна робота, яка потребує сміливості, організованості, чіткого і швидкого виконання вказівок викладача, здатності студентів уявити на основі знань анатомії і фізіології механіку проходження зонда по нижньому носовому ходу, глотці, стравоході і кардіальній частині шлунка тварини.

Психологічною основою імітаційно - ігрового навчання є пізнавальні процеси особистості – відчуття, сприйняття, мислення і, особливо, уява.

Уявлення того, що в минулому людина не бачила, не сприймала, створення образів і явищ, з якими раніше не зустрічалась, виникнення наочного образу того, що ще тільки буде створено, становить особливу форму психічної діяльності – уяву. *Уява – це створення нового у формі образів-уявлень* [3].

Уява – дуже цінна психічна властивість людини. Уява притаманна тільки людині. Вона виникла і розвинулася в процесі праці. *Фізіологічно процес уяви є процесом утворення нових поєднань з уже складених нервових тимчасових зв'язків у корі головного мозку.* Вона є однією з форм відображення дійсності. Яким би новим не було те, що створено фантазією людини, воно неминуче виходить з того, що є в дійсності, спирається на неї. Уява проявляється при різних формах професійної діяльності [3]. Вона дуже тісно пов'язана з процесом пізнання реального світу, зокрема з навчанням як у широкому, так і у вузькому значенні (у нашому випадку це вивчення окремих захворювань).

Імітація тих чи інших явищ при вивченні спеціальної терапії і терапевтичної техніки застосовується при проведенні теоретичних, практичних занять і навчальної практики.

Слід зауважити, що при проведенні підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій і внутрішньовенних вливань процес імітації стосується тільки вибору препарату (використовуємо ізотонічні розчини натрію хлориду і глюкози як безпечні ліки з метою уникнення ускладнень при помилці студента, 0,5 % розчин новокаїну - для зменшення больових відчуттів у тварини). При зондуванні тварин ми не дотримуємося таких вимог як тривалість зондування (0,5 години при профілактичному зондуванні і 1 година при лікуванні). При постановці клізм ми, щоб уникнути травм і розривів, не вводимо у пряму кишку тварини повну дозу рідини. Все інше – реальна робота на реальний результат. Носостравохідний зонд мусить потрапити в шлунок коня, інакше – аспірація рідини, аспіраційна бронхопневмонія і гангрена легень.

При проведенні лабораторного заняття з дослідження сечі до її зразків додаємо білок курячого яйця (імітація протеїнурії) і глюкозу (імітація глюкозурії).

Імітація застосовується при набутті студентами умінь і навичок з таких тем:

1. Дослідження сечі.
2. Дослідження крові.
3. Підшкірне введення ліків.
4. Внутрішньом'язове введення ліків.
5. Внутрішньовенне введення ліків.
6. Зондування шлунка коня.
7. Промивання рубця.
8. Введення магнітного зонда.
9. Катетеризація сечового міхура.
10. Прокол рубця.
11. Постановка різних видів клізм.

Не менше значення відіграють імітаційні методи навчання і на теоретичних заняттях. Особливо це стосується вивчення клінічних ознак захворювань. Наприклад: якщо атонія – гіпотонія передшлунків зустрічається порівняно частіше, ніж інші хвороби, то знайти демонстраційну тварину для вивчення симптомів травматичного ретикуло-перитоніту можна набагато рідше (тим більше, що у початковій стадії хвороба є у прихованій формі і часто маскується під інші захворювання – тимпанію рубця чи дистонії передшлунків).

З власного досвіду відомо, що студенти добре засвоюють презентації, адже тоді для сприйняття інформації в них задіяні і слух і зір.

Слайди з презентації до теми «Терапевтична техніка»

Для створення презентацій я застосовую дані Internet, ілюстративний матеріал підручників, але у більшості випадків - власні фотографії. При цьому використовую фотоапарат Nikon, програмне забезпечення VistaDriveIcon, а для самої презентації – програму Microsoft Power Point [1, 2].

Презентації створені для вивчення наступних тем:

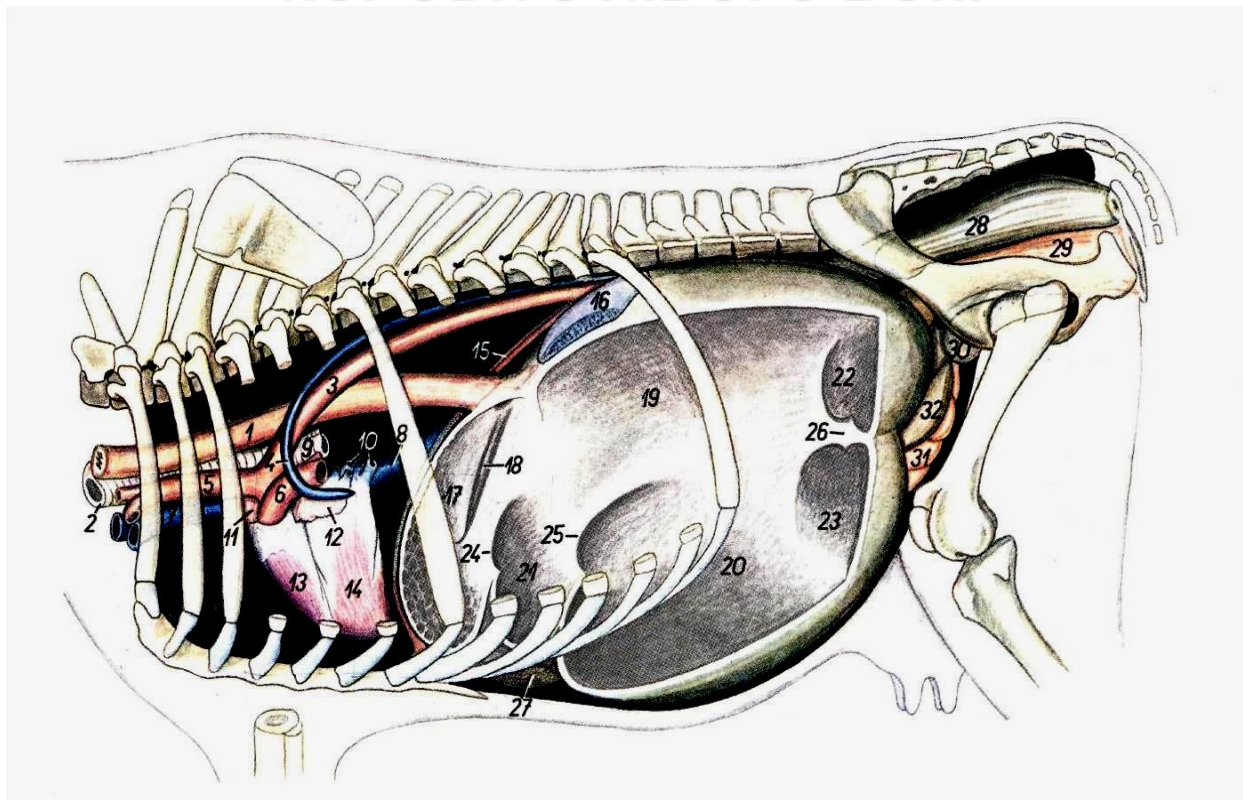
1. Травматичний перикардит.
2. Тимпанія рубця.
3. Травматичний ретикуліт і ретикуло-перитоніт.
4. Гостре розширення шлунка.
5. Гепатит.
6. Аліментарна анемія.
7. МікроеLEMENTОЗИ.

8. Множинна патологія (кетоз, остео дистрофія, гепатоз).
9. Гіповітамінози.
10. Диспепсія новонароджених.
11. Бронхопневмонія молодняку.
12. Хвороби птиці.
13. Хвороби хутрових звірів.

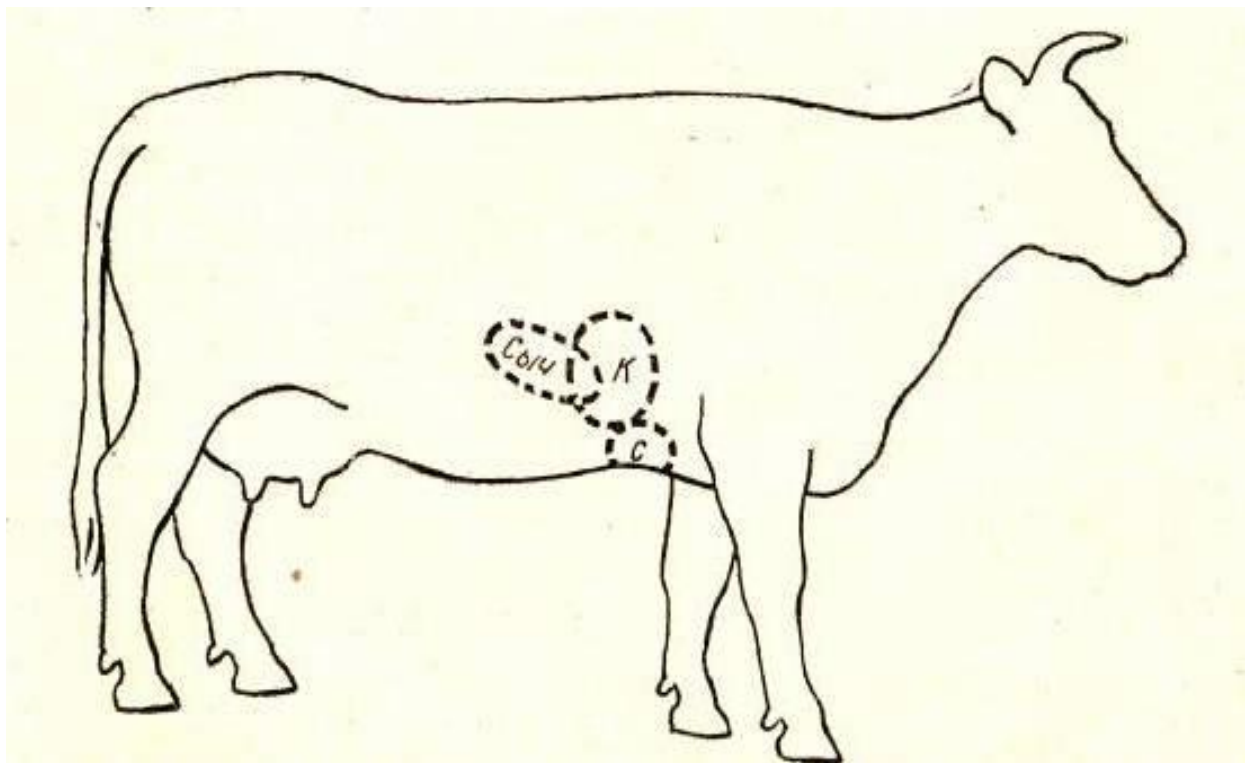
Нижче представлено кілька слайдів з презентації, яка використовується при вивченні теми «Травматичний ретикуліт і ретикуло-перитоніт».

ТОПОГРАФІЯ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ КОРОВИ З ЛІВОГО БОКУ

ПРОЕКЦІЯ ДІЛЯНОК ДОСЛІДЖЕННЯ СІТКИ КНИЖКИ І СИЧУГА

Слайди з презентації «Травматичний ретикуліт і ретикуло-перитоніт»

Гурток при лабораторії внутрішніх незаразних хвороб сільськогосподарських тварин планує підготовку презентацій з інших тем, передбачених програмою предмета.

Отже, впровадження в навчальний процес імітаційно-ігрового навчання з упором на першу його складову в умовах вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації є актуальним і може використовуватися при викладанні різних навчальних дисциплін.

Список використаних джерел

1. Дронь В. В. GOOGLE – сервіси в навчальній діяльності викладачів: Методичні рекомендації [Текст]. В. В. Дронь // Педагогічна майстерня. 2016. - № 12. – с. 12-23.
2. Маковей Ю. В. Електронні засоби навчання як вид інтерактивного програмного забезпечення: Методичні рекомендації. Ю. В. Маковей // Організація навчально-виховного процесу. Випуск 19. 2015.
3. Семенова А. В., Гурін Р. С., Осипова Т. Ю. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2006.

Сікорська Світлана Леонідівна

викладач землевпорядних дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, Петрівський аграрний коледж, svitlanasikorska7@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИХ ДИСЦИПЛІН

У розвинених країнах темпи оновлення освітнього ресурсу вищої школи постійно збільшуються, тобто неухильно скорочується період оновлення знань. В умовах міжнародної науково-технічної й економічної кооперації ця тенденція торкається також вітчизняних навчальних закладів фахової передвищої освіти і знаходить свою практичну реалізацію у двох видах: традиційної системи навчання; відкритої дистанційної освіти. Проте, для сучасних закладів фахової передвищої освіти проблема інноваційності цим не вичерпується. Потрібні механізми і технології реалізації «парадигми інноваційного мислення» у ЗФПО. Іншими словами, маємо визначити зміст інноваційної освіти, а також механізми, форми й організацію її здійснення (інноваційний менеджмент). Реалії сучасного життя, котрі характеризуються швидкими темпами змін, що прискорюються, в усіх її сферах, можна охарактеризувати як інноваційні. Величезні масиви науково-технічних знань під впливом інноваційних процесів перетворилися практично на основу нової постіндустріальної цивілізації. Тому сучасна фахова передвища освіта має орієнтуватися не лише на традиційні цінності науки, а й цінності інтегрального синтезу, цінності інноваційні, серед яких особливо варто виділити інноваційну динаміку, що відбиває фази і стадії процесу, методи і способи перетворення початкового наукового знання в результуючий інноваційний продукт. Сучасна освіта має розвивати людський потенціал, інтелект людини. Комплексне міждисциплінарне знання, необхідне для

розвитку, може бути одержане лише в умовах інтегрального синтезу інтелектуальних систем, тобто в умовах цивілізації знань. [2 с.243-244]

Олександр Герцен сказав «Нове треба створювати в поті чола, а старе саме продовжує існувати і твердо тримається на милицях звички.»

Інновації (італ. *innovazione* - новизна, нововведення) - нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства. Педагогічну інновацію розглядають як особливу форму педагогічної діяльності і мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, упровадження і поширення нового в освіті. Актуальним науково-методичним завданням у вищих навчальних закладах, що готують геодезистів та землепорядників, стає пошук нових ефективних форм та методів вищої правової освіти: від розроблення і введення в навчальні плани нових перспективних дисциплін до впровадження інноваційних методик і форм викладання. У закладах фахової передвищої освіти України поряд з традиційними методами викладання: лекції, семінари, самостійна робота студентів - широкого використання набувають нетрадиційні методи. Суть цих методів полягає у тому, щоб організувати навчальний процес у формі діалогу, що допоможе студентам навчитися висловлювати власні думки, аналізувати проблемні ситуації та знаходити ефективні шляхи їх вирішення. Такі методи дозволяють підвищити рівень освіти, розвивають студентів, формують навички та вміння, що будуть використовуватись ними у подальшій професійній діяльності. Можна виокремити такі провідні інтерактивні методи навчання, як тренінги, рольові та ділові ігри, метод «відео за запитом», метод аналізу ситуацій (*case study*), метод активного навчання, навчальні дискусії [5].

Класичні (традиційні) землепорядні дисципліни (геодезія, землепорядне проектування, земельний кадастр, геодезичні роботи при землеустрої, меліорація земель, ґрунтознавство з основами агрохімії, земельне право, фотограмметрія та дистанційне зондування, картографія та інші) також постійно оновлюються за змістом через динамічні зміни у чинному земельному законодавстві, постійну модернізацію геодезичного та комп'ютерного обладнання й програмного забезпечення кадастрово-реєстраційної діяльності, землеустрою та оцінки нерухомості тощо.

Інноваційні форми викладання дисциплін заслуговують на особливу увагу, оскільки забезпечують потрібний «інноваційний клімат» у ЗФПО, сприяють розвитку творчої активності та дослідницької ініціативи здобувачів освіти за спеціальністю «Геодезія та землеустрій», закладають основу для подальшого осмислення та розвитку професійних знань, успішного застосування набутих знань на практиці [6 с.30].

Сучасний зміст освіти геодезистів і землепорядників має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання для майбутнього [1 с.27].

Сучасне життя висуває свої вимоги й вимагає від педагогів активно використовувати інноваційні технології в навчальному процесі. Саме їх

застосування здатне забезпечити єдність освітніх, розвиваючих і виховних функцій. Ми живемо в цікавому, історично складному часі, будуємо національну модель навчання, що є частиною світового навчального простору. І саме тому час жадає від нас пошуку нових форм роботи на уроці. У сучасній школі для рішення цього завдання застосовуються численні інноваційні технології такі як: - інтерактивні технології; - інформаційно-комунікаційні технології; - технології диференційного навчання; - проблемного навчання; - ігрові технології та інші. Застосування цих технологій сприяє розвитку пізнавального інтересу студентів, інформаційному збагаченню та формуванню в них необхідних здібностей, орієнтує на одержання знань з використанням сучасних технологій навчання, створює умови для підвищення й доступності освіти [4 с.137].

При вивченні спеціальних дисциплін характерною є технологія проблемного навчання, яке передбачає створення проблемних ситуацій із метою розвитку пізнавальної творчої діяльності студентів. Тобто тут студенти здобувають знання в процесі розв'язування проблемних ситуацій, розвивають креативне мислення, інтерес до знань. Виявити проблему можна через постановку проблемного питання та створення проблемної ситуації, моральної колізії, інтригуючого питання, представлення альтернативного судження, зіткнення різних систем культурних цінностей, протиріч, життєвих явищ тощо. У навчальному діалозі має зберігатися рівність позицій викладача і студента: вони обидва на рівних мають шукати рішення проблеми. Репліки студентів визначають собою спрямування діалогу, який може розвиватись у неочікуваному для викладача напрямку. Проте, незважаючи на це, викладач має питаннями послідовно поглиблювати проблему, скріплювати її логіку, вибудовувати структуру діалогу. Проблемне навчання пов'язане з усіма іншими видами, зокрема модульним, ігровим, дистанційним, розвиваючим.

Ефективним видом навчання є імітаційне або ігрове. Воно почало активно впроваджуватись у навчальний процес наприкінці ХХ століття. Спеціаліст у галузі землеустрою сьогодні має не тільки все знати, а й бути організатором, керівником, технологом, бачити перспективу розвитку виробництва, вміти працювати з людьми, володіти особливостями ринкової економіки тощо. Тому особливо на старших курсах поширеною активною формою навчання є ділові ігри. Вони логічно продовжують процес навчання в умовах імітації виробничого процесу. Майбутній фахівець здобуває та вдосконалює уміння щодо вироблення і застосування рішень у конкретній ситуації. У ділових іграх студенти набувають не тільки професійних, але і ділових навичок: уміння адаптуватись у групі, розуміти мотиви та інтереси інших учасників гри, самостійно приймають рішення, вдосконалюють уміння групової взаємодії. Імітаційно-ігровий підхід реалізується через використання імітаційно-ігрових форм та методів, які дають змогу не тільки з'ясувати, поглибити та закріпити теоретичний матеріал, а й навчити студентів самостійно мислити, діяти, вести науковий диспут, здійснювати пошук оптимального виходу із запропонованих професійних ситуацій та особисто відповідати за прийняті рішення. Технологія імітаційно-ігрового навчання передбачає використання дидактичних, рольових, ділових та інших ігор, системи тренінгів тощо.

Серед інноваційних педагогічних технологій професійного розвитку майбутніх фахівців особливе місце займає методика кейсів. Ситуаційний метод навчання – це ефективний метод навчання спеціалістів землевпорядного напрямку. Розглядаючи ситуаційні вправи, студенти займають активну позицію. Вони не тільки генерують ідеї, а й фактично створюють процес навчання. При цьому студенти перебувають у ситуації активної взаємодії один з одним, що імітує реальні комунікаційні залежності, які виникають між людьми у процесі їх спільної діяльності. Під час розгляду ситуаційного завдання студенти самі створюють узагальнене знання. Особливістю вирішення ситуаційних завдань є створення проблемної ситуації на основі фактів з реального життя.

Досить поширеним у підготовці фахівців є активні форми навчання, зокрема "круглі столи". "Круглий стіл" – вид групового вирішення тих чи інших питань, якому властиві певний порядок і черговість висловлювань його учасників, а також рівні права і позиції всіх присутніх. "Круглий стіл" – це простіша і м'якша форма обговорення, ніж дискусія, дебати, мозковий штурм, диспут чи такі складніші форми, як громадські слухання, громадська експертиза, проблемний семінар тощо. Проводити його можна у різних ситуаціях і з різною метою: коли назріває якась проблема, для генерації нових ідей, обговорення існуючих, щоб підбити підсумки, після якогось заходу. [7 С.300-305]

Особливий інтерес викликає технологія дистанційного навчання, під якою розуміють сукупність прийомів, дій, операцій учасників навчального процесу, які виконуються в певній послідовності, що дозволяє реалізувати особливості обраного методу навчання. Дистанційне навчання - це нова модель освіти, зокрема управлінської ланки, яка базується на методології розвиваючої освіти. Це навчання на відстані, коли викладач і студент розділені простором і їх взаємодія здійснюється за допомогою:

- комп'ютерних та інформаційних технологій;
- супутникової системи зв'язку; - навчального і кабельного телебачення, відеокaset;
- масової телефонізації;
- глобальних та регіональних мереж (Internet) тощо. [3]

З вищезазначеного можна зробити висновок, що головним вектором розвитку педагогіки є обґрунтування професійно зорієнтованих інноваційних технологій, системоутворюючою основою яких є розвиток творчості, активної співпраці студентів і викладача, їх взаємодія. Очевидним є те, що соціальні умови поставили перед викладачами масштабну задачу: трансформувати систему освіти і через неї - всю зону впливу освітньої системи на розвиток суспільства. Тому підготовка творчого викладача спроможного зробити самостійний світоглядний вибір не тільки в пізнавальному плані, але й життєво-практичному, вміти вчити цьому молодь - досить важливе завдання сьогодення.

Список використаних джерел

- 1.Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. - 2015. - № 1 (4). С. 27-33
- 2.Волкова П. Педагогіка : посіб. К. : «Академія», 2001.

3. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності. *Освітній портал*. Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html/>.

4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К. : Академвидавництво, 2004.

5. Інноваційні технології та методи навчання. Режим доступу: https://pidruchniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_me_todi_navchannya

6. Мартин А. Г. Вища освіта з геодезії та землеустрою: час змінювати пріоритети навчання? *Землевпорядний вісник*. 2018. №2. С. 30-36.

7. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посібник. К.: Либідь, 2002.

Мосійчук Галина Савівна

викладач технологічних дисциплін, Рожищенський коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, mociyhuk@ukr.net

Куденчук Леся Андріївна

викладач економічних дисциплін, Рожищенський коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, Leanky@ukr.net

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Сучасні світові стандарти в галузі освіти передбачають підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних інтегрувати теоретичні знання і практичні уміння в цілісну систему, володіти новими технологіями тощо. Для успішної реалізації особистісного потенціалу кожного студента у навчально-виховному процесі мають бути створені умови для формування таких якостей особистості, як мобільність, уміння інтегруватись у динамічне суспільство, критичність мислення, уміння генерувати нові ідеї, здатність приймати нестандартні рішення й нести за них відповідальність, комунікативні уміння, уміння працювати в команді, уміння моделювати навчальні та виховні ситуації. Вирішенню таких завдань сприяє застосування інтерактивних технологій навчання.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Сутність інтерактивних технологій у тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх, хто навчається і навчає. Це співнавчання, в якому і викладач, і студент є суб'єктами. Викладач виступає лише в ролі організатора навчання, координатора роботи групи. Інтерактивні технології навчання найбільше відповідають особистісно зорієнтованому підходу в освітньо-виховному процесі. Під час застосування інтерактивних технологій, як правило, моделюють реальні життєві ситуації, пропонують проблеми для спільного розв'язання, застосовують рольові ігри [1].

Використання інтерактивних технологій потребує ретельної підготовки викладача та студента. Вони мають навчитися успішно спілкуватися, використовувати навички активного слухання, висловлювати особисті думки, вміти ставити запитання й відповідати на них.

До ознак інтерактивного навчання відносяться:

- наявність спільної мети;
- опора при навчанні на суб'єктний досвід кожної людини;
- навчання вибудовується на основі діалогу;
- взаємозалежність та співпраця студентів;
- активність, ініціативність студентів;
- створення комфортних умов навчання;
- відчуття своєї інтелектуальної спроможності;
- наявність проблемного завдання;
- обмін знаннями, ідеями, виробляється та відстоюється власна позиція;
- виключення домінування однієї думки над іншою;
- поєднання індивідуальної, парної, групової та колективної роботи.

Інтерактивні технології можна класифікувати в основні чотири групи:

1. Технології кооперативного навчання:

- робота в парах;
- ротаційні трійки;
- естафета;
- робота в малих групах;
- аукціон;
- карусель;
- акваріум.

2. Технології колективно-групового навчання:

- мікрофон;
- мозковий штурм;
- створення презентацій;
- ажурна пилка;
- навчаючи-учусь.

3. Технології ситуативного моделювання:

- ділові ігри;
- кейс-метод;
- метод проектів.

4. Технології опрацювання дискусійних питань:

- метод «ПРЕС»;
- дебати;
- дерево рішень;
- дискусія [2].

Вибір інтерактивної технології залежить від мети заняття та форми його організації.

При викладанні спеціальних дисциплін найбільший ефект дає запровадження інтерактивних технологій навчання, а саме робота в малих

групах (у парах) – це метод інтерактивного навчання реалізуємо при складанні технічних умов і технологічних схем.

На практичних та семінарських заняттях ми використовуємо брейн-ринги та ділові ігри.

Для проведення брейн-рингу, група студентів ділиться на команди (3-4). Команди обирають капітанів. Заняття проводиться в п'ять етапів:

I. Розминка «Мозкова атака» – команди по черзі відповідають на запитання викладача.

II. Практична підготовка – розв'язання завдань з теми. Студенти записують відповіді на листках, а потім кожна команда коментує свою відповідь.

III. Конкурс капітанів – кожен капітан розкриває суть питання, одержаного від викладача.

IV. Обмін питаннями між командами з теми брейн-рингу (3-4 питання).

V. Підведення підсумків – визначення команди-переможця, оформлення робочих зошитів, оцінювання знань студентів.

Такі заняття дозволяють студентам відчувати себе частиною команди, виховують в студентів почуття відповідальності, а це згуртовує колектив.

Ділова гра – вид гри, у процесі якої в уявних ситуаціях моделюються зміст професійної діяльності майбутніх фахівців.

Метою навчальних ігор є формування у студентів умінь поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю, самостійно здобувати потрібні відомості, набувати знання.

Ділові ігри мають три основних етапи:

I. Підготовка до гри – викладач пропонує студентській групі тему ділової гри, формулює її мету, завдання, розкриває, в чому полягає задум, які очікуються результати і які критерії оцінювання одержаних результатів.

II. Гра (самостійна робота студентів на занятті) – робота студентів з наданим завданням, пошук способів вирішення поставлених завдань, складання первинних та зведених бухгалтерських документів.

III. Підведення підсумків та оцінювання гри – демонстрація роботи студентів з документами, аналіз та узагальнення результатів, оцінювання теоретичних та практичних знань студентів.

Ділові ігри дають змогу ознайомитися зі специфікою і особливостями певної ділянки обліку, допомагають удосконаленню практичних навичок і вмінь. Ділові ігри дозволяють моделювати на занятті практичні ситуації, що містять необхідну інформацію. Суть ділової гри полягає в реалізації студентами отриманих знань і умінь на практиці.

Функції викладача на цих заняттях полягають в аналізі поведінки учасників гри з погляду дотримання правил ділового спілкування і службового етикету, здійснення контролю за ходом гри, роботою гравців, надання допомоги, виправлення помилок, оцінювання і підведення підсумків.

Важливу роль у підготовці студентів відіграють дискусії.

Дискусія – означає дослідження, колективне обговорення спірного питання, обмін думками між кількома учасниками.

Метою дискусії є виявити відмінності в розумінні питання, встановити істину, прийти до спільної думки. Дискусії можуть бути вільними та керованими. Дискусія є доцільною й ефективною тоді, коли вона виникає на базі знань учасників з теми, яка розглядається.

Завданням дискусії є поглиблювати знання слухачів з теми, яка розглядається, виявляти заплутані питання, розвивати вміння учасників аргументовано обстоювати свою думку, уважно та зважено вислуховувати думки опонентів, формувати й розвивати культуру обговорення спірних питань.

З метою стимулювання творчої активності студентів нами широко використовується такі методи як «мозкова атака» або «мозковий штурм».

«Мозкова атака» або «Мозковий штурм» – це метод розв’язування невідкладних завдань за дуже обмежений час. Суть методу полягає в тому, що необхідно висловити найбільшу кількість ідей за невелику кількість часу, обговорити та здійснити їхній відбір. Цей метод використовується для розвитку творчих здібностей або для розв’язання складних проблем. Така гра розвиває колективне мислення, реалізує міжпредметні зв’язки, створює «школу мислення», яка сприяє кращому засвоєнню теоретичного матеріалу.

Для того, щоб у студента розвивати ключові компетенції, використовуємо елементи кейс-методу – це навчання за допомогою аналізу конкретних ситуацій; передбачає створення проблемної ситуації на основі фактів із реального життя).

Ситуаційна вправа або кейс допомагає студентам:

- глибше зрозуміти тему, розвинути уявлення;
- отримати ґрунт для перевірки теорії, дослідження ідей, виявлення закономірностей, взаємозв’язків, формування гіпотез;
- зацікавити, розвинути мислення та дискусію;
- отримати додатково інформацію, поглибити знання;
- переконатися у поглядах;
- розвинути і застосувати аналітичне і стратегічне мислення, вміння вирішувати проблеми і робити раціональні висновки;
- розвинути комунікаційні навички;
- поєднати теоретичні знання з реаліями життя, перетворити абстрактні знання у цінності і вміння студента [3].

Рівень навчально-пізнавальної діяльності студентів залежить не тільки від змісту та методів навчання, але й від форм контролю цієї діяльності. Тому викладачі повинні постійно удосконалювати систему контролю за засвоєнням знань студентами. Серед інноваційних методів контролю знань, умінь та навичок на заняттях використовуємо бліцопитування, диктанти, «мікрофон», «аукціон».

Бліцопитування використовуємо для з’ясування готовності групи до вивчення нового матеріалу, перевірки знань вивченого матеріалу. Така форма роботи використовується під час фронтальної усної перевірки, коли за короткий час треба перевірити стан знань студентів з певного питання, групи питань, теми. Питання бліцопитування не вимагають для обміркування багато часу і передбачають коротку відповідь.

При викладанні спеціальних дисциплін використовуємо також диктанти – форма письмової перевірки знань одночасно великої кількості студентів. Диктанти дають змогу провести узагальнення вивченого, вони є одним з засобів перевірки виконання домашнього завдання.

За допомогою диктантів вирішують такі завдання навчання:

- діагностування знань студентів;
- попередження недоліків у знаннях;
- коригування процесу навчання;

Метод «Мікрофон» використовуємо для актуалізації опорних знань, активізації студентів та перевірки рівня засвоєння знань під час лекції. Ставляться короткі запитання і на них дається коротка відповідь, але конкретна і змістовна. Така розминка приводить аудиторію до активного, «стартового стану», формує мотивацію до навчання, сприяє обміну думками, повторенню вивченого, дає змогу виявити рівень підготовки студентів до заняття.

Метод «Естафета» використовуємо при закріпленні нового матеріалу. Кожному ряду дається аркуш паперу, де вказане одне запитання. Студент, отримавши його, дає відповідь на запитання та записує нове запитання, на яке відповідає наступний студент.

Цікавою і ефективною для контролю засвоєння знань є застосування такої гри як «Аукціон». Гра «Аукціон» – досить ефективний метод, особливо при закріпленні великого за обсягом матеріалу. Суть методу зводиться до розпродажу термінів.

Застосування інтерактивних технологій навчання сприяє удосконаленню освітнього процесу, розвитку навичок практичного мислення та пізнавальних інтересів студентів, підготовці конкурентоспроможного спеціаліста з широким науковим світоглядом і високими моральними якостями. На заняттях, де використовуються ці технології, студенти почувають себе впевнено, вільно висловлюють свої думки і спокійно сприймають зауваження, адже вони є активними учасниками освітнього процесу. В атмосфері довіри та взаємодопомоги легко робити відкриття, усвідомлювати важливість здобутих знань. Саме за таких умов можливе виховання особистості, підготовленої до майбутнього, у якому необхідно розв'язувати проблеми та приймати конкретні рішення.

Список використаних джерел

1. Івахніна Л. Б. Впровадження сучасних педагогічних технологій у навчально-виховний процес. *Організація навчально-виховного процесу*. 2007. Вип. 11. С. 129-143.
2. Комліченко О.О. Використання інтерактивних методів в навчальному процесі та підсумковому контролі знань студентів. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві*. 2013. Вип. 3(4). С. 178-186.
3. Лозова О. Інноваційні технології та інтерактивні методи – засіб активізації навчального процесу. *Освіта. Технікуми. Коледжі*. 2012. № 3,4 (32). С. 25-28.

Шестопад Оксана Василівна

викладач математики, спеціаліст, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, oksanashestopal@gmail.com

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ У КОЛЕДЖІ

Проблемне навчання – це тип розвивального навчання, в якому поєднуються систематична самостійна пошукова діяльність студентів із засвоєнням готових здобутків науки, а система методів навчання побудована з урахуванням визначення мети й принципу проблемності. Це процес взаємодії викладання й учіння, орієнтований на формування пізнавальної самостійності студентів, стійкості мотивів навчання і розумових (включаючи і творчі) здібностей у ході засвоєння ними наукових понять і способів діяльності, детермінованого системою проблемних ситуацій [2; 3].

Основним поняттям проблемного навчання є «проблемна ситуація», що є інтелектуальною складністю для студента, яка виникає у випадку, коли він не знає, як пояснити певне явище, факт, не може досягти мети відомим йому способом, що спонукає студента шукати новий спосіб пояснення або спосіб дії. Проблемна ситуація, наголошує М. Махмутов, є співвідношенням обставин і умов, у яких розгортається діяльність людини або групи, що містить протиріччя і не має однозначного вирішення. Пошук призводить до вирішення протиріччя та продуктивного розвитку того, хто здійснював пошукову діяльність [4].

Ми впевнені, що класифікація проблемного навчання залежить від основних цілей, які ставляться викладачем. Якщо мета викладача в тому, щоб урізноманітнити та вдосконалити навчальний процес за рахунок активізації діяльності студентів, то тоді проблемне навчання можна віднести до дидактоцентричних концепцій. Якщо мета полягає у тому, щоб у студентів розвивалося аналітичне, творче мислення, інтелект, математична компетентність, то проблемне навчання можна віднести до особистісно-орієнтованих концепцій.

Існують різні класифікації методів проблемного навчання відповідно до мети навчання. За способом вирішення проблемних завдань виділяють чотири методи:

- проблемний виклад (педагог самостійно ставить проблему і самостійно вирішує її);
- спільна робота (педагог самостійно ставить проблему, а рішення досягається спільно з учнями);
- дослідження (педагог ставить проблему, а рішення досягається учнями самостійно);
- творче навчання (учні самостійно формують проблему і знаходять її рішення).

Реалізація проблемного навчання відбувається у межах:

- *технологія вільного виховання* (розвиток самостійності, виховання самомотивації студентів);

- *гуманістично-особистісна технологія* (пошана до студентів, оптимістична віра в їх потенціал, усебічна підтримка розвитку особистості студентів);
- *технологія співпраці* (партнерство, рівність, співпраця і співтворчість викладача й студента при вирішенні проблемних ситуацій);
- *технології ресурсно-орієнтованого навчання* (самостійний пошук інформації за допомогою широкого спектру ресурсів, її подальший аналіз та пошук оптимальних рішень поставлених завдань) [1].

Наведемо приклади проблемних ситуацій з математики.

Тема «Похідна». Для закріплення правила знаходження похідної степеня «методом ПРЕС» виконуємо вправи.

Знайти похідну:

а). $(x^5)'$

б). $(x^7)'$

в). $(x^{-9})'$

-Я вважаю, що похідна від x^5 дорівнює $5x^4$, - тому що ...

Наприклад, за таблицями похідних ...

Отже, ...

Тема «Об'єм прямокутного паралелепіпеда».

1) Довжина плавального басейну 200 м ширина 50 м. В басейн налили 2 000 000 л води. Як ви вважаєте, чи можна плисти в цьому басейні?

2) В легенді розповідається, що, коли один з помічників Магомета - мудрець Хозрат Алі сідав на коня, підійшов чоловік запитав його:

- Яке число ділиться без залишку на 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9?

Мудрець відповів:

- Помнож на число днів у тижні на число днів в місяці (вважаючи, що в місяці 30 днів) та на кількість місяців у році.

Чи правий Хозрат Алі? Чому?

3) Усі грані куба пофарбували червоною фарбою і розпиляли його на n^3 маленьких однакових кубиків. Виведіть формулу для знаходження кількості кубиків, що не мають жодної пофарбованої межі.

Для вирішення учні використовують забарвлену модель куба і по ній встановлюють зв'язок між обсягом і кількістю маленьких кубиків.

Таким чином, у даний час проблемне навчання є не стільки педагогічною технологією, скільки методикою або навіть підходом до навчання, і залежно від рівня тієї чи іншої своєї складової може служити різним цілям і застосовуватися в різних педагогічних технологіях.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М.В., Кононец, Н.В., Дяченко-Богун, М.М., Рибалко, Л.М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Том 72, №4. С.182–193.
2. Максимова В.Н. Проблемний підхід до навчання в школі: методичний посібник по спецкурсу / Н.В. Максимова. – Л.,1973.

3. Матюшкін О.М. Проблемні ситуації в мисленні та навчанні / О.М. Матюшкін. – М.: Педагогіка, 1972.

4. Махмутов М.І. Організація проблемного навчання в школі / М.І. Махмутов. – М. : Педагогіка, 1977.

Мальченко Ірина Олександрівна

викладач спецдисциплін, спеціаліст другої категорії, Регіональний центр професійно-технічної освіти №1 м. Кременчука, malchenkoirina89@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ STEM ОСВІТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПОШУКОВОГО ІНТЕРЕСУ ТА АКТИВІЗАЦІЇ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ СПЕЦПРЕДМЕТІВ

На сучасному етапі розвитку освіти, одним із завдань, що стоїть перед професійно-технічними навчальними закладами – є активізація навчально-пізнавальної активності здобувачів освіти. Підвищення активності підлітків в цьому процесі сприяє не лише поліпшенню якості підготовки здобувачів освіти, а й формування активної конкурентно-спроможної особистості.

Одним із ключових завданням сучасної освіти є навчання і виховання молодшої особистості, яка зможе самостійно вирішувати складні економічні, соціальні, культурні, політичні та інші проблеми, які з'являються у сучасному суспільстві. Завдання сучасної професійно-технічної освіти – підготувати висококваліфікованих спеціалістів-новаторів, які будуть соціально адаптованими, конкурентоспроможними на ринку праці, компетентними, відповідальними, творчими, мобільними, здатними критично мислити, раціонально впроваджувати у практику новітні технології. Випускники професійно-технічних навчальних закладів нині повинні бути наділені не лише фаховими знаннями, а й мати практичні навичками їх реалізації у соціально-економічному середовищі [2].

Головною метою викладання будь-якої дисципліни, безсумнівно, є доступна подача матеріалу й, відповідно, максимальний ступінь його засвоєння здобувачами освіти. Набуття знань, формування вмінь і навичок, розвиток особистісних якостей, набуття певних компетентностей особистості здобувача освіти є найбільш ефективними, якщо в навчально-виховному процесі використовуються сучасні форми і методи навчання.

За допомогою сучасних освітніх технологій здобувачі освіти мають можливість:

- аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу, що робить засвоєння знань більш доступним;
- навчитись формулювати власну думку, правильно її виражати, доводити власну точку зору, аргументувати й дискутувати;
- навчитись слухати співрозмовника, поважати альтернативну думку;
- моделювати різні соціальні ситуації та знаходити конструктивне їх вирішення;

- вчитися будувати міжособистісні стосунки в групі, уникати конфліктів, або швидко їх локалізувати, знаходячи компроміси;
- лаконічно висловлювати власну думку, відстоювати точку зору, вести діалог та приходити до консенсусу у протиріччях;
- розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, при виконанні творчих робіт [1].

Сучасний урок спецпредметів – це продуктивний процес у ході якого здобувач освіти отримує знання та вдосконалює професійні навички, здобуті у процесі засвоєння чогось нового. Така вимога сучасності настановує викладачів проводити сучасні уроки з використанням різноманітних гаджетів та з впровадженням STEM-технології.

Вагома роль у досягненні позитивних результатів впровадження STEM-освіти належить засобам STEM-навчання. Об'єктивна необхідність використання цих засобів зумовлена їх суттєвим позитивним впливом на процес розуміння навчального матеріалу.

Засоби STEM-навчання – це сукупність обладнання, ідей, явищ і способів дій, які забезпечують реалізацію дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності у навчально-виховному процесі. Вони виконують такі основні функції: інформаційну, практичну, креативну, контрольну.

Види засобів STEM-навчання досить різноманітні, їх склад залежить від рівня розвитку науки, техніки та інформаційних технологій:

- друковані методичні засоби: підручники, електронні підручники, навчальні посібники, картки-завдання, навчальні інструкції, навчальні алгоритми;
- наочне приладдя: натуральне – обладнання, прилади, інструменти, матеріали, зразки тощо; образне (зображувальне) – фотографії, плакати; знаково-символічне – знакові моделі, графіки, схеми, таблиці;
- технічні засоби навчання: інформаційні – відеоапаратура (комп'ютери, мультимедійні технології, кінопроектори проекційні екрани – різноманітних моделей; слайдпроектори; копії-дошки, інтерактивні дошки, документ-камери, відео-конференційні системи, маркерні та текстильні дошки, проекційні столики тощо) та контролюючі – тренажери, прилади для діагностики процесів [3].

Використання STEM-технологій на уроках спецпредметів надає можливість не тільки розвивати креативне мислення та формувати дослідницькі компетентності, формувати загальнолюдські якості: комунікативність, творчість, вміння співпрацювати один з одним, адаптуватися до різних умов роботи.

На уроках спецпредметів з професій: «Оператор технологічних установок», «Приладист», «Слюсар контрольно-вимірювальних приладів і автоматики» активно використовується STEM-технологій, а саме: цифровий вимірювальний комплекс «Einstein» – це міні-лабораторія, що складається з обладнання та включає в себе «LabMate+», яке дозволяє швидко робити вимірювання, створювати графіки і таблиці отриманих даних, робити їх

математичну обробку. З цифровим комплексом «Einstein» можна працювати і проводити дослідження навіть в польових умовах. Однією з ключових переваг STEM-технологій є те, що викладач перестає бути основним джерелом знань. У центрі уроку – проблема чи практичне завдання. Здобувачі освіти мають самостійно знайти шляхи вирішення, застосувавши наявні знання, здійснивши експеримент і навіть допустивши помилки, розв'язати наявну навчальну проблему. Педагог в свою чергу, запропонує необхідний інструментарій, спостерігає за ходом наукового пошуку, стимулює до висновків, допомагає зрозуміти і усунути недоліки. На перший план виходить не володіння теорією, а вміння використовувати свої знання на практиці. Уроки теоретичного навчання стають практичними заняттями, які демонструють можливості застосування теоретичних знань у конкретних ситуаціях.

Використовуючи STEM-технології на уроках спецпредметів здобувачі освіти аналізують інформацію, співвідносять її з наявним практичним досвідом і теоретичними знаннями. Таке раціональне поєднання формує в них упевненість у власних силах, переконаність у тому, що вони зможуть за необхідності вирішити складні проблемні ситуації у майбутній професійній діяльності. Застосування групової роботи привчає висловлювати і відстоювати власну думку, співпрацювати один з одним, сприймати і розуміти точку зору співрозмовника.

STEM обладнання дає можливість проводити практичні роботи, досліджувати, змінювати параметри, проводити вимірювання за допомогою різних датчиків. Наявність такого обладнання дає можливість здобувачам освіти швидко та результативно засвоїти навчальний матеріал, отримати практичні навички роботи з сучасним технологічним обладнанням.

STEM-технології формують особливий стиль мислення. Учень стає послідовним, а водночас не боїться перебирати альтернативи. На уроках здобувачі освіти, самі шукають шляхи подолання проблеми – змінює, вдосконалити чи обрати інший підхід до проблеми.

Використання засобів STEM-освіти дає можливість здійснювати проектну та дослідницьку діяльність, засвоювати науково-технічні знання, розвиває інтерес до обраної професії, активізує критичне мислення, розвиває пошуковий інтерес. Вирішуючи нестандартні задачі шляхом проведення різних дослідів, тестувань, здобувачі освіти вчаться працювати в команді, вчаться взаємодіяти, вести діалог, робити висновки, приходити один одному на допомогу.

Список використаних джерел

- 1.Баханов К. О. Професійний довідник вчителя. Харків: Основа, 2011. С. 239
- 2.Іванова Г.В. Сучасні методи навчання у процесі викладання дисциплін [Електронний ресурс], 2014. <http://timso.koippro.kr.ua/hmura10/sample-page/>
- 3.(Засоби та обладнання STEM): Інститут модернізації змісту освіти. STEM-освіта <https://imzo.gov.ua/>

Середа Микола Миколайович

*студент природничо-технологічного факультету, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»,
sereda_M99@gmail.com*

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Комп'ютерна технологія навчання (КТН) є технологією навчання, що заснована на принципах інформатики і реалізовується за допомогою комп'ютерів. Головною відмінною особливістю КТН від традиційної є застосування комп'ютера як нового засобу навчання, застосування якого кардинально міняє систему форм і методів викладання, що динамічно розвивається. Фахівці в даній області на сьогоднішній день не можуть одностайно відповісти на питання - як ефективно використовувати нові технології в освіті та оцінити наслідки застосування комп'ютера та інформаційних технологій у даній сфері. Спеціалісти всього світу одностайно констатують тільки одне - використання комп'ютера в цій сфері людської діяльності породило більше проблем, ніж вирішило. Тут мова йде про процеси, які пов'язані зі застосуванням інформаційних технологій в навчанні як такому, а не про організацію і супровід навчального процесу [2, с.91, 145].

Основні проблеми, що виникають при цьому, такі:

- як переробити навчальний курс для його комп'ютеризації;
- як побудувати навчальний процес із застосуванням комп'ютера;
- яку частку навчального матеріалу і в якому вигляді представити і реалізувати з використанням комп'ютера;
- як і якими засобами здійснювати контроль знань, оцінювати рівень закріплення навиків і умінь;
- які інформаційні технології застосовувати для реалізації поставлених педагогічних і дидактичних завдань.

Для переходу курсу на комп'ютерну технологію навчання викладач, що викладає той чи інший курс, повинен мати уявлення не тільки про наочну область, але також бути хорошим методистом, мати навички систематизації знань, бути добре інформованим про можливості інформаційних технологій, а також знати якими засобами комп'ютерної підтримки досягається той або інший дидактичний прийом. Окрім цього, він повинен бути інформований про ті технічні засоби і програмне забезпечення, які будуть йому доступні як при створенні прикладного програмного забезпечення, так і при супроводі навчального процесу.

Комп'ютер як засіб навчання може використовуватися тільки за наявності відповідного програмного забезпечення. Застосування інформаційних технологій в освіті і навчанні, кінець кінцем, полягає в розробці та використанні програмного забезпечення навчального призначення. Особливість цього виду програмного продукту полягає в тому, що він повинен акумулювати в собі, разом

з комп'ютерною програмою, дидактичний і методичний досвід викладача, актуальність та правильність інформаційного наповнення по певній навчальній дисципліні, а також задовольняти вимогам освітнього стандарту та реалізовувати в той же час можливість його застосування як для самостійної роботи студента, так і в навчальному процесі [1, с.3-8].

У системі освіти створюється величезна кількість програмного забезпечення для підтримки навчального процесу. Це можуть бути бази даних, традиційні інформаційно-довідкові системи, сховища (депозитарії) інформація будь-якого вигляду (включаючи графіку та відео), комп'ютерні розвиваючі програми, а також програми, що дозволяють здійснювати адміністрування навчального процесу.

Сучасний етап застосування комп'ютерної технології навчання в навчальному процесі полягає у використанні комп'ютера як засобу навчання не епізодично, а систематично з першого до останнього заняття при будь-якому виді навчання. Основна проблема при цьому полягає в методиці комп'ютеризації курсу, який належить освоїти студенту. Можлива або повна перебудова і орієнтація на створення нових комп'ютеризованих курсів, або реалізація методики з частковою комп'ютерною підтримкою курсу. Іншими словами, мова йде про форми комп'ютерної підтримки процесу навчання. В даний час практика використання комп'ютерних технологій в освіті виявляє дві тенденції:

- застосування промислових універсальних комп'ютерних програм, призначених для вирішення широкого кола практичних і наукових завдань з різних наочних областей і адаптованих до навчальних дисциплін;
- застосування розвиваючих програм, що спеціально розроблені для цілей навчання і реалізують відповідні методики, закладені в них розробниками. На сьогоднішній день існує широкий спектр програм від простих, контролюючих до складних мультимедійних продуктів [3, с.56-58].

Створення додатків навчального призначення відповідно до сучасних вимог навіть за допомогою інструментальних систем окремими викладачами і малими творчими колективами не дає бажаних результатів, оскільки створення якісного продукту вимагає участі фахівців різних галузей інформаційних технологій. Тому для їх виробництва необхідно організовувати стабільні технологічні ланцюжки (видавничі лабораторії).

Звичайно ж, основою для реалізації такого програмного забезпечення служить підготовлений викладачем сценарій комп'ютерної підтримки курсу, що забезпечує інформаційну, дидактичну і методичну складову курсу.

При достатній кваліфікації в області нових інформаційних технологій, умінні працювати на комп'ютері з прикладними системами і за наявності початкового варіанту розвиваючої програми, а також підготовлених фахівцями бібліотек типових графічних фрагментів для забезпечення загального напрямку дизайну і бібліотек фрагментів навчального матеріалу, модифікація конкретної розвиваючої програми (при збереженні високої якості початкового продукту) стане під силу окремим викладачам і малим творчим колективам. Мета

модифікації - створення комп'ютеризованих курсів для забезпечення їх персоніфікації та налаштування на кожного молодого фахівця.

З появою можливості спілкування освітніх установ через телекомунікаційні мережі в системі освіти створюються і функціонують сервери, що підносяться їх творцями як сервери навчального призначення. Вони, як правило, містять декілька інформаційних сторінок, реалізованих на мові HTML.

Створення додатків навчального і освітнього призначення дуже трудомісткий процес, а встановлення їх в мережах виявляє додаткові проблеми, пов'язані з умовами їх розповсюдження. В даний час формуються основи методик розробки, розповсюдження і користування такими застосуваннями. Проте це лише невелика частина від безлічі інших проблем, супутніх розробці та розповсюдженню освітніх застосувань.

Якщо говорити про стан справ із застосуванням інформаційних технологій в нашій країні, то, не дивлячись на економічні труднощі і відсутність належного фінансування, в системі освіти йде активне освоєння інформаційних технологій і не менш активні спроби застосувати їх в навчальному і освітньому процесах. Гальмом тут є відсутність системного підходу до вирішення всього комплексу проблем, вказаних вище.

Якість електронних підручників не завжди відповідає рівню розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, а також зарубіжним аналогам. Існує необхідність в розробці навчальних планів і програм підготовки мультиплікаторів і тьюторів.

Однією з проблем є також відсутність законодавчої основи формування і розвитку системи дистанційної освіти як інтегрованого інформаційного середовища в єдиному освітньому просторі, включаючи, наприклад, питання стандартизації технологій навчання, інструментів регулювання і контролю міжрегіонального і міжнародного трансферу освіти.

Труднощі можуть бути подолані шляхом формування спеціальних творчих колективів, забезпечення пріоритетності розробки стратегії та ідеології застосування інформаційних технологій в освіті.

Перераховані труднощі вимагають аналізу так само, як і багато інших аспектів дії сучасних технологій на життя суспільства і окремих людей. Не можна підходити до реорганізації роботи навчальних закладів як до технічно цікавого експерименту, оскільки разом з наявними перевагами таких змін є і негативні сторони, які можуть негативно вплинути і на якість навчання, і на саме життя студентів. Незвичайно швидке розповсюдження інформаційних і телекомунікаційних технологій відкриває для педагогів, психологів, фізіологів, соціологів унікальну можливість дослідження процесів пізнання, моделювання представлення знань, індивідуальної та колективної когнітивної діяльності, взаємодії людей з всесвітньою системою інформації, знань, культури і т.д.

Список використаних джерел

1. Гуржій А.М., Китайцев О.М. Стан та проблеми інформатизації освіти України // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2006. - №8. – С.3-8.

2. Стрельников В.Ю. Педагогичні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання / В.Ю. Стрельников. – Книга 2. – Полтава, 2002. – С. 145, 91.

3. Фурман А.Ф. Проблемні ситуації в навчанні. / А.Ф.Фурман. – К.: Радянська школа, 1991. – С. 56-58.

Сас Наталія Миколаївна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ім. І. А. Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, sasnat2008@gmail.com

МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО СКЛАДНИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оптимальні умови для розвитку навичок самостійного мислення студентів створюють під час проведення *міні-лекцій*. До характерних ознак міні-лекції порівняно з іншими видами занять належать: обмежений час її проведення; діагностика вихідного рівня знань, умінь і навичок студентів й отриманого кінцевого результату їхньої навчальної діяльності. Заняття із застосуванням міні-лекції мають своєрідну побудову.

1. *Обмежений час для проведення лекції.* Міні-лекція триває не більше ніж двадцять хвилин; із погляду психології, це час оптимальної уваги студентів. Такий тип лекції вирізняється високим рівнем активності розумової діяльності, що дає викладачеві змогу планувати роботу на міні-лекції з використанням аудіо-, візуальних та інших технічних засобів; наочних засобів; засобів конкретизації (наприклад, використання теоретичних положень навчальної літератури для підтвердження правильності висновків); методу покрокової деталізації; методу проблемного викладу тощо.

2. *Діагностика вихідного рівня знань, умінь і навичок студентів та отриманого кінцевого результату їхньої навчальної діяльності.* Потрібно зважати не тільки на педагогічні, а й на психологічні основи організації міні-лекції. Так, на початку заняття відбувається підготовка студентів до сприйняття навчального матеріалу для максимального залучення їхньої уваги до виконуваного завдання, наприклад, за допомогою музичної заставки.

Викладач вибудовує свою роботу, актуалізуючи позитивні емоції студентів, сприяючи подоланню стресових ситуацій, полегшуючи сприйняття складного теоретичного матеріалу, зокрема через апелювання до більш простого питання або завдання. Важливо продемонструвати, що розв'язання основного завдання міні-лекції залежить від вільної розумової діяльності студентів, швидкості логічних операцій.

3. *Своєрідність побудови заняття із застосуванням міні-лекції*, що має такий вигляд: міні-лекція (15–20 хв.) і дискусія (іноді свідомо спровоковане створення конфліктних ситуацій) – (15–10 хв.); кейс або практичне завдання з конкретного блоку (15–20 хв.); підбиття підсумків – 5 хв.

Варто наголосити на необхідності застосування в навчальному процесі інноваційних інструментів, які допомагають отримати максимальний навчальний ефект із погляду активізації слухачів і засвоєння основних положень дисципліни. Усі вони орієнтовані не на механічне запам'ятовування інформації, а на спонукання до осмислення, аналізу, критичного зіставлення інформації в контексті, на базі схарактеризованих теоретичних положень.

До таких інструментів належать:

- застосування синемології для спонукання асоціативного мислення;
- періодичне виконання завдань загального характеру або надання цікавої інформації стосовно управління навчальним закладом для утримання уваги учасників заняття;

- проведення професійних управлінських бізнес-симуляцій (ділових ігор, сценарного моделювання) на практичних заняттях, у межах яких слухачі мають змогу ухвалювати реальні рішення, керуючи навчальними закладами, освітніми організаціями у віртуальному просторі, та отримувати результати (навчальні, методичні, наукові, економічні, фінансові тощо);

- відвідування навчальних закладів і проведення зустрічей із керівниками, які застосовують інновації в управлінні навчальним закладом, для вивчення найкращих практик управління за інформацією «з перших вуст».

Активне навчання як метод формування інноваційного складника професійної діяльності у ЗВО схарактеризоване достатньо широко [1; 2].

В основу активного навчання покладено принцип безпосередньої участі слухача в навчальному процесі, орієнтованому на пошук шляхів і способів розв'язання досліджуваних у навчальному курсі проблем. Для цього необхідно, щоб навчальний процес був імітацією того середовища, у якому працюватимуть майбутні фахівці, а також забезпечував формування здатностей до практичних завдань, до зміни й поліпшення того предметного світу, де вони живуть і працюють.

Високий ступінь гнучкості та адаптивності активних методів навчання допомагає викладачеві з однаковою ефективністю використовувати їх у таких випадках: на завершенні лекції, розповіді, бесіди – як практичне обґрунтування актуальності порушеного питання; у вступі до лекції – для формулювання практичної проблеми, що належить розв'язати; під час ілюстрації теоретичних положень, викладених у змісті лекції; подання нового матеріалу, коли одну частину викладач повідомляє монологічно, а іншу – за допомогою активного методу; замість лекції – тему заняття розкривають шляхом використання активного методу.

У руслі аналізу цього питання конкретизуємо завдання, які розв'язують шляхом упровадження активних методів у процес підготовки майбутніх фахівців з інноваційного управління:

- підпорядкувати процес навчання діям викладача;
- забезпечити активну участь у навчальній роботі як підготовлених, так і непідготовлених студентів;
- реалізувати навчальні функції (закріпити теоретичні знання; відпрацювати нові прийоми й методи; з'ясувати умови застосування

одержуваних знань і практичних навичок; формувати методи пізнання та діяльності, саморозвитку й самореалізації);

- виконати управлінські функції (відпрацювати систему управління та його функції: організації, планування, обліку, контролю, аналізу, координації, регулювання тощо для втілення стратегії інноваційного розвитку; спрогнозувати розвиток навчального закладу; розв'язати проблемну ситуацію тощо);

- реалізувати дослідницькі функції – оволодіти алгоритмом ухвалення управлінських рішень (виявлення проблеми, постановка завдання, пошук шляхів розв'язання проблеми й ін.);

- налагодити безпосередній контроль за процесом засвоєння навчального матеріалу.

Авторський досвід дає змогу говорити про застосування цілого комплексу активних методів організації навчального процесу, зокрема ділових, рольових і дидактичних ігор. Більш глибокому засвоєнню теоретичних знань сприяють розроблені за тематикою дидактичні ігри, що в цікавій і значущій для студента формі допомагають засвоїти основні поняття й теоретичні знання з курсу (*«Поля чудес»*, *«Брейн-ринг»*, *«Бліц-тур»*).

Для проведення, наприклад, *«Поля чудес»* необхідно підготувати табло для розміщення букв із тих слів, що потрібно відгадати, таблички з буквами, місця для журі та учасників гри; розробити умови гри; передбачити призи для переможців. Організуючи *«Брейн-ринг»*, групу студентів розподіляють на команди, обирають журі, *«охоронця часу»* (людина, що контролює час), ведучого.

Умови проведення такі: модератор ставить запитання, учасники обговорюють його протягом 1-2 хвилин (час можна збільшити або зменшити), право першою відповісти на запитання має команда, яка раніше за інших підносить угору сигнальну картку. Після відповідей усіх команд журі називає правильну відповідь. Відповіді оцінюють за умовно обраними балами. Підбиваючи підсумки, викладач оцінює знання студентів.

У процесі перевірки знань студентів доцільно використовувати формат *«Бліц-туру»*. Викладач оголошує запитання, а студент за 2-3 хвилини повинен письмово відповісти. Запитання для бліц-туру формують на зразок тестів.

Знайти той *«полігон»*, на якому студенти перевіряють свої можливості й здібності, допомагають сюжетно-рольові ігри, що інтенсифікують хід практичних і лабораторних занять, поліпшують засвоєння й активне відтворення наявного досвіду інноваційного управління навчальними закладами, системи зв'язків та відносин. Крім того, рольову гру варто використовувати як засіб закріплення бажаних особистих якостей і навичок, оскільки в рольових іграх вербальні реакції трансформуються в поведінку. Студенти під керівництвом викладача *«програють»* ті чи ті професійні управлінські ситуації, що виникають у керівника навчального закладу.

До прикладу доцільно схарактеризувати перебіг сюжетно-рольової гри на тему *«Стратегічне планування»*. Групу студентів поділяють на мікроколективи, проводять *«стартову бесіду»*, під час якої нагадують про зміст і можливі форми аналізу діяльності та стратегічного планування навчального закладу, що

потрібно опрацювати під час подальших лабораторних занять.

Студенти, кілька хвилин порадившись, висловлюють пропозиції щодо обраних форм збирання інформації та стратегічного планування. Після обговорення всіх пропозицій обирають найбільш реальні для виконання та найцікавіші для більшості студентів. З'ясувавши конкретні форми для моделювання, затверджують «ради справ» із підготовки й проведення кожної моделі на наступних заняттях. «Рада справи» збирає пропозиції щодо моделювання, з'ясовує літературу, розподіляє доручення між членами групи, керує підготовкою та проведенням моделювання.

Спочатку все сприймається як гра, але оскільки ця робота супроводжується постановкою проблеми й окресленням шляхів її розв'язання, то гра переходить у серйозну навчальну діяльність. «Програвання» вможливує ефект співпереживання, що активізує процес формування переконань, умінь і навичок майбутніх керівників навчальних закладів.

На заняттях рекомендовано проводити ділову гру як імітацію процесів дійсності у формі ігрової творчої діяльності. Наприклад, під час вивчення теми «Застосування процесної технології в управлінні навчальним закладом» організовано ділову гру «Науково-практична конференція». Її проведенню передувала така робота: окреслення завдань для мікрогруп студентів щодо підготовки конференції; планування секцій, які працюватимуть (соціологів, науковців, практиків (керівників установ освіти), членів контрольних органів)); формулювання питань, за якими відбуватиметься конференція (був дещо розширений план питань до практичного заняття); складання списку рекомендованої літератури для опрацювання кожною секцією; розподіл групи студентів на мікрогрупи, кожна з яких являє собою певну секцію; проведення «стартової бесіди», тобто повідомлення учасникам майбутньої конференції її завдань, умов проведення (послідовність обговорення питань, регламент, правила поведінки в разі можливої дискусії, інше).

На конференції може головувати викладач або добре підготовлений студент. Під час конференції члени різних секцій не тільки виступають із повідомленнями, а й ставлять запитання, висловлюють свої думки, дискутують.

Список використаних джерел

1. Сас Н. Підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління: стан та перспективи : монографія / Наталія Сас. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014.– 336 с.

2. Сас Н. М. Аналіз підходів до практики роботи з кадрами у педагогіці та менеджменті / Н. М. Сас //Управління розвитком :збірник наукових робіт ХНЕУ. – Харків : ХНЕУ, 2011. – № 8. – С. 203–206.

СЕКЦІЯ 4. ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

Бутко Микола Олександрович

координатор галузевої ради органів студентського самоврядування аграрних ЗВО ГО «Українська асоціація студентів», Голова Студентської ради Коледжу управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, kolyabutko13@gmail.com

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ СТУДЕНТІВ ЯК РЕСУРС ВСЕБІЧНОГО ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Загальна інформація про Громадську організацію «Українська асоціація студентів»

Українська асоціація студентів є незалежним та демократичним національним об'єднанням студентів України. На добровільних засадах УАС об'єднує органи студентського самоврядування, студентські громадські організації, студентські клуби та наукові товариства, що діють у вищих навчальних закладах України, а також окремих активних студентів з метою захисту прав та представництва інтересів української студентської громади на національному й міжнародному рівнях.

УАС є представником інтересів українського студентства в Європейському союзі студентів та єдиною українською студентською організацією, що визнана як національне об'єднання студентів України, міжнародною спільнотою.

Робота УАС базується на чотирьох основних принципах, а саме:

- **відкритість до всіх студентів**, кожен студент, який вважає, що його права порушено, або прагне, щоб його законні інтереси були належним чином представлені і відстояні, має право безпосередньо звернутися до будь-якого органу чи посадової особи УАС;

- **незалежність Асоціації**, її підконтрольність лише і виключно студентам. УАС отримує завдання лише від власних членів, і може захищати інтереси студентів не зважаючи на те, чиї саме дії їм суперечать;

- **внутрішня демократія**, заснований на системі “стримувань і противаг” та діючій системі внутрішніх регламентних норм, за якого ніхто не має ні монополії на істину, ні можливості “творити, що заманеться” без огляду на інтереси інших;

- **принцип “консенсуальної демократії”**, закладений у Статуті Асоціації, який передбачає спрямованість усіх її організаційних процедур на прийняття рішень на основі максимального врахування інтересів і позицій усіх її членів.

Основними напрямками діяльності УАС є соціально-правовий захист студентів, якість вищої освіти, розвиток студентського самоврядування та міжнародне співробітництво.

З метою виконання завдань УАС реалізовує проекти, адвокаційні та лоббійські кампанії, проводить студентські конференції, форуми та освітні заходи

для студентів та органів студентського самоврядування, співпрацює з представниками інших зацікавлених сторін у сфері вищої освіти, зокрема владою, вищими навчальними закладами та роботодавцями. Діяльність УАС направлена на те, щоб зробити життя студента та студентства загалом кращим. Будучи великою та єдиною платформою для студентів, УАС має на меті розвивати студентський рух, представляти студентство на всіх рівнях та надавати можливість реалізувати себе.

Адреса сайту ГО «Українська асоціація студентів»: <http://uas.ngo/> (рис. 1).

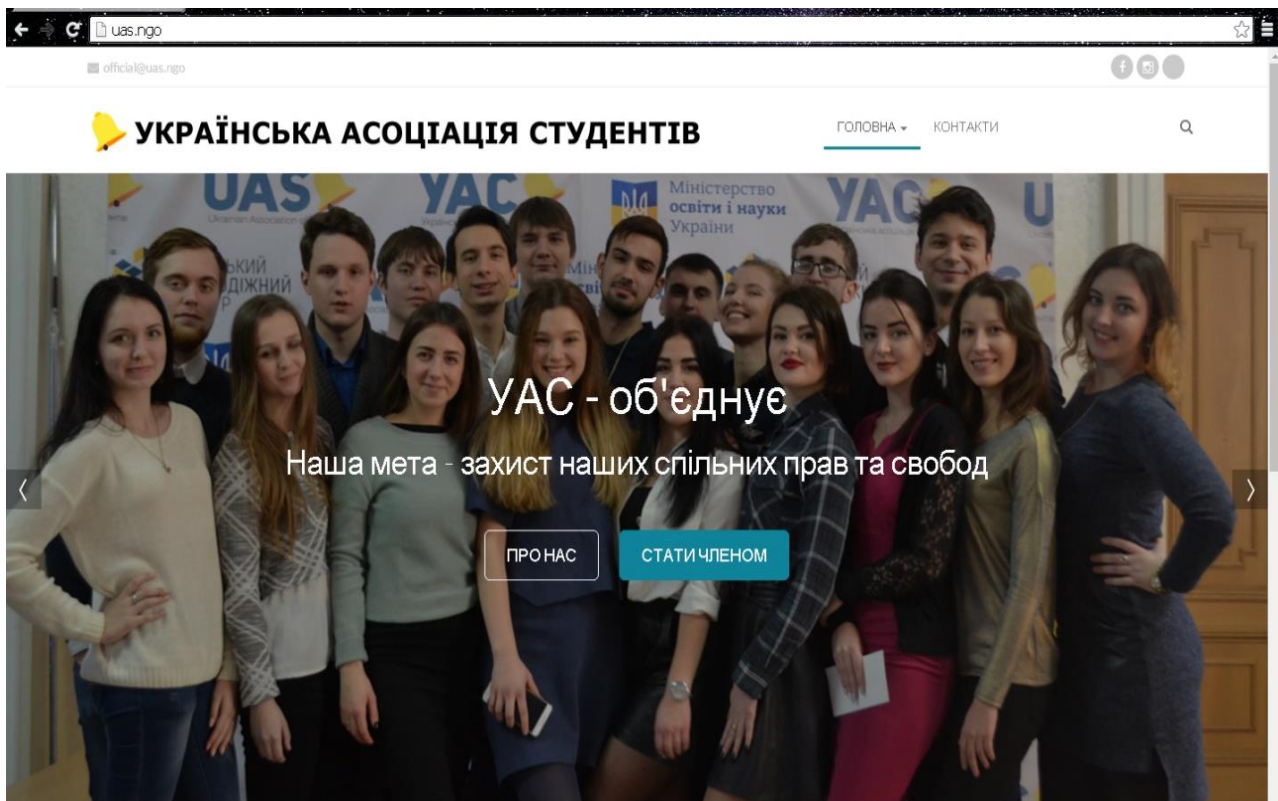

Рис. 1. Головна сторінка сайту ГО «Українська асоціація студентів»

Хочу підвести підсумки XV Генеральної асамблеї Українська асоціація студентів – UAS (2019 р.). Я представляв там наш коледж разом з Ольгою Олексієнко та Анастасією Матвієнко. Мені випала честь бути у складі президії Генеральної асамблеї. Також мені було довірено робити найважливіше дійство Генеральної асамблеї це вибори нового президента та виконавчого комітету я рахував голоси та оголошував результати. Також мене було затверджено на посаду координатора галузевої ради ОСС аграрних ЗВО.

У грудні 2019 року було обрано керівний склад ГО «Українська асоціація студентів» на 2020 рік (рис. 2).

Рис. 2. Керівний склад ГО «Українська асоціація студентів»

Коношенко Оксана Яківна

*викладач економічних дисциплін, спеціаліст першої категорії, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії,
konosenkoolsana@gmail.com*

БУЛІНГ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

У сучасному світі виникло таке явище як «Булінг». Найчастіше жертвами булінгу стають підлітки. Все частіше у засобах масової інформації з'являється інформація про нові випадки булінгу, вони характеризуються агресією, залякуваннями, цькуванням, фізичним насильством. Це негативне явище може виникнути на будь-якому підґрунті: одяг, зовнішність, поведінка та інше. Часто трапляється у школах та інших навчальних закладах, починаючи з молодших класів, де діти, ще навіть не завжди усвідомлюють, що роблять. Іноді жорстокість людини переходить межі та може завдати непоправної шкоди психічному та фізичному здоров'ю людини, тобто залишити спогади на усе життя, або призвести до втрати людських цінностей, моралі, або навіть здорового глузду.

Булінг (знування, цькування, залякування) – це зарозуміла, образлива поведінка, пов'язана з дисбалансом влади, авторитету або сили.

Існують наступні форми булінгу:

1) **Вербальний (словесний) булінг** - це словесне знущання або залякування за допомогою образливих слів, яке включає в себе постійні образи, погрози й неповажні коментарі про кого-небудь (про зовнішній вигляд, релігію, етнічну приналежність, інвалідність, особливості стилю одягу і т. п.), а діти, які

зазнали проявів вербального булінгу, часто замикаються в собі, стають вередливими або мають проблеми з апетитом. Вони можуть розповісти вам про образливі слова, які хтось висловив на їхню адресу, і спитати, чи це правда.

2) **Фізичний булінг** - фізичне залякування або булінг за допомогою агресивного фізичного залякування полягає в багаторазово повторюваних ударах, стусанах, підніжках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і неналежним чином. Дуже багато дітей не розповідають своїм батькам про інцидент, тому необхідно стежити за можливими попереджувальними сигналами й непрямими ознаками, такими як незрозумілі порізи, подряпини, удари, синці, відсутній або порваний одяг, часті скарги на головний біль і біль у животі.

3) **Соціальний булінг** - соціальне залякування або булінг із застосуванням тактики ізоляції припускає, що когось навмисно не допускають до участі в роботі групи, трапеза це за обіднім столом, гра, заняття спортом чи громадська діяльність. Дівчатка частіше, ніж хлопчики, відчують соціальну ізоляцію, невербальне або емоційне залякування. Душевний біль від такого виду булінгу може бути таким же сильним, як від фізичного насильства, і тривати значно довше.

4) **Кіберзалякування, кібербулінг** - полягає у звинуваченні когось з використанням образливих слів, брехні та неправдивих чуток за допомогою електронної пошти, текстових повідомлень і повідомлень у соціальних мережах. Сексистські, расистські та подібні їм повідомлення створюють ворожу атмосферу, навіть якщо не спрямовані безпосередньо на дитину.

Булерами (ті, хто цькують) стають:

Прийнято вважати, що це діти з неблагополучних родин. Це не так. Булерами стають представники заможних та інтелегентних родин. Там дітям вистачає уваги й любові дорослих. Іноді батьки для них не авторитет. Тому через цькування, залякування утверджуються за рахунок інших. Дівчата, які цькують, зазвичай мають соціальний авторитет серед подруг. Хлопці - переконані у власній силі, усі питання вирішують кулаками і залякуванням.

Якщо дитину цькують або ображають у школі, то роблять це часто перед іншими учнями. Жертви мовчать, бо бояться, соромляться. Чому інші діти - свідки – не говорять? Глядачами стають діти, які бояться опинитися на місці жертви чи не хочуть зіпсувати стосунки з булером. У таких дітей з'являється захисна реакція - "мене це не стосується" або "добре, що не я". Свідки не реагують, але перебувають під враженнями від побаченого. Вони відчують страх, перебуваючи в школі, відчують себе безпорадними. Іноді діти мають відчуття провини через власну бездіяльність. Глядачі змушені вибирати між силою та слабкістю. Зазвичай їм не дуже хочеться асоціюватися зі слабкими.

Ознаки жертв булінгу:

1. у дитини немає друзів;
2. дитина боїться іти до школи;
3. має низьку самооцінку;
4. у дитини з'являються зіпсовані речі;
5. дитина сама наносить собі ушкодження;
6. сумна після спілкування у соціальних мережах.

Наслідки булінгу

Булінг впливає на психіку всіх учасників. Він може стати першим кроком до соціальної ізоляції. У жертв виникає занижена самооцінка, замкнутість, небажання спілкуватися з іншими, з'являються різні фобії. Можлива поява депресії та суїцидальні нахили, у них може погіршитися здоров'я, часті психосоматичні прояви у вигляді респіраторних захворювань. Серед жертв булінгу високий відсоток самогубств. У шкільних "агресорів" булінг у дорослому віці може виникати почуття провини. Серед булерів чимало тих, хто пов'язує своє життя із криміналом. Насильницькі й авторитарні методи поведінки стають нормою. Булер проявляє це у ставленні до дітей, дружини. Звідси з'являється так зване домашнє насильство.

Закон України від 10.07.2018р. передбачає штрафи за так званий булінг – цькування у школі. Відповідна інформація розміщена на офіційному сайті Верховної Ради. Документом зокрема визначається саме поняття "булінг" – це діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному та сексуальному насильстві проти неповнолітньої особи. За скоєне правопорушення батькам винних, відповідно до ст. 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення, доведеться сплатити від 850 до 1700 грн (50-100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян), а якщо скоєне вдруге або ж групою осіб – штраф сягатиме до 3400 грн (100-200 неоподаткованих мінімумів), або ж від 40 до 60 годин виправних робіт.

Якщо правопорушення вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, їхніх батьків або опікунів каратимуть штрафом до 1700 грн або громадськими роботами на строк до 40 годин. Під санкції підпадають і керівників шкіл, які не повідомлятимуть про випадки булінгу до поліції.

Практичні поради для батьків

Батькам жертви булінгу потрібно постійно **говорити про особисті кордони**. Як правило, жертвами булінгу стають ті діти, які не вміють будувати власні кордони. Тобто діти можуть не розуміти, що їм потрібно робити, коли на них починають кричати, і як на це реагувати. Потрібно бути сміливим, аби ці кордони озвучувати, наприклад: **"Не кричи на мене! Мені це не приємно", "Не чіпай мене!", "Я не дозволяю мене торкатися!"** і тому подібне.

Список використаних джерел

1. <https://gazeta.ua/articles/edu-and-science/ buling-sered-ditej-chim-ce-mozhe-obernutisya/852263>
2. <https://childdevelop.com.ua/articles/conflict/746/>
3. <https://www.5.ua/polityka/prezydent-pidpysav-zakon-pro-bulinh-iak-karatymut-za-zhorstokist-u-shkoli-184854.html>
4. <https://bilyayivka.city/read/card/3080/scho-take-buling-ta-chomu-pro-nogo-treba-znati-vsim-batkam-poyasnyuyut-u-centri-socialnih-sluzhb>
5. <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-19>

Заяць Олена Йосипівна

спеціаліст першої категорії, викладач спеціальних дисциплін

Рожницький коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, zayac.olena@ukr.net

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

Підліток може гордитися кількістю назв, придуманих для нього дорослими: "перехідний", "критичний", "переломний", "важкий". Вони повною мірою відображають складність і значущість процесів розвитку, які відбуваються у цьому віковому періоді. Вік підлітка особливий – відбувається перехід від дитинства до дорослості. За віковою періодизацією – це вік від 11-12 до 14-15 років. У підлітковому віці розвиток йде у швидкому темпі і по всьому фронту. За короткий час діти дорослішають фізично, морально, розумово, соціально.

Впродовж останніх 80 років ведеться теоретична суперечка щодо ролі біологічних і соціальних факторів у виникненні явищ критичного розвитку у підлітковому віці.

Основоположники біогенетичного універсалізму (Стенлі Холл та З. Фрейд) розглядали кризу підліткового віку як неминуче явище, зумовлене біологічними факторами, зокрема статевим дозріванням організму. Фрейдисти наголошують, що в цей час досягають зрілості репродуктивні органи, з'являються вторинні статеві ознаки. Якщо попередні стадії психосексуального розвитку були пов'язані з власним тілесним Я (відповідали тим чи іншим ерогенним зонам), то з підліткового віку нарцисизм дитини зникає, поступаючись спрямованості сексуальних інтересів на інших людей. Вони, як об'єкти сексуального задоволення, сприяють розвитку чуттєвості, потягів, потреб, інтересів дорослої людини, тобто "вторинної сексуальності".

За З. Фрейдом, усі люди у ранньому підлітковому віці проходять через "гомосексуальний період", коли спалах сексуальної енергії підлітка спрямований на людину своєї статі (однолітка чи старшого). Він надає перевагу спілкуванню з ровесниками своєї статі і лише поступово об'єктом енергії лібідо стає особа протилежної статі.

Потрібно наголосити, що психоаналіз практично нівелює вплив соціального оточення, особливо навчання особистості не тільки в дитячі роки, але й у підліткові, юнацькі або зрілі. Тому учні та соратники вченого прагнули вдосконалити психоаналітичну теорію за рахунок розширення ролі соціальних факторів.

Теоретик психоаналізу, представник такого його напрямку, як "его-аналіз", Е. Еріксон, поділяючи погляди фрейдизму на джерела психічного розвитку, вчений значну увагу приділяв соціуму, що ставить перед особистісним Я розвиваючі завдання, розширює спектр його дії. Не випадково основні стадії розвитку особистості Е. Еріксон, на відміну від З. Фрейда, назвав "психосоціальними", а саме особистісне зростання вбачав у переході від однієї стадії до іншої. Вчений зазначав, що на кожній стадії психосоціального розвитку відбувається криза, яку індивідові потрібно переборювати.

За теорією розвитку особистості Еріксона, у якій виокремлюється 8 стадій психосоціального розвитку, підлітковому віку відповідає 5 стадія розвитку особистості. Це вік, коли завершується дитинство, інтенсивно формується ідентичність, базуючись на запереченні та бунті. Вчений називає цей вік віком фізичної зрілості і соціальної незрілості. Дитина значно раніше стає дорослою у фізичному плані, ніж здатною брати на себе соціальні ролі дорослих. Для цього віку характерна емоційна неврівноваженість. Підліток, який щойно переступив вік дитинства, ще не має надійної опори. У стресових ситуаціях він часто повертається до надійної ролі дитини, яка залежна від батьків. Та йому соромно цієї залежності. Намагаючись ствердити свою незалежність, підліток стає непоступливим, різким і навіть грубим у стосунках з батьками [3].

У цей час на долю батьків та вчителів лягає велике психологічне навантаження, вони мають навчитися розумно реагувати на зміни у взаєминах з підлітком, щоб, з одного боку, надати йому незалежність, до якої він прагне, а з іншого – не втратити реального контролю над його поведінкою, втримуючи її у розумних межах.

Проблема кризи підліткового віку є складною, тому, розкриваючи її, потрібно виходити із єдності біологічних змін, що настають в організмі підлітка, і змін у соціальних умовах його життя, його взаємин з його ровесниками та дорослими.

Важливими видаються положення Г. Костюка, що розкривають розвиток людини як біологічної і соціальної системи. Вчений зазначає, що становлення особистості – обумовлений і разом з тим само-розвиваючий процес. Це внутрішньо необхідний її рух від нижчих до вищих рівнів розвитку, в якому зовнішні причини завжди діють через внутрішні умови.

Фізичний розвиток підлітка та набуті у попередні роки властивості психічного розвитку створюють внутрішні передумови для зміни його становища в школі, в сім'ї, в суспільстві.

Біологічні фактори. Зміни, що відбуваються в організмі дитини у перехідний період від дитинства до підліткового віку зумовлюються насамперед статевим дозріванням. Статеве дозрівання позначається на розвитку і функціях всього організму.

Усе починається із змін в ендокринній системі. Посилюється діяльність гіпофізу, а його гормони стимулюють ріст тканин і функціонування залоз внутрішньої секреції (статевих, щитовидної залози та інших), що спричинює фізичний і фізіологічний розвиток.

Відбувається стрибок у рості. Ріст в довжину, збільшення маси тіла і об'єму грудної клітки змінюють пропорції тіла і наближають його до характерного для дорослих. Зростає м'язова сила і фізичні можливості підлітків, але вони швидко виснажуються і втомлюються. Втрачається гармонія в рухах, оскільки перебудовується моторний апарат. Втрачається вміння володіти своїм тілом.

У підлітковому віці спостерігається невідповідність у розвитку серця, судинної системи (артерій) і маси тіла. Якщо мускулатура серця і його об'єм збільшуються вдвічі, то діаметр судин залишається вузьким. Тому серце через порівняно ще вузькі судини не може постачати потрібну кількість крові до різних

ділянок організму, зокрема до мозку. Тому можливі функціональні порушення у діяльності серцево-судинної системи (серцебиття, підвищення кров'яного тиску, головні болі, головокружіння, швидка втома, задишка, блідість, посиніння губ).

Із розвитком, вага головного мозку підлітка наближується до ваги мозку дорослої людини. Далі розвиваються лобні ділянки мозку, частково скроневі та тім'яні, кора головного мозку вдосконалюється на внутрішньоклітинному рівні. Інтенсивний розвиток вищої нервової діяльності виявляється у розумовій активності підлітка.

Оскільки ендокринна і нервова системи функціонально пов'язані між собою, підлітковий вік характеризується, з одного боку, бурним підйомом енергії, а з іншої – підвищеною чутливістю до патогенних впливів. З цих причин розумова і фізична перевтома, тривале нервове напруження, сильні негативні емоційні переживання (страх, гнів, образа) можуть бути причинами ендокринних порушень (тимчасовим припиненням менструального циклу у дівчаток) і функціональних розладів нервової системи. Вони виявляються у підвищеній роздратованості, збудливості, нестійкості, слабкості гальмівних механізмів, втомлюваності, розсіяності, у розладах сну.

У дитинстві існує баланс у діяльності ендокринної та нервової системи. У підлітковому віці цей баланс втрачений, а новий тільки почав встановлюватися. Ця перебудова відображається на загальній неврівноваженості, дратівливості, руховій активності, періодичній апатії, в'ялості. У вищій нервовій діяльності підлітка спостерігаються суперечності. В одних випадках учні цього віку поводять себе цілком розсудливо, виражено, а в інших на ті самі стимули вони реагують неадекватно, надмірно емоційно.

Статеве дозрівання та зрушення у фізичному розвитку справляють немаловажне значення у появі нових психологічних утворень. По-перше, виникає відчуття власної дорослості. По-друге, стимулюється розвиток інтересу до іншої статі, з'являються нові відчуття, переживання, перші романтичні почуття.

Костюк підкреслював, що саме в перехідний період від підліткового до юнацького віку інтенсивно розвивається сприймання себе як людини певної статі, яка має специфічні потреби, мотиви, ціннісні орієнтації, ставлення до представників протилежної статі, форми сексуальної поведінки. Статеворольова ідентичність утворює одну з важливих частин Я-образу людини в підлітковому віці, проте вона не залишається сталою, назавжди укоріненою особливістю особистості надалі.

Л. Божович підкреслювала, що статевий потяг, виникаючи в пубертатний період, входить у структуру вже наявних у підлітка психологічних новоутворень – різноманітних інтересів, моральних та етичних почуттів, поглядів, оцінних суджень. Відповідно – статевий потяг підлітка, переживання сексуального збудження перебуває в ціннісно-смысловій системі його поглядів. Отже, фактори біологічного і соціального порядку виступають у взаємо-переплетенні, стають внутрішніми механізмами психологічних новоутворень, які спонукають до встановлення і поглиблення сексуальних стосунків у наступному віковому періоді.

Біологічні фактори – початок статевого дозрівання, а також пов'язані з ним бурхливий розвиток і перебудова всіх органів, тканин і систем організму ми визначаємо як умови, що є необхідними, але недостатніми для повноцінного психічного розвитку, а тільки які впливають на особливості його протікання у дітей підліткового віку.

Соціальні фактори. Психологи прийшли до висновку, що істотні особливості підлітка залежать від соціальних факторів.

Особливий внесок був зроблений антропологами Маргарет Мід та Бенедикт, які вивчали примітивні цивілізації. Мід вивчала підлітків острова Самоа, що дозволило їй розв'язати думку щодо неминучості кризи і конфліктів у підлітковому віці і показати їх соціальну, а не біологічну зумовленість. Мід показала безконфліктність, гармонійність переходу від дитинства до дорослості у дівчаток-підлітків. Антропологи доводять, що підлітковий вік може мати різну тривалість (всього кілька місяців), що необов'язковим є існування Едіпового комплексу у хлопчиків.

Доведено, що конкретними соціальними умовами життя дитини визначається: тривалість підліткового віку; наявність чи відсутність криз, конфліктів, труднощів; характер переходу від дитинства до дорослості.

Цю ідею продовжив К. Левін, на думку якого у сучасному світі існує 2 самостійні групи: дорослих і дітей. Кожна має свої привілеї. Підліток знаходиться між цими двома групами: він вже не хоче бути дитиною, але його ще не приймають у групу дорослих. Левін наголошує, що причиною цього є велика розбіжність між вказаними двома групами. Прибічники даного підходу наголошують на існуванні особливої "субкультури" підлітків.

Виготський наголошував на необхідності при вивченні критичних періодів виокремлювати основні новоутворення у свідомості і визначити соціальну ситуацію розвитку, яка являє собою у кожному віці неповторну систему взаємин між дитиною і середовищем. Особливості прояву і протікання підліткового віку визначаються конкретними соціальними умовами життя і розвитку підлітка, його суспільним становищем у світі дорослих. Важливим фактором розвитку особистості підлітка є його власна соціальна активність, спрямована на засвоєння певних соціальних взірців і цінностей, на побудову взаємин із дорослими та ровесниками, на самого себе (проектування своєї особистості і свого майбутнього). відбуваються у цьому віковому періоді.

Булінг (від англ. bully – хуліган, задирака, грубіян, to bully- задиратися, знущатися) – тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, агресивної поведінки, щоб заподіяти шкоду, викликати страх, тривогу або ж створити негативне середовище для людини. Дослідники зазначають, що булінг відрізняється від сварки між дітьми тим, що:

- він супроводжується реальним фізичним чи психологічним насиллям: жертву висміюють, залякують, б'ють, розповсюджують плітки, оприлюднюють особисту інформацію та фото в соціальних мережах;

- в ситуації завжди беруть участь три сторони: той, хто переслідує, той, кого переслідують, та ті хто спостерігають;

- він негативно впливає на всіх учасників, на їхнє фізичне та психічне здоров'я;

- може виникати спонтанно, коли несподівано для себе дитина опинається або в ситуації переслідування, або приєднується до переслідувача;

- він може повторюватися багато разів.

Види булінгу:

1. Фізичний боулінг (штовхання, підніжки, бійки, стусани, нанесення тілесних ушкоджень).

2. Вербальне цькування (обзивання чи глузування).

3. Булінг стосунків – явище соціального вигнання – коли ігнорують, не допускають до ігор, або ж вони стають жертвами чуток чи інших форм публічного приниження.

4. Кібербулінг (приниження за допомогою інтернету, мобільних телефонів та інших електронних гаджетів) [1].

Кіберагресори створюють публікації, що принижують гідність жертв, відправляють їм повідомлення з погрозами, викладають фотографії і відео зі знущаннями.

Інтернет додає булінгу таких ознак:

- цілодобове втручання в особисте життя;

- блискавичність поширення інформації;

- можливість анонімного переслідування.

Усі форми булінгу – фізичний, вербальний, кібер та стосунків – мають тенденцію виникати одночасно. В групі ризику може опинитися будь-яка дитина, яка відрізняється із загального кола своїх однолітків. Їх можуть цькувати за: зовнішній вигляд, успішність або неуспішність у навчанні, матеріальні можливості, особливості характеру. Крім того, жертвою булінгу може стати той, кому складно спілкуватися з однолітками, хто поводить себе відлюдкувато чи, навпаки, провокативно.

Слід звернути увагу на 8 найпоширеніших ознак:

1. В дитини мало або взагалі немає друзів, з якими вона проводить час.

2. Боїться ходити до навчального закладу.

3. В дитини з'являються зіпсовані речі.

4. Вона втрачає інтерес до навчання або раптом починає погано вчитися.

5. Приходить додому сумна, похмура.

6. Має розлади сну або часті погані сни.

7. Втрачає апетит, проявляє тривожність, страждає від низької самооцінки.

8. Дитина наносить собі ушкодження [2].

Список використаних джерел:

1. Сорока В. Булінг – це міні-теракт. Освіта України, 2018. 6 серпня. № 30 (1574). С. 10-11.

2. Галата С. Скажи боулінгу: «Стоп!». Освіта України, 2018. 10 квітня. № 14 (1561). С. 11.

3. Скрипченко О. В., Волинська Л.В., Огороднійчук З.В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ, 2001. с. 416.

Маховська Христина Омелянівна

*майстер виробничого навчання, Рогатинський державний аграрний
коледж, hrystyna5555@gmail.com*

Гірняк Леся Омелянівна

викладач, Рогатинський державний аграрний коледж, lesunia14@ukr.net

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ У КОЛЕДЖАХ

У центрі уваги суспільства перебувають проблеми нашої молоді, їхньої освіти, виховання, участі у житті. Вони привикли жити на всьому готовому, бути більш ледачими. Молодь – це суспільно диференційована соціально-демографічна спільнота, якій притаманні специфічні фізіологічні, психологічні, пізнавальні, культурно-освітні властивості, що характеризують її біосоціальне дозрівання як здійснення самовиразу її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей. Молодь тому і є специфічною спільнотою, що її суттєві характеристики і риси, на відміну від представників старших поколінь і вікових груп, знаходяться в стані формування і становлення. Сутністю молоді та проявом її головної соціальної якості є міра досягнення нею соціальної суб'єктності, ступінь засвоєння суспільних відносин та інноваційної діяльності. [2.с.28].

Молодь повинна бути на першому плані, адже саме з неї розпочинається шлях до життя кращого. Дуже актуальна серед молоді ця тема, насамперед серед студентів. Ми дуже багато чуємо як нарікають люди старшого віку на молоде покоління. Їхня молодість залишилась позаду. Багато можливостей має наша сучасна молодь, перед ними відкриті всі дороги, свобода, відкрите життя для кожного. Сучасна молодь – хто ж це? Це люди, які ще не встигли сформувати самоповагу по відношенню до себе у нашому суспільстві, які потребують щирої підтримки від держави, яким у сучасному світі складно пристосуватись. Екстремальний період у житті кожної людини, період стресів та адаптації до всіх змін відбувається у їхній юності. Зараз молодь дуже змінилась якісно, та зросла кількісно.

Болюче питання в сьогоденні є – питання вибору майбутньої професії та освіти. Саме через своє стурбоване майбутнє - молоді люди цікавляться соціальними і політичними подіями в світі, беруть участь у виборах і проявляють громадянську активність, аби бути почутою нашою владою. Стають вони більш самостійними, намагаються бути незалежними ні від кого, а покладатися на свої сили.

На сучасне покоління можна дивитися з двох сторін: з одного боку люди ніби відкриті одні до одного; а з іншого – самотні. Я вважаю, що серед молоді є багато егоїстів. Деякі молоді люди не є пристосованими до життя і не розуміють заради чого вони живуть, і таким чином намагаються цю порожнечу заповнити.

Насильство та залякування – одні з найвагоміших негативних чинників як серед молоді, так і осіб зрілого віку. В результаті, такі дії виходять далеко за межі культури, релігії. Наша молодь зіштовхується з постійними стресами та проблемами. Це проявляється у загрозливих та агресивних електронних листах,

особистих світлинах, опублікованих у мережі, для того, щоб перетворити таку особу на об'єкт для кіберзнущань.

Погана компанія - в наш час є ворогом сучасної молоді. Вона прививає людям погані звички й любов до всього лихого. Відсутність сенсу життя, сенсу існування, стає все не цікавим і байдужим, тому появляється залежність до алкоголю, наркотиків.

Сьогодні ми увійшли в період протиріч, колись можна було долучити підлітків до трудового політичного громадського життя, а також бачити, що підліток усвідомлював своє місце у громадському житті. То сьогодні цього вже замало. Життя ставить нові завдання, нові умови і ми розуміємо, що перший план виходить сама індивідуальна особистість.

Підлітковий вік можна віднести до критичного періоду психічного розвитку. Що ж таке підліткова депресія? – Дуже важко відповісти на це запитання. На мою думку, це серйозний та виснажливий розлад настрою, який може змінити спосіб життя.

Дослідники запропонували новий феномен, названий «Facebook-депресія». Він визначається як депресія, що розвивається, коли діти й підлітки витрачають багато часу на відвідування сайтів соціальних ЗМІ, таких як Facebook, а потім починають проявляти класичні симптоми депресії. Можливість бути прийнятими такими ж підлітками, як вони самі, і контактувати з ними є важливим елементом підліткового життя. Надмірна активність в онлайновому світі вважається чинником, який може викликати депресію у деяких підлітків. Як і при депресії, викликані умовами реального світу, діти і підлітки, що страждають від «Facebook-депресії», піддаються ризику соціальної ізоляції, а іноді звертаються до ризикованих інтернет-сайтів і блогів за «допомогою», що може призвести до зловживання психоактивними речовинами, небезпечного сексу, агресивної або само руйнівної поведінки. [1.с.96].

Спостерігаючи за підлітками в коледжі можна побачити, що навчальна діяльність в цьому віці втрачає першочергове значення. Вони хочуть приділити все більше уваги відносинам з протилежною статтю. Таким чином, тут виникає конфлікт між бажанням привернути увагу до себе і відсутністю елементарної культури поводження з протилежною статтю, як наслідок цього, підлітки можуть навіть нести шкоду здоров'ю один одному.

Викладачі дуже часто хочуть показати авторитаризм у відносинах з студентами, незважаючи на психологічні зміни, що відбулися у самоусвідомленні підлітків. А це, в свою чергу, призводить до погіршення ставлення до навчання, а в крайніх випадках – до особистісного конфлікту з педагогом. Щоб змінити цю ситуацію потрібно взяти до уваги психологічні зміни, які відбуваються в підлітковому віці. Також необхідно перейти до дружньо-ділових відносин, коли поряд з вимогами учень має можливість висловлювати власну думку, відмінну від думки вчителя, і відповідати за наслідки своїх вчинків перед собою та іншими.

Дуже важливо нам задуматися не тільки про те, чому підлітки переступають межу та роблять жахливі вчинки, а й про те як можна допомогти направити їх на путь істинний. Потрібно розробляти новітні підходи для молоді.

Досліджувати різні критерії впливу на їхню поведінку і відмовитись від стереотипів минулого. Поведінка дорослих – приклад для молодого покоління.

Останнім часом загострилося чимало молодіжних проблем, серед яких найголовнішими є: низький рівень життя, безробіття і значна економічна та соціальна залежність від батьків; шлюбносімейні проблеми (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів); низька народжуваність – вже протягом трьох з половиною десятиліть в Україні зберігається рівень народжуваності, який не забезпечує навіть відтворення поколінь; матеріальна незабезпеченість, відсутність умов для поліпшення житлових умов; поганий стан здоров'я і зростання рівня соціальних відхилень (злочинність, пияцтво, наркоманія, проституція); втрата ідеалів, соціальної перспективи, життєвого оптимізму. [3.с.41].

Кожній людині потрібно розрізняти добро і зло, правду і неправду, тимчасове й вічне, знати, для чого вона живе на цьому світі. Багато людей вважає, що вони це знають. Та, спостерігаючи за нашим суспільством, ми кожного разу переконуємося, що люди поступово втрачають відчуття різниці між добром і злом, живуть неправдою. Життя змінюється постійно і ми не встигаємо на ним. Дуже важливим є бажання змінити світ на краще.

Молоді люди народжені у незалежній країні. Перед ними постають нелегкі завдання – будувати нову країну із своїми змінами. В наш час, їм варто взяти до уваги декілька пунктів. Перше – потрібно навчитися вчитися. Ми вже говорили, що до 32 років більшість студентів чотири рази змінять рід діяльності. Кожна нова робота завжди потребує якогось навчання і тренування. Тому потрібно швидко пізнавати нове – інакше тебе просто можуть обігнати. Друге – сучасний світ потребує набагато більше спілкування, ніж у попередні покоління. Зараз молоді люди мають із цим проблеми – багато хто з них звикли не розмовляти, а друкувати. Та все ж таки живе спілкування буде залишатися дуже важливим, це треба вміти. Третє – сприймати інших. Що завгодно: расу, національність, релігію. Ми будемо все більше і більше стикатися з зовсім іншими людьми і поглядами. Четверте – безперервне самовдосконалення. У цей період кількість прочитаних книг дуже часто зменшується. Як правило, до цього віку вже є певні успіхи в кар'єрі – і на цьому люди дуже часто зупиняються. П'яте – мова. Ця проблема займає важливе місце у східній Європі. У нас на Україні величезний відсоток молоді не може нормально говорити англійською. У сучасному світі це базовий навик. Шосте – навички роботи з людьми. Потрібно вчитися нашим молодим людям володіти навичками комунікації, роботою в колективі, вміння вирішувати конфлікти. Такі речі все більше стають важливими в будь-якій сфері.

Зважаючи на актуальність проблем виховання за нинішніх умов у виховання окремої особистості повинно бути патріотичне почуття діяльнісної любові чи певної громадянської риси. Це має відбуватися у контексті почуття – «Ми - українці», а значить «Ми – патріоти, громадяни». Саме в цьому полягає наша достойність. Тому це почуття має бути об'єднувальним центром патріотичного і громадянського виховання. Необхідно взяти до уваги основні причини падіння рівня патріотизму серед молоді, всіляко сприяти розвитку єдиної системи виховання, яка може успішно існувати і вирішувати виховні

завдання. Свідоме й вільне оволодіння підростаючою особистістю будь-якою духовно-моральною цінністю базується на її психологічному розумінні й відповідних виховних впливах (методах, технологіях) педагога. Є лише один механізм реагування на них – терпіння, яке зростаюча особистість не завжди готова брати до уваги.

Завтрашній день України залежить від того, які далекоглядні заходи будуть відбуватись для виховання патріотизму підростаючого покоління. В умовах сучасного розвитку знань і технологій, національно-патріотичному вихованні потрібно філософсько-світоглядне осмислення культурної спадщини. Важливим чинником національно-патріотичного виховання є феномен Майдану – промовистого свідчення жертвовності заради безумовного дотримання прав людини та поваги до людської гідності, відстоювання загальнонаціональних інтересів відмовою учасників від особистого заради досягнення спільної мети; багатомовністю, полірелігійністю. Зміст виховних заходів має позиціонувати Майдан як форму небаченого дотепер у світовій історії мирного колективного протесту українців у відповідь на порушення базових прав людини і громадянина з боку недемократичного політичного режиму в країні [4.с.121].

Звідси можна зробити висновок, що молодь – це фундамент нашого суспільства. Тому основним завданням держави є турбота про її майбутнє, створення всіх умов для розвитку та всебічної підтримки її потреб. Завершуючи цю тему, я хочу зробити кілька висновків: положення молоді у суспільстві залежить від дії суспільства і держави, а також завдання суспільства і держави сьогодні – надавати всебічну підтримку молодіжним об'єднанням, які направляють активність молоді у бік суспільних інтересів та інтересів державного розвитку.

Більшість нашої молоді стоїть сьогодні перед складним вибором у житті, до якого вона не підготовлена ані психологічно, ані організаційно. Не потрібно судити про молоде покоління лише негативно, всі помиляються по дурості і недосвідченості. Головне – вчасно схаменутися. Попри все, цінності у нас залишилися незмінними: людинолюбство, взаємовиручка, допомога тому, хто потрапив у скрутне становище. Шляхи досягнення поставленої мети в житті можуть трохи відрізнятись від колишніх. А суперечки про те, що в інший час всі були не такими, були і будуть. І сьогоднішні молоді люди років через тридцять скажуть своїм дітям, що вони були іншими, і жили не так.

Список використаних джерел

1. Дитячий лікар «Проблеми впливу засобів масової інформації на дітей і підлітків», 2011. С. 96.
2. Лисовський В.Т. Молодеж: Любовь. Брак. Семья. Социологическое исследование.-СПб.: Наука, 2003. С. 28.
3. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / За редакцією В. Г. Городененка. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. С. 41.
4. Патріотичне виховання студентів в освітньо-виховному середовищі педагогічного університету «Науковий керівник: Акімова Ольга Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор», 2015. С. 121.

Реконвальд Олена Вікторівна

викладач дисциплін ветеринарної медицини Петрівського фахового аграрного коледжу, petrivka-pdat@online.ua

ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ НА ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Індивідуально-психологічні особливості особистості також впливають на виховання молоді та існують ряд проблем.

Виховання молоді, а саме кожної особистості залежить від її темпераменту, здібностей, характеру, що є індивідуально-психологічними особливостями кожної особистості. [1, с. 235-269].

На тлі загальнолюдських фізичних і психічних особливостей у кожної людини помітно виокремлюються індивідуальні особливості, які позначаються на її житті, поведінці, діяльності, навчанні.

Індивідуально-психологічні особливості – неповторна своєрідність психіки кожної людини. Природною передумовою індивідуальних особливостей людини є передусім спадкові та природжені біологічні особливості будови та функцій організму. Дитина народжується з властивими їй конкретними задатками, на ґрунті яких за життя залежно від умов виховання розвиваються й формуються притаманні певному індивіду будова та функції організму, особистісне психічне буття.

Індивідуальні особливості особистості найяскравіше виявляються в темпераменті, характері та здібностях, у пізнавальній, емоційно-вольовій діяльності, потребах та інтересах. Особистості їх прояву залежать від виховання дитини. Індивідуальні риси характеру, як свідчать дослідження, досить яскраво виявляються вже в дошкільному віці.

У освітньому процесі особливо важливим є індивідуальний підхід до особистості. А. Макаренко рекомендував вихователям завжди пам'ятати, що люди – дуже різноманітний матеріал для виховання, і було б неймовірним верхоглядством намагатися втиснути його в загальні для всіх рамки.

Темперамент (від лат. *temperare* – змішувати в належних співвідношеннях, підігрівати, охолоджувати, уповільнювати, керувати) характеризує, динамічний бік психічних реакцій людини – їх темп, швидкість, ритм, інтенсивність. На однакові за змістом і метою дії подразники кожна людина реагує по-своєму, індивідуально. Одні реагують активно, жваво, глибоко емоційно, довго переживають вплив подразника, а інші – спокійно, повільно, швидко забуваючи про те, що на них впливало. Деякі люди надто ефективно реагують на події, на ставлення до них – спалахують гнівом, діють агресивно, а дехто в цьому разі виявляє боязкість, не чинить жодного опору там, де він потрібний. Отже, темперамент можна визначити як індивідуальну особливість людини, що виявляється в її збудливості, емоційній вразливості, врівноваженості та швидкості перебігу психічної діяльності.

Індивідуальні особливості реагування на різноманітні обставини дали підстави поділити людей на кілька груп або типів темпераменту.

У сучасній психології користуються гіпократовою класифікацією типів темпераментів: сангвінік, холерик, флегматик і меланхолік. Кожному з цих типів властиві своєрідні психологічні особливості.

Вчення про темперамент започатковане славнозвісним давньогрецьким лікарем і філософом Гіпократом, який виділив типи темпераменту та пов'язав їх з типами вищої нервової діяльності.

Сензитивність — міра чутливості до явищ дійсності, що стосуються особистості. Незадоволення потреб, конфлікти, соціальні події в одних людей викликають яскраві реакції, страждання, а інші ставляться до них спокійно, байдуже.

Реактивність — це особливості реакції особистості на подразники, що виявляються в темпі, силі та формі відповіді, а найяскравіше — в емоційній вразливості, і відображуються на ставленні особистості до навколишньої дійсності та до самої себе. Бурхливі реакції при успіхах або невдачах у будь-якій діяльності позначаються на різних особливостях темпераменту. *Пластичність* виявляється у швидкому пристосуванні до обставин, що змінюються.

Ригідність — особливість, протилежна пластичності, складність або нездатність перебудовуватися при виконанні завдань, якщо цього потребують обставини.

Резистентність — міра здатності опиратися негативним або несприятливим обставинам. Досить яскраво ця особливість виявляється у стресових ситуаціях, при значному напруженні в діяльності. *Екстравертованість та інтровертованість* — спрямованість реакцій та діяльності особистості назовні, на інших (екстравертованість) або на саму себе, на свої внутрішні стани, переживання, уявлення (інтровертованість). Вважають, що екстраверсія та інтроверсія як властивості темпераменту — це прояви динамічних, а не змістових сторін особистості. Екстравертованим типам властиві сила і рухливість нервових процесів і у зв'язку з ними імпульсивність, гнучкість поведінки, ініціативність. В інтровертованого типу переважають слабкість та інертність нервових процесів, замкнутість, схильність до самоаналізу, а тому йому властиві ускладнення соціальної адаптації [1].

Серед істотних властивостей людини є її здібності. Здібності та діяльність, особливо праця, органічно взаємопов'язані. Людські здібності виникли й розвинулись у процесі праці. І в діяльності, у праці вони і виявляються. Здібності як рушійна сила відіграли провідну роль у розвитку науки і техніки, створенні матеріальних і духовних багатств, суспільному прогресі.

Здібності – це своєрідні властивості людини, її інтелекту, що виявляються в навчальній, трудовій, особливо науковій та іншій діяльності і є необхідною умовою її успіху.

Кожна людина здібна до певного виду діяльності. Поза діяльністю цю властивість людини не можна розпізнати, описати та охарактеризувати. Тому ми й складаємо думку про здібності людини за її роботою та результатами діяльності, навчанням.

Характеризуючи здібності людини, ми робимо висновки про них з погляду вимог, які висуває до людини навчальна, виробнича, наукова та будь-яка інша

діяльність, оцінюємо її як активного діяча, творця матеріальних і духовних цінностей. Ця характеристика містить і оцінку учня, який готується до майбутньої трудової, творчої діяльності, засвоюючи людські надбання в певній галузі знання.

Кожна здібність людини – це її складна властивість, внутрішня можливість відповідати вимогам, які ставить перед нею діяльність, і спирається на низку інших властивостей, до яких насамперед належать життєвий досвід людини, здобуті нею знання, вміння та навички.

Відомо, що чим багатший життєвий досвід, тим легше людині досягти успіху в діяльності. Досвідчена людина, озброєна науковими знаннями, ширше і глибше усвідомлює завдання, які суспільство ставить перед нею, і успішніше їх розв'язує, ніж людина, яка не володіє такими знаннями.

Істотну роль при цьому відіграє не тільки наявність самих знань, а й уміння користуватися ними, застосовувати їх для розв'язання нових навчальних, практичних, наукових та інших завдань. Тому не можна розглядати здібності людини як властивості, що існують незалежно від її знань, умінь і навичок.

Отже, здібності та знання, вміння та навички не тотожні.

Здібності – це такі психологічні особливості людини, від яких залежить оволодіння знаннями, вміннями та навичками, але які саме по собі до знань, умінь і навичок не зводяться.

Щодо знань, умінь і навичок здібності постають як певна можливість. Подібно до того, як вкинуте в землю зерно ще не є колоском, а тільки має змогу для цього розвитку залежно від структури, складу, вологості ґрунту, погоди тощо, так і здібності людини є лише можливістю для оволодіння знаннями, вміннями, навичками. А те, чи перетворюються ці можливості на

дійсність, залежатиме від багатьох чинників: форм і методів навчання та виховання, сімейних умов тощо.

Здібності – це індивідуально-психологічні особливості особистості, які є умовою успішного здійснення певної діяльності й визначають відмінності в оволодінні необхідними для неї знаннями, вміннями та навичками.

До часткових властивостей людини, які, постаючи у певному поєднанні, входять до структури здібностей, належать:

* *уважність*, тобто здатність тривало і стійко зосереджуватися на завданні, об'єкті діяльності (що складніше завдання, то більшої зосередженості воно потребує);

* *чутливість* до зовнішніх вражень, спостережливість.

Так, у здібності до малювання важливу роль відіграє чутливість до кольорів, світлових відношень, відтінків, здатність охоплювати й передавати пропорції.

Особливо важливу роль у структурі здібностей відіграє здатність людини мислити, розкривати не дані безпосередньо зв'язки та відношення. Важливе значення тут мають такі якості мислення, як *широта, глибина, якість, послідовність, самостійність, критичність, гнучкість*. Наприклад, В. Крутецький, досліджуючи здібності школярів до математики, виявив важливу роль таких компонентів:

* швидко й широко узагальнювати математичний матеріал (узагальнення без спеціального тренування);

* швидко згортати, скорочувати процес міркування при розв'язуванні математичних завдань;

* швидко переключатися з прямого на зворотний хід думки у процесі вивчення математичного матеріалу.

Якості мислення та пов'язаної з ним мови посідають важливе місце у структурі здібностей [2].

Кожній людині крім динамічного боку дій, що виявляється темпераменті, властиві істотні особливості, які позначаються на її діяльності та поведінці. Про одних говорять, що вони працьовиті, дисципліновані, скромні, чесні, сміливі, колективісти, а про інших - лінькуваті, хвалькуваті, неорганізовані, честолюбні, самовпевнені, нечесні, егоїсти, боягузи. Ці й подібні до них риси виявляються настільки виразно й постійно, що становлять собою типовий вид особистості, індивідуальний стиль її соціальної поведінки.

Отже, *характер — це сукупність стійких індивідуально-психологічних властивостей людини, які виявляються в її діяльності та суспільній поведінці, у ставленні до колективу, до інших людей, праці, навколишньої дійсності та самої себе.*

Термін «**характер**» (від грецьк. character — «риса», «прикмета», «відбиток»), Введений він для позначення цих властивостей людини другом Арістотеля Теофрастом, який у «Характеристиках» писав з позицій мораліста 31 тип людських характерів — людей хвалькуватих, базік, нещирих, нудних у розмові, улесливих та ін. Пізніше філософи та психологи засадовими стосовно пояснень і класифікації людських характерів робили або особливості будови та функцій тіла, або морально-етичні особливості суспільних стосунків людей, або їхні розумові властивості та досвід.

Характер найбільше пов'язується з темпераментом, який, як відомо, визначає зовнішню, динамічну форму його вираження. Характер людини можна зрозуміти тільки в її суспільній діяльності, суспільних відносинах. Про характер людини судять і за тим, як вона мислить і поводить себе в різних обставинах, якої думки вона про інших та про саму себе, які манери їй властиві.

У структурі характеру виокремлюють такі його компоненти, як спрямованість; переконання; розумові риси; емоції; волю; темперамент; повноту; цілісність; визначеність; силу.

Ставлення до праці є однією з найістотніших рис характеру людини. Воно виявляється в повазі до праці, працелюбності або ж у зневазі до праці та працівників. Важливі риси у ставленні до праці: акуратність, сумлінність, дисциплінованість, організованість.

Юнаки та дівчата старшого шкільного віку вже досягають фізичної зрілості й здатні виявляти в поведінці, праці та навчанні достатньо сформовані риси характеру: відповідальність, дисциплінованість, цілеспрямовану наполегливість, принциповість, самостійність.

Дослідженнями формування характеру доведено, що особливо дієвими чинниками є самостійність і самодіяльність у праці, навчанні. При цьому

необхідно поставити юнака чи дівчину в такі умови, за яких вони могли б виявити колективізм, мужність, витримку, працьовитість. Але буде великою помилкою, якщо виховання в колективі нівелюватиме індивідуальні якості особистості. В колективі потрібно розкривати й зміцнювати кращі риси характеру кожного члена колективу, формувати яскраву індивідуальність.

Успішне формування рис характеру потребує єдності виховних заходів сім'ї, школи та соціального середовища, громадськості [3].

Список використаних джерел

1. Максименко С.Д. «Загальна психологія». Київ – 2004. С. 235-269.
2. Маклаков А.Г. «Общая психология». Питер.- 2006 г. с. 163-392.
3. Теслюк В.М. «Індивідуальний стиль педагогічного спілкування викладача. Київ. – 2011 р.» с. 63-68.

Ночовна Наталія Вячеславівна

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, yanatalochkann@gmail.com

Манюненко Вікторія Петрівна

учитель української мови та літератури Полтавської гімназії № 13, учитель вищої категорії, bondarenkovictoria4@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ ЕТНОКВЕСТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО РЕСУРСУ У ВИХОВАННІ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ

Зміни сучасної соціально-політичної ситуації в державі висунули на перший план необхідність переосмислення питань змісту й організації процесу виховання учнів, здатних до самореалізації та функціонування в нових умовах, і водночас поважати національні цінності свого народу. Виховання майбутніх патріотів, котрі поєднують у собі високий рівень культури, освіченості, інтелігентності, сукупність важливих моральних і професійних якостей.

Такі характеристики визначають сьогодні перспективну лінію розвитку та виховання патріота своєї держави в системі загальної освіти, що відображено в Законі України «Про освіту», Національній доктрині розвитку освіти в ХХІ столітті, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, Концепції національно-патріотичного виховання молоді в Україні, Концепції державної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення.

Вивченню передумов та мети національного виховання учнів присвятили низку праць вітчизняні науковці І. Андрухів, Л. Баїк, Г. Білавич, Г. Васянович, А. Вихрущ, О. Вишневський, С. Гончаренко, М. Євтух, Т. Завгородня, Н. Кузан, І. Курляк, Б. Мітюров, Л. Оршанський, В. Пилипчик, О. Савченко, О. Сухомлинська, М. Чепіль, М. Ярмаченко та інші.

Практичного значення національно-патріотичному вихованню молоді надають науковці І. Бех, М. Боришевський, О. Вишневський, В. Гонський, Т. Дем'янюк, П. Ігнатенко, Б. Кобзар, П. Кононенко, В. Кузь, В. Оржеховська, С. Петронговський, Ю. Руденко, М. Стельмахович, Б. Ступарик, К. Чорна та інші.

У Понятійно-термінологічному словнику з педагогіки та освіти «виховання» в широкому соціальному розумінні слова – це дія на людину всього суспільного ладу та довкілля особистості; цілеспрямований процес, що здійснюється за керівництва спеціально виділених суспільством людей: учителів, педагогів, вихователів, що включає в себе всі види навчальних занять і позакласної спеціально організованої виховної роботи [4, с. 5]. У вузькому сенсі – це спеціальна виховна робота, спрямована на формування системи певних якостей, поглядів і переконань учнів [4, с. 6].

Науковці НАПН України в проєкті Програми виховання дітей та учнівської молоді в Україні трактують виховання як процес залучення особистості до вироблених людством цінностей, створення сприятливих умов для реалізації нею свого позитивного природного потенціалу та розвитку творчого ставлення до життя [5, с. 3].

Національне виховання розглядається як система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена впродовж віків українським народом і покликана формувати світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді. І реалізується ця система через комплекс відповідних заходів.

Виховання національних цінностей – планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго ставлення до Батьківщини та до представників спільних культури або країни. Таке виховання передбачатиме розвиток любові до батьківщини, національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальність за природу рідної країни; потребу зробити свій внесок у долю батьківщини; інтерес до міжнаціонального спілкування; прагнення праці на благо рідної країни, її народу [6, с. 341].

Одним із шляхів реалізації поставлених завдань ми вбачаємо використання таких інноваційних форм виховання, що засновані на співпраці школи та музею, а саме – етнографічні квести.

Наукові обґрунтування ефективності квесту у навчально-виховному процесі, описи шляхів впровадження знаходимо у Т. Бондаренко, К. Журби, С. Мірошник, І. Сокол, О. Харіної, І. Шкільної.

Квест є популярною ігровою формою серед дітей і учнівської молоді. Він цікавить, передусім, підлітків, які прагнуть справжніх пригод. Квести володіють неабияким творчим потенціалом, їх можуть створювати на основі історичного, героїчного, пригодницького минулого чи футуристичного бачення, на базі комп'ютерної гри, літературного твору, або вони можуть бути класичними, тобто з використанням карт, листів і ключів. Мета квестів – «розшифровування» чи розгадка певних місць на окремій території (школа, музей, вулиця, місто, підвір'я), де діти мають виконати певні дії та одержати підказку (інструкцію, код) до виконання наступного завдання. У такому «зашифрованому» місці гравці знаходять іншу підказку, відтак пошуки продовжуються [1, с. 45].

Треба зазначити, що квест – (від англ. quest – «пошук») синонім активного відпочинку, різновид інтелектуально-логічних ігор, основою якого є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими гравцями. Ця ігрова форма роботи має багато можливих варіантів використання,

чимало позитивних моментів. В ідеальному варіанті квест – це командна гра, для якої потрібна координація дій усіх гравців, триває, поки всі завдання не будуть виконані. У квесторів (учасників квесту) вона розвиває активність, амбіційність, комунікабельність, креативність [2, с. 19].

У нашому дослідженні хочемо зупинитися на навчальних квестах для учнівської молоді, які можна організувати на базі музею, і які ефективно впроваджуються у роботі з учнями 6-11 класів Полтавської гімназії № 13. Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, презентуючи експозиційний простір не просто місцем, де можна побачити експонати, але й територією спілкування й співтворчості активно впроваджує таку інтеракцію у формі квестів.

Для цього створена музейно-педагогічна програма «Етнографічні студії з Полтавським краєзнавчим», сукупність різних напрямів і форм роботи якої сприяють формуванню ціннісного ставлення до культурного надбання рідного народу, всебічного розвитку національно свідомої патріотичної особистості учасників.

Зокрема, етноквест «Народне мистецтво», який проходить в експозиційних залах, спрямований на ознайомлення дітей зі справжніми шедеврами, створеними майстрами, поліпшення їхнього емоційно-естетичного й духовно-морального виховання.

Захід розроблений для учнів середніх класів (до 15 осіб). На початку учасники групуються в команди: «Дослідники», «Винахідники», «Ерудити» (по 5 осіб), визначаються капітани. Кожен квестор отримує тематично оформлений бейдж із власним ім'ям (особистісний підхід) відповідного кольору: блакитного, жовтого, зеленого. Координатори (науковиці відділу) супроводжують команди за маршрутом.

Захід проходить за маршрутом, який позначається вказівними стрілками: Старт → Вправні господарі → Словограй → Етнопазл → Великодній скарб → Знайди мене → Зниклі експонати → У пошуках автора → Фінал → Фініш [3, с.75].

Перед кожним залом капітани команд отримують конверт із завданням з відповідною кольоровою позначкою. Вони обирають, хто буде виконувати завдання, але так, щоб усі члени команди попрацювали по черзі. Учасники спрямовуються на уважне зчитування тексту завдання, швидко, але правильне його виконання.

Квесторам пропонуються такі завдання (нумерація завдань відповідає нумерації залів, у яких проходить гра).

1. Вправні господарі. Розмістити учасників команди біля експонатів, які відносяться до групи: 1. Меблі, 2. Посуд, 3. Господарське начиння.

2. Словограй. Проглянути етикетки, вставити потрібне слово і показати експонат. («*Ножниці*» для стрижки овець).

3. Етнопазл. Проглянути фрагменти зображень і знайти в залі відповідні експонати (фрагмент вибійки, килимів).

5. Великодній скарб. Виконавши рухи, указані на картці, намалювати ескіз знайденої писанки (3 кроки вперед, поворот ліворуч – другий ряд (згори), перша писанка (ліворуч).

8. Знайди мене. Знайди експонат, який виконаний у вигляді півника; на якому є символ «серце»; на якому розквітло «дерево життя» з виноградом.

10. Зниклі експонати. За обрисами предметів, зображених на картці, віднайти в залі експонати, назвати їх (гличик, коник на колесах, цукорниця).

4. У пошуках автора. Назвати автора композиції, яка знаходиться в залі.

Фінал. Вибудувати в логічній послідовності фрагмент процесу роботи гончара (картки-магніти на магнітній дошці). Потім отримаєте підказку: 1) дядько з вусами й у шапці з гличика вам дасть підказку; 2) поряд столик невеличкий, не соромся, заглядай, зі шпаринки підказку діставай; 3) третім лава допоможе, заглянь під неї ти й підказку там знайди, – метод випереджувального заохочення. За підказками розміщені конверти з ребусами (сорочка, скриня, рушник). Перемагає команда, яка першою успішно впоралася із завданнями. На завершення – спільне фото з Дипломами учасників.

Така форма співпраці музею зі школою для першого є ефективним маркетинговим методом, а для учнів дає можливість не просто зануритись у конкретну історичну епоху, сприяє партнерській та командній взаємодії учасників, формує в учнів готовність підтримати один одного, прийняти швидкі рішення, працювати на спільний результат.

Нами здійснено експериментальне дослідження ефективності впровадження методики етноквесту в Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського на прикладі гімназійного класу Полтавської гімназії № 13. Проведено анкетування учнів двох різних класів одного віку. Було опитано 30 школярів із 8-А класу, котрі ніколи не були учасниками згаданих етноінтерактивів (контрольна група), та 30 представників 8-Б класу (експериментальна група), котрі відвідували в Полтавському краєзнавчому музеї інтерактиви протягом 3 років.

У результаті 80% респондентів пріоритетними національними цінностями визначили любов до Батьківщини, дбайливе ставлення до рідної мови, знання народних традицій і звичаїв, відповідальність за природу нашої країни.

Водночас відповіді учнів експериментальної групи дали змогу констатувати, що восьмикласники з ЕГ краще розуміються на основних пам'ятках історії та природи рідного краю, знають про становлення й розвиток багатьох видів народного мистецтва, краще орієнтуються в питаннях про малу батьківщину, називають видатних діячів рідного краю. Тож, порівняльний аналіз показників рівнів виховання національних цінностей в учнів відображає їх позитивну динаміку й засвідчує, що вищого рівня патріотичної вихованості досягли саме учні ЕГ, з якими реалізовувалася методика етноквестів.

Список використаних джерел

1. Журба К. Квест як засіб формування національно-культурної ідентичності підлітків / К. Журба, І. Шкільна // Рідна школа. – №11–12 (листопад–грудень) 2017. – С. 44-52.

2. Лепілка О. Квест як форма масової роботи у бібліотеці / О. Лепілка // Шкільна бібліотека. – 2015. – №1. – С. 19.

3. Пісцова М. Етноквест у Полтавському краєзнавчому музеї // Музей як візуальний текст культури»/ М. Пісцова, С.Дудка // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (5-6 вересня 2017 року). – Черкаси, 2017. – С. 74– 77.

4. Понятийно-терминологический словарь по педагогике и образованию / Сост. Н. С. Зыкова, А. В. Повshedный, О. В. Лебедева. – Н. Новгород : НГПУ, 1996. – 25 с.

5. Програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. Проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж.: <http://ipv.org.ua/home/39-programa-vuhovanna-ditej.html>, вільний. – Назва з екрану

6. Стьопіна О.Г. Сучасні вітчизняні концепції патріотичного виховання студентської молоді: критичний аналіз // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти: Мат. Четв. Ірпінських міжнар. читань. – Ірпінь: Нац.академія ДПС України, 2006. – С. 340-343.

Павелко Наталія Іванівна

*викладач першої категорії, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Створення належних умов праці на кожному робочому місці, безпека та охорона праці стали найактуальнішими проблемами в Україні, оскільки має місце високий рівень захворюваності та смертності серед осіб працездатного віку, підвищений рівень виробничого і побутового травматизму, в тому числі й з летальними наслідками. Відповідно працюючі громадяни, як основні суб'єкти суспільного добробуту, в сучасних умовах життєдіяльності вимагають належного соціального захисту і посиленої уваги на всіх рівнях управління.

Головною метою державної політики України у сфері охорони праці є збереження життя, здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності. У Законі України «Про охорону праці» [1] зазначено, що державна політика в цьому напрямку ґрунтується на пріоритеті життя і здоров'я працівників.

За безпеку виробництва та безпеку праці повну відповідальність несе власник. Згідно зі ст. 15 Закону, роботодавець зобов'язаний створити службу охорони праці на виробництві для організації і дослідження правових, організаційно-технологічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних та лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на попередження нещасних випадків, профзахворювань, аварій під час виробничого процесу.

Найбільш травмонебезпечними галузями залишаються хімічна промисловість, агропромисловий комплекс, транспорт та будівництво. На підприємствах таких галузей травмовано 68 % від загальної кількості травмованих на виробництві, а смертельно травмовано – 71 % загальної кількості

травмованих. Близько 70 % нещасних випадків і аварій на виробництві сталися з організаційних причин, з технічних – 19 %, з психофізіологічних – 11 %.

На даний час високим залишається рівень професійної захворюваності, що безпосередньо пов'язано з незадовільним станом санітарно-гігієнічних умов праці на виробництві. Понад 23 відсотки осіб працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам.

Близько 17 тисяч осіб щороку стають інвалідами праці, понад 313 тисячі осіб одержують компенсацію за відшкодування шкоди внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання, з них близько 50 тисяч осіб отримують пенсію у зв'язку із втратою годувальника.

Своєчасне виявлення та усунення причин виникнення виробничих травм і професійних захворювань, а також вжиття відповідних профілактичних заходів дозволяє значно знизити рівень виробничого травматизму та захворюваності, економічні втрати підприємств, зберегти здоров'я, високу професійну працездатність працівників.

Ще одна з причин підвищеного травматизму на робочому місці пов'язана з неформальною зайнятістю, тобто виконання роботи відбувається без підписання трудової угоди, що не гарантує соціальний захист працівнику. Даний вид зайнятості найбільш характерний для робіт, що не вимагають високої кваліфікації і стосуються переважно фізичної праці. Працюючи за умов високих виробничих ризиків та отримуючи травми, працівники залишаються соціально незахищеними і не можуть офіційно отримати грошову компенсацію страхового випадку або відповідні види послуг.

В Україні має запрацювати механізм економічної зацікавленості власника у створенні на виробництві безпечних умов праці на підприємствах усіх форм власності. Від цього виграють і працівники, і держава, і власники, адже дешевше запобігти аварії, ніж ліквідувати її наслідки. Роботодавці мають усвідомити, що вигідніше вкладати кошти у створення безпечних умов праці, ніж потім нести колосальні матеріальні затрати у вигляді штрафів, допомоги сім'ям потерпілих, відновлення зруйнованих після аварій приміщень і шахт, ремонту пошкодженої техніки та обладнання тощо. У цьому зв'язку варто посилити адміністративну, матеріальну і персональну відповідальність роботодавців, відповідальних спеціалістів за незадовільний рівень охорони праці на підприємствах та підвищений ризик для життя і здоров'я людей шляхом збільшення в декілька разів штрафних санкцій. Дієвим заходом вбачається призупинення дії чи вилучення ліцензій на будівництво і дозволів на роботу з підвищеною небезпекою для тієї категорії роботодавців, які зневажливо ставляться до поліпшення стану справ на виробництві.

Для організації системної роботи у цій сфері необхідно забезпечити :

- розробку сучасної технології соціально-гігієнічного моніторингу умов праці і здоров'я працюючих, яка б передбачала зокрема проведення комплексної атестації робочих місць не тільки за умовами праці, але і на їх відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці, оцінку та прогнозування професійних ризиків, створення та підтримування в актуальному стані відповідної єдиної інформаційної бази;

- розробку і запровадження на загальнодержавному, галузевому, регіональному рівнях, а також на рівні підприємств, установ, організацій системи запобігання (профілактики) виробничому травматизму і професійним захворюванням, з чіткими законодавчо визначеними завданнями і сферами відповідальності;
- забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту згідно з діючими нормами та колективними договорами;
- відновлення трудової (промислової) медицини, системи періодичних медичних оглядів, загальної диспансеризації працюючого населення, ранньої діагностики професійної патології та професійних захворювань на виробництві;
- фінансування роботодавцями заходів з охорони праці відповідно до вимог статті 19 Закону України «Про охорону праці»;
- проведення роботодавцями в установлені законодавством терміни атестації робочих місць на відповідність вимогам нормативно-правових актів з охорони праці та реалізацію заходів з поліпшення умов праці, усунення або істотного зменшення негативної дії шкідливих факторів виробництва на робочих місцях, приведення у відповідність з вимогами охорони праці режимів роботи, технічних засобів, в тому числі засобів індивідуального захисту, обладнання;
- підвищення економічної відповідальності власників підприємств за створення безпечних і здорових умов праці;
- впровадження економічних стимулів роботодавцю за створення належних умов праці;
- внесення змін до законодавства направлених на недопущення підміни офіційних трудових відносин цивільно-правовими угодами при виконанні робіт підвищеної небезпеки, а також застосування інших нетипових видів найманої праці з метою виведення працівника з під дії Закону України «Про охорону праці», Кодексу Законів про працю України та інших нормативно-правових актів з охорони праці;
- удосконалення нормативно-правової бази з охорони праці, гармонізація її з Європейським законодавством.

Правове і науково-методичне забезпечення охорони праці здійснюється наступними заходами:

- встановити єдиний порядок атестації робочого місця і вдосконалити нормативну базу з її проведення;
- ратифікувати Конвенції МОП з питань охорони та гігієни праці;
- організувати розробки перспективних науково-дослідних робіт з охорони праці, зокрема з економічних аспектів виробничого травматизму та професійних захворювань, їх економічних наслідків для роботодавців і держави в цілому, розробку методик визначення вартості життя людини з метою розрахунку економічних втрат в результаті загибелі працівника на виробництві і ряд інших;
- створити обласні інформаційно-методичні центри з охорони праці при обласних державних адміністраціях для надання консультативно-правової допомоги з питань охорони праці профспілковому активу, роботодавцям і працівникам підприємств;
- проводити регулярні перспективні наукові дослідження з охорони праці з метою вивчення:

а) впливу виробничого травматизму, захворювань, у тому числі професійних, і смертності працівників на економіку України;

б) оцінку необхідних витрат держави і роботодавців для забезпечення необхідного рівня професійної підготовки і стану здоров'я працюючих;

- забезпечити розробку і реалізацію спільних програм з наукового та науково - практичного співробітництва МОЗ з Фондом соціального страхування, об'єднаннями роботодавців щодо створення здорових та безпечних умов праці, поліпшення медичного обслуговування працюючих громадян України.

Досвід розвинених країн у галузі охорони праці засвідчує, що поліпшенню саме умов праці сприяють передусім податкові пільги, спрямовані роботодавцем на створення безпечної праці. Береться до уваги також диференціювання страхових внесків залежно від частоти та важкості травматизму і професійних захворювань. Важливим є вживання санкцій за бездіяльність власників щодо поліпшення умов охорони праці [5].

Для покращення умов та охорони праці на підприємствах необхідно:

1. Вжити заходи з підвищення ефективності наглядової функції, що буде сприяти зменшенню кількості порушень вимог нормативних актів з безпеки та гігієни праці.

2. Забезпечити подання законопроекту про застосування штрафних санкцій за порушення законодавства про охорону праці, що підвищить відповідальність роботодавців за виконання вимог законодавства про охорону праці.

3. Забезпечити поліпшення умов праці на підприємстві та економічної безпеки праці.

Таким чином, для забезпечення економічного зростання та стабілізації бізнесу сучасним підприємствам необхідно приділяти значну увагу питанням забезпечення охорони праці. Для створення належних умов праці необхідне виділення певних фінансових коштів спрямованих на поліпшення умов праці та інші заходи соціального характеру. Зазначені витрати необхідно розуміти як інвестиції в майбутнє. Оскільки належна охорона праці забезпечує створення позитивного іміджу підприємства як всередині організації, так і в зовнішньому середовищі, а також впливає на взаємовідносини в колективі та підвищення продуктивності праці працівників. Роботодавець повинен більше уваги приділяти саме профілактичній роботі з охорони праці.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про охорону праці» від 21 листопада 2002 р.
2. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” // ВВР України. – 1999. – № 23.
3. Івах Р.М., Бедрій Я.І., Білінський Б.О., Козяр М.М. Основи охорони праці. Навчальний посібник. 4-те видання, перероблене і доповнене – К.: Кондор, 2012. – 464 с.
4. Федоров М.І., Лапенко Т.Г., Дорожчана О.У. Охорона праці в галузі АПК: навч. посіб. / Полтава: Інтерграфіка, 2005. 297с.

5. Федоренко С.В., Тишковець В.П. Особливості охорони праці на підприємстві: економічні аспекти розвитку// Економіка та держава. 2017. №1 с. 56-58

Булага Костянтин Миколайович
викладач, Полтавська дитяча музична школа №1 імені П.І. Майбороди,
kostyabylaga@ukr.net

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ: НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ ЗАНЯТЬ НАРОДНОГО ХУДОЖНЬОГО КОЛЕКТИВУ АНСАМБЛЮ ТАНЦЮ «БАРВІНОК»

Головною метою сучасної загальної та позашкільної освіти в Україні є виховання свідомого громадянина, формування життєво компетентної особистості, здатної до життєдіяльності в полікультурному соціумі. Згідно з основними викликами сьогодення, позашкілля ХХІ століття – це передусім відкрита виховна система, спрямована на виховання дитини як суб'єкта особистого життя й успіху, оволодіння учнем життєвою компетентністю. Позашкільний заклад зобов'язаний створити умови для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, формувати покоління конкурентоспроможних і мобільних, здатних навчатися впродовж життя, створювати і розвивати цінності громадського суспільства.

Можливість реалізації нових цілей і завдань позашкільної освіти потребує відповідної перебудови її змісту, впровадження особистісно орієнтованого навчання і виховання, сучасних педагогічних технологій, використання активних форм і методів у виховному процесі.

Вирішення найважливіших питань виховання, визначених у Національній доктрині розвитку освіти України ХХІ століття й інших документах про освіту та позашкільну освіту, вимагає від педагогів творчого підходу до створення виховного середовища, спрямованого на формування соціально активної особистості, вільного громадянина, морально стійкого, готового брати на себе відповідальність, гнучкого й відкритого до нового.

Народне хореографічне мистецтво є важливою складовою надбання людства, одним з найпрекрасніших виявів національної свідомості та духовного багатства тісно пов'язаними з історією народу, його звичаями, традиціями, його буттям. Саме хореографія сприяє формуванню у дитини масштабного світобачення, зорієнтованого на загальнолюдські цінності: високу духовність та гуманізм.

Актуальність програми занять Народного художнього колективу ансамблю танцю «Барвінок» обумовлена тим, що в теперішній час особлива увага приділяється мистецтву, культурі і заохоченню дітей до здорового способу життя, укріплення психічного і фізичного здоров'я.

Навчальна програма реалізується в групах початкового, основного та вищого рівнів Народного художнього колективу ансамблю танцю «Барвінок» художньо-естетичного напрямку та спрямована на вихованців:

- початковий рівень – 6-8 років (загально-розвиваючого спрямування, направлений на виявлення творчих здібностей дітей, розвитку їх інтересу до хореографічного мистецтва, передбачає навчити вихованців відчувати музику та ритм. Програма розрахована на два роки навчання. В кінці другого року вихованці складають іспит);

- основний рівень – 8-14 років (направлений на розвиток стійких інтересів дітей, дає їм додаткову освіту, задовольняє потреби у професійній орієнтації. Вихованці вивчають класичний екзерсис, основи народно-сценічного танцю. Завдання педагога – створити кожній дитині всі умови для найбільш повного розкриття і реалізації здібностей. Програма розрахована на 4 роки навчання);

- вищий рівень – 12-18 років (передбачає створення умов для отримання вихованцями кваліфікаційних вимог набуття професії та спрямований на розвиток моральних, інтелектуальних, комунікативних, творчих, фізичних, соціальних якостей особистості, що прагне до саморозвитку та самоосвіти. Програма розрахована на 4 роки навчання).

Навчальна програма побудована на основі програми для хореографічної школи хореографічного відділення ПСМНЗ (ШЕВ). Напрямки: «Класичний танець», «Народно-сценічний танець» укладач І.О.Мірошник, виданої ДМЦНЗКМ, Київ 2006р.

Мета програми: розвиток творчої особистості.

Головні завдання: навчити дітей основам хореографії, сформувати танцювальні знання, вміння, навички на основі засвоєння програмного матеріалу; розвивати фізичні якості, необхідні танцюристу, художній смак, правильну осанку, творчу уяву і емоційно-артистичне виконання, розвивати слух, почуття ритму, рух і орієнтування вихованця в просторі, виховувати інтерес до мистецтва хореографії, почуття колективізму.

Програму побудовано за лінійно-концентричним способом.

Навчальна програма передбачає 10 років навчання:

1-й рік – початковий рівень – 72 год. на рік, 2 год. на тиждень;

2-й рік – початковий рівень – 72 год. на рік, 2 год. на тиждень;

3-й рік – основний рівень – 72 год. на рік, 2 год. на тиждень;

4-й рік – основний рівень – 72 год. на рік, 2 год. на тиждень;

5-й рік – основний рівень – 72 год. на рік, 2 год. на тиждень;

6-й рік – основний рівень – 72 год. на рік, 2 год. на тиждень;

7-й рік – вищий рівень – 108год. на рік, 3 год. на тиждень;

8-й рік – вищий рівень – 108год. на рік, 3 год. на тиждень;

9-й рік – вищий рівень – 108год. на рік, 3 год. на тиждень;

10-й рік – вищий рівень – 108год. на рік, 3 год. на тиждень.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної а групової роботи в позашкільних навчальних закладах, яке затверджене наказом Міністерства

освіти і науки України від 10.12.2008р., № 1123. На індивідуальних заняттях чисельний склад груп становить від одного до п'яти вихованців.

Програма передбачає проведення занять, клубної роботи, уроків, лекцій, індивідуальних занять, тренінгів, конференцій, семінарів, вікторин, концертів, навчально-тренувальних занять, репетицій, екскурсій тощо.

Методами опрацювання навчального матеріалу є розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація, практична робота, творчі, практичні вправи тощо.

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові та відкриті заняття, академконцерти, участь в конкурсах з музичного мистецтва, участь в концертах. Залежно від наявних умов і підготовки гуртківців керівник гуртка може змінити розподіл по темах, співвідношення між теоретичними та практичними заняттями.

Наведемо фрагмент програми – **навчально-тематичний план (вищий рівень навчання, четвертий рік)**

№ з/п	Назва тем, розділів програми	Кількість годин		
		загальна	практика	теорія
1	Загальний розігрів	5	5	---
2	Трюки по діагоналі	20	18	2
3	Трюки на середині залу	83	70	13
	ВСЬОГО	108	93	15

Зміст програми

1. Загальний розігрів (5 год)

- Танцювальний крок по колу
- Ходьба на пів – пальцях, п'ятках
- Присідання
- Біг з зігнутими ногами попереду, позаду, комбінований
- Біг з рівними ногами попереду, позаду, комбінований
- Вправи на розігрів спини
- Вправи на розігрів колін
- Стрибкові вправи
- Вправи для «манерних рук»
- Вправи для фізичного загартування
- Великі кидки ногами
- Виконання закладок

2.Трюки по діагоналі (7 год)

- Кабриоль в парах
- Закладки у варіаціях
- Високий тинок в комбінації

Трюки на середині залу(60 год)

- « Колесо» у варіаціях
- «Крокодил» по колу
- «Мельниця» в зворотньому напрямку

- «Скльопка» на 1 ногу
- «Скльопка» на 2 ноги
- «Бедуїнський»
- «Циркуль»
- «Повзунець» з «Флягом»
- «Кільце»
- «Фляг»
- «Розношка»
- «Щучка»
- Танцювальні комбінації з трюковою технікою
- «Коза»
- Відкрита «Коза»
- Вправи для фізичного загартування
- Поєднання «Повзунця» з «Колесом»
- Поєднання «Повзунця» та «Екскаватора»
- Закладки

Прогнозований результат. Опановуючи дану програму, вихованці мають навчитися: сильно випрямляти коліна; натягувати стопи; правильній постановці корпусу; відпрацьовувати координацію рухів; проявляти виконавську майстерність на сцені.

Вихованці повинні **вміти**:

1. Грамотно виконувати завдання педагога;
2. Грамотно виконувати задані трюки, більш складні ніж в основному рівні;
3. Технічно виконувати трюки;
4. Проявляти артистизм в кожному танцювальному русі.

Форми перевірки та оцінювання знань і вмінь вихованців: 1) творчий конкурс «Зоряний калейдоскоп»; 2) участь у концертних програмах Палацу.

Список використаних джерел

- 1.Базарова Н.П., Мей В.П. Азбука класичного танцю,1956.
- 2.Ваганова А.Я Основы классического танца,1934.
- 3.Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю. - К.: Мистецтво, 1 вид. - 1971.- 1990.-3 вид., 1996.
- 4.Верховинець В. Теорія українського народного танцю. К.: Муз. Україна, 1990.
- 5.Зайцев С.В. Основи народно-сценічного танцю. Ч.1 К.: Мистецтво, 1975.
6. Зайцев С.В. Основи народно-сценічного танцю. Ч. 2 К.: Мистецтво, 1976.
- 7.Костровицкая В., Писарев А. Школа классического танца. Л.: Искусство, 1986.
8. Танці різних народів: Збірник танців.- К.: Мистецтво,1972.

Марюхніч Тетяна Вікторівна

заступник директора з виховної роботи, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Формування національної свідомості студентів – складова частина вирішення проблеми підготовки національних кадрів. Для успішної розбудови цивілізованої, демократичної, правової держави, необхідно, щоб її громадяни, і в першу чергу представники державного апарату, бізнесу, інтелігенції мали високу національну свідомість.

У Державній національній програмі „Освіта” (Україна ХХІ століття) одним з пріоритетних напрямків виховання визначається „формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати” [1, с.15].

Національна свідомість – „це інтегративна якість особистості, якій властиві любов до рідної землі, глибоке знання рідної мови, історії, турбота про розвиток літератури, мистецтва, культури свого народу, творче відродження національних традицій, звичаїв і обрядів, активна в них участь, повага до своєї нації й інших народів. До цього фундаментального поняття входять усвідомлення важливої ролі свого народу в історії людства, готовність та уміння сумлінно, творчо працювати на благо Вітчизни, зміцнювати єдність рідного народу, українську державу, надійно її захищати”, вважає Д. Тхоржевський [5, с. 93]. Професор О.І. Вишневський виділяє три етапи у розвитку національної свідомості людини: етап етнічного самоусвідомлення, який починається з маминої колискової, з бабусиної казки, народної пісні, в ранньому дитячому віці формується культура рідного дому, сім’ї, предків, рідного села, міста; етап національно-політичного самоусвідомлення, який припадає переважно на підлітковий вік і передбачає усвідомлення себе як частини нації; етап громадсько-державного самоусвідомлення [2, с. 43 – 44]

Про важливу роль сім’ї і школи у формуванні національної свідомості людини писав у своєму „Слові до батьків” В.О. Сухомлинський: „ У сім’ї шліфуються найтонкіші грані людини-громадянина, людини-трудівника, людини – культурної особистості. Із сім’ї починається суспільне виховання. У сім’ї, образно кажучи, закладається коріння, з якого виростають потім і гілки, і квітки, і плоди. Сім’я – це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави. На моральному здоров’ї сім’ї будується педагогічна мудрість школи”. [4, с. 22]

Національно-свідома людина глибоко розуміє необхідність побудови економічно й політично незалежної, демократичної, правової, соціальної української держави.

„Формування національної свідомості передбачає: засвоєння молоддю своєї етнічної спільності, національних цінностей (мови, території, культури),

прихильність до розбудови національної державності, патріотизм, усвідомлення причетності до національно-визвольної боротьби” – зазначає І. Мартинюк [3,с 45].

Структура національної свідомості включає когнітивний, емоційний, морально-оцінювальний, практично-вольовий компоненти.

Важливою складовою національної свідомості є знання. Але необхідно пам'ятати, що знання та ідеї перетворюються в погляди і переконання лише тоді, коли сама особистість отримує їх із певної сукупності інформації, фактів, художніх образів, народних традицій, звичаїв, обрядів. Не можна допустити, щоб національні світоглядні ідеї у свідомості студентів мали характер „голих і холодних” істин, які не „пройшли” через серце студентів, відірвані від їх життя, діяльності, потреб.

Д. Тхоржевський зазначає: „певне знання у результаті цілеспрямованої діяльності педагогів „зрощується”, „сплавляється” у свідомості студентів з емоцією, волею, пам'яттю і трансформується у погляди, ідеали, які особистість прагне реалізувати”. [5, с. 97].

При цьому в студентів – формуються переконання, що є одним із найважливіших компонентів національної свідомості. Переконання – єдність ідеї, почуття і волі, готовність до дії. Важливе значення в процесі формування національної свідомості відіграють ідеали, які український народ виробив і відобразив у літературі, піснях, мистецтві. Ідеали також входять до структури національної свідомості.

Головними напрямками формування національної свідомості студентів - є:

- реалізація національної ідеї як провідної, узагальнюючої, навколо якої групуються інші знання;
- систематизація, інтеграція знань в єдину наукову картину світу, що сприяє усвідомленню студентами основних знань про народ, націю, Батьківщину;
- забезпечення самостійної пізнавальної, дослідницької діяльності студентів у процесі формування в них національної свідомості;
- забезпечення глибокого засвоєння студентами національних традицій і звичаїв, які відображають духовність і національну свідомість українського народу;
- дотримання науково-педагогічних засад, механізмів, форм і методів формування національної свідомості;
- гармонійне поєднання наукових, раціональних, мистецьких, художніх засобів формування національної свідомості студентів

Список використаних джерел

1. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття) – К.: Райдуга, 1994. – 62с.
2. Вишневський О. Орієнтири національного виховання // Рідна школа. – №5, 1994. – с.42 – 46.
3. Мартинюк І. Національне виховання: теорія і методологія. – К.: Освіта, 1995. – 287с.

4. Сухомлинський В. Батьківська педагогіка. – К.: Радянська школа, 1978. – 263с.
5. Тхоржевський Д. Теоретичні засади виховання національної свідомості: Програма спецкурсу і навчальний посібник. – К.: / ІЗМН, 1998. – 150с.

СЕКЦІЯ 5. ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Гриженко Віктор Васильович

*заступник директора з методичної роботи Навчально-методичного
центру професійно-технічної освіти у Полтавській області,*

nmcpto.u.poltava@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ МОДЕЛІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКЛАДАЧІВ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗПТО

Компетентнісний підхід до оптимізації процесу розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти з позиції сучасної теорії й методики професійної освіти полягає у цілеспрямованій організації цього процесу в умовах реальної педагогічної діяльності викладачів загальнотехнічних дисциплін та їхньої методичної роботи, покликаною забезпечити розвиток їх фахових компетентностей, сприяти ефективному вирішенню актуальних і потенційних професійних завдань. А з іншого боку – виступає гностичною базою вивчення проблеми розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти, яка визначає структурні компоненти досліджуваного явища, а також створює підґрунтя для розробки цілісної моделі в системі професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної освіти).

Особистісно орієнтований підхід дозволяє з'ясувати і врахувати в цьому процесі особливості конкретного педагога як неповторної особистості – рушійної сили, умови і орієнтиру професійного розвитку, саморозвитку й самовдосконалення, що дозволить спроектувати і реалізувати професійно зумовлену траєкторію розвитку його фахових компетентностей на рефлексивній основі та розвиток інтелектуальної сфери викладача загальнотехнічних дисциплін, його обізнаність у технічній сфері, розвиток системи технічних і педагогічних знань.

Системний підхід дає нам змогу розглядати фахову компетентність викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти у контексті діалектичного синтезу мотиваційно-ціннісного, інтелектуально-педагогічного, психолого-регуляційного, діяльнісно-операційного компонентів, а процес оптимізації процесу розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти – як цілісну динамічну систему взаємопов'язаних складників цілей, завдань, змісту, форм, методів, засобів, прийомів, способів і видів методичної роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти, Навчально-методичних

центрів професійно-технічної освіти в області та Департаментів освіти і науки в областях.

Розробляючи модель оптимізації процесу розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти, ми враховували *проектний підхід*, основні положення якого зорієнтовані на виконання завдань розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти, оптимізації й удосконалення цього процесу шляхом педагогічного проектування та використання освітніх проєктів.

Ми переконані, що у нинішніх непростих умовах функціонування закладів професійної (професійно-технічної) освіти, організації освітнього процесу та педагогічної діяльності педагогічних працівників (навчальної, методичної, виховної, організаційної тощо) провідними компетенціями сучасних педагогів, особливо, викладачів загальнотехнічних дисциплін, вважається здатність організовувати педагогічну діяльність як проєкту: окреслювати цілі, далеку і найближчу перспективи; знаходити й залучати різноманітні ресурси, котрі сприятимуть досягненню мети; планувати дії, аналізувати, оцінювати, чи вдалося досягти загальної мети, проміжних цілей.

Презентуємо модель оптимізації процесу розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти, яка складається із 4 взаємопов'язаних та взаємодіючих блоків: *цільового, методологічного, процесуального та діагностичного* (рис. 1).

Відтак, **цільовий блок** моделі віддзеркалює мету – розвиток фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти.

Методологічний блок моделі відображає методологічні підходи до оптимізації процесу розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти (компетентнісний, синергетичний, особистісно орієнтований, системний, акмеологічний, проєктний); принципи розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти (неперервності, науковості, цілісності педагогічного процесу, спільної творчої діяльності всіх учасників освітнього процесу, життєтворчості, інноваційності, мотивації) та принципи оптимізації процесу розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти.

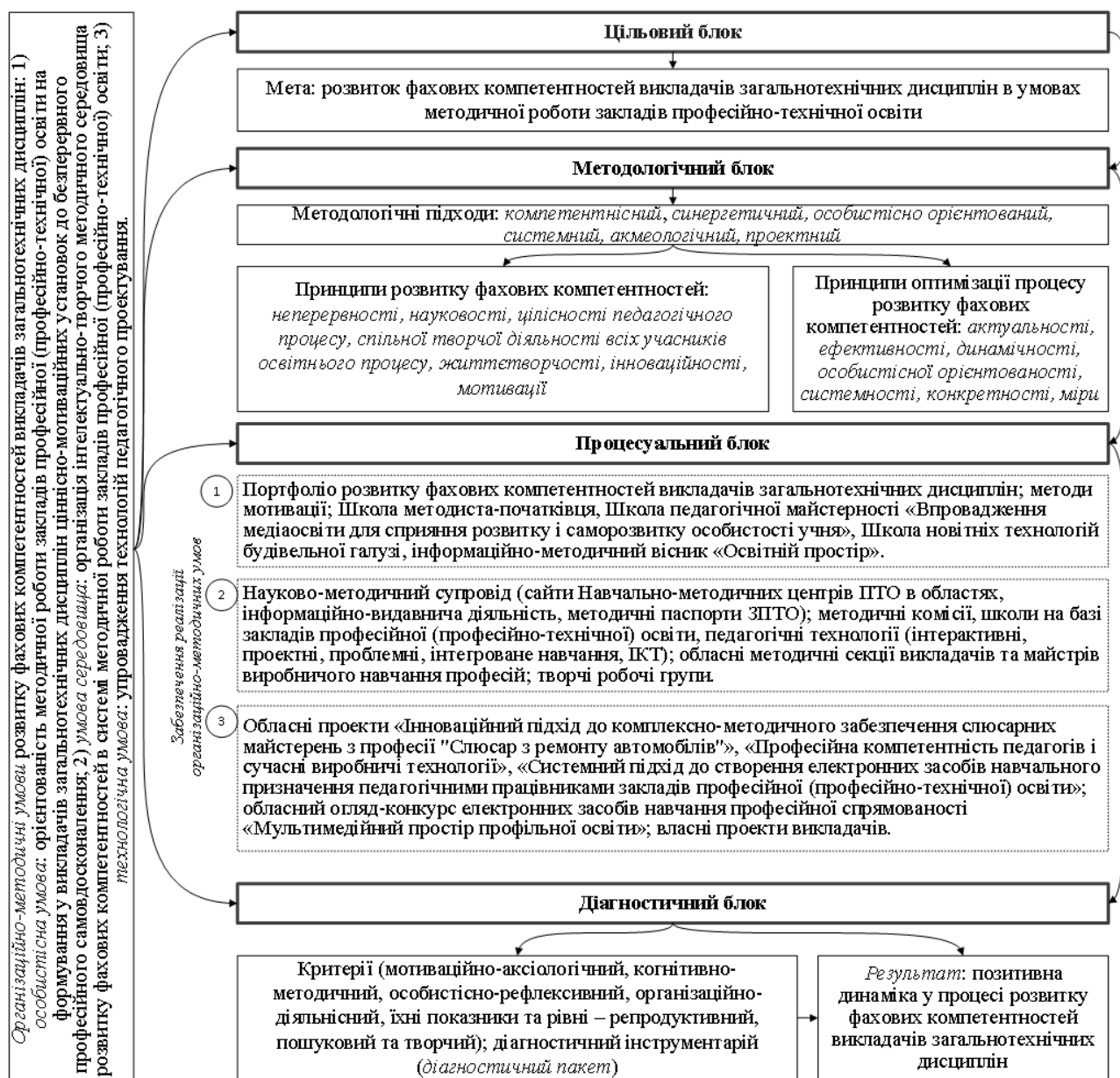

Рис. 1. Модель оптимізації процесу розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти

Процесуальний блок моделі забезпечує методику реалізації організаційно-методичних умов розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін: 1) особистісної умови орієнтованість методичної роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти на формування у викладачів загальнотехнічних дисциплін ціннісно-мотиваційних установок до безперервного професійного самовдосконалення; 2) умови середовища: організація інтелектуально-творчого методичного середовища розвитку фахових компетентностей в системі методичної роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти; 3) технологічної умови: упровадження технологій педагогічного проектування.

Діагностичний блок моделі містить критерії (мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-методичний, особистісно-рефлексивний, організаційно-діяльнісний,

їхні показники та рівні – репродуктивний, пошуковий та творчий), діагностичний інструментарій рівнів розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти та відбиває результат – позитивну динаміку у процесі розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін в умовах методичної роботи закладів професійно-технічної освіти.

Перейдімо до реалізації організаційно-методичних умов розвитку фахових компетентностей викладачів загальнотехнічних дисциплін, що було здійснено у межах формувального етапу педагогічного експерименту.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М.В., Кононец, Н.В., Дяченко-Богун, М.М., Рибалко, Л.М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Том 72, №4. С.182–193.
2. Пометун, О. І. (2004). Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті. Світовий підхід та українські перспективи*. К. 111 с.

Харченко Олена Вікторівна

*кандидат педагогічних наук, директор Департаменту освіти і науки
Полтавської ОДА, shov2016@ukr.net*

ДИСТАНЦІЙНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ КУРС «РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ШКІЛ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ В УМОВАХ РАЙОННИХ МЕТОДИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ»

Упроваджуючи структурно-функціональну модель розвитку професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань, нами активно використовувався дистанційний спеціалізований курс «Розвиток професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань» для вчителів біології, які працюють у школах сільської місцевості (режим доступу: <https://sites.google.com/site/professionalbiologyteacher/home>), як навчально-методичне забезпечення авторського спеціалізованого курсу «Розвиток професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань» та сучасна платформа для дистанційного навчання, освіти протягом життя. Головна сторінка дистанційного курсу презентована на рисунку 1.

Рис. 1. Дистанційний спеціалізований курс «Розвиток професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань»

Дистанційний курс «Розвиток професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань» є освітнім е-середовищем розвитку професійної компетентності, якому властиві динамічність, мобільність та адаптивність, оскільки він являє собою сукупність інформаційних, електронних освітніх ресурсів для конструктивної комунікаційної (мережної) взаємодії суб'єктів освітньої діяльності з певним професійним досвідом, а також власним досвідом розвитку, саморозвитку та самореалізації («слухач-едвайзер»).

Саме наявність розробленого дистанційного курсу забезпечує авторському спеціалізованому курсу статус відкритого навчального середовища для неперервного розвитку вчителів біології ШСМ (Кононець, 2015).

Грунтовно досліджуючи питання відкритого навчального середовища, сучасні мережні інструменти систем відкритої освіти, акцентуємо увагу на тому факті, що у відкритому навчальному середовищі широко використовуються різноманітні комп'ютерні програми, здійснюється потужний інтерактив (адресне постачання та обмін електронними інформаційними ресурсами), забезпечується зручне дистанційне спілкування учасників освітнього процесу та його організаторів.

Увесь контент курсу доступний через ліву навігаційну панель платформи дистанційного курсу (рис. 2).

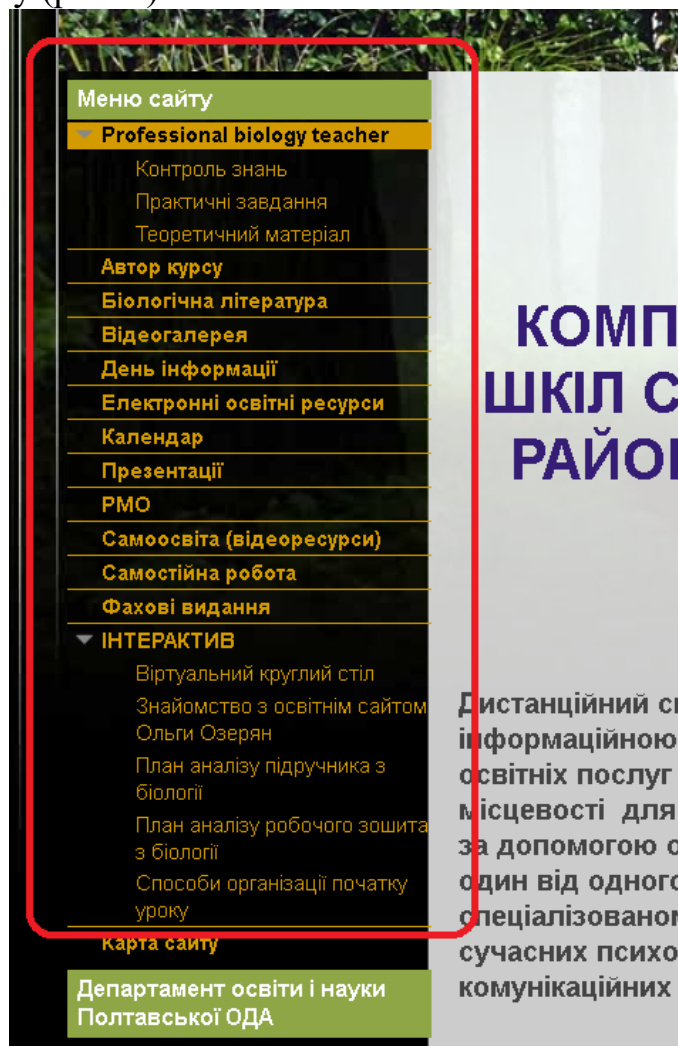

Рис. 2. Навігаційна панель

Дистанційний курс «Розвиток професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань» втілює концепцію віртуальної он-лайн спільноти вчителів біології, ключовими ознаками якої є відкрите обговорення, участь у публічних дискусіях, спілкування групи осіб за допомогою Інтернету.

Практика створення дистанційного курсу дали нам змогу об'єднати у його середовищі дві ключові категорії: професіоналізм (ґрунтується на спеціальних знаннях едвайзерів курсу та задоволенні потреб вчителів біології ШСМ у процесі розвитку їх професійної компетентності); віртуальна спільнота (заснована на співпраці, підтримці, мережній взаємодії, взаємній відповідальності всередині групи слухачів та едвайзерів).

Таким чином, дистанційний курс «Розвиток професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань», створений за допомогою сервісу Google Sites та будучи прикладом віртуальної освітянської спільноти, вирішує завдання у процесі розвитку професійної компетентності вчителів біології ШСМ з різних аспектів:

теоретикопрактичний: теоретичне вивчення та практичне освоєння вчителями біології ШСМ сучасних освітніх технологій; формування навичок роботи з електронною поштою, Групами Google, засобами для спілкування в чаті в режимі он-лайн; проведення тематичних віртуальних консультацій;
методичний: методична підтримка та професійне зростання вчителів біології ШСМ за рахунок широкого використання засобів ІКТ;

дисемінаційний: обмін інформацією, досвідом роботи, поширення успішних педагогічних практик; можливість спілкування вчителів біології ШСМ, едвайзерів курсу з метою обговорення різних педагогічних проблем, актуальних питань шкільної біологічної освіти;

глобалізаційний: як наслідок, створення єдиного ІОС, доступного кожному учаснику спільноти (Харченко, 2017, 2018).

Обранню сервісів компанії Google, зокрема, Google Sites та GoogleДиск для створення дистанційного курсу сприяла низка чинників:

керування контентом: система керування контентом повинна відповідати таким критеріям: безкоштовність, україномовний інтерфейс, відкритий програмний код, можливість розширення функціоналу сайту шляхом підключення додаткових модулів;

зручність розміщення контенту та доступу до нього: можливість розміщення файлів різного типу, використання хмарних сервісів з різним рівнем доступу: 1) загальнодоступний, який передбачає спільне використання ресурсу; 2) груповий, згідно якого декілька освітніх установ, осіб (слухачів та едвайзерів) спільно використовують створений ресурс; 3) гібридний — передбачає поєднання двох зазначених вище рівнів (Кононець, 2015);

організація інтерактиву: можливість використання груп Google для відкритого спілкування та співпраці слухачів та едвайзерів курсу (організація конференцій, віртуальних круглих столів, соціально-педагогічних заходів для окремих учасників групи; спільна робота над проектами, веб-квестами або презентаціями; організація заходів для інтерактивного обговорення важливих проблем).

Ці сервіси якнайкраще забезпечують пріоритетність практико-орієнтованих форм організації навчання вчителів біології ШСМ у процесі розвитку їх професійної компетентності у поєднанні з інтерактивним спілкуванням у межах віртуальної спільноти. Крім того, навчаючись з допомогою дистанційного курсу, спілкуючись у віртуальній спільноті, вчителі біології ШСМ не лише отримують і засвоюють відповідну інформацію, але й розвивають свою інформаційно-комунікаційну компетентність.

Список використаних джерел

1. Кононець Н. В. (2015). Формування відкритого навчального середовища аграрних коледжів України для ресурсно-орієнтованого навчання студентів. *Матеріали III Міжнар. Інтернет-конференції «Дидактика Яна Амоса Коменського: від минулого до сьогодення»*, (Умань, 6 листопада 2015 р.). FOLIA COMENIANA: вісник Польсько-української наук.-дослід.лабораторії дидактики Я.А. Коменського. Умань : ФОП Жовтий О.О. С. 77–80.

2. Харченко, О. В. (2017). Авторський спеціалізований курс як відкрите навчальне середовище для неперервного розвитку вчителів біології шкіл сільської місцевості. *Імідж сучасного педагога*, 1/1(172), 35–39.

3. Харченко, О. В. (2018). Розвиток професійної компетентності вчителів біології шкіл сільської місцевості в умовах районних методичних об'єднань. (Дис. канд. пед. наук). Хмельницький.

Бондаренко Лариса Петрівна

бібліотекар Регіонального центру професійно-технічної освіти №1 м. Кременчука, larisabondarenko748@gmail.com

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В СИСТЕМІ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ

Однією з характерних рис сучасного суспільства є всеосяжна інформатизація, яка стає визначальним чинником розвитку всіх сфер життєдіяльності людей. Суспільні зміни, пов'язані з інформатизацією, економічними та соціально-політичними трансформаціями суттєво впливають на роль, значення бібліотеки як соціального інституту, покликаною сприяти забезпеченню загальної доступності до знань та інформації, ефективному її використанню.

Зі стрімким зростанням обсягу електронних інформаційних ресурсів, представлених на вебсайтах бібліотек, активним застосуванням ІКТ у бібліотечній діяльності, впровадженням нових форм і методів, зорієнтованих на обслуговування електронною інформацією, актуалізуються питання, пов'язані з вивченням інформаційних потреб користувачів, особливо молоді, ефективним використанням ними електронних масивів інформації, особливостями їх поведінки при здійсненні різних видів пошуку, ступенями задоволеності системою електронних бібліотечних послуг.

Мета статті: підбиття підсумку досліджень інформаційних потреб користувачів електронних ресурсів бібліотек України, характеристика рівня їх інформаційної культури, зорієнтованості щодо отримання потрібної інформації, окреслення шляхів удосконалення технологій інформаційного пошуку.

Якщо раніше (10-15 років тому) найбільший інтерес до роботи з електронною інформацією виявляли студенти вишів (28-36% від усіх користувачів), то нині дана категорія користувачів є менш активною, а колись малочисельна категорія – учні шкіл, ліцеїв, гімназій, ЗП(ПТ)О – суттєво зросла.

Значна кількість молодих користувачів має відповідну інформаційну підготовку, яка дає змогу активно використовувати переваги електронного пошуку. Проте, необхідно зазначити, що існують деякі закономірності використання електронної інформації, що визначаються рівнем освіти та характером запитів користувачів. Молодь віком 16-18 років найбільш схильна до роботи з електронними ресурсами. Користувачі цієї вікової групи націлені на отримання готової до використання інформації, тому частіше звертаються до

ресурсів Інтернет у пошуках готового реферату чи повнотекстового документа, і лише в разі невдачі використовують бази даних та електронні каталоги бібліотеки. Та іноді існують обмеження для ефективної роботи з електронною інформацією. Першочергове значення тут мають не тільки навички користування комп'ютерною технікою та мережевими сервісами, а й знання предмета та сутності питання, за якими здійснюється пошук, уміння чітко формулювати пошукові запити різного ступеня складності, використовувати різні види пошуку, працювати із систематизованою інформацією, представленою в електронних каталогах та базах даних бібліотеки.

Як свідчать результати досліджень 2016 року, схильність користувачів, особливо студентів I-II курсів, до отримання фрагментарних знань, орієнтація на отримання «готової інформації», невміння правильно формулювати пошукові запити, поверхневі уявлення про предмет дослідження та небажання поглиблювати знання щодо методики роботи з бібліотечними електронними пошуковими системами істотно ускладнюють процес пошуку необхідної інформації і негативно впливають на кінцевий результат.

Більшість користувачів звертаються за консультаційною допомогою до бібліотечних фахівців, в основному це користувачі, які вперше завітали до бібліотеки, але є й такі, які вже неодноразово працювали з електронними каталогами та БД, звертаються за повторними консультаціями, мотивуючи це доволі складною структурою вебпорталу та великими обсягами інформації, які представлені на ньому.

Основними видами пошуку, які найчастіше застосовують користувачі, є розширений і простий пошук. Набагато рідше використовується пошук за словником (тезаурусом) і майже не застосовується професійний та пошук за Рубрикатором. Це говорить про недостатній рівень підготовки користувачів для роботи з бібліотечними електронними пошуковими системами, а отже, є причиною недостатньо ефективного використання ними інформаційного потенціалу бібліотек України.

Але бібліотечні фахівці завжди нададуть консультаційну та практичну допомогу користувачам у пошуку інформації. Процедuru інформаційного пошуку можна подати у вигляді такого алгоритму:

- Крок перший: формулювання інформаційної потреби та запиту.
- Крок другий: окреслення інформаційних масивів, у яких здійснюватиметься пошук.
- Крок третій: співставлення пошукового образу запиту з пошуковими образами документа та вмістом документа.
- Крок четвертий: видобування інформації, що відповідає пошуковому образу запиту.
- Крок п'ятий: формування відповіді користувачеві.

В умовах постійного зростання кількості документів набагато ефективнішим є підхід, котрий ґрунтується на поєднанні двох методів:

- аналізу контенту документів на основі пошукового образу запиту;

- порівняння пошукового образу запиту з пошуковим образом документа.

Взаємодія цих методів пошуку забезпечує зростання ефективності пошукових процесів. Такий підхід ефективно спрацьовує, якщо при формулюванні пошукового образу і пошукового запиту використовується інформаційно-пошукова мова, що ґрунтується на використанні спільних термінологічних засад.

Сучасне інформаційне суспільство висуває принципово нові вимоги і до системи професійно-технічної освіти та до діяльності її суб'єктів. У їхній професійній діяльності взагалі та у функціонуванні конкретних ЗП(ПТ)О має істотно враховуватися необхідність досконалого володіння фахівцями сучасними інформаційними технологіями з одного боку, а з іншого – швидке старіння наукового знання, різноманітної навчальної та службової інформації, інформаційних технологій тощо. Це має істотний вплив на усіх суб'єктів системи ПТО – педагогічних працівників і майбутніх фахівців, яких покликані готувати ЗП(ПТ)О.

За таких умов актуалізується завдання інформаційно-бібліотечних центрів закладів професійної освіти щодо відбору й комплектування традиційними, електронними, мультимедійними продуктами, створення когнітивних структур професійних знань. Питання постає не тільки в накопиченні ресурсів в одному місці, а й у суспільному використанні, координації, кооперації щодо їх придбання, створення, зберігання та інтеграція ресурсів.

У багатьох ЗП(ПТ)О України створено ІКБЦ (інформаційно-консультаційні бібліотечні центри) – структурні підрозділи навчальних закладів, до яких входять бібліотеки, лабораторії «Комунікаційні технології» та «Інтерактивне навчання» із сучасним комп'ютерним обладнанням.

Інформаційні ресурси ІКБЦ:

- фонд традиційних паперових видань;
- автоматизована бібліотечно-інформаційна система;
- електронна бібліотека (фонд повнотекстових документів);
- електронний каталог;
- бази даних;
- вебсайт;
- віртуально-довідкова служба;
- медіатека (матеріали мультмедіа – колекції зображень, звукових текстів та ін.).

Основна мета створення ІКБЦ – забезпечення сучасних умов для проведення навчально-виховного та навчально-виробничого процесів і вирішення завдань, визначених цілями і змістом освіти відповідно до стандартів професійно-технічної освіти. Але, як засвідчує дослідження, а також практика обслуговування електронними ресурсами, необхідність інформаційного посередництва та допомоги різним категоріям користувачів вимагає постійного підвищення кваліфікаційного рівня бібліотечних працівників, оволодіння необхідними комунікаційними навичками з використанням сучасних технологій,

комп'ютерних засобів. У цьому контексті вимогою часу є максимально орієнтовані на сьогодення і майбутнє заходи, програми з безперервної освіти, підвищення професійного рівня кадрів, які орієнтовані на сучасну систему цінностей, широку компетенцію, освоєння мережових технологій. Саме це гарантує високі стандарти обслуговування, вмотивовані моделі поведінки бібліотечного спеціаліста в умовах суб'єктивної взаємодії, а як результат – створення комфортного інформаційного середовища.

На завершення можна зазначити, що вивчення динаміки інформаційних потреб користувачів та ефективності використання ресурсів дає змогу оперативно реагувати на зміни в пріоритетах споживачів інформації, знаходити шляхи підвищення попиту на інформаційні ресурси та послуги, здійснювати прогнозування пріоритетних напрямів розвитку бібліотечного обслуговування.

Список бібліографічних посилань:

1. Ісаєнко О. О. Вивчення пріоритетів користувачів електронних науково-інформаційних ресурсів НБУВ: результати експрес-дослідження / О. О. Ісаєнко // Нац. Б-ка України ім. В. І. Вернадського. - 2008. – Вип. 20. – С. 100-111.
2. Калиберда Н. Ю. Тенденции и приоритеты современного информационного обслуживания /Н. Ю. Калиберда //Интернет и информационно-библиотечные ресурсы в науке, образовании, культуре и бизнесе: материалы IX Междунар. конфер., 22-24 апр. 2015 г. – Ташкент, 2015. – С. 97-100.
3. Копанєва В. Бібліотека як центр збереження інформаційних ресурсів Інтернету: [монографія] – Київ, 2009. – 70 с.
4. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі /О. Мар'їна // Бібліотечний вісник. – 2016. - №4. – С. 8-12.

Бондаренко Альона Павлівна

*вчитель інформатики, спеціаліст другої категорії, Запорізька гімназія №50
Запорізької міської ради Запорізької області, alyona41288@gmail.com*

ВЕБСАЙТ ВЧИТЕЛЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПЛАТФОРМА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

В даний час практично кожен учень, в тому числі, учень початкових класів, має навички поводження з Інтернет-ресурсами, іншими електронними посібниками та технологіями. Тому школа активно включається в процес комп'ютеризації та широкого використання електронного навчання в освіті та розвитку дітей.

Згідно з Концепціями Нової української школи сучасна шкільна освіта має бути спрямована на оволодіння учнями ключових компетентностей, навичок рефлексії, групової роботи, самопрезентації, критичного мислення та проектно-дослідницької діяльності [1, стаття 12].

Системний підхід в організації освітнього процесу, що виражається в поєднанні очного і електронного навчання, називається змішаним навчанням.

Дана технологія суміщає в собі кращі аспекти і переваги викладання в школі в очному режимі і являє собою об'єднання традиційної класно-урочної системи та сучасної цифрової освіти [2].

Як організувати освітній процес в світі електронної інформації?

Один з її варіантів є вебсайт вчителя. Вебсайт - це інформаційно-комп'ютерний проект, віртуальний майданчик навчальних практик по предмету, засіб організації освітнього процесу, це інноваційний освітній продукт, який дозволяє вчителю організувати віртуальне навчально-виховний простір, керувати ним. Створивши вебсайт, вчитель отримує власне інформаційне поле, на якому починає вибудовувати свою освітню стратегію.

Актуальність вебсайта визначається необхідністю створення сучасної освітньої середовища з широкими можливостями, організації управління системи змішаного навчання в школі.

Хочу сказати, що впровадження власного сайту на уроках стало хорошим стимулом для підвищення мотивації учнів і підвищення авторитету вчителя у ставленні до нього батьків, що має в даний час важливе значення.

Ефективність і практична значущість мого сайту полягають в систематизації і раціональній подачі всього навчального матеріалу, перспективної наочності, доступності ресурсів, що допомагає оптимально регулювати навчальний процес.

Цільове призначення сайту - забезпечення учнів електронними освітніми матеріалами для самостійної роботи в будь-який час і в будь-якому місці.

Отже, при правильному розвитку даний ресурс може допомогти вчителю налагодити контакт зі своїми підопічними.

Використання вебсайту для вчителя на уроці - це поліпшення освітнього процесу шляхом використання його окремих елементів. На основі авторського вебсайту вчитель сам може створити віртуальне навчальний посібник.

Систематизоване хмара інформації на сайті вчителя виступає як засіб організації навчання. Регулюючи даний процес і визначаючи поле діяльності кожного учня, вчитель персоніфікує процес навчання, вибудовує індивідуальну траєкторію розвитку учня. Сайт стає засобом досягнення поставлених цілей і завдань. Якщо сторінка на сайті буде інтерактивною, то можна говорити про можливість управління освітнім процесом, а інтерактивності можна домогтися, встановивши форму зворотного зв'язку.

Які методи і форми організації діяльності учнів я застосовую при використанні сайту в освітньому процесі? це:

- фронтальна або індивідуальна робота під час уроку під керівництвом вчителя;
- самостійна робота в класі та позакласна робота (групова, індивідуальна);
- перевірка знань по темі (опитування, тестування).

Свій персональний сайт я також ефективно використовувати і при підготовці учнів до олімпіад і конкурсів. Розміщую для учнів оригінальні та цікаві завдання, логічні головоломки, тренажери, які сприяють підвищенню інтересу до навчання. Допитливість та інтерес тягнуть міцне засвоєння і запам'ятовування нових знань.

Що може містити вебсайт? (рис.1)

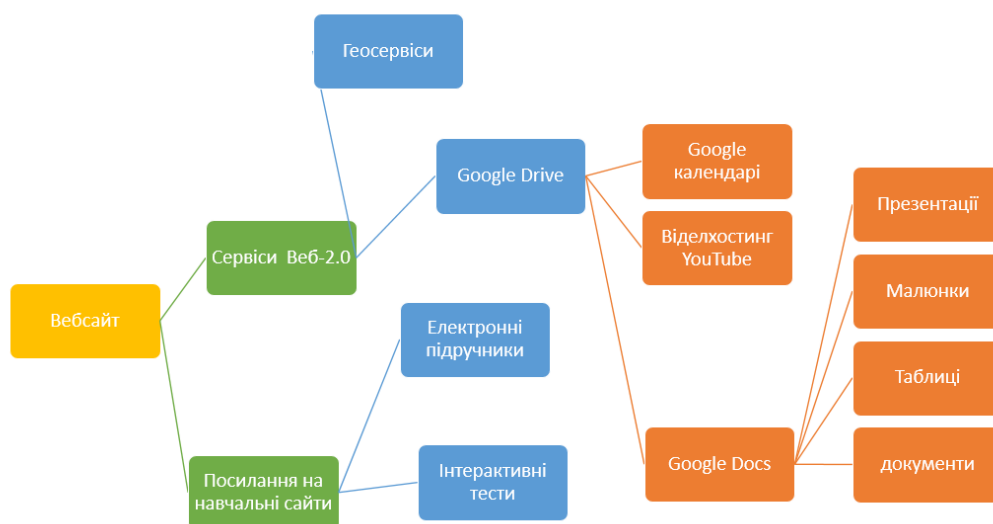

Рис.1 - Ефективна організація роботи сайту в змішаному навчанні

На прикладі свого персонального сайту “INFO.PLUS” за посиланням <http://infoplus.mozello.com/> [4], розповім, що може містити даний мережевий ресурс. Сайт було розроблено в рамках роботи над проблемною темою “Використання інноваційних технологій навчання для розвитку творчих здібностей особистостей учня на уроках інформатики для успішної самореалізації в професійній діяльності”.

Мій сайт складається із 5 основних розділів та додаткових, на яких регулярно оновлюється інформація.

Основні розділи - Головна сторінка, Новини, Навчаємось-граючи, Галерея та Інформація про автора. В додаткових розділах викладається інформація про проведені декади з інформатики та тижні Безпечного Інтернету.

Найцікавіший та трудомісткий розділ в моєму сайті - це розділ *Навчаємось - граючи*. В якому викладені практичні роботи до уроків відеоуроки, посилання на вебквести, інтерактивні вправи та тести з перевірки знань учнів по темах.

Сайт “INFO.PLUS” призначений для учнів та всіх бажаючих, які цікавляться інформаційними технологіями - це і є основна мета створення мого сайту.

Сайт дає великі можливості для організації різнобічної освітньої діяльності учнів на різних етапах уроку:

1. Тестові завдання на Google - формах з метою перевірки засвоєння знань.
2. Пошуково-практичні завдання для учнів. Наприкладі, практичної роботи для 5 класу з теми “Пошук відомостей у мережі Інтернет. Безпечне користування Інтернетом.”
3. Інтерактивні вправи в Learning Apps відповідно до вивченої теми, використовую на етапі повторення або закріплення вивченого матеріалу.
4. Інструкції до практичних робіт, які викладені на сторінках сайту чи у вигляді посилань на збірник з практичними завданнями.
5. *Квести* для перевірки закріплення знань з певних теми чи для активізації зацікавленості до предмету інформатика.

INFO. PLUS

ГОЛОВНА СТОРІНКА IX МІСЬКИЙ ВИСТАВЦЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НОВИНИ НАВЧАЄМОСЬ - ГРАЮЧИ
ГАЛЕРЕЯ ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА ДЕКАДА ІНФОРМАТИКИ 03.12-21.12.2018 ТИЖДЕНЬ "БЕЗПЕЧНОГО ІНТЕРНЕТУ" 2019

Веб - квести

Веб-квест "ТАЙНА ТЕСЛИ"

Відшукай в невідомій лабораторії таємний архів відомого винахідника Миколи Тесли.

Грати

Веб-квест «ГАДЖЕТ - ПОМІЧНИК»

Відшукай всі шкільні таємниці.

Грати

Завдання веб-квесту "НЕЗВИЧАЙНА ПРИКРАСА"

Допоможи дівчаткам знайти мамину незвичайну прикрасу.

Завдання веб-квесту "ХЛОПЧИК БЕШКЕТНИК"

Знайди за допомогою відеосервісу мультик про хлопчика - бешкетника.

Працюючи зі своїм сайтом на кожному уроці і з кожним класом можемо сказати, що я домоглася таких результатів:

- ефективної організації праці вчителя та учнів. Сайт допомагає організувати роботу учнів як на уроці в школі, так і при виконанні домашнього завдання;
- інтеграції педагогічних і комп'ютерних технологій;
- підвищення інтересу до предмета і до навчання в цілому;
- формування ІКТ-компетенції. Учень вчиться орієнтуватися в різних видах програмного забезпечення, в сервісах, які досить швидко оновлюються і поліпшуються;
- економії часу;
- робота з обдарованими дітьми.

Керуючи систематизованою інформацією на особистому сайті, легко реалізовувати різні моделі змішаного навчання, ефективно організовуючи освітній процес.

Таким чином, вебсайт вчителя є хорошою методичною скарбничкою, яка дозволяє грамотно організовувати навчальний процес, а також формувати комп'ютерну грамотність школярів.

Як загальний висновок відзначу, що вебсайт вчителя є відображенням сучасної реальності, для якої характерна воістину глобальна комп'ютеризація. Сучасним дітям потрібні сучасно освічені педагоги. Тому персональний сайт чи блог вчителя - відмінна можливість оптимально реалізувати завдання змішаного

навчання, відповідає вимогам реалізації Нової Української Школи та ІКТ-компетентності учасників навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про освіту” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B-IVqEUkWxZTbI9kQ2RVbDNLbDQ/view>
2. Теория и методика обучения информатике: учебник/ [М.П. Лапчик, И.Г. Семакин, Е.К. Хеннер, М.И. Рагулина и др.]; под ред. М.П. Лапчик — М.: Издательский центр «Академия», 2008. — 592 с
3. Гуревич Р.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко ; за ред. Гуревича Р. С. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. – 348 с.
4. “INFO.PLUS” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://infoplus.mozello.com/>

Волошко Лариса Борисівна

кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри фізичної терапії та ерготерапії «Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», larisa.voloshko@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ

Реалізація освітньої програми «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» передбачає впровадження інформаційних технологій навчання. Платформа Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), що розроблена для створення освітніх веб-сайтів та онлайн-курсів, найчастіше використовується для організації дистанційного навчання здобувачів вищої освіти, яке запроваджується на початку весняного семестру, однак, успішно може бути використана для організації самотійної роботи.

Технології дистанційної освіти є невід’ємною складовою освітнього процесу [3]. Для здобувачів вищої освіти стаціонару курс може бути складений таким чином, щоб частина завдань виконується на занятті, а інша – у процесі самотійної роботи. Самостійна робота студентів у віртуальному освітньому середовищі нерозривно пов’язана з усіма компонентами освітнього процесу: аудиторними заняттями, науково-дослідною роботою, підтримкою здобувачів вищої освіти в особистісно-професійному самовизначенні. Однак, особливості організації самотійної роботи студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» із використанням інформаційного середовища Інтернет потребують подальшої розробки.

Ураховуючи різноаспектність і складність сучасного наукового знання, зростання вимог до рівня професійної компетентності майбутніх фахівців, самотійну роботу здобувачів вищої освіти ми розглядаємо з позицій компетентнісного підходу, оскільки здатність самотійно здобувати нові знання й уміння, готовність до постійного підвищення освітнього рівня становлять

сутність персональної компетенції фахівців [2]. У цьому зв'язку самостійну роботу здобувача вищої освіти у віртуальному освітньому середовищі ми характеризуємо як спеціально організовану, контрольовану самоосвітню діяльність з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій, як спосіб реалізації індивідуальної траєкторії когнітивного розвитку та професіоналізації студента.

Розробка методичних і технологічних засад самостійної роботи здобувачів вищої освіти у віртуальному освітньому середовищі потребує узагальнення наукових відомостей щодо основних видів самостійної роботи. Будь-який вид самостійної роботи повинен ґрунтуватися на індивідуальному підході з урахуванням інтересів, мотивів, особистісного потенціалу кожного студента.

Результативність самостійної роботи у віртуальному освітньому середовищі значною мірою залежить від особливостей її організації, ураховуючи те, що дистанційні технології декларують іншу технологічну форму подання матеріалу та взаємодію учасників освітнього процесу. У зв'язку з цим нами розроблено та впроваджено педагогічну технологію організації самостійної роботи студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» з використанням ресурсів платформи Moodle, що включає три етапи: інформаційно-адаптивний, процесуальний, контрольно-аналітичний.

На інформаційно-адаптивному етапі викладач-тьютор: 1) визначає діагностовану мету та вимоги до результатів навчання здобувачів вищої освіти; 2) створює інформаційний ресурс в електронному форматі у відповідності до робочої навчальної програми дисципліни, а саме: проводить відбір і структурування змісту інформаційного контенту з використанням текстових, графічних, відеоматеріалів, ресурсів Інтернет; здійснює конструювання завдань для самостійної роботи, проміжного й підсумкового контролю знань; 3) формулює вказівки та інструкції для самостійної роботи (терміни виконання, вказівки до змісту та формату подання звітності), особливостей регламенту дистанційної комунікації (час дистанційних консультацій, чатів); 4) розміщує створений контент у системі Moodle.

Процесуальний етап включає власне самостійну навчальну діяльність здобувачів вищої освіти у віртуальному освітньому середовищі за участю викладача, який виконує функцію консультанта-тьютора. У перспективі може бути корисним досвід закордонної практики дистанційного навчання, де діє розгалужена класифікація тьюторів: викладач-розробник навчально-методичних матеріалів; викладач-консультант; викладач, який здійснює поточну методичну підтримку; фахівець з методів контролю за результатами виконання індивідуальної самостійної роботи студентів [1].

Особливості віртуального освітнього простору передбачає поєднання різних навчальних технологій в організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти: 1) персонально відокремлена самостійна робота – індивідуалізоване навчання шляхом взаємодії з освітніми ресурсами без участі викладача; 2) інтерактивне взаємодія між учасниками навчального процесу: викладач-студент, студент-студент.

При організації самостійної роботи в системі використовуються різноманітні інтерактивні елементи: 1) завдання – елемент дозволяє викладу ставити задачу, що вимагає від студента підготовки відповіді в електронному вигляді (у будь-якому форматі) та її завантаження на сервер; 2) форум – призначений для обміну інформацією між усіма учасниками процесу навчання; 3) чат – дозволяє обмінюватися текстовими повідомленнями в реальному часі; 4) веб-консультація – може використовуватися для спільних консультацій у режимі Skype-on-line; 5) особисті повідомлення – організація обміну текстовими повідомленнями між тьютором і студентами; 6) тести. Цей елемент дозволяє викладачу створити набір тестових питань з формулюванням відповіді у закритій формі (множинний вибір), із вибором варіантів «вірно»/«не вірно», пред'являтися у вигляді питань на відповідність, припускати коротку текстову відповідь або числовий варіант відповіді. Усі питання зберігаються в базі даних і можуть бути згодом знову використані в цьому ж курсі; 6) SCORM / AICC – даний елемент дає можливість використовувати в системі навчальні курси, що розроблені в програмах сторонніх виробників. При цьому курси можуть містити веб-сторінки, графіку, програми на мові Javascript, флеш-анімацію.

Для контролю результативності самостійної роботи здобувачів вищої освіти ми пропонуємо завдання чотирьох рівнів: репродуктивні; завдання - відтворення; знання-уміння; творчі завдання. Інструментарій LMS Moodle дозволяє викладачу не тільки редагувати раніше створені завдання, але й поступово додавати нові, тим самим постійно формувати базу даних (сховище файлів). Студент взаємодіє із навчальною системою через інтерактивний модуль.

Контрольно-аналітичний етап передбачає перевірку результативності використання дистанційних технологій в організації самостійної роботи студентів; визначення рейтингу здобувачів вищої освіти з урахуванням результатів фактичного виконання завдань для самостійної роботи.

Перевагами Moodle в контексті оцінки результативності самостійної роботи студентів є: детальна інформація про роботу кожного студента (активність, час, зміст роботи, журнал оцінок); широкі можливості для розгалуженої контрольованої комунікації. Отже, організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» з використанням платформи Moodle, що базується на сучасних технологіях професійної інформативності, має компетентнісний та когнітивний вектор, розвиває у майбутніх фахівців галузі охорони здоров'я інформаційну компетентність.

Список використаних джерел

1. Волошко Л.Б. Технологія організації самостійної роботи студентів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*: наукова монографія за ред. Єрмакова С. С. Харків: ХДАДМ (ХХІІ), 2007. № 1. С. 8-11.
2. Волошко Л.Б. *Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у процесі вивчення медико-біологічних дисциплін* : дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04. К., 2006. 211 с.

3. Дедишина Л. Дистанційна освіта в Америці. *Фармацевт Практик*. 2012. № 1. С. 8-9.

Вишневецька Лариса Євгенівна

викладач математики, викладач-методист, Відокремлений структурний підрозділ «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного», vishneveckaja.07@gmail.com

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ

Швидкий темп розвитку інформаційних технологій та зміна системи освіти вимагає створення нових інноваційних форм навчання. Викладач повинен використовувати сучасні інформаційні технології, розвивати професійні компетенції, допомагати студентам розуміти інформацію, а не зазубрювати; перебувати в творчому пошуку тощо. Сучасні технології дозволяють не лише підвищити ефективність традиційних форм навчання але й спрямовані на активізацію самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни, об'єктивності процесу контролю та оцінки знань студентів. Ефективним засобом модернізації освіти є впровадження «хмарних технологій» у навчальний процес. Хмарні технології — це технологія, яка надає користувачам Інтернету доступ з будь-якого комп'ютера або мобільного пристрою до ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса. При цьому користувачеві не потрібно ніяких особливих знань про інфраструктуру «хмари» або навичок управління цією «хмарною» технологією. До переваг хмарних технологій слід віднести:

- ✓ відкритість освітнього середовища для користувачів;
- ✓ з'являється можливість використання відео і аудіо файлів прямо з Інтернету, без додаткового завантаження на комп'ютер;
- ✓ доступність з різних пристроїв і відсутня прив'язка до робочого місця;
- ✓ забезпечення захисту даних від втрат; та інше.

Кожен викладач має електронний навчально – методичний комплекс з дисципліни(як правило, розташований в хмарі), до якого мають доступ студенти. Проте, процес міцного засвоєння знань, що включає сприйняття матеріалу, його осмислювання, запам'ятовування і оволодіння є психологічно складним.

Я розумію, «Вища математика» - це не та дисципліна, яку легко самостійно засвоїти навіть тоді, коли є дуже гарні конспекти. Тому виникає необхідність створити інтелект - карту, яка містить відеолекції за темами навчальної програми.

Переді мною стало питання: як структурувати ідею і за допомогою якого інструмента це можливо зробити?

В останні роки все більшої популярності набувають так звані інтелект–карти. Інтелект - карта (ментальна карта, діаграма зв'язків, карта думок, асоціативна карта, mind map) - це графічний спосіб представлення ідеї, концепції,

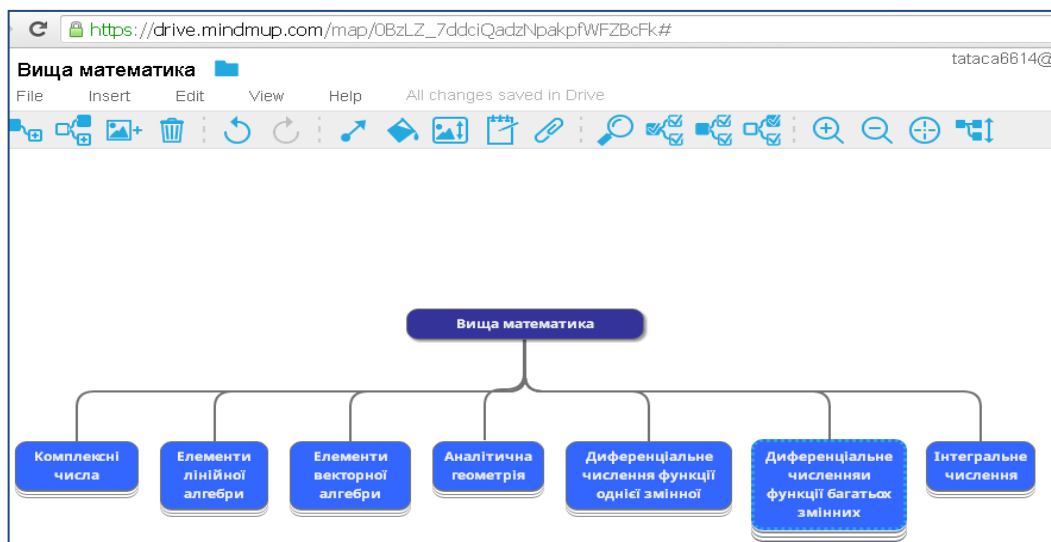
інформації у вигляді карти, що складається з ключових і вторинних тем, які пов'язані між собою гілками. Тобто, це інструмент для структуріровання ідей.

Для створення інтелект – карти була застосована MindMup карта.

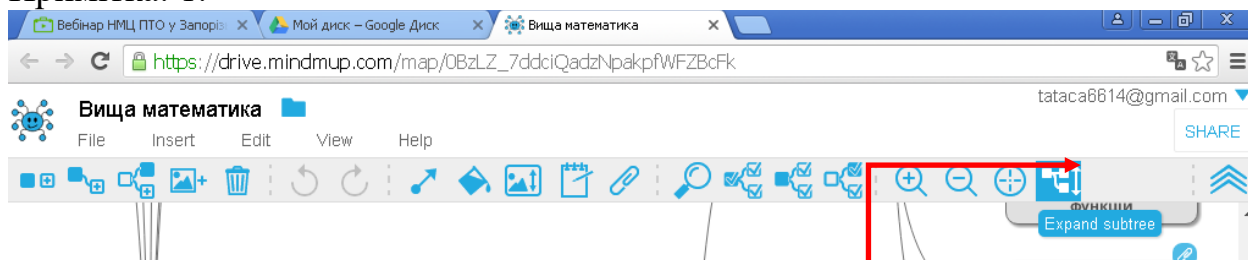
ІНТЕЛЕКТ - КАРТА(карта відеолекцій) З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ

Посилання

https://drive.mindmup.com/map/0BzLZ_7ddciQadzNpakpfWFZBcFk#

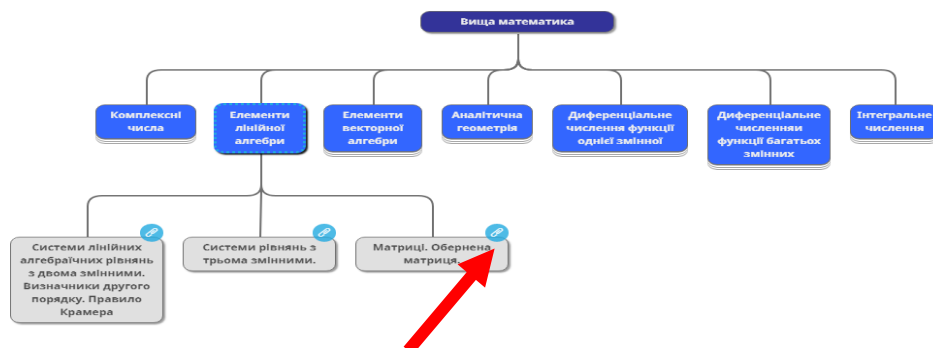

Примітка: 1.

Якщо карта структурована, то розкласти її на підрозділи можна за допомогою кнопки на панелі інструментів (спочатку натиснувши на розділ).

2.

Якщо натиснути на скріпку, то завантажується відеолекція теми розділу.

Впровадження інноваційних засобів в навчальний процес сприяє підвищенню якості навчання, зацікавленості студентів і викладачів, розвитку компетенцій і є важливою стадією процесу реформування традиційної системи освіти.

Список використаних джерел

1. Вакалюк Т. А. Перспективи використання хмарних технологій у навчальному процесі загальноосвітніх навчальних закладів України / Т. А. Вакалюк, В. В. Поліщук // Педагогіка вищої та середньої школи. – Випуск 46. – Кривий Ріг, 2015.– С. 114-119.
2. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. у 2-х част. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2000. – Ч. I – С. 391-395, 486.

Муковіз Олексій Павлович

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії початкового навчання Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
alexsmukovoz@gmail.com

МОДЕЛЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Дистанційне навчання (ДН) у системі неперервної освіти вчителів початкової школи – це міждисциплінарна педагогічна категорія, яка характеризує ступінь індивідуалізованості, інтенсивності й контрольованості, підпорядкована цілям професійного розвитку самостійної пізнавальної діяльності педагогів засобами інформаційно-комунікаційних технологій за опосередкованої взаємодії (синхронної та асинхронної) з віддаленими один від одного учасниками навчального процесу під керівництвом викладача-тьютора.

Провідною передумовою становлення ДН в освіті є динаміка результатів науково-технічної революції, стрімкий розвиток на цій основі інформаційного суспільства, швидке старіння знань, отриманих фахівцями в навчальних закладах тощо. В історичній ретроспективі ДН формувалося на базі здобутків заочної та кореспондентської форм навчання, але воно має й певну специфіку – передусім, це можливість підтримувати постійне спілкування суб'єктів освітнього процесу за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечувати їх прямий доступ до бази знань, оптимізувати різновиди самостійної роботи. Особливими сутнісними характеристиками ДН науковці вважають його відкритий характер, доступність широкому колу осіб (у тому числі дорослих як суб'єктів освіти, фахівців різних галузей, зокрема педагогічної), значна гнучкість (відповідно до мети і завдань у ДН є різновиди комбінацій використання кейс-технологій, посібників, телебачення, радіо й мультимедійних матеріалів, форм і способів індивідуального спілкування викладача із студентом). Як предмет дослідження ДН в Україні ще перебуває в центрі наукового дискурсу. Дослідники успішно вивчають світовий досвід у галузі ДН, розробляють (насамперед в Інституті інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України) його загальну методологічну й теоретичну базу (закономірності, принципи і напрями використання в освітньому просторі), з'ясовують необхідні і достатні умови якісного функціонування центрів ДН,

організації цього процесу в різнопрофільних вищих навчальних закладах (ВНЗ), накопичують відповідний практичний досвід. Певні здобутки в цій сфері мають науковці педагогічних ВНЗ та інститутів післядипломної педагогічної освіти. Проте організація ДН в цих освітніх закладах країни ще не має цілісного характеру. Як правило, його використовують локально як окрему форму професійно-педагогічної підготовки (переважно це післядипломна освіта, підвищення кваліфікації); педагогічну технологію у викладанні деяких дисциплін; засіб активізації просвітницької діяльності тощо.

Провідними тенденціями розвитку ДН в педагогічній теорії та практиці є такі: поглиблення його зв'язку з модернізацією педагогічної освіти на сучасній науковій базі; проектування й реалізація в цілях «довічного навчання та виховання населення»; використання як засобу забезпечення швидкої реакції на результати світових глобалізаційних та інших процесів; підвищення якості навчально-методичного забезпечення організації ДН. Системними вимогами до вчителя початкової школи в умовах ДН є інноваційна спрямованість його особистості та готовність до інновацій у професійно-педагогічному бутті; готовність до міжособистісного полілогу з організатором і суб'єктами навчального дистанційного процесу; всебічна компетентність у питаннях психології і педагогіки професійної самоосвіти і самовиховання, психології особистості та теорії й технології ДН; здатність до розширення і поглиблення досвіду творчої саморозвивальної діяльності.

Сукупність вимог стосується категорії *готовності вчителя початкової школи до ДН в системі неперервної освіти*, структуру якої визначаємо як інтегральну властивість особистості, що відображає цілісну взаємодію мотиваційно-ціннісного (поглиблення усвідомленості потреби в опануванні теорією і технологією ДН засобами самоосвіти на самоцінному рівні), когнітивного (сформованість особистісно присвоєних знань сучасних інформаційних технологій навчання, основ його організації в початковій школі, способів фахової діяльності на основі інформаційно-комунікаційних технологій в цілях професійного становлення та саморозвитку) й операційного (комплекс майстерних дій і операцій, пов'язаних із використанням технологій ДН у професійній діяльності) компонентів.

Основні особливості організації ДН у системі неперервної освіти вчителів початкової школи: зміщення пріоритетів із викладання на самостійну пізнавальну діяльність учителів початкової школи; загострення потреби у формуванні готовності вчителів початкової школи до ДН (забезпечення їх обов'язкової комп'ютерної грамотності як суб'єктів освітнього процесу); зміна способів взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, зумовлена появою відповідних засобів технологій ДН; гнучкість організаційних форм і методів відповідно до рівнів актуальної готовності педагогів до ДН, часу і місця проведення занять. Актуалізовано факт відсутності системного характеру ДН вчителя початкової школи як результат необґрунтованості відповідної системи в науково-педагогічній теорії.

Для теоретико-методологічного обґрунтування системи ДН у неперервній освіті вчителів початкової школи спроектована її модель (рис. 1).

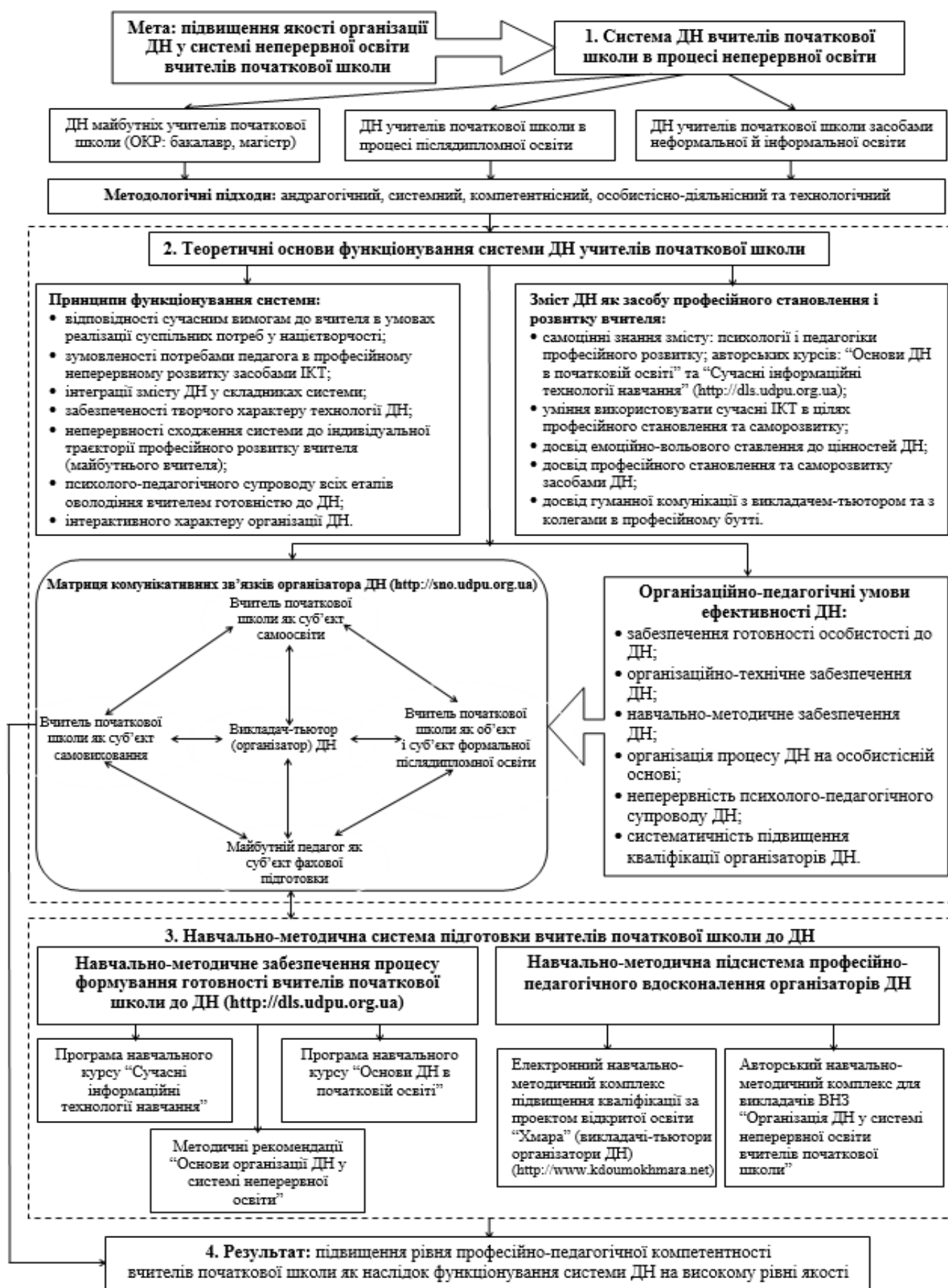

Рис. 1. Модель ДН у системі неперервної освіти вчителів початкової школи

Вона дозволила виявити взаємозв'язки всередині об'єкта моделювання, відобразити їх графічно, зосередити увагу на вирішенні основних завдань, логічно спрогнозувати ДН. Компоненти моделі взаємопов'язані, наприклад, теоретичні основи функціонування системи ДН вчителів початкової школи визначалися на засадах методологічних підходів: андрагогічного, системного, компетентнісного, особистісно-діяльнісного й технологічного.

СЕКЦІЯ 6. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Балюк Вікторія Олександрівна

*магістр економічної кібернетики, викладач другої категорії, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії,
baliuk.vika@gmail.com*

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»: СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ

У процесі викладання дисципліни «Інформаційна діяльність підприємства» важливим є вивчення підходів до організації процесу стратегічного планування. Відтак, особливу увагу слід приділити під час вивчення змісту дисципліни темі «Стратегічний аналіз». Зміст теми можна вивчати, орієнтуючись на наступні основні положення.

Стратегічний аналіз або як його ще називають «портфельний аналіз» є основним елементом стратегічного планування. У науковців [2] відзначається, що портфельний аналіз виступає як інструмент стратегічного управління, за допомогою якого підприємець може виявити й оцінити свою діяльність із метою вкладення коштів у найбільш прибуткові й перспективні її напрямки.

Аналіз навколишнього середовища є необхідним при здійсненні стратегічного аналізу, тому що його результатом є одержання інформації, на основі якої робляться оцінки щодо поточного положення підприємства на ринку. Аналіз навколишнього середовища припускає вивчення трьох її складових:

- зовнішнього середовища;
- безпосереднього оточення;
- внутрішнього середовища організації.

Аналіз зовнішнього середовища включає вивчення впливу економіки, правового регулювання й управління, політичних процесів, природного середовища й ресурсів, соціальної й культурної складових суспільства, науково-технічний і технологічний розвиток суспільства, інфраструктури й т. ін.

Безпосереднє оточення аналізується по наступних основних компонентах: покупці, постачальники, конкуренти, ринок робочої сили. Аналіз внутрішнього середовища розкриває ті можливості, той потенціал, на який може розраховувати підприємство в конкурентній боротьбі в процесі досягнення своїх цілей. Внутрішнє середовище аналізується за такими напрямками: кадри підприємства, їх потенціал, кваліфікація, інтереси й т. ін.; організація управління виробництвом (реалізацією товарів, наданням послуг, виконанням робіт), включаючи організаційні, операційні й техніко-технологічні характеристики й наукові дослідження й розробки; фінанси підприємства; маркетинг; організаційна культура.

Виходячи з розуміння стратегічного планування підприємницьких структур, виділено вимоги, виконання яких забезпечує якість стратегічних планів (рис. 1).

Рис. 1. Вимоги, що забезпечують якість стратегічного планування в малих підприємницьких структурах

Уміння змодельовувати ситуацію обумовлені здатністю цілісно уявити ситуацію, зрозуміти закономірності взаємодії потреб і споживчого попиту покупців, конкурентів з якістю їх продукції й потреб власного підприємства, тобто здатності задовольняти потреби споживачів. Ці уміння передбачають також наявність здатності рухатися від конкретного до абстрактного й у зворотному напрямку, що виступає важливою умовою компетентності в питаннях стратегії.

Здатність виявити необхідність змін на підприємстві вимагає готовності підприємця реагувати на тенденції, що виникають із дії відомих факторів у даній галузі, а також науково-технічного потенціалу, інтелекту, інтуїції, творчих здібностей підприємця, що дозволяють на основі урахування комбінації відомих і невідомих факторів забезпечити підприємству готовність до дій у непередбачених обставинах, знаходити можливості для підвищення його конкурентоспроможності.

Здатність розробити проект стратегічних змін передбачає пошук раціональної стратегії – інтелектуальний, творчий процес пошуку прийнятного варіанта функціонування підприємства. У його основі лежить здатність підприємця передбачити розвиток ситуації, з окремих розрізнених факторів відтворити «мозаїчне полотно» майбутніх подій. Розроблювачі стратегічного плану повинні вміти писати різні сценарії, володіти інструментарієм прогнозування;

Здатність використовувати в ході змін надійні методи передбачає наявність досить великого арсеналу коштів і методів стратегічного планування. Він включає: стратегічні моделі, засновані на методах дослідження операцій; матрицю Бостонської консультативної групи – БКГ; криву досвіду і т. ін. [1].

Наявність здатності втілювати стратегію в життя обумовлено тим, що між стратегією як науковообґрунтованим планом і практичною діяльністю підприємця існує двосторонній зв'язок. З одного боку, будь-які дії, не підкріплені планом, звичайно виявляються пошуками. З іншого боку, процес мислення, що не супроводжується практичною діяльністю, залишається в площині ідеї. Тому

підприємець, зайнятий реалізацією стратегії, повинен знати технологію втілення стратегії в життя.

Стратегічне планування вирізняється своєю адаптивністю до зміни умов. Особливістю стратегічного планування є зростаючий рівень участі в ньому керівника підприємства. Важливим є те, що коли обирається конкурентна стратегія, керівництво повинне чітко усвідомлювати, до якого типу прагне підприємство, оскільки стратегії зростання для малих, середніх та великих підприємств відрізняються.

Малі підприємства мають таку перевагу, як гнучкість, що дає їм змогу зазвичай оперативно перебудовувати свою діяльність, тому вони мають ринкові перспективи. До основних видів стратегій малого підприємства відносять стратегію копіювання, стратегію оптимального розміру, стратегію участі в продукті великого підприємства, стратегію використання переваг великого підприємства. Спрямованість цих стратегій - зведення до мінімуму гостроти конкуренції з великими підприємствами та якнайкраще використання їх гнучкості.

Середні підприємства для забезпечення життєдіяльності мають дотримуватися спеціалізації на ринковій ніші. Середні підприємства можуть вибрати один із чотирьох видів стратегії зростання залежно від темпів їх зростання та темпів зростання ринкової ніші, в якій функціонують підприємства: стратегія збереження, стратегія пошуку загарбника, стратегія лідерства у ніші, стратегія виходу за межі ніші. Ринкова ніша для середніх підприємств - це засіб конкурентної боротьби з великими підприємствами.

Стратегії для великих підприємств слід вибрати на основі аналізу ключових чинників, що характеризують їхній стан з урахуванням результатів аналізу портфеля різних видів бізнесу, а також характеру і сутності реалізованих стратегій.

На сучасному етапі розвитку стратегічне планування є інструментом боротьби з хаосом і сприймається як засіб подолання зростаючої нестабільності зовнішнього середовища. Зарубіжні дослідження, об'єктом яких був вплив стратегічного планування на фінансові показники діяльності підприємства, виявили, що систематичне використання стратегічного планування спроможне значно покращити результати діяльності. Отже, основними перевагами стратегічного планування, виявлених зарубіжними дослідженнями, є:

- використовується як ефективний спосіб підвищення здатності організації долати зміни;
- поліпшує координацію діяльності підприємства та мінімізує нераціональні дії щодо подолання несподіваних змін;
- забезпечує більш ефективний розподіл ресурсів;
- сприяє цілісному, комплексному підходу до підприємства і його оточення;
- надає співробітникам бачення перспективи підприємства;
- поділяє відповідальність не лише за напрямками діяльності, а й за поточною та майбутньою діяльністю.

При переході до ринкових відносин підприємствам надано можливість самостійно господарювати в умовах ринку, тому особливої ваги набуває здатність цих підприємств так спланувати свою діяльність, щоб не стати банкрутом, і на перспективу – отримувати прибуток, тим самим підвищуючи добробут населення. Виходячи з різноманітності характеристик підприємств, можливі різні підходи до організації системи стратегічного управління загалом і стратегічного планування зокрема. Світовий досвід свідчить, що на основі загальних принципів кожне підприємство обирає ту чи іншу систему, робить акцент на окремих сторонах діяльності підприємства, вводячи цей орієнтир як основу планування.

Розглянемо деякі підходи до організації процесу стратегічного планування.

Модель стратегічного планування, що базується на врахуванні ринкових переваг. Ця модель тісно пов'язана з використанням результатів SWOT-аналізу. Основна увага приділяється врахуванню інтересів акціонерів (зовнішніх і внутрішніх), які беруть участь у прийнятті рішень стосовно заходів, які забезпечують довгостроковий розвиток підприємства. Використання цього підходу обмежене через складність у визначенні та балансуванні інтересів великої кількості акціонерів, особливо тоді, коли відсутні сконцентровані пакети акцій.

Модель стратегічного планування, орієнтована на створення та підтримку конкурентоспроможності підприємства: у ринковій економіці питання конкурентоспроможності є центральним, оскільки лише ті підприємства можуть існувати в економіці досить тривалий час, які дбають про рівень власної конкурентоспроможності. Чим вищий рівень конкуренції на ринку, в галузі, тим більше уваги підприємство має приділяти цьому питанню.

Конкурентні переваги – сильні сторони підприємства, якщо вони забезпечують перевагу над конкурентами і є дуже важливими для цільового ринку.

Виділяють три основні конкурентні переваги:

- організаційні (досвід маркетингової діяльності; оргструктура управління маркетингом, умови ефективної взаємодії маркетингової служби з іншими структурними підрозділами і т. д.);
- функціональні (знання споживачів, їхніх запитів і переваг у розрізі цільових ринків (сегментів); конкурентоспроможність товарів, ефективний розподіл, ефективна збутова політика, гнучка політика цін, дійова комунікаційна політика і тощо);
- основані на взаємовідносинах із зовнішнім середовищем, які можна досягти, якщо сформовані відносини оптимальної взаємодії із чинниками як макросередовища, так і чинниками мікросередовища безпосереднього оточення.

Модель стратегічного планування, орієнтована на створення позитивного іміджу. Такі моделі можуть застосовувати багато підприємств, тому що в ній відбито поширену концепцію соціальної відповідальності бізнесу перед суспільством, соціально-орієнтовану філософію існування компанії.

Використовуючи такий підхід, підприємство має бути відкритою прозорою для суспільства системою, яка всі свої зусилля спрямовує на служіння людям.

Список використаних джерел

1. Винокуров В. А. (2006). Организация стратегического управления на предприятии. М. : АОЗТ «Центр экономики и маркетинга». 456 с.
2. Шегда А.В. (2006). Менеджмент: учебник. 3-е изд., испр. и доп. К. : Знання. 645 с.

Троцька Юлія Олександрівна

*студентка 36-ЮП групи, Коледж управління економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, yulia.trotska2001@gmail.com*

Кононець Наталія Василівна

*доктор педагогічних наук, викладач інформатики та комп'ютерної
техніки, викладач-методист, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, natalkapoltava@ukr.net*

СИСТЕМА «ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ» В РОБОТІ ЮРИСТІВ

Юрист у своїй професійній роботі дуже часто зустрічається з проблемами, як передати термінову правову інформацію своєму партнерові. Крім того, він сам іноді потребує того, щоб отримати аналогічну інформацію. Для цього треба використовувати сучасні інформаційні технології, зокрема технології передачі даних через телекомунікаційні канали зв'язку, за допомогою комп'ютерної мережі.

Останнім часом комп'ютер став основним робочим інструментом юриста. Незалежно від сфери діяльності юристу доводиться проводити за ним безліч годин, складаючи процесуальні документи, договори, схеми, презентації тощо. Лідерами на ринку юридичних довідково-інформаційних систем є «Законодавство України», «Дінай», «Інфодиск», «ЛІГА:ЗАКОН», «НАУ», «Парус-Консультант», «Юрист + Закон».

Основним інструментом багатьох юристів є система «Законодавство України» – публічна база нормативно-правових актів (НПА), створена на базі сайту Верховної Ради України <https://rada.gov.ua/news/zak>.

Рис. 1. Система «Законодавство України»

Система є безкоштовною та загальнодоступною через глобальну мережу Інтернет; містить повну базу чинного законодавства, а також архівні редакції документів, судові рішення та міжнародні правові документи. База постійно оновлюється, інформація надходить з першоджерел. Пошук документів здійснюється за реквізитами, а також за назвою або текстом документа. Якщо користувачем введено слова без закінчень, то системою підставляються всі можливі варіанти закінчень та здійснюється більш широкий пошук, але ця функція не зазначена в інтерфейсі користувача і описується лише в розділі «Допомога». Результати пошуку можуть бути відсортовані за назвою або за датою прийняття документа. Можливий вкладений пошук серед результатів, але інтерфейс користувача цієї функції недостатньо зрозумілий. Слід зауважити, що нещодавно розробниками було додано можливість альтернативного контекстного пошуку за допомогою зовнішніх пошукових систем(Google.com). Такий пошук по тексту є більш зручним та інтелектуальним, так як використовує відмінювання слів, точний пошук словосполучень та має ще багато додаткових опцій, що є ноу-хау компанії Google. Крім пошуку в системі, передбачається можливість перегляду за новими надходженнями популярних документів. Особливості системи: безкоштовний доступ, можливість використання зовнішніх пошукових систем.

Прокопенко Ольга

*студентка 36-ЮП групи, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net*

Кононець Наталія Василівна

*доктор педагогічних наук, викладач інформатики та комп'ютерної
техніки, викладач-методист, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, natalkapoltava@ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ ЮРИДИЧНИХ САЙТІВ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ

Неможливо знати все: ніхто не завчає норми законів напам'ять, складно бути в курсі всіх останніх новин та оновлень, зважаючи на швидкість їх потоку, в той же час займає чимало часу пошук необхідної інформації в інтернеті, особливо, коли вона потрібна негайно. Ми цінуємо свій час та сили, і переконані, що й ви також. А тому зібрали в одній статті, усі корисні ресурси інтернету, які містять інформацію для бізнесу, підприємництва, для побутового, громадського життя. Ми її розсортували і маємо надію, що це зекономить ваш час та енергію.

Отже, під час навчання студентів-юристів доцільно зорієнтовувати на використання низки юридичних сайтів.

1. Юридичні послуги Online. На цьому сайті ви знайдете багато юридичної інформації як для юристів, так і для всіх, хто цікавиться українським законодавством, або хоче вирішити якусь юридичну проблему. Сайт складається з чотирьох розділів: послуги для громадян; послуги для бізнесу; послуги для юристів; різне.

2. «Національний Центр електронного урядування». Центр створено як структурний підрозділ Державного підприємства “Державний центр інформаційних ресурсів України”. Метою створення Центру стало забезпечення координаційно-організаційної, дослідницької, експертної, технологічної, навчально-методичної, консультативної, просвітницької підтримки органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, бізнесу і громадських організацій із впровадження та застосування технологій електронного урядування.

3. Юридична консультація. Юридичний інформаційно-аналітичний сайт було створено для ефективної допомоги відвідувачів. На сайті розміщено зразки позовних заяв, юридичні аналітичні матеріали, зразки процесуальних документів, зразки договорів, судова практика, судові рішення, юридична консультація он-лайн.

4. ЛІГА:ЗАКОН. Функціональні можливості системи «ЛІГА:ЗАКОН» дозволяють легко і зручно працювати з найпотужнішими базами даних, що нараховують більше 300 тисяч документів. Системи «ЛІГА:ЗАКОН» – найбільш повне джерело систематизованої і достовірної правової інформації із зручними інструментами для пошуку інформації. Дозволяють швидко знайти і проаналізувати правову інформацію на будь-який момент часу, оцінити ситуацію і прийняти вірне рішення.

5. Консультант. База даних системи — це сукупність нормативно-правових, розпорядчих документів центральних органів державної влади України, міжнародних договорів, коментарів, дайджестів, форм та бланків типових документів тощо. Щоденно база даних поповнюється 70–100 документами двічі на день.

6. Банкрутство. Інформаційно-довідкова система, основним призначенням є надання інформації про підприємства, щодо яких порушено справу про банкрутство та стан проходження цих справ. Інформація в базі даних поновлюється щоденно.

7. Всеукраїнський Юридичний Портал. Це юридично-економічний інтернет ресурс, мета якого – безкоштовне надання актуальної юридично-економічної інформації. Він містить базу законів (не повну), кодекси, конституцію, популярні документи, приклади договорів, документів для звернення до суду, електронні книги та багато іншого.

8. Status-Quo. Мета інформаційно-юридичного порталу – надання можливості юристам, адвокатам, нотаріусам та іншим профільним фахівцям заявити про себе, допомогти розкрити свій професійний потенціал, а також надання широкого спектру консультаційних та юридичних послуг.

9. Український Юридичний Портал — Радник. Головним завданням порталу є надання якісної юридичної інформації. Цей сайт створений, для задоволення потреби в юридичних знаннях конкретних осіб, та заради підвищення правової культури суспільства в цілому.

10. Юридичний портал. Портал містить корисну інформацію для юристів, студентів та всіх бажаючих. У відкритому доступі розміщені підручники з юридичних дисциплін, закони і кодекси України та коментарі до них, а також зразки оформлення документів.

11. Перший український форум. ЮрФорум заснований в 2005 році як соціально-правовий ресурс. ЮрФорум PROXIMA: надає онлайн безкоштовну професійну допомогу по праву і фінансів; об'єднує провідних активну діяльність юристів, економістів, фінансистів, бізнесменів і студентів; надає можливість встановити зворотний зв'язок з потенційними клієнтами та партнерами.

Сосненко Євген Павлович

старший викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією Української медичної стоматологічної академії, several1222@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ФАКТОРУ ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ

На нинішньому етапі розвитку суспільства впровадження форм фізичної роботи в навчальний режим і відпочинок студентів – одне з основних завдань сьогодення. Вона визначена комплексною програмою й одержала своє відбиття в Національній доктрині розвитку освіти України. У програмно-нормативних документах підкреслюється про широкий збір засобів, методів і використання

різних форм фізичного виховання для формування моральної відповідальності кожної особистості за рівень оздоровчої рухової активності, як важливого компонента здорового способу життя, ефективного засобу профілактики та покращання стану здоров'я.

У документах відзначається, що здоров'я, величезний вплив на яке робить фізичне виховання – найважливіша передумова повноцінної розумової діяльності. Кількість студентів, що мають відхилення в стані здоров'я й фізичного розвитку, щорічно збільшується. Ріст захворюваності студентів пов'язаний не тільки з інформаційними й емоційними перевантаженнями, яким вони піддаються в процесі навчання, але й з соціально-економічними, екологічними проблемами, дефіцитом рухової активності та відсутністю навичок здорового способу життя.

Розвиток вищої школи в сучасних умовах супроводжується соціально-економічним пресингом на всі сторони студентського життя й праці. Робоче навантаження інтенсивно працюючого студента в плані навчального тижня досягає до 12 годин на добу, а в період екзаменаційної сесії – до 15–16 годин. Працю студента по навантаженню відносять до першої категорії (легкий), а по напруженості до четвертого (дуже напружена праця) вона вимагає значної напруги духовних і фізичних сил. У зв'язку із цим, зростає роль фізичної культури, як однієї з основної ланки державного сектора для зміцнення й збереження здоров'я, збільшення тривалості життєвої й творчої активності та підвищення розумової працездатності.

Фізичне виховання є складним педагогічним, багатофункціональним психофізіологічним процесом, особливо в сучасних умовах, коли студентська молодь приділяє недостатню увагу фізичній культурі, коли в навчальних закладах відзначається скорочення матеріально-технічної бази й виділення засобів на придбання спортивного інвентарю, устаткування, зменшення обсягу навчальних годин із фізичного виховання.

Вважаємо за доцільне зупинитися на напрямку, що одержав за останні роки визнання і підтримку – використання природного середовища як незмінної умови та матеріальної бази рекреаційного природокористування. Безумовно, все це можна використовувати в процесі рекреації не тільки при різних захворюваннях, травмах, але й для фізичної рекреації студентів у навчальній діяльності. Фізична рекреація спрямована на задоволення біологічних потреб, рухової активності й емоційних дій, одержанні задоволення, насолоди через рухи, переключення з одного виду діяльності на іншу, активізацію діяльності організму за допомогою рухової активності й профілактики несприятливих впливів на організм студентів. Аналіз засобів і методів активного впливу на організм людини дозволяє розглядати зовнішнє середовище як джерело всіх психічних явищ і її моделі в якості одного з основних засобів активного формування психічних і фізичних якостей людини.

Мета спостережень полягала в тому, щоб вивчити запропоноване природне середовище, як фактор фізичної рекреації, спрямованої на задоволення фізичної та психічної активності студентів.

Нами використовувалася природна сфера, під якою позначаємо сукупність якісних і кількісних особливостей звукових і візуальних композицій місць занять. У дослідженні брало участь 100 студентів Української медичної стоматологічної академії м. Полтави. Результати обсягу рухової діяльності в умовах експериментального середовища зіставлялися з результатами отриманими поза нею. Музичне середовище створювалося за допомогою спеціально підібраних музичних творів, при цьому ми виходили з того, що мажорна музика являється збудливою: під її впливом збільшується м'язова сила, частішає пульс, підвищується працездатність; інша – мелодична, мінорна музика дає заспокійливий ефект, виробляючи протилежні зміни. Під час проведення занять на повітрі вибирали маршрути з урахуванням естетичної обстановки місцевості.

Така організація функціонально виправдана, сприяє впорядкуванню навчальних занять і впливає на психічні стани. Тимчасові психічні стани викликають позитивне відношення студентів до занять, формують бажання, прагнення займатися фізичними вправами, що природно виразиться в розвитку здатності до самоконтролю й саморегуляції. При цьому звертали увагу студентів на те, що вони зобов'язані дотримуватися правил гігієни, режиму дня, стежити за своєю вагою, уміти володіти собою, вести здоровий спосіб життя. При таких заняттях у студентів формували вміння оцінювати й управляти своїм психічним станом, вміння підтримувати необхідний оптимум психічних станів в умовах складної навчальної діяльності, станом навколишнього середовища (запах, колір, рух вітру й т.д.), використовували для конструювання стану бадьорості або скутості. Зв'язок «зовнішнє середовище – психічний стан» установлювали на підставі спільного обговорення питань, пов'язаних із конкретним сприйняттям або відчуттям.

Необхідно відзначити, що відмінною рисою в організації занять є збільшення й обсяг розвитку витривалості (аеробний варіант). Навантаження дозувалося залежно від стану випробуваних. Із цією метою введений обов'язковий 10-12 хвилинний біг, а також великий обсяг вправ на гнучкість і координацію рухів, які виконуються на місці, у ходьбі, бігу в різному темпі. Розвиток силової витривалості рук, м'язів шиї, спини служили вправи з партнером, які виконувалися в динамічному й статичному режимах. Разом із тим надавали можливість студентам, як найбільше займатися (виконувати) вправи самостійно, широко використовували спортивні ігри. Така побудова навчальних занять впливає на функціональну готовність студентів до виконання тестових нормативів із фізичного виховання.

Педагогічні спостереження, об'єктивні показники й суб'єктивні висловлення свідчать про те, що проведення занять в умовах природної сфери сприяє одержанню задоволення й насолоди, сприяє формуванню фізичної та психічної бадьорості, навичок керування психічним станом, і в остаточному підсумку, зміцненню здоров'я й покращання фізичної підготовленості.

Отже, покращання фізичної та психологічної активності студентів веде до твердження нового типу педагогічної організації занять, що відповідає збільшеним вимогам часу.

Список використаних джерел

1. Анікеєв Д. М. Цель и задачи физического воспитания студентов программно-нормативных документах Украины. *Физическое воспитание студентов. Научный журнал*. Харьков, 2010, № 6. С. 3–6.
2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми фізичного виховання в ВУЗі». Част. 1. Донецьк, 1995. С. 105.
3. Зайцев В. П. и др. Физическая реакция в воспитании активной личности студентов (аналитический разбор) «Физическое воспитание студентов». Україна. 2010, № 5. С. 23–26.
4. Кремень В. Г. «Освіта і наука України : шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи)». Київ, 2003. С. 216.

Фурсов Ігор Сергійович

викладач природничих дисциплін Хорольського агропромислового коледжу
Полтавської державної аграрної академії, e-mail: fursov1695@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Одне з актуальних завдань сучасної освіти – пошук оптимальних шляхів зацікавлення дітей навчанням, підвищення їхньої розумової активності, спонукання до творчості, виховання студента як життєво й соціально компетентної особистості, здатної здійснювати самостійний вибір і приймати відповідальні рішення в різноманітних життєвих ситуаціях, вироблення вмінь практичного і творчого застосування набутих знань. Це означає, що наставник має орієнтуватися на використання таких педагогічних технологій, з допомогою яких не просто поповнювалися б знання й уміння з навчального предмета, а й розвивалися такі якості як пізнавальна активність, самостійність, уміння творчо виконувати завдання. [1]

Використання елементів інтерактивного навчання в українській школі вперше було запропоновано А. Рівіном у 1918 році, подальшій розробці інтерактивного навчання присвячені праці В. Сухомлинського, творчість вчителів-новаторів 70-80 рр. ХХ ст. Ш. Амонашвілі, Є. Ільїна, С. Лисенкової, В. Шаталова та ін., у теорії розвивального навчання[2]. Інтерактивні технології навчання розглядали С. Архипова, С. Крамаренко, С. Панченков, Л. Пироженко, О. Пометун, Т. Ремех [3].

Інтерактивне навчання – це навчання, яке відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу[4]. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учень і вчитель є рівноправними суб'єктами навчального процесу, розуміють, що вони роблять. Безпосередньо, сама організація інтерактивного навчання передбачає моделювання різноманітних життєвих ситуацій, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, використання рольових ігор. Усі інтерактивні технології поділяються на чотири групи: фронтальні технології, технології колективно-групового навчання, ситуативного навчання та навчання

у дискусії [4]. Серед інтерактивних методів широко використовуються такі як: мозковий штурм, мікрофон, коло ідей, робота в малих групах, займи позицію, пресс-метод, акваріум, подорож рольові ігри та інші[2].

Для чіткого розуміння важливості інтерактивного навчання педагоги порівнюють його з відомими та раніше пасивним й активним навчанням [1]. Якщо пасивне навчання – це репродуктивний метод, це вимога слухати та дивитись, активне – це безпосередня участь дитини у викладі матеріалу, то інтерактивне – це рівноправна взаємодія вчителя й учня. Якщо порівняти ці моделі, то можна зробити висновки про те, що за наявності певних недоліків остання модель досить ефективна.

Інтерактивні методи мають за мету створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Застосування інтерактивних технологій при вивченні хімії спрямовано на вдосконалення сучасних технологій навчання. Вони вносять у відомі методи навчання специфічність за рахунок посилення дослідних, інформаційно-пошукових і аналітичних методів роботи з інформацією. Використання засобів інтерактивних технологій розширює стандартні методи навчання.

Заняття мають захоплювати студентів, будити в них інтерес та мотивацію, навчати самостійному мисленню та діям. Ефективність і сила впливу на емоції і свідомість значною мірою залежить від умінь та стилю роботи наставника.

Застосування педагогом інтерактивних технологій навчання змінює звичну для студентів ситуацію навчання, характер його діяльності, ставить його в іншу позицію: студент стає активним учасником навчання[3].

На практиці буває важко визначити чіткі межі між різними методами навчання: вони перетинаються, доповнюють один одного, складаються в комплексний "пакет", систему прийомів, за допомогою яких педагог і учні реалізують поставлені цілі.

У процесі навчання найбільш доцільне використання, в першу чергу, тих методів, при яких[2]:

- в студентів розвивається бажання до творчої, продуктивної праці;
- студенти прагнуть до активних дій, досягають успіхів і мотивують власну поведінку;
- відпрацьовуються моделі поведінки, необхідні для успішної професійної чи підприємницької діяльності.

Цим вимогам найбільш відповідають інтерактивні та інформаційно-комунікаційні методи навчання.

Набагато важливіше навчити, ніж просто розповісти. Процес навчання не автоматичне вкладання навчального матеріалу в голову студента. Він потребує напруженої розумової роботи дитини і її власної активної участі в цьому процесі.

На заняттях з хімії для розвитку різноманітних навичок учнів, критичного мислення, підтримання цікавості до предмету та формування у них різноманітних компетенцій ми вважаємо за доцільне використання наступних інтерактивних методів та прийомів навчання[1,4]:

Уроки ділової гри. Гра є одним із ефективних способів активізації пізнавальної діяльності. Гра сприяє розвитку мислення, волі, емоцій, навчальних

інтересів учнів. К.Д. Ушинський стверджував, що для дитини гра – це дійсність, і дійсність значно цікавіша, ніж та, яка її оточує. Цікава вона тому, що зрозуміла, а зрозуміла тому, що частково є її власним творінням. Рольова гра є найбільш ефективним засобом організації проблемного навчання. Саме активна, дійова позиція учня на занятті допомагає максимально засвоїти та використовувати знання, стимулювати розвиток мислення та уяви, викликати зацікавленість та позитивне ставлення до навчання.

На заняттях з хімії застосовують ігри "суд над хімічними елементами або речовинами", гра у фізиків і хіміків, на якій учні діляться на 2 групи і визначають і обговорюють відповідно фізичні і хімічні властивості речовин, хімічне доміно (співставлення назв і формул сполук) та ін.

Мозковий штурм – це ефективний метод колективного обговорення, пошуку рішень шляхом вільного висловлювання думок усіх учасників. Як показує практика, шляхом «мозкового штурму» всього за кілька хвилин можна визначити десятки ідей. На занятті називаємо тему дискусії й запрошуємо студентів взяти участь у її обговоренні шляхом штурму.

Залучати до роботи всіх студентів допомагає метод «Мікрофон».

Мікрофон. Метод мікрофон – це різновид групового обговорення певної проблеми, що дає можливість кожному висловитися у порядку черги, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку. Часто ми використовуємо метод мікрофон у дидактичних іграх "Закінчи речення", "Ланцюжок" тощо. Наприклад ланцюжок класів хімічних речовин, один учень називає будь-яку сполуку, інший одразу за ним повинен назвати речовину, яку можна за одну реакцію отримати з попередньої.

На основі цього методу ми вчимо дітей дотримуватися певних правил:

- говорити лише тоді, коли отримуєш уявний мікрофон;
- говорити швидко і стисло;
- не оцінювати висловлювання товаришів.

Робота в малих групах передбачає виконання завдань в малих групах або парах. Ця форма організації корисна для формування навичок участі в дискусії. Більшості студентів легше висловитися в невеликій групі, до того ж цей метод дає можливість заощадити час, бо відпадає потреба вислуховувати кожную дитину у великій групі. Заняття в малих групах дає змогу набути навичок, необхідних для спілкування та співпраці. Дискусії малими групами стимулюють роботу в команді, розвивають почуття терпимості та поваги до думки інших. Формуємо невеликі групи (5 – 7 осіб), об'єднуємо їх різними способами, але найчастіше об'єднуємо із сусідом або сусідкою по парті.

Ще одна форма групової роботи, яка подобається студентам, "один проти одного" коли кожна пара готує завдання для іншої пари. Під час вивчення теми «Генетичний зв'язок неорганічних речовин» можна запропонувати одній групі скласти ланцюжок реакцій для іншої групи із запропонованого набору речовин (Mg , MgO , $\text{Mg}(\text{OH})_2$, MgCl_2) або (S , SO_2 , SO_3 , H_2SO_4 , CaSO_4), після чого групи, одержавши генетичний ланцюжок, повинні написати рівняння реакцій.

Займи позицію. Цей метод допомагає вести обговорення дискусійного питання в групі. Використовуємо його з метою надання студентам можливості

висловитися та попрактикуватися в навичках спілкування. Після оголошення дискусійного питання чи тези "кислота – шкідлива речовина" звертаємося до студентів із завданням – зайняти певну позицію щодо дискусійного питання: так, ні або не визначився. Пропонуємо залежно від зайнятих позицій зібратися біля таблиць, які розвішані на стінах у аудиторії. Просимо студентів обґрунтувати свою позицію.

Метод Прес використовують у випадках, коли виникають суперечливі думки з певної проблеми і потрібно зайняти й аргументувати чітко визначену позицію щодо суспільної проблеми, яка обговорюється. Метод надає можливість навчитися аргументовано, в чіткій і стислій формі формулювати та висловлювати свою думку з дискусійного питання.

Ажурна пилка. Технологія використовується для створення на занятті ситуації, яка дає змогу студентам працювати разом для засвоєння великої кількості інформації за короткий проміжок часу. Цей метод заохочує студентів допомагати один одному вчитися навчаючи. Наприклад, під час проведення заняття на тему: «Розчини», використовується цей метод таким чином.

I етап: студенти об'єднуються у чотири групи. Кожен отримує кружечок певного кольору. Кожна група отримує свою частину інформації, опрацьовує її та робить опорний конспект. Група I – "Поняття розчину", Група II – "Способи приготування розчинів", Група III – "Теорія електролітичної дисоціації", Група IV – «Використання розчинів у побуті та промисловості».

II етап: студенти об'єднуються в експертні групи таким чином, щоб до групи входили студенти, які мають певний колір. Кожен учасник інформує решту про діяльність своєї домашньої групи. Набуту інформацію студенти записують у зошит у вигляді опорного конспекту.

III етап: кожен студент повертається до своєї домашньої групи з повною інформацією. Інформація коригується та узагальнюється.

Метод **розв'язання проблем** або **дерево рішень** містить декілька етапів. Спочатку треба обрати проблему, яка не має однозначного розв'язання (ситуації з життя, епізоди казок), скажімо: "Як утилізувати хімічні відходи с/г?". Потім розглядаємо схему – "дерево рішень", у якій стовбур дерева – квадрат позначає цю проблему, гілки – прямі лінії – шляхи її розв'язання, а листочки – кружечки – її рішення. Пропонуємо студентам, розбившись на підгрупи і спілкуючись між собою, знайти рішення обраної проблеми. Студенти, досягнувши взаємної домовленості шляхом обговорення, знаходять своє рішення і малюють його на аркуші паперу: спалити, закопати, переробити хімічно чи фізично, зменшити обсяги забруднень тощо. Після цього кожна підгрупа розміщує свій малюнок на дереві рішень і презентує його. Треба вислуховувати кожного, хто хоче висловитись. Оцінюємо діяльність студентів лише позитивно. При оцінюванні ми не вживаємо слово правильно, а кажемо: цікаво, незвичайно, добре, чудово, оригінально, що стимулює дітей до подальших висловлювань[2].

Ігрові методи. Загальновідомо, що ігри допомагають дітям упоратися з величезним потоком інформації, яка необхідна для уміння орієнтуватися у навколишньому світі. Особливу увагу приділяємо іграм, які спрямовані на

розвиток зв'язного мовлення, формування вмінь комунікативної діяльності у цілому та за допомогою невербальних засобів зокрема.

Гра. Ланцюжок. Перший студент називає елемент, речовину, другий – його (її) властивості, третій – нову речовину з тими самими властивостями. Наприклад: Сульфідна кислота; кислота, слаба, не взаємодіє з металами після (H_2), неорганічна кислота, сульфідна кислота.

Знайди помилку! Викладач дає студентам певний матеріал і просить зайти у викладі помилки (можна навіть вказати їх кількість). Звичайно, серед таких помилок є 2-3 очевидні, ще 2-3 типові, інші помилки малопомітні. І тільки одну помилку може виявити навіть не кожен спеціаліст. Знайдення такої помилки може означати справді глибоке знання предмета[2].

Рекламна пауза. Для узагальнення і систематизації знань за кожною темою можна дати студентам завдання виготовити рекламний щит, буклет, афішу, листівку тощо. Наприклад, прорекламуйте добриво Аміачну селітру, сульфатну кислоту, вкажіть її переваги над іншими подібними речовинами.

Вірю – не вірю. Викладач складає опитувальник і зачитує його. Кожне запитання починається словами: "Чи вірите ви, що ...?". Студенти мають або погодитись з твердженням або ні. Приклад: чи вірите ви, що розведена хлоридна кислота не взаємодіє з Аргентумом? Чи вірите ви, що мило роблять із жирів?

Ці та багато інших інтерактивних методів допомагають викладачу в педагогічній діяльності. Не на всіх заняттях ми повинні використати такі форми діяльності. Найголовніше, щоб за допомогою інтерактивного в поєднанні з традиційним навчанням була створена така атмосфера у групі, яка б сприяла співробітництву, розумінню і доброзичливості й підвищувала інтерес студентів до предмета, посилювала у них прагнення здобувати знання самостійно, використовуючи викладача як консультанта і організатора цього процесу. Інтерактивна модель навчання дає можливість створювати комфортні умови для навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Таким чином, використання інтерактивних та інформаційно-комунікативних методів навчання дає чудову можливість для гармонійного розвитку особистості, розширення її світогляду, ґрунтовного засвоєння знань, умінь і навичок, а також дає змогу розвиватися викладачеві, змушує його кожного разу придумувати щось нове, зацікавлювати студентів та розвивати їхні здібності різноманітними вправами і завданнями. Інтерактивні методи дають можливість перетворити студента із статичного слухача на активного учасника подій в аудиторії, мати свою роль і активно виконувати її, розуміти свою важливість на занятті і у житті взагалі.

Список використаних джерел

1. Єльнікова О. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій / О. Єльнікова // Імідж сучасного педагога. – 2001. – №3-4. – С. 73–75.
2. Кашлев С.С. Интерактивные методы обучения: [учебно-методическое пособие] / С.С.Кашлев. – Минск: ТетраСистемс, 2013. – 224 с.

3. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко // Відкритий урок. – 2003. – №3–4. – С. 19–31.

4. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. / Г.К. Селевко. – Т.1. – М.: НИИ Школьных технологий, 2006. – 816 с.; Т. 2. – 816 с.

Пугачова Олена Володимирівна

викладач землевпорядних дисциплін, Петрівський аграрний коледж,

Lenadomik83@gmail.com

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Термін “інновація” (із пізньолатинської *innovatio* – оновлення, новизна, зміна) означає нововведення, тобто цілеспрямовані зміни, які вносять у середовище впровадження нові стабільні елементи (нововведення), що викликають перехід системи з одного стану до іншого. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового у цілі, зміст, методи і форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності викладача і студентів.

У сучасному процесі навчання мають використовувати як традиційні, так і інноваційні методи навчання, які не менш дієві, а в інших випадках без них просто не обійтися. Потрібно, щоб вони були у постійному взаємозв'язку і доповнювали один одного. Ці два поняття мають існувати на одному рівні.

Проблема інноваційного розвитку освіти і освітніх інновацій є актуальною, тому що вона викликає широкий суспільний і науковий резонанс. Інноваційна освітня діяльність передбачає розвиток творчого потенціалу педагогів і стосується не лише створення та поширення новизни, а і зміни у способі діяльності, стилі мислення учасників навчально-виховного процесу. Основною характеристикою інноваційної педагогічної діяльності закладу фахової передвищої освіти є підвищення результативності освітнього процесу.

Науково-технічний прогрес, який не оминув і сільське господарство, широке запровадження сучасної сільськогосподарської техніки та новітніх технологій виробництва потребує від професійної освіти підготовки конкурентноспроможних кваліфікованих працівників; готовності випускника коледжу до постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення, формування власної кар'єри, відповідальності за результати своєї професійної діяльності. Саме професійна, докорінно оновлена освіта, здатна створити стабільний запас кваліфікації працівника, що дасть змогу оперативно реагувати на швидкісні зміни технологій виробництва. [1.ст141-150]

Сучасне життя розвивається швидкими темпами, тому система професійної підготовки повинна розвиватися, змінюватися. В Україні формується нова система освіти, яка орієнтована на входження у світовий освітній простір, супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. Це зумовлює появу 4 освітніх інновацій, які покликані суттєво змінити освітній процес. Тому викладач, навіть найталановитіший, уже не може бути єдиним джерелом інформації. Традиційне

навчання з його авторитаризмом, орієнтацією на середнього студента, перевагою репродуктивної діяльності над пошуковою не відповідає вимогам часу. Настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному студенту не так треба подати тему, як навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе реалізувати проблему. Отож, повернути студентам інтерес до вивчення спеціальних предметів, зробити навчання цікавим, посилити бажання учитися спонукає до пошуків. Сприяти вирішенню поставлених перед освітою завдань мають інноваційні технології навчання.

Найважливіша риса сучасного навчання – його спрямованість на те, щоб навчити студентів не лише пристосовуватися, а й активно діяти в ситуаціях, які зазнали соціальних змін. Ці освітні орієнтири отримали міжнародне визначення як робочі орієнтири в програмах ЮНЕСКО.

Інноваційність у навчанні має також соціально-філософський аспект, який за останні роки привернув до себе пильну увагу соціологів і соціальних філософів. «Інноваційне навчання» – процес і результат такої навчальної та освітньої діяльності, яка заохочує введення інноваційних змін в існуючу культуру, соціальне середовище. Інноваційне навчання стимулює активну участь у проблемних ситуаціях, які виникають як перед окремою людиною, так і перед цілим суспільством. Усвідомлення його потреби розширює обрії дидактичних пошуків. Таке навчання пов'язане з творчим пошуком на основі наявного досвіду, тобто з його збагаченням.

Однією із основних складових фахової підготовки студентів у закладі фахової передвищої освіти є практична підготовка. Вона органічно входить у чітку систему фахової підготовки впродовж усього періоду навчання. Це викликано різними аспектами доступного доведення інформації до студентів з метою якісного її засвоєння. Тому система реформування методичних прийомів організації освітнього процесу в сучасних умовах є актуальною і вкрай необхідною з огляду на раціональне вирішення проблеми впровадження прогресивних форм та методів навчання. .[3.ст 14-15]

Застосування інноваційних методик на заняттях практичного навчання в навчальних закладах, в еволюції навчально-виробничої діяльності студентів коледжів важливу роль відіграють: зміст навчально-виробничої діяльності та форми й методи її реалізації. Осмислення проблеми формування висококваліфікованого працівника неможливе без вивчення й втілення у навчально-виробничий процес інноваційних технологій виконання робіт.

Успіх навчально-виробничого процесу, ефективність кожного заняття практичного навчання як його складова структура, багато в чому залежить від викладача практичного навчання, рівня його підготовленості, кваліфікації та педагогічної готовності. Основні завдання, які ставить перед собою викладач практичного навчання це: оптимізація занять практичного навчання в навчальних майстернях; застосування інноваційних методів навчання; впровадження інноваційних виробничих технологій у освітній процес.

На заняттях практичного навчання використовується більшість інноваційних технологій. Це уроки-ігри, уроки-екскурсії, творчі лабораторії

майстрів, майстер-класи, круглі столи, роботи за проектними методиками для здійснення пошуково–дослідницької діяльності студентів.

Результатом діяльності щодо впровадження інновацій у навчально-виробничу сферу вбачають випуск висококваліфікованих, конкурентоспроможних працівників.

Використовуючи інноваційні технології навчання, викладачі практичного навчання переконалися, що новітні освітні технології передбачають не просто отримання знань, а творче відношення до них, сприяють формуванню і вихованню освіченого, творчого, професійно здібного кваліфікованого фахівця.

На заняттях виробничого навчання деталізуються отримані під час теоретичного навчання знання про роботу і експлуатацію обладнання, механізмів, властивості матеріалів, продуктів тощо.

При цьому найкращий результат досягається тоді, коли зміст відображає зв'язок із загальноосвітніми та спеціальними дисциплінами. Це забезпечує цілеспрямоване вивчення навчальних дисциплін, що являють собою фундамент успішного оволодіння професією. Значного поширення у нашому навчальному закладі набули інноваційні заняття які мають стандартну, гнучку структуру і орієнтовані на зростання інтересу студентів до навчання загалом та підвищення їх фахового рівня зокрема.[3.ст13-14]

В умовах ринкової економіки підготовка сучасного працівника повинна відповідати цілій низці вимог, під впливом яких вона спрямовується на розвиток у нього вміння: самостійно виконувати і оновлювати знання, ставити проблеми, творчо мислити, приймати оригінальні рішення в нестандартних ситуаціях, бути соціально-активною особистістю тощо.

Важливу роль у підготовці кваліфікованого працівника має виробнича практика, яка проходить на базі підприємств і є продовженням та розвитком теми соціального партнерства. Оскільки студенти не тільки набувають знань та практичних навичок, а й вчаться працювати в колективі, нести відповідальність, планувати своє подальше професійне життя.

На регіональному ринку праці соціальні партнери-роботодавці надають перевагу тим випускникам, які володіють інноваційними виробничими технологіями, мають глибокі знання щодо планування, організації та здійснення комплексу робіт, а також мають досвід практичного використання цих знань. Випускник з таким рівнем професійної компетентності буде конкурентоспроможним та мобільним на ринку праці, займатиме активну соціальну позицію. Інноваційні технології навчання передбачають не просто отримання знань, а творче відношення до них, сприяють формуванню і вихованню освіченого, творчого, професійно здібного кваліфікованого робітника, розвитку у студентів підприємницьких моделей поведінки, активної життєвої позиції, цілеспрямованості, впевненості в собі, навичок раціонального використання часу, своїх внутрішніх ресурсів.

Таким чином, безумовно, інноваційні технології навчання – шлях до підвищення якості професійної освіти, зацікавленості студентів у навчанні. Вони дають змогу диференціювати та індивідуалізувати процес навчання. Формують внутрішню мотивацію до активного сприйняття, засвоювання та передачі

інформації. Сприяють формуванню комунікативних якостей студентів, активізують їх розумову діяльність. Майбутнє фахової передвищої освіти за інноваційними технологіями навчання. .

Підсумовуючи, можна відмітити, що при впровадженні інноваційних технологій в освітній процес системи фахової передвищої освіти спостерігається зростання педагогічної майстерності та фахової компетентності викладачів – учасників інноваційних процесів, покращення якісних показників навчальних досягнень студентів. Водночас модернізується регіональна система освіти в цілому, простежується розвиток коледжів на основі пошуку, розроблення, освоєння та реалізації інноваційних педагогічних технологій; забезпечується науково-методичний супровід розвитку навчального закладу. На рівні особистості фахівця відстежується формування сучасного стилю мислення з його характерними ознаками: креативністю, системністю, гнучкістю, динамізмом, перспективністю, об'єктивністю, концептуальністю тощо. [З.ст 5-16]

Список використаних джерел

1. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: [метод. посібник] / Авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. - К.: АПН, 2002. -260с.
2. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С. Г. Крамаренко // Відкритий урок. – 2002. - №5/6
3. Палига О. В., Притула І. А. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти-м.Василівка., 2015. -21с
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: [наук.-метод. посібник] / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. - К.: А.С.К., 2006.- 184с.

Левківський Михайло Іванович

методист Коледжу управління економіки і права Полтавської державної аграрної академії, спеціаліст вищої категорії, lmi-cuep@ukr.net

ЯК ЗРОБИТИ ЛЕКЦІЮ ЕФЕКТИВНОЮ

Змінюється система підготовки фахівців і парадигми освіти, однак лекція залишається одним із основних видів навчальних занять в усіх типах закладів освіти в Україні [1]. Лекція (лат. *lektio* - читання) - це стрункий, логічно завершений, науково обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної наукової проблеми, теми чи розділу навчального предмету, ілюстрований за необхідністю наочністю та демонструванням дослідів. Будується вона на основі інформаційно-монологічного методу подачі та пояснення матеріалу і організації пізнавальної діяльності студентів. При цьому викладач у систематизованій, доказовій і аргументованій формі словесно подає і пояснює навчальну інформацію, використовує відповідні наочні посібники, демонстраційний експеримент і інші засоби навчання.

Згідно вимог сучасної дидактики лекція повинна забезпечувати:

- науковий виклад великого об'єму чітко систематизованої і концентрованої, методично грамотно опрацьованої сучасної наукової інформації;
- доказовість і аргументованість суджень;
- достатню кількість фактів, аргументів, прикладів, текстів чи документів, які підтверджують основні тези лекції;
- ясність, логічність і лаконічність викладу інформації;
- активацію навчально-пізнавальної діяльності слухачів різноманітними засобами;
- чітке окреслення кола запитань для самостійного опрацювання з посиланням на джерела інформації;
- аналіз різних поглядів на вирішення поставлених проблем;
- надання студентам можливості слухати, осмислювати і нотувати отриману інформацію;
- встановлення контакту з аудиторією та забезпечення ефективного зворотного зв'язку;
- педагогічно доцільне використання різноманітних засобів наочності;
- педагогічну завершеність (повне висвітлення наукової проблеми чи теми з логічними висновками).

Дидактична цінність лекції полягає в тому, що студент отримує можливість засвоїти значно більший об'єм інформації, ніж за той самий час самостійної роботи. Під час лекції досвідчений викладач може плідно впливати на погляди і переконання студентів, формувати у них уміння критично оцінювати отриману інформацію, ознайомлювати слухачів з новітніми науковими досягненнями. Лекція слугує своєрідним дороговказом для студентів у неосяжному морі інформації. Вона незамінна, коли відчувається дефіцит літератури. Однак лекція має і певні недоліки: привчає студентів до пасивного сприймання інформації і її механічного запису, гальмує бажання самостійно опрацьовувати інші джерела інформації окрім конспекту, звужує навчання у закладах освіти до школярства (наприклад, простого відтворення прослуханого) тощо.

Тому вже зараз необхідно змінювати методику організації лекцій для того, щоб з одностороннього монологу викладача, що супроводжуються детальним конспектуванням студентами, вона перетворювалася б на рівноправний діалог викладача та студентів під час якого спільно визначаються актуальні проблеми та розв'язуються поставлені завдання.

Використовуючи лекційні заняття в навчальних курсах, особливо при вивченні теоретичних дисциплін необхідним є використання сучасних видів та прийомів проведення таких занять. Це може бути: бінарна лекція, лекція-конференція, лекція-диспут, лекція-візуалізація, лекція з використанням мультимедійних технологій, інтерактивна лекція та інші [3].

Інтерактивна лекція – це лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку. Можлива як за допомогою звичайних вербальних (словесних) засобів, так і за допомогою технічних засобів навчання у спеціально обладнаних аудиторіях. Взагалі при підготовці і проведенні інтерактивних лекцій бажано

використовувати методичні рекомендації по вивченню теми, щоб аудиторія, готуючись до цього заняття, виписала до зошитів визначення, найбільш важливу інформацію. Лектор же з'ясовує, наскільки зрозуміло те, що опрацьовувалося самостійно, і коментує найбільш складні місця. При використанні інтерактивних лекцій з теоретичних економічних дисциплін бажано використовувати друковані лекційні робочі зошити.

Лекційні робочі зошити повинні мати вигляд стислого і впорядкованого згідно програми навчальної дисципліни конспекту (тексту) лекцій. Тексти лекцій повинні мати високий науково-методичний рівень, містити необхідний довідковий апарат. Навчальний матеріал має бути пов'язаний з практичними завданнями, мають простежуватися міжпредметні зв'язки. Текст лекцій може містити цікаві приклади, які повинні зацікавити студента, ілюстративний матеріал і таблиці, що підвищують цінність теоретичного матеріалу. Підготовка та друк лекційних робочих зошитів складний і тривалий процес. Цю роботу варто розпочати з розробки опорного конспекту кожної окремої лекції.

Опорний конспект - методичне видання, що включає викладення лекцій навчальної дисципліни за допомогою певних символів, таблиць, схем, спеціально розроблених до відповідної теми. Це наочна структурно-логічна схема, за допомогою якої у згорнутому вигляді подається навчальний матеріал з урахуванням суттєвих зв'язків і взаємовідносин.

Особливість опорного конспекту полягає у тому, що навчальний матеріал пропонується у вигляді компактної структурно-логічної схеми, яка швидко запам'ятовується, має вигляд системи дидактичних блоків з закодованим у ній змістом навчального матеріалу.

Значення опорного конспекту полягає в інтенсифікації навчально-пізнавальної діяльності студентів шляхом створення сприятливих умов для ефективного перебігу процесів сприймання, запам'ятовування і відтворення великих за обсягом і цілісних за характером масивів навчальної інформації.

Складаючи опорний конспект, слід врахувати наступне:

1. Опорний конспект - це елемент інформаційної системи, яка відображує структуру навчальної дисципліни і внутрішню логіку наукового змісту кожної її частини.

2. В його змісті кодується достатньо великий обсяг навчальної інформації: зміст теми, розділу, модуля, частини курсу чи навчальної дисципліни в цілому.

3. В опорному конспекті відтворюється головний зміст навчального матеріалу - його основа. Надзвичайно велике значення при створенні і використанні опорних конспектів має урахування і відображення суттєвих зв'язків і взаємовідносин між навчальними елементами (поняттями, законами і закономірностями, проблемними питаннями, окремими темами тощо).

При створенні опорних конспектів навчальна інформація заноситься у вигляді ключових слів, цифр, визначень, графіків, схем, математичних символів, які дозволяють відтворити в пам'яті раніше розглянуті питання, дешифровка яких займає менше часу, дозволяє логічно переходити від одного питання до іншого. Таким чином, при викладанні нового матеріалу спочатку зводять його до

мінімуму (блок з опорними сигналами), а потім, базуючись на сигналах, викладають матеріал, що вивчається, до повного розкриття теми.

Для прикладу, розглянемо методику створення опорного конспекту лекції на тему «Горох» при викладанні навчальної дисципліни «Технологія в галузях рослинництва». Спочатку формуємо конспект лекції, який охоплює весь програмний матеріал. Для цього викладач використовує декілька доступних джерел інформації: навчальний матеріал підручника, актуальну інформацію за цією темою з періодичних та інтернет-видань, дані наукових досліджень та публікацій тощо. Зазвичай обсяг такого конспекту виявиться дуже обширним, може бути декілька десятків сторінок машинописного тексту. В такому конспекті необхідно виділити найголовніші думки, які повинні бути відображені в конспекті студента з цієї лекції. Часто викладачі дослівно задиктовують ці тези студентам, а це забирає багато часу та не сприяє налагодженню діалогу між лектором та слухачами. Щоб уникнути таких проблем, краще головні положення лекції викласти у вигляді опорного конспекту, який рекомендовано проектувати мультимедійною технікою на екран для посилення візуального сприйняття навчального матеріалу, а ще краще – роздрукувати опорний конспект та завчасно роздати кожному студенту для попереднього (випереджувального) ознайомлення та підготовки до обговорення під час лекції. Такий підхід забезпечує високу ефективність лекції: студенти не займаються механічним конспектуванням навчального матеріалу, а завчасно знайомившись з ним, готові до дискусії, при підготовці до лекції або безпосередньо під час заняття можуть доповнити запропоновані записи своїми думками, судженнями. Допомагає осмислити й краще запам'ятати матеріал його візуалізація.

Розглянемо фрагмент конспекту лекції викладача та можливий варіант опорного конспекту.

В конспекті лекції перші декілька абзаців першого питання лекції мають такий вигляд (жовтим кольором виділені основні тези, які мають бути законспектовані студентами).

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЕРНОВИХ БОБОВИХ КУЛЬТУР

1. Загальна характеристика. До групи зернових бобових культур відносяться горох, сочевиця, квасоля, чина, соя, нут, кормові боби, люпин, маш, арахіс, вігна. Всі вони належать до родини бобових (Fabaceae). Серед сільськогосподарських культур зернобобові відзначаються найвищим вмістом білка. Якщо, наприклад, у зерні найбільш високобілкової злакової культури — твердої ярої пшениці середній вміст білка становить 16%, то в зерні зернобобових — 25-35%, а в деяких з них (соя, кормовий люпин) — понад 40%. За вмістом білка в зерні і калорійністю зернобобові культури переважають м'ясо, рибу та інші продукти харчування. Важливо й те, що їх білки є повноцінними за амінокислотним складом і значно краще засвоюються організмом, ніж білки злакових культур.

За вмістом у зерні основних незамінних амінокислот (аргініну, валіну, лізіну, триптофану та ін.) зернобобові в 1,5-3 рази переважають білок злакових культур.

Крім білків, у зерні більшості зернових бобових культур міститься близько 50% вуглеводів (крім сої, в насінні якої міститься БЕР у межах 19 - 30%, та люпину із вмістом БЕР 18-21%); від 1 до 7 - 14% жиру (у сої — до 26%), 2-7% зольних речовин, значна кількість вітамінів А, В₁, В₂, С та ін..

Опорний конспект лекції за цим фрагментом може мати такий вигляд.

До групи зернобобових культур належать:

-горох -сочевиця -квасоля -чина -соя -нут -кормові боби -люпин -маш -вігна	<u>Характеризуються ↑ вмістом:</u> • білків 25-35 % (у 1,5 рази > зернових) • незамінних амінокислот • вуглеводів до 50% (кр. сої 19-30, люпину 18-21) • жиру 1-7%, соя до 26% • зольних речовин 2-7% • вітамінів А, В₁, В₂, С
---	---

Сукупність таких фрагментів, розроблених відповідно до вищезазначеною методикою по всьому програмному матеріалу за темою, буде складати опорний конспект лекції. Використання такого опорного конспекту лекції надасть їй інноваційного змісту.

Автори Красюк Ю.М., Сільченко М.В., Кучерява Т.О., Супрунук Г.М. у своїй статті «Опорний конспект лекції як інтегруюча складова навчально-методичного комплексу з інформатики» узагальнили особливості інноваційної лекції з використанням опорного конспекту та мультимедійного комплексу від традиційної лекції.

Таблиця 1. Очікувані відмінності інноваційної лекції з використанням опорного конспекту та мультимедійного комплексу від традиційної лекції [2]

Ознаки порівняння	Традиційна лекція	Лекція з використанням опорного конспекту та мультимедійного комплексу
«Центр» заняття зміщено на	викладача, його професійні знання та чітко визначені технології навчання	студентів з їх нагальними проблемами
Сутність процесу навчання	репродукція студентами знань викладача з використанням	спільне визначення викладачем та студентами актуальних проблем і детальний аналіз методів та засобів розв'язування поставлених задач

	проблем, попередньо визначених викладачем	
Роль викладача	експерт в даній галузі знань, який демонструє розв'язування визначених ним завдань	радник та помічник студенту
Роль студента	пасивно засвоює знання від викладача	активно визначає з викладачем актуальні проблеми, визначає конкретні завдання та добирає методи та засоби для їх розв'язування
Підручник та навчально-методичний посібник з курсу	друковані, статичні	систематично доповнюються електронними динамічними презентаціями лекцій, розв'язками задач, отриманих під час лекцій спільно з викладачем, відеолекціями
Конспект лекції	переважно пасивне написання текстів та «перемальовування» слайдів у конспект, що пов'язано з великими обсягами інформації, яку потрібно зафіксувати	активне опрацювання інформації під час заповнення опорного конспекту та виконання завдань на ноутбуках або планшетах паралельно з викладачем
Технічні засоби навчання	спрямовані тільки на візуалізацію навчального матеріалу	крім візуалізації навчального матеріалу забезпечують ведення активного діалогу між викладачем та студентами; надають можливість звернення до інформаційних ресурсів Інтернет

На думку вищезгаданих авторів [2] дидактична сутність опорного конспекту визначається системою ключових слів та фраз, аббревіатур, малюнків та схем, графіків, формул, умовних знаків, котрі дозволяють швидко засвоювати та відтворювати зміст навчального матеріалу. Педагогічні особливості опорного конспекту виявляються в тому, що навчальний матеріал представляється у вигляді системи дидактичних блоків, кожен з яких являє собою компактну структурно-логічну схему, котра швидко запам'ятовується та легко відтворюється під час самостійної роботи студентів, що дозволяє створювати ситуацію успіху в навчанні. Психологічна сутність опорного конспекту полягає в інтенсифікації навчально-пізнавальної діяльності студентів через створення сприятливих умов для ефективного протікання процесів сприйняття,

запам'ятовування та відтворення великих за обсягами та цілісних за характером масивів навчальних даних.

Використання викладачем ретельно розробленого опорного конспекту та мультимедійного супроводу зробить лекцію значно цікавішою та ефективнішою.

Список використаних джерел

1. Закон України Про фахову передвищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119)
2. Опорний конспект лекцій як інтегруюча складова навчально-методичного комплексу з інформатики: Ю.М. Красюк, М.В. Сільченко, Т.О. Кучерява, Г.М. Супрунюк. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київ, 2015
3. <https://studfile.net/preview/5283270/page:2/>

Чишко Надія Петрівна

методист Хорольського агропромислового коледжу Полтавської державної аграрної академії, викладач-методист філологічних дисциплін,
nadezhda.55@ukr.net

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Сучасна освіта ставить перед собою нові вимоги та завдання з метою організації навчально-виховного процесу з урахуванням сучасних досягнень науки, педагогічної теорії, техніки і технології.

Одним з основних завдань закладів вищої та фахової передвищої освіти є підготовка не тільки висококваліфікованих спеціалістів, а й таких, що мають високий інтелектуальний рівень.

Компетентнісний підхід – спрямованість навчального процесу на формування та розвиток в особистості системи ключових і професійних компетенцій.

Велика роль у забезпеченні ділових якостей, грамотності здобувачів освіти належить вивченню дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням».

Однією з необхідних умов формування соціально активної особистості є оволодіння мовою і мовленням. Адже мовлення є не лише засобом спілкування, але й засобом мислення, носієм свідомості, пам'яті, інформації, засобом управління своєю поведінкою.

Марія Пентилюк визначає мовленнєву компетенцію "як комплексне поняття, яке, спираючись на мовну компетенцію, охоплює систему мовленнєвих умінь (уміння вести діалог, сприймати, відтворювати і створювати усні й писемні монологічні й діалогічні висловлювання різних видів, типів, стилів і жанрів тощо), що необхідно людині для спілкування у різних ситуаціях". [1]

Проблема мовленнєвої підготовки майбутнього спеціаліста включає в себе знання базових мовознавчих понять, основних відомостей з різних розділів мовознавства, передбачених програмою з української мови за професійним

спрямуванням, базові лексичні, граматичні, стилістичні, орфоепічні, правописні вміння; внутрішню потребу вивчати українську мову (як рідну, державну) та ін..

Компетентнісний підхід до навчання мови спрямований на вивчення різних видів компетенцій. Основними є мовленнєві та комунікативні.

Мовленнєві компетенції:

- здатність адекватно сприймати, розуміти, оцінювати і відтворювати почуте чи прочитане;
- здатність до мовленнєвої творчості;
- здатність планувати, готувати майбутнє висловлювання в різних жанрах за інтерактивними і трансактивними схемами, виступати з повідомленням;
- здатність реалізовувати задум у процесі мовленнєвої діяльності;
- здатність до асоціативної мовленнєво-мислительної діяльності;
- уміння аудіювання, читання, говоріння, письма;
- гнучке вміння використовувати засоби рідної мови залежно від типу, стилю мовлення;
- навички красномовства;
- уміння редагувати власне та чуже мовлення;
- здатність до контролю, самоконтролю результатів мовленнєвої діяльності.

Комунікативні компетенції:

- уміння доцільно використовувати засоби рідної (української) мови в практиці живого спілкування;
- уміння наводити переконливі аргументи в процесі розмови;
- здатність орієнтуватися в ситуації спілкування, комунікативно виправдано добирати вербальні і невербальні засоби і способи для оформлення думок у різних сферах спілкування;
- уміння встановлювати і підтримувати контакт із співрозмовником, змінювати мовленнєву поведінку залежно від комунікативної ситуації;
- досвід особистої відповідальності за власну комунікативну поведінку, вимогливість до свого мовлення.

Таким чином, мовну компетенцію можна розглядати, як загальне комплексне поняття, що свідчить про рівень навчальних досягнень з мови та мовленнєвого розвитку студента; у вузчому тлумаченні, як одну з її складових (різновид навчально-предметної компетенції з української мови), тобто власне мовну, пов'язану із засвоєнням лінгвістичної змістової лінії курсу української мови.

Отже, компетентнісний підхід до навчання української мови орієнтує викладача на використання перспективних технологій, на добір ефективних методів формування якостей ділової особистості.

Адже оволодіння основами будь-якої професії розпочинається з системи загальних і професійних знань, тобто опанування фахівцем професійного мовлення - галузевої фразеології та термінології, що допоможе при навчанні у ЗВО I - II рівнів акредитації, а також у подальшій професійній діяльності, котра вимагає застосування у виробничій сфері української мови. "Для вільного володіння усною та писемною формами професійного спілкування студенти повинні мати чималий активний лексичний запас фахової термінології", бо

мовленнєва специфіка даного стилю спілкування визначається насамперед великою кількістю термінів, що активно обслуговують сферу професійно-виробничої діяльності. Досконале знання термінологічної лексики, правил культури ділового спілкування має велике значення для якісного ведення професійної діяльності, сприяє підвищенню культурного рівня майбутньої української інтелігенції.

Серед великої кількості репродуктивних вправ ефективним є використання наступних:

- дати усно тлумачення фаховим термінам українською мовою;
- дібрати терміни до запропонованих визначень;
- скласти термінологічний словник до тексту з фахового підручника, давши пояснення термінам;
- переказати матеріал попередньої лекції, звертаючи увагу на вимову та вживання фахової термінології.

Вправи творчого спрямування повинні бути складнішими і передбачати більшу самостійність здобувачів освіти при їх виконанні, наприклад:

за допомогою словника дібрати до термінів синоніми, скласти з них пари, ввести терміни-синоніми в речення, враховуючи відтінки їх значень;

- за допомогою словника дібрати до термінів антоніми, скласти з ними речення;
- скласти усне висловлювання фахового спрямування, використовуючи професійну термінологію;
- скласти діалог виробничої тематики, насичений вашою фаховою термінологією;
- прочитати текст, виправити терміни, що вжиті з невласливим для них значенням.

Вправи цих типів дозволяють проаналізувати особливості виучуваних понять на фонетико-орфоепічному, лексико-граматичному та стилістичному рівнях. Крім того, збагачуючи лексичний запас студентів-нефілологів професійно-науковою термінологією, ми одночасно маємо змогу підвищувати культуру мовлення майбутніх фахівців, звертаючи увагу на:

- особливості вимови та правопису того самого терміна в українській мові;
- доречність використання термінів та професіоналізмів у різних мовних ситуаціях та ін.

Від сформованих навичок мовленнєвої поведінки фахівця великою мірою залежить його інтерес до дисципліни, зокрема і до процесу навчання в цілому. Мало досконало знати предмет, важливо володіти засобами красномовства, бути комунікативно компетентним, щоб своїми знаннями захопити інших.

Отже, для підготовки спеціалістів агропромислового комплексу, розвитку компетентності особистості важливим є вивчення української мови за професійним спрямуванням. Адже складовими програми з даної дисципліни є поняття літературної мови, української мови як національної мови українського народу та її форми. Крім цього, розкриваються вимоги до укладання та оформлення документів, подаються відомості про професійну лексику, терміни

та їх місце в діловому мовленні, документування в керівничому діянні (організаційні, довідково-повідомчі, документи з кадрово-контактових питанків, особисті офіційні документи).

Під час професійної підготовки здобувачів освіти необхідним також є знання правил культури ділового спілкування, вміння проводити наради, дискусії, готувати публічні виступи. Поєднання теорії і практики під час проведення занять з даної дисципліни сприяє якісному засвоєнню та розвитку професійних умінь. Отже, курс “Українська мова за професійним спрямуванням” дозволяє не лише підтримати наявні україномовні тенденції в навчально-професійному спілкуванні, а й сприяє засвоєнню оптимальних способів оперування мовою як знаряддям досягнення успіху в професійній сфері.

Список використаних джерел

1.Пентилюк М. Мовна особистість студента в контексті професійного становлення / Марія Пентилюк // Українська мова і література в школах України, 2016. – №4. – С. 3–9.

Жамардїй Валерїй Олександрович

доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією, Українська медична стоматологічна академія, Shamardi@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНТРОЛЬНО-ДІАГНОСТИЧНОГО БЛОКУ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Контрольно-діагностичний блок методичної системи застосування фітнес-технологій в освітньому процесі з фізичного виховання студентів реалізовувався безпосередньо під час теоретичних занять – оцінювання теоретичних відомостей про фітнес-технології та різні аспекти фізичної культури; практичних занять, контрольного оцінювання та складання залікових нормативів (тестування рівня фізичної підготовленості), оцінювання самостійних та індивідуальних занять. У цілому головною метою контрольно-діагностичного блоку було визначення послідовності та якості упровадження методичної системи застосування фітнес-технологій в освітній процес із фізичного виховання студентів.

Контрольно-діагностичний блок визначає якість педагогічного проектування методичної системи, є цілісним процесом оцінювання модернізації, прогнозування, моделювання, конструювання та реалізації фітнес-технологій у процесі фізичного виховання студентів. При цьому актуальність оновленої методичної системи застосування фітнес-технологій у процесі фізичного виховання студентів визначається розробкою науково-теоретичної бази управління фізкультурно-оздоровчою діяльністю на всіх рівнях ЗВО. Оцінювання раціонального поєднання різних організаційних форм, засобів, методів застосування фітнес-технологій у процесі фізичного виховання студентів дозволило контролювати всі етапи проектування і впровадження методичної системи. Особистісно-орієнтована технологія навчання студентів за

моделлю методичної системи застосування фітнес-технологій у фізичному вихованні забезпечувалася контрольно-діагностичним блоком для аналізу завдань і шляхів її реалізації на всіх етапах.

Реалізація контрольно-діагностичного блоку методичної системи дозволила виявити чинники, які бути враховані під час проектування, формування і впровадження методичної системи застосування фітнес-технологій, із позиції кожного її структурного компонента. Вертикальне структурування показує, що реалізація методичної системи йде у двох напрямках: 1) особистісне фізичне вдосконалення студента; 2) методика передачі фізкультурно-оздоровчих знань, тобто методичний рівень навчання. Реалізація цих двох рівнів взаємопов'язана і взаємообумовлена. Особистісне фізичне вдосконалення студента є базовим для формування у студентів певних знань, умінь і навичок і закладає основу для методичних фізкультурно-оздоровчих компетентностей, розкриває студентам зміст фізкультурно-оздоровчої діяльності. Методичний рівень виконує функцію адаптації методів, форм, засобів фізичного виховання до природних умов життєдіяльності [1, с. 307].

Стратегічна мета методичної системи спрямована на виховання почуття відповідальності й патріотизму, формування позитивної мотивації й активної соціальної орієнтації на активну життєдіяльність, збереження здоров'я, підвищення рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості та працездатності студентів засобами фітнес-технологій; забезпечення студентів якісними знаннями, відповідним виховним, науковим і освітнім рівнем у галузі фізичної культури і спорту; оволодіння фізкультурно-оздоровчими компетентностями та дотримання здорового способу життя і необхідної рухової активності протягом усього життя; виховання у студентів стійких особистісних якостей, морально-вольового потенціалу та психофізичного розвитку тощо.

Прогнозування як складова проектувального процесу передбачає обґрунтування доцільності змін методичної системи як об'єкта проектування та визначення можливих шляхів його вдосконалення. Конструювання – це деталізація обґрунтування моделі та створення реального об'єкта, наближення його до використання в процесі фізичного виховання. Складова реалізації передбачає експериментальне впровадження розробленої моделі методичної системи застосування фітнес-технологій та узагальнення результатів проектування. Тобто, методична система застосування фітнес-технологій у процесі фізичного виховання студентів є динамічним функціональним комплексом діалектично пов'язаних між собою елементів, які взаємодіють із компонентами фізкультурно-оздоровчої діяльності забезпечують підтримку, зберігання та покращання здоров'я студентів, сприяють фізичному розвитку, фізичній підготовленості та працездатності студентів.

Нами встановлено, що педагогічне проектування є неодмінною умовою здійснення регулятивно-проспективної функції методичної системи застосування фітнес-технологій і виділяється в особливий вид діяльності викладача. Проектування – це розумова діяльність, яка визначає майбутній процес і результат перетворення дійсності з урахуванням природних і соціальних

законів, на основі вибору і прийняття рішень. У проектуванні важливо підкреслити його ідеальний характер. Дії проводяться не з реальними явищами і процесами, а з їх уявними моделями. У логічній структурі проектування науковці виділяють такі основні етапи: постановка завдання – збір інформації – аналіз даних – вибір стратегії – вибір тактики – формулювання ідей – порівняння варіантів – синтез – оцінка – оптимальне рішення – конкретизація – рефлексія [2, с. 193–194]. До структури проектувальної діяльності входять такі компоненти: визначення задуму, аналіз пізнавальної та практичної ситуації, теоретичне моделювання, визначення концепції перетворень, розробка технології, розробка стратегічної програми реалізації проекту, знаходження педагогічних засобів реалізації проекту, експертна оцінка результатів до і після впровадження [3].

Етап реалізації методичної системи застосування фітнес-технологій у процесі фізичного виховання студентів спрямовувався на подальший розвиток структурних компонентів методичної системи, а також закріплення отриманих знань, умінь і навичок, зміцнення здоров'я, удосконалення фізичної підготовленості та працездатності студентів. Особлива увага приділялася формуванню компонента готовності студентів до застосування фітнес-технологій, який передбачав самоаналіз та самооцінювання результатів діяльності з позицій збереження здоров'я, підвищення рівнів фізичного розвитку та фізичної підготовленості і працездатності студентів. Контрольні заняття передбачали поточний і підсумковий контроль та були спрямовані на виконання нормативів (тестів) для визначення рівня фізичної та методичної підготовленості. Методична система створювала можливість для студентів не лише отримувати фундаментальні знання, формувати вміння та навички, які необхідні їм у майбутній професійній діяльності, а й навчити самостійно здобувати потрібну інформацію. Одним із завдань було створення освітнього середовища, яке здатне забезпечувати самостійну пізнавальну активність студента шляхом активного впровадження у фізкультурно-оздоровчу діяльність фітнес-технологій. Це вимагало створення відповідних педагогічних умов, реалізація яких забезпечувала успішну проектувальну діяльність та визначали місце методичної системи в освітньому процесі з фізичного виховання.

Список використаних джерел

1. Грибан Г. П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів : монографія. Житомир : Вид-во «Рута», 2012. 514 с.
2. Димова А. Л. Проектирование системы физического воспитания студентов в условиях информатизации образования : автореф. дис. ... д-ра пед. наук по спец. 13.00.04 – Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры. Москва, 2012. 48 с.
3. Приходько В. В. Педагогические основы физического образования студентов (Опыт игрового проектирования и экспертизы) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 – Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры. Москва : ГЦОЛИФК, 1992. 47 с.

Петровський Віталій Григорович
*викладач спеціальних дисциплін, викладач першої кваліфікаційної категорії,
Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної
академії, vitaliy.petrovskiy.2017@ukr.net*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ МЕХАНІКІВ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

За останні роки в Україні відбуваються реформаційні процеси в освітній галузі, спрямовані на досягнення рівня світових стандартів. Так, у Національній доктрині розвитку освіти йдеться про орієнтацію освіти на підготовку конкурентоспроможних на європейському та світовому ринках праці спеціалістів, які матимуть необхідні для цього знання, навички та компетенції.

У зв'язку з цим, основною вимогою до закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації України є реалізація нових підходів та методів, які забезпечать якісну професійну підготовку майбутніх фахівців.

Випускники спеціальності 208 «Агроінженерія» спеціалізації «Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва» отримують диплом молодшого спеціаліста з кваліфікацією «технік-механік сільськогосподарського виробництва», атестат про повну загальну середню освіту, посвідчення про отримання робітничих професій та отримують право продовжити навчання на старших курсах вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації за скороченими термінами.

Щоб отримати дані результати, здобувачі освіти повинні пройти два блоки навчання: загальноосвітній та професійний. Під час проходження професійного блоку вони мають можливість здобути ті знання уміння та навички, які допоможуть у подальшій професійній діяльності.

Нова високопродуктивна техніка потребує проведення широкомасштабної технічної реконструкції виробничої бази сільськогосподарського машинобудування, впровадження сучасних технологій. За останні роки широкого поширення набули інтенсивні технології та технології мінімального, нульового та вертикального обробітку ґрунту.

Можна виділити основні етапи процесу формування фахової (професійної) компетентності майбутніх фахівців:

Початковий - формування базових умінь і навичок;

Основний - розробка творчих завдань із використанням знань за всіма аспектами професійної підготовки;

Закріплюючий - моделювання типових професійних ситуацій у навчальній діяльності;

Підсумковий - оцінка рівня сформованості фахової компетентності за визначеними критеріями (освітньо-кваліфікаційна характеристика). [1, с.20]

До випускника ставляться певні вимоги щодо відповідності отриманим компетенціям, які дозволять йому вирішувати різні професійні задачі в

майбутньому. Всі компетенції в загальному поділені на три види: фахова (професійна), загально-професійна та загальна.

Фахові компетенції – це здатність виконувати в майбутньому основні задачі із фахової діяльності. А саме:

1. Регулювання вузлів, систем і механізмів двигуна і приладів електрообладнання;
2. Підготовка машин для обробітку ґрунту;
3. Підготовка посівних, садильних машин і машин для догляду за посівами;
4. Підготовка збиральних машин;
5. Підготовка машин та устаткування для обслуговування тваринницьких ферм, комплексів і птахофабрик;
6. Підготовка робочого і допоміжного обладнання тракторів і автомобілів;
7. Визначення раціонального складу агрегатів та їх експлуатаційних показників;
8. Комплектування машинно-тракторних агрегатів;
9. Виконання робіт на машинно-тракторному агрегаті;
10. Виконання механізованих сільськогосподарських робіт;
11. Виконання технічного обслуговування с.-г. машин і механізмів;
12. Проведення діагностування несправностей с.-г. машин і механізмів. [2]

Формами організації навчального процесу під час підготовки майбутніх техніків-механіків є: лекційні, практичні, семінарські, лабораторні та індивідуальні заняття, всі види практик та консультацій, екскурсії, виконання самостійних завдань студентами та інші форми і види навчальної та науково-дослідницької діяльності.

Під час навчання в навчальному закладі майбутні техніки-механіки проходять певні види практик, а саме: “Ознайомча”, “Комплексна”, “Технологічна”, “Механізація тваринництва”, “Вирішення виробничих ситуативних задач”, “Переддипломна”.

По більшості навчальних практик розроблені робочі зошити, що полегшують роботу з теоретичним матеріалом.

Для проведення практичних занять використовуються навчальні механічні майстерні, машинно-тракторний парк, навчальний полігон, 200 га орної землі.

Великого значення у здобутті нових знань надається екскурсіям. Це можуть бути екскурсії на виробництво та в інші вищі навчальні заклади.

Екскурсія є складною формою навчально-виховної роботи, триває 45—90 хв. Вона відкриває можливості для комплексного використання методів навчання, збагачує знаннями здобувача освіти і самого викладача, допомагає виявити практичну значимість знань, сприяє ознайомленню здобувачів освіти з досягненнями науки, техніки та технологіями. [3]

За останній час викладачі організували велику кількість екскурсій, серед них слід відмітити наступні:

- екскурсія на підприємство “Лубнимаш” м. Лубни, що займається виробництвом обладнання для сушіння та зберігання зерна;

- екскурсія на підприємство ТОВ “Рост Агро” Глобинського району – одного з лідерів виробництва посівного матеріалу, що використовується не тільки в Україні а і за її межами;

- екскурсія на День відкритих дверей ІТФ ПДАА – майбутнього місця навчання більшості випускників. Дана екскурсія дозволяє попередньо провести ознайомлення з матеріальною базою та познайомитися з викладачами;

- екскурсія на Представництво фірми «JOHN DEERE» м. Лубни – дозволяє оцінити сучасне обладнання яке використовується для сервісного обслуговування та ремонту техніки одного з світових лідерів.

Велике значення у формуванні професійних компетенцій майбутніх техніків механіків є перевірка своїх знань у формі змагання. Інженерно-технологічних факультет ПДАА на базі ХАПФК неодноразово проводить змагання “День інженера-механіка”. Для цього розробляється сценарій змагань – положення про проведення конкурсів, та протоколи змагань, що заповнюються після проведення кожного із конкурсів перевірки професійної майстерності. Усі бажаючі мають можливість спостерігати за даними змаганнями.

Під час лекційних занять здобувачі освіти отримують теоретичні знання, але без практичного закріплення інформація досить мало запам’ятовується. І тому в навчальному закладі при будь-якій нагоді намагаються долучити здобувачів освіти до проведення технологічних операцій.

На сучасному етапі теоретичну і практичну підготовку студентів зі спеціальності «Агроінженерія» спеціалізації «Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва» забезпечують дві методичні циклові комісії: механізації виробничих процесів; загальнотехнічних дисциплін.

Підготовка майбутніх техніків-механіків проводиться у спеціалізованих кабінетах і лабораторіях, а саме: “Трактори і автомобілі”, “Сільськогосподарські машини”, “Ремонт машин і обладнання”, “Експлуатація машин та обладнання”, “Охорона праці”, “Гідропривод сільськогосподарської техніки”, “Машини та обладнання для тваринництва”, “Машини та обладнання для переробки с/г продукції”, “Деталі машин”, “Основи нарисної геометрії та інженерної графіки”, “Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання”, “Основи теплотехніки і гідравліки”, “Матеріалознавство і технологія конструкційних матеріалів”, “Правила дорожнього руху”.

Безпосередньо з підготовки техніків-механіків працюють 6 викладачів-методистів, 12 викладачів вищої категорії, 8 викладачів першої категорії більша частина з яких у свій час навчались на відділенні. 5 викладачів нагороджені трудовою відзнакою “Знак пошани” Міністерства аграрної політики України.

Поєднуючи підготовку викладачів, матеріальну базу та бажання отримувати знання, можна говорити, що майбутні техніки-механіки мають можливість отримати високі знання, підкріплені практичною підготовкою, і вони відповідають всім вимогам професійної компетенції, що ставляться до випускників навчального закладу.

Список використаних джерел

1. Пашко Л.Ф. Профільна освіта у формуванні компетентної творчої особистості ХХІ століття / Л.Ф. Пашко // Профільне навчання: досвід

упровадження, інноваційні технології: наук.-метод. Посібник. – Полтава: ПОІППО, 2008. – 196 с.

2. Луговська, Е. (2012). Формування фахової компетентності техніків-механіків сільського господарства у процесі вивчення фахових дисциплін. Педагогіка вищої та середньої школи, 36, 294-300. Retrieved із <https://journal.kdpu.edu.ua/pedag/article/view/3429>

3. <http://www.startpedahohika.com/sotems-525-1.html>

Ховратов Олександр Вікторович

викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією, Українська медична стоматологічна академія, mail@umsa.edu.ua

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ НА АРТЕРІАЛЬНУ ГІПЕРТЕНЗІЮ

Серед серцево-судинних захворювань, що займають перше місце в структурі захворюваності та смертності населення, найбільш часто зустрічається артеріальна гіпертензія (АГ). За даними Міністерства охорони здоров'я України таким захворюванням страждають близько 12 млн людей. З них систематичне лікування отримують лише 14 % хворих. На сучасному етапі розвитку медицини в Україні та за її межами проблема вдосконалення методів лікування та реабілітації хворих з артеріальною гіпертензією є досить актуальною, соціально значущою та найбільш перспективною. Поряд із сучасною гіпотензивною фармакологічною терапією в лікуванні даної категорії хворих широко застосовуються лікувальні фізичні фактори.

Гіпертонічна хвороба розвивається внаслідок перенапруження психічної діяльності під впливом психоемоційних факторів, що викликають порушення коркової й підкіркової регуляції вазомоторної системи та гормональних механізмів контролю артеріального тиску. Експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я виділяють низку факторів ризику, що збільшують тягар проблеми артеріальної гіпертензії: атеросклероз, гіперхолестеринемія, цукровий діабет, ожиріння, спадково-конституційні особливості, нейропсихічне перенавантаження, емоційний стрес, надлишкова маса тіла й особливості харчування, особливості професійної діяльності, зловживання алкоголем, вікова перебудова регуляторних механізмів, травми черепа, хвороби нирок, підвищений рівень атерогенних ліпопротеїдів і тригліцеридів, малорухомий спосіб життя, дієта з пониженим вмістом кальцію, алергійні захворювання, вік, стать, спадковість [3]. Установлено, що застосування фізичної реабілітації на ранніх стадіях захворювання сприяє зниженню й стабілізації артеріального тиску, поліпшує кардіогемодинаміку. Лікувальна гімнастика поліпшує периферичний кровообіг, полегшуючи транспорт кисню в тканині. Цьому сприяє й активізація дихальної функції, що активно впливає на венозний кровообіг. Адекватне підвищення фізичних навантажень нормалізує тонус судин, збільшує ударний об'єм серця, підвищує скорочувальну функцію міокарда.

Завдання медичної та фізичної реабілітації при АГ направлені на нормалізацію стану центральної нервової системи в цілому та діенцефальної зони і ядер черепно-мозкових нервів, які беруть участь у регуляції серцевого викиду і артеріального тиску, функцію вегетативної нервової системи (симпатичного та парасимпатичного відділів), взаємовідношення пресорної і депресорної ланки системи нирки-надниркові залози. Основна увага в цей період приділяється психотерапії, правильній організації загального режиму дня, лікувальній гімнастиці, призначенню гіпохлоридної дієти з обмеженням висококалорійних продуктів, вуглеводів, санаторно-курортного лікування [1].

Лікування АГ окрім застосування медикаментозних засобів припускає правильне чергування роботи, відпочинку та сну, дотримання рухового режиму, систематичні заняття лікувальною фізкультурою, масаж і самомасаж, прийом лікарських трав, запобігання стресів, переїдання, гіподинамії. Етапна фізична реабілітація забезпечує поступове підвищення функціональних можливостей серцево-судинної та дихальної систем й організму хворого в цілому, розширює границі адаптації до психоемоційних і фізичних навантажень [2]. Тому, фізична реабілітація є необхідним засобом відновного лікування хворих із серцево-судинною патологією. Аналіз і узагальнення сучасних літературних джерел довели, що фізичній реабілітації відводиться певна роль у відновному лікуванні хворих на артеріальну гіпертензію. Важливими є дослідження, спрямовані на пошук оптимальних комплексних програм фізичної реабілітації з включенням процедур спеціальних дихальних вправ, лікувального масажу, дозованої ходьби, аутогенного тренування, фітотерапії. Застосування фізичної реабілітації сприяє нормалізації основних фізіологічних процесів у хворих на артеріальну гіпертензію.

Список використаних джерел

1. Ежов В. В., Головченко А. П., Ежова Л. В., Коломиец П. И. Изучение возможности оптимизации восстановительного лечения больных артериальной гипертензией. // Медицинская реабилитация, курортология, физиотерапия. 2006. № 3. С. 10–12.
2. Мухін В. М. Фізична реабілітація : навчальний посібник. Київ : Видавництво НУФВСУ «Олімпійська література», 2005. 470 с.
3. Триняк М. Г., Сидорчук Л. П., Леко Б. А. Фізична реабілітація при артеріальній гіпертензії. Чернівці : Рута, 2003. 111 с.

Глотова Людмила Іванівна

викладач-методист медичного коледжу Харківського національного медичного університету, xa10385405@student.karazin.ua

SOME METHODS FOR IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF TEACHING ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSE

Linguistic competence is the basis for the development of various competencies: communicative, psycholinguistic, sociolinguistic, cultural. In order to form linguistic personalities it is necessary to use a variety of forms and teaching methods. One of the

effective ways of students' interest in learning a foreign language for professional purpose is the elements of competition when performing various tasks in the classroom. The teacher sets the task: who is the first to complete the task; who will make fewer mistakes, create more medical terms. The following exercises can be performed:

1. What topic unites the following words together (translate them).
2. Match equivalents, name the topic.
3. Fill in the blanks with the necessary words given in brackets.
4. Build medical terms corresponding to the definitions.
5. Find the English equivalents for the Latin terms.
6. Choose the proper terms for the definitions.

We may conclude that all these tasks will be very efficient in an English lesson.

Among the exercises of the creative direction, we suggest, for example: to make an oral statement or a dialogue on the proposed topic, using medical terminology.

The exercise-tasks aimed at the development of students' word-building and term-deciphering abilities will also help to master the language of medicine. The students can also express their views on the issues in English.

Undoubtedly, the most appropriate way to form a speech professional competence based on medical terminology is to use excerpts from the literary works of prominent English and American writers.

When studying the topic "Musculoskeletal System" a passage from the book "Doctor in the House" by Richard Gordon will also be of some interest for students. The next passage from the same book will make known the further stages of the examinations for medical students in Great Britain (topic "Cardiovascular System", "Digestive System").

An abridged chapter from John Galsworthy's "The Forsyte Saga" is suggested for use

when studying the theme "Respiratory System".

A passage from W. Somerset Maugham's short story "Lord Mountdrago" is suggested as an additional source of lexical units on the theme "Nervous System".

A fragment from the book "Intensive Care" by Echo Heron who has been working as a nurse in the emergency medicine for many years has been selected for additional reading (Endocrine System) [1].

A chapter from the book "The Razor's Edge" by W. Somerset has been provided as a sample for additional reading on the topic "Urinary System".

An excerpt from "Hatter's Castle" by A. Cronin will be useful when studying the theme "Reproductive System".

A passage from the book "Intensive Care" by Echo Heron touches upon the unseemly and never easy side of an everyday nursing practice (Sensory System).

This type of work contributes to the expansion of cultural horizons, the development of literary and aesthetic tastes, and increases the motivation of students to study a foreign language and culture of other countries.

Список використаних джерел:

2. Янков А.В. Англійська мова для студентів-медиків. Анатомічна, клінічна, фармакологічна і стоматологічна термінологія: Підручник. — 3-тє вид., переробл. і допов. — К.: Вища шк., 2010. — с. 114

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Сучасне розуміння професійної компетентності розкривається у працях теоретиків постіндустріального суспільства. Американський економіст Вільям Ростоу (1916) зазначав, що серед чинників економічного зростання важливу роль відіграватиме схильність людей до інновацій та матеріальних удосконалень. Французький теоретик Раймон Арон (1983) стверджував, що суспільству притаманне раціоналізаторство, дух науковості, прогресу, раціонального управління, економічного розвитку та демократії.

Як стверджував український педагог Василь Сухомлинський (1970), «...перетворення наукових істин у живий досвід творчої праці - це найскладніша сфера дотикання науки до практики. Зроблене вченим відкриття, коли воно оживає в людських взаємовідносинах у живому пориві думок і емоцій, постає перед учителем як складне завдання, розв'язати яке можна багатьма способами... У виборі способу, втіленні теоретичних істин у живі людські думки й емоції саме і полягає творча праця вчителя».

Результатами педагогічної творчості можуть бути:

1. Педагогічні відкриття - новаторські педагогічні рішення, пов'язані з формуванням, обґрунтуванням нових педагогічних ідей та їх впровадженням у конкретній педагогічній системі.

2. Педагогічні винаходи - перетворення, конструювання окремих елементів педагогічних систем, засобів, методів, умов навчання та виховання.

3. Педагогічні вдосконалення - модернізація й адаптація до конкретних умов уже відомих методів і засобів.

Інноваційною діяльністю займається багато творчих педагогів, серед яких умовно можна виокремити три групи:

- педагоги-винахідники, які приходять до нового в результаті власних пошуків;

- педагоги-модернізатори, що вдосконалюють і по-новому використовують елементи створених систем задля позитивного результату;

- педагоги-майстри, які швидко сприймають і досконало використовують як традиційні, так і нові підходи та методи.

Діяльність педагогів, що належать до цих категорій, утворює інноваційний педагогічний потік, який збагачує практику новими ідеями, новим змістом і новими технологіями.

У педагогічній інноватиці утвердився такий алгоритм (система операцій) впровадження нового:

- вивчення завдань, передбачених нормативними документами;
- аналіз практики і аналіз отриманих у його процесі даних із соціальними вимогами;

- моделювання еталонних результатів, яких очікують у результаті перетворення педагогічної практики;
- пошук нових ідей, рекомендацій, що можуть бути впроваджені;
- розроблення комплексної програми, яка охоплює закономірності впровадження нового;
- встановлення зв'язку з авторами рекомендацій.

Структура сприйняття нововведення, охоплює п'ять основних етапів:

Ознайомлення людини з інновацією. Людина вперше чує (дізнається) про інновацію, але ще не готова до сприйняття додаткової інформації.

Поява інтересу. Людина виявляє зацікавленість інновацією і починає шукати додаткову інформацію про неї.

Оцінювання. На цьому етапі людина подумки оцінює нововведення у контексті своєї ситуації, а потім вирішує, чи варто його апробувати, шукає спеціалізовану інформацію (поради, консультації) про нововведення, найчастіше в колег і знайомих.

Апробація. Апробують інновацію у відносно невеликих масштабах, намагаючись з'ясувати, наскільки доцільне її застосування в конкретній ситуації. Результати цього етапу є найважливішими, оскільки вони можуть дати широкий простір для впровадження нововведення або переконати в його неможливості чи недоцільності.

Остаточне сприйняття. На цьому етапі приймають рішення щодо сприйняття інновації. Як правило, висновок відповідає одному з таких варіантів рішення: а) сприйняття і використання нововведення; б) цілковита відмова від інновації; в) сприйняття з подальшою відмовою від інновації; г) відмова від нововведення з подальшим сприйняттям.

Основним завданням на цьому етапі є оцінювання результатів попереднього етапу і прийняття остаточного рішення про застосування інновації в майбутньому. Практика свідчить, що відмовитися від інновації можна на різних етапах, це значною мірою залежить від суті нововведення, а також від інновативності (сприйнятливості) до нововведень. Потреба у визначенні орієнтирів діяльності підприємства на віддалену перспективу, прогнозування його майбутнього розвитку зумовила виникнення та становлення окремого напрямку перспективного аналізу. Прогнозування виконує функцію зменшення невизначеності майбутнього. В економічній літературі прогнозування розглядають як процес передбачення заснований на ймовірному, але науково обґрунтованому судженні про перспективи розвитку і можливий стан об'єкта у майбутньому. Кабінетні дослідження важливі для прогнозів, проте первинна інформація - це дані, спеціально зібрані для вирішення конкретних проблем або питань, які збирають відповідно до мети, але збирання інформації може потребувати багато часу, можуть бути великі витрати, зібрані результати повинні бути доступними, їх не можна приховувати, але деякі види інформації неможливо отримати або можуть містити лише обмежений характер, тоді неможливо визначити надійність інформації. Наприклад, щоб з'ясувати думку потенційних споживачів на стадії складання бізнес-плану достатньо провести невелике опитування. При цьому одночасно припускається можливість ризику

як отримати прибуток так і втратити кошти, а також як ви збираєтеся захистити себе від впливу цих чинників. Згідно з довідником Вебстера, «ризик» визначено як небезпеку, можливість збитку або шкоди. Ці ризики зумовлені: попитом на продукцію (ринкова невизначеність); технологічний ризик (робота з неосвоєною технологією); поведінкою конкурентів (невизначеність їх дій). З цієї точки зору планування яке здійснюється на високому професійному рівні, не може істотно обмежити ризик з яким стикаються фірми і гарантувати 100% успіх.

З переходом до ринкової економіки виникає об'єктивна потреба у розвитку нетрадиційних джерел фінансування і кредитування, одним із таких джерел є лізинг, під яким розуміють довготермінову оренду машин і обладнання з метою виробничого використання за збереження права власності на них за лізингодавцем на весь термін договору. Лізинг можна розглядати як специфічну форму фінансування вкладень в основні фонди за посередництва лізингової компанії, котра здійснює придбання майна для третьої особи і віддає йому в оренду на довготерміновий період. Лізингова компанія фактично кредитує лізингоодержувача, тому лізинг розглядають як кредит, його об'єктами можуть бути машини та обладнання, засоби обчислювальної техніки, транспортні засоби, виробничі будівлі і споруди та інші основні фонди, до лізингу не належать об'єкти оренди державного майна: земельні ділянки та інші природні об'єкти. Отже лізинг можна розглядати як одну з найпривабливіших і найперспективніших форм інвестування, здатну значно пожвавити процес оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників та входження економіки України до структури світового ринку. Вирішення питань поліпшення матеріально-технічного забезпечення галузей АПК має стати визначальним у розробленні аграрної політики держави. Зміцнення матеріально-технічної бази сільського господарства, впровадження досягнень науково-технічного прогресу є основними напрямками виходу АПК з економічної кризи [1, с.415]

Список використаних джерел

1. Ільчук М.М., Підприємницька діяльність та агробізнес. –К.: «Вища освіта», с.544;
2. Лузан П.Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. "Основи науково-педагогічних досліджень". Київ – 2008, с.247.

Сидоренко Михайло Іванович

викладач, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net

ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У НАВЧАННІ ФАХОВИХ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Професійно-технічний напрямок освіти є важливою ланкою в системі професійної підготовки кадрів, які вирішують основні завдання аграрного сектору економіки в умовах створення в Україні ринкових відносин [1]. Організація

трудової діяльності спеціаліста вимагає сьогодні творчого вирішення складних виробничо-технічних завдань, ініціативно мислячих та освічених робітників.

Міжпредметні зв'язки усебічно впливають на процес навчання - від постановки задач до його організації і результатів, їм властиві методологічні, формуючі (освітні, розвиваючі, що виховують) і конструктивні (системоутворюючі) функції в предметній системі навчання. Поліфункціональність міжпредметних зв'язків визначає неоднозначність їхнього понятійного трактування [3].

Вибудовуючи модель класифікації міжпредметних зв'язків, необхідно спиратися на три системних підстави: інформаційна структура навчального предмета, морфологічна структура навчальної діяльності, організаційно-методичні елементи процесу навчання. Розгляд міжпредметних зв'язків з позицій цілісності процесу навчання показує, що вони функціонують на рівні трьох взаємозалежних типів: 1) змістовно-інформаційних, 2) операційно-діяльнісних, 3) організаційно-методичних.

Міжпредметні зв'язки сприяють усебічній реалізації принципів науковості і зв'язку навчання з працею в предметній системі вищої школи. Систематичні міжпредметні зв'язки в предметах природничо-наукового, суспільно-гуманітарного і професійно-трудового циклів відкривають перспективні можливості удосконалювання навчально-виховного процесу на основі планомірної реалізації принципів політехнізму і професійної спрямованості навчання [5].

В процесі реалізації міжпредметних зв'язків у студентів розширюється загальний політехнічний кругозір, розвивається логічне мислення, активізується увага, росте зацікавленість до предметів.

Механізм міжпредметних зв'язків є одним із важливих складових навчального плану як документу, що визначає рівень кваліфікації. При систематичному і цілеспрямованому впровадженні вони сприяють удосконаленню всього процесу професійного навчання, тобто виступають як сучасний дидактичний принцип [4].

Основними функціями міжпредметних зв'язків є освітня, розвиваюча, виховна та координаційна. Вирішення майбутніми спеціалістами складних виробничих та технічних завдань вимагає глибокої фахової підготовки, що обумовлює необхідність удосконалення всього навчального процесу ВНЗ [2]. Зазначеному аспекту приділена значна увага в низці нормативних документів в галузі освіти та в працях багатьох вчених-педагогів. Разом з цим, в професійній підготовці існує ряд проблем, однією з яких є посилення реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фахової підготовки. В даній роботі зроблена спроба вирішення окремого аспекту цієї проблеми посилення міжпредметних зв'язків на заняттях професійного навчання при фаховій підготовці молодших спеціалістів зі спеціальності «Агрономія».

Список використаних джерел

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України 28 черв. 1996 р./ Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / А.М. Алексюк. - К.:

Либідь, 1998. - 558 с.

3.Крюкова Д.Ф. Психолого-педагогічні передумови організації політехнічного навчання / Педагогіка і психологія: Вісник Академії Пед.наук України. - 1995,- № 1,- С. 93.

4.Торубара О.М. До питання про класифікацію міжпредметних зв'язків.- / Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. Вип.12, серія: Пед.науки. - Чернігів, 2002.

5.Чернишов А.П. Деякі аспекти підготовки спеціалістів автосправи. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка, Вип.12, серія: Пед.науки. – Чернігів, 2002.

Семко Лариса Петрівна

науковий співробітник математичної та інформатичної освіти Інституту педагогіки НАПН України, L_Semko@ukr.net

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ

Міжпредметні зв'язки в навчальному процесі є конкретним виразом інтеграційних процесів, які відбуваються сьогодні в науці і в житті суспільства. Ці зв'язки відіграють важливу роль в підвищенні рівня практичної і науково-теоретичної підготовки учнів.

Здійснення міжпредметних зв'язків допомагає формуванню в учнів цілісного уявлення про явища природи і взаємозв'язку між ними і тому робить знання більш значущими і застосовними. Міжпредметні зв'язки (МЗ) допомагають учням використовувати знання і вміння, які вони придбали раніше під час вивчення інших предметів, дають можливість застосовувати їх в конкретних ситуаціях, при розгляді приватних питань, як в навчальній, так і в позаурочній діяльності, у майбутній виробничій, науковій та суспільному житті.

Використання міжпредметних зв'язків — одне з найскладніших методичних завдань учителя. Воно вимагає знань змісту програм і підручників з інших предметів. Реалізація МЗ у практиці навчання передбачає співробітництво вчителя інформатики з учителями інших предметів, відвідування відкритих уроків, спільного планування уроків і т. д. Учитель з урахуванням загальношкільного плану навчально-методичної роботи розробляє індивідуальний план реалізації міжпредметних зв'язків.

Методика творчої роботи вчителя включає низку етапів:

- вивчення розділу "Міжпредметні зв'язки" з кожного курсу й опорних тем з програм і підручників інших предметів, аналіз додаткової наукової, науково-популярної та методичної літератури;
- поурочне планування МЗ з використанням курсових і тематичних планів;
- розробка засобів і методичних прийомів реалізації МЗ на конкретних уроках;
- розробка методики підготовки і проведення комплексних форм організації навчання;

- розробка прийомів контролю й оцінювання результатів здійснення МЗ у навчанні.

Важливою особливістю шкільного курсу інформатики є його міжпредметність. Знання, уміння, навички, які учні здобувають під час вивчення цього курсу, ілюструють і підкріплюються прикладами з різних шкільних дисциплін, а також використовуються під час їх вивчення. Під час вивчення предмета інформатики, а також після закінчення вивчення курсу набуті знання будуть широко використовуватися кожним школярем на уроках з інших предметів, де отримуватиме природне продовження процес поглиблення знань в галузі інформатики, розширення сфер застосування комп'ютерів [2].

Основною метою навчання інформатики в метапредметному напрямку є: формування уявлень про інформатику як частину загальнолюдської культури; розвиток уявлень про інформатику як засобу опису та інструменту пізнання дійсності; створення умов для набуття досвіду інформаційного моделювання; формування загальних способів інтелектуальної діяльності, яка є важливою для різних сфер людської діяльності.

Міжпредметні зв'язки впливають на склад і структуру навчальних предметів. Кожен навчальний предмет є джерелом тих чи інших видів міжпредметних зв'язків. Тому можливо виділити ті зв'язки, які враховуються в змісті інформатики, і, навпаки, — йдуть від інформатики в інші навчальні предмети. Інформатика може бути інтегрована майже з усіма предметами, які вивчаються в школі [3]:

- комп'ютерні презентації як поліпшення форм подачі матеріалу с будь-якого предмету, комбінують можливості аудіо, візуального і текстового подання, уміння учня складати план і хронометраж публічного виступу;
- рішення математичних задач за допомогою чисельних методів в мові програмування і табличного процесора. Переборні алгоритми як елемент комбінаторики, покращення орфографічних і мовних навичок при роботі в текстовому процесорі;
- телекомунікаційні ресурси як інструмент вивчення іноземних мов;
- редактор формул як елемент закріплення найбільш важких для учнів формул математики, хімії, фізики;
- моделювання різних процесів за допомогою табличного процесора та мови програмування;
- бази даних як засіб підтримки вивчення економіки і географії.

Міжпредметні зв'язки виконують у навчанні ряд функцій [1]:

Методологічна функція міжпредметних зв'язків виражається в тому, що тільки на їх основі можливе формування в учнів діалектико-матеріалістичних поглядів на природу, сучасних уявлень про її цілісність й розвиток, оскільки МЗ сприяють відображенню в навчанні методології сучасного природознавства, яке розвивається по лінії інтеграції ідей і методів з позицій системного підходу до пізнання природи.

Освітня функція міжпредметних зв'язків полягає в тому, що з їх допомогою вчитель формує такі якості знань учнів, як системність, глибина,

усвідомленість, гнучкість. МЗ виступають як засіб розвитку інформатичних понять, сприяють засвоєнню зв'язків між ними і загальними поняттями.

Розвивальна функція МЗ визначається їх роллю в розвитку системного і творчого мислення учнів, у формуванні їх пізнавальної активності, самостійності та інтересу до пізнання інформатики. Міжпредметні зв'язки допомагають подолати предметну інертність мислення і розширюють кругозір учнів.

Виховна функція міжпредметних зв'язків виражена в їх сприянні всім напрямам виховання школярів у навчанні інформатики. Учитель інформатики, спираючись на зв'язки з іншими предметами, реалізує комплексний підхід до виховання.

Конструктивна функція МЗ полягає в тому, що з їх допомогою вчитель удосконалює зміст навчального матеріалу, методи і форми організації навчання. Реалізація міжпредметних зв'язків вимагає спільного планування вчителями предметів природничого циклу комплексних форм навчальної і позакласної роботи, які передбачають знання ними підручників і програм суміжних предметів.

Отже, результативність міжпредметних зв'язків полягає в підвищенні інтересу учнів до вивчення різних предметів, у творчому підході до виконання завдань, у підвищенні ступеня самостійності учнів під час вивчення нового матеріалу, у підвищенні відповідальності під час виконання завдань з різних загальноосвітніх предметів, у широкому використанні комп'ютера під час їх виконання.

Широкі предметні зв'язки інформатики з іншими дисциплінами, можливість використання методів і засобів інформаційних технологій в різних галузях діяльності людини, а також значна прикладна складова змісту навчання інформатики є природною сферою диференціації змісту навчання. Реалізація міжпредметних зв'язків інформатики з іншими навчальними предметами в формі завдань міжпредметного характеру дозволить учням не тільки оволодіти знаннями, вміннями в тих галузях, до яких у них є інтерес і схильності, підготуватися до продовження освіти і набуття професії з використанням сучасних засобів, але і матиме позитивний вплив на розвиток в учнів їх пізнавальної мотивації.

Список використаних джерел:

1. Семко Л.П. Міжпредметні зв'язки на уроках інформатики: їх види і функції / Самойленко Н., Семко Л. // Наукові записки. — Випуск 108. — Серія: Педагогічні науки. — Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2012. — Частина 2. — С. 108-113
2. Копняк Н.Б. Реалізація міжпредметних зв'язків у системі формування інформатичної компетентності учнів середньої школи /Н.Б.Копняк// Комп'ютер у школі і сім'ї. — 2012. — №1. — С. 17-19.
3. Леонова Е. А. Реализация межпредметных связей при формировании содержания школьного курса информатики на основе технологического подхода [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bytic.ru/cue99M/eyd2uxxp.html>.

Мельник Ірина Ярославівна
методист відділення ПТО, викладач фізики та астрономії,
Рогатинський державний аграрний коледж, melnykiryna08@ukr.net

Мельник Віталій Васильович
викладач фізики та астрономії, Рогатинський державний аграрний
коледж, melnykwitalik@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Розвиток на основі інновацій є однією з головних ознак сучасного суспільства. Сьогодні перед нами стоїть завдання підвищення якості освіти, модернізації її змісту, упровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій. Для забезпечення виконання цього завдання розроблено ряд документів, які передбачають реформування освітньої галузі з метою формування творчого та компетентного професіонала з глибокими знаннями, вміннями, навичками.

Впровадження в освітню систему інноваційних методик навчання є одним із шляхів модернізації освіти. Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити студента працювати самостійно, бути компетентним і мобільним, адаптуватися до вимог сучасного суспільства.

Інновація (англ. *innovation* — нововведення) — ідея, новітній продукт в галузі техніки, технології, організації праці, управління, а також у інших сферах наукової та соціальної діяльності, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду, є кінцевим результатом інноваційної діяльності [1], тобто інновація – це втілення наукового відкриття чи винаходу в новій технології або методиці. Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм, методів навчання, адаптації навчального процесу відповідно до вимог часу. На вибір методів, форм та засобів навчання впливають особливості навчальної дисципліни, характер навчального матеріалу та осяг часу його вивчення, навчально-матеріальна база навчального закладу, вікові та психологічні особливості студентів, рівень загальної підготовленості академічної групи тощо. Інноваційна спрямованість визначається критеріями педагогічних інновацій, до яких відносять:

а) новизну, що дає змогу визначити рівень оригінальності досвіду. Розрізняють абсолютний, локально-абсолютний, умовний, та суб'єктивний рівні новизни;

б) оптимальність, яка сприяє досягненню високих результатів за найменших витрат часу фізичних і розумових сил учасників педагогічного процесу;

в) результативність та ефективність, що означає певну стійкість позитивних результатів у діяльності викладача;

г) можливість творчого застосування нових результатів у масовому досвіді, що передбачає придатність апробованого досвіду для масового упровадження в навчальних закладах [4].

Сьогодні найбільш популярними інноваційними методами навчання, які дозволяють використовувати нові технології викладання є: контекстне навчання, імітаційне навчання, проблемне навчання, модульне повне засвоєння знань, дистанційне навчання.

Розглянемо вище наведені методи більш детально.

1. Контекстне навчання. Ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної.

2. Імітаційне навчання. Його основою є імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі.

3. Проблемне навчання. Здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку студентом знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

4. Модульне навчання. Становить різновид програмованого навчання, сутність якого полягає в тому, що зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом.

5. Повне засвоєння знань. Розробляється на основі ідей Дж. Керролла і Б.С. Блума - про необхідність зробити фіксованими результати навчання, оптимально змінюючи при цьому параметри умов навчання залежно від здібностей учнів.

6. Дистанційне навчання. Різновид (досить самостійний) заочного навчання, з опертям на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і засобів [3].

Таблиця 1

Порівняльна характеристика інноваційних методів навчання [3]

Інноваційні моделі навчання	Ключові особливості	Характеристика традиційної моделі, що розвивається
Контекстне навчання	Інтеграція різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної. Створення умов, максимально наближених до реальних	Збільшення частки практичної роботи студента (з акцентом на прикладну)
Імітаційне навчання	Використання ігрових та імітаційних форм навчання	Збільшення частки активних методів навчання (імітації й імітаційні ігри)
Проблемне навчання	Ініціювання самостійного пошуку (студентом) знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу	Зміна характеру навчального завдання і навчальної праці (з репродуктивного на продуктивний, творчий)
Модульне навчання	Зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом	Специфічна організація навчального матеріалу в найбільш стислому і зрозумілому для студента вигляді
Повне засвоєння знань	Розроблення варіантів досягнення навчальних результатів (на основі зміни параметрів умов навчання) для учнів з різними здібностями	Увага на фіксації результатів навчання
Дистанційне навчання	Широкий доступ до освітніх ресурсів, гранично опосередкована роль викладача та самостійна й автономна роль студента	Використання новітніх інформаційно-комунікаційних засобів і технологій

До сучасних психолого-педагогічних інновацій у вітчизняній системі освіти, зокрема і вищої, належать реалізовані нововведення [2] у: зміст, методи, прийоми і форми навчальної діяльності та виховання особистості (методики і технології); зміст і форми організації управління освітньою системою, а також в організаційну структуру закладів освіти; засоби навчання і виховання; особистісні настанови викладача, оскільки навчальний процес має бути діалогом особистостей викладача і студента, що суттєво покращує мотивацію студентів до навчання. Використовуючи інноваційні методи бачимо, що викладач і студент стають предметом спільної діяльності: навчальний процес відбувається у вигляді дослідження, пошуку, навчальної гри.

Отже, інноваційні технології та методики у навчальному процесі передбачають зміни у взаємовідносинах між викладачем і студентом. Як результат, студент постає, як освітній суб'єкт, залучений до активної співпраці з викладачем, який зацікавлений здобути глибокі і актуальні професійні знання та навички, він готовий брати на себе відповідальність, відстоювати свої позиції. Поєднання традиційних та інноваційних методів і форм навчання сприяє якісному засвоєнню знань студентами, розвиток їх інтелектуальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія. Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Інновації>
2. Дубягін О. Б. Інноваційні технології та методи навчання як фактор удосконалення навчального процесу. Режим доступу : http://www.geci.cn.ua/uk/home/item/download/446_a657598348b2a6e8c60b5c4f62a104f0.html
3. Шестоपालюк О.В. Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. №3. С.118-124
4. Герцен О. Інноваційні технології та методи навчання. Режим доступу: https://pidruchniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_navchannya

Комар Ольга Сергіївна

викладач кафедри іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, zelenkoolga87@ukr.net

НАВЧАЛЬНІ КОМУНІКАТИВНІ МЕТОДИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Невід'ємною складовою професійної підготовки різних спеціалістів є вивчення англійської мови, яка є важливою запорукою їхньої майбутньої вдалої кар'єри. Вивчення англійської мови – крок надто важливий, тобто, потребує значних зусиль. Для досягнення високого рівня іноземної мови важливо знати новітні методи, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод відповідно до рівня знань, потреб, інтересів [2, с. 159-160]. Сукупність підходів, умовно об'єднаних в групу, включає в себе програми, пов'язані з проходженням певної методики і дотриманням плану

навчання. В основному, це спеціалізовані сайти або додатки для смартфонів. Вони пропонують системи індивідуальних занять з викладачами або без, розділені на блоки, словник для повторення нових слів, а також фонетичний блок для тренування вимови. Найбільш комплексною методикою цього сегмента виступає підхід до вивчення англійської мови за програмою EnTouch.

Додатковими методами ефективного вивчення англійської мови самостійно, які не пов'язані зі систематичним навчанням є різні відео з субтитрами, англійські освітні канали, чати, соціальні мережі. Ці ресурси поліпшують вимову і підвищують легкість формування граматичних конструкцій. Переваги подібних підходів полягають в тому, що вони носять скоріше розважальний, а не обов'язковий характер, допомагаючи при цьому освоїти мову. Таким чином, сприймаючи інформацію на слух, ми фіксуємо правила побудови конструкцій, словотворення і вже на інтуїтивному рівні програмуємо себе на правильну вимову.

Успішно вивчити англійську мову можливо за допомогою відео YouTube. Відеохостинг - широкий пласт освітніх можливостей. Канали YouTube сьогодні супроводжуються субтитрами. Окрім того, YouTube надає доступ до безлічі освітніх каналів, власники яких адаптують для перекладу фрагменти серіалів, програми, а також пропонують освітні курси.

Один з кращих освітніх порталів є TED TALKS. Він не лише відкриває доступ до широкого кола актуальних тем, а також текстові варіанти лекцій.

Переваги сайту є:

- Можливість дивитися канал TedTalks на YouTube або оригінальному сайті Tedtalks.com;
- додаток для смартфонів дозволяє абсолютно безкоштовно завантажувати вподобані відео або аудіо супроводу для відтворення офлайн;
- тематика коротких лекцій охоплює широке коло тем - від питань глобальної безпеки до музики [1].

Для того, щоб вивчити мову на достатньому рівні і в короткі терміни, потрібна система. Якщо немає чіткого алгоритму і поетапної динаміки, інтерес учнів до предмету швидко згасає. Окрім того, повна самостійність у виборі уроків і освітніх порталів цілком здатна привести до засвоєння помилкових конструкцій і формування неправильної вимови. Найочевидніше місце, де спеціально для кожного можуть скомпонувати правильну методику і, в разі необхідності, надати супутні консультації - це освітній заклад. Сучасні технології пропонують дистанційні способи самостійного освоєння англійської.

Одним з двигунів освіти без кордонів стала школа дистанційного навчання EnTouch. EnTouch пропонує два формату навчання.

Метод самостійного вивчення англійської мови (ефективний, якщо є базові знання). Ресурс надає доступ до бази знань, курсу інтерактивних уроків та тестових завдань. Переважно, методика розроблена для тих, хто володіє базовими знаннями мови, але хоче підвищити свій рівень для співбесіди, поїздки, ділових переговорів або повсякденного спілкування. Якщо ж є потреба знаннях англійської мови вище середнього, варто займатися додатково – читати адаптовані книги та статті з перекладом, дивитися фільми з субтитрами, слухати

радіо. Для більш швидкого подолання бар'єру, можна звернутися за допомогою до репетитора. Перевагу дистанційної школи над звичайною можна зрозуміти вже з назви. Дистанція може бути якою завгодно - в закордонній поїзді або на роботі – Ви можете слухати курси або виходити на зв'язок з викладачем з будь-якої точки світу, де є Інтернет. Крім допомоги у вивченні мови для повсякденного спілкування, викладачі можуть підготувати Вас до здачі спеціалізованих екзаменів TOEFL та IELTS.

Отже, розглядаючи інноваційні методичні технології неможливо не визнати, що конкретні сучасні концепції навчання іноземній мові доволі оригінальні, цікаві та інформативно-значущі як в теоретичному, так і в практичному значенні.

Список використаних джерел

1. Скуратівська М.О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnologiyi-vikladannya-inozemnih-mov-u-vischiy-shkoli-ukrayini/>

2. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003.

Шитикова Тетяна Володимирівна

викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач клінічних дисциплін, керівник студентського науково-аналітичного гуртка «Альтерація» з дисципліни «Патологічна анатомія та патологічна фізіологія», sitikovatatana040@gmail.com

Чуйко Олена Андріївна

здобувач вищої освіти за першим бакалаврським рівнем з медсестринства, Комунальний заклад вищої освіти «Кам'янський медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради», kmk@med.cc.ua

Давиденко Інна Василівна

викладач української мови для іноземних студентів, «Дніпровський медичний інститут традиційної та нетрадиційної медицини», innashilo@gmail.com

ВИВЧЕННЯ КЕФАЛОМЕТРИЧНИХ КРИТЕРІЇВ ЯК МЕТОДУ ЕКСПРЕС - ДІАГНОСТИКИ У ПСИХОМЕТРИЧНОМУ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність травматизму як глобальної медичної та соціальної проблеми сьогодення має стійку тенденцію до зростання. В Україні ця головна причина інвалідизації та смертності найбільш працездатного населення розглядається як пріоритетне питання здоров'я нації та загроза національній безпеці. Третина травматичних станів (близько 25-35 %) складають закриті черепно-мозкові травми (ЧМТ). Від 40 до 72 % постраждалих мають віддалені наслідки, що впливає на самопочуття та когнітивні функції саме в тому віці, коли

молода особа найбільш цілеспрямована на здобуття знань та професійних навичок. Наслідки ЧМТ у вигляді післятравматичних енцефалопатій зумовлені порушенням церебральної гемо-, ліквородинаміки відзначаються у 82 - 100% пацієнтів і потребують різнобічного підходу.

Когнітивний статус особистості у широкому сенсі цього поняття - це здатність сприймати інформацію, що надходить із зовнішнього світу, – акт знання і переробляти її – акт пізнання.

Існує декілька інтерпретації цього поняття. У соціальному і культурному сенсі, коли мова йде про становлення певних концепцій і знань, «cognitio» виражається в думках і діях. Поняття "когнітивні процеси" застосовується до пам'яті, уяви, сприйняття дії. З точки зору нейрофізіології когнітивні можливості - це інтеграційна складова координаційної діяльності центральної нервової системи, яка функціонально, морфологічно і патобіомеханічно залежить від симетрії черепу - футляру центральної нервової системи, що в свою чергу визначає стан гемо-, ліквородинаміки, а, значить, безпосередньо впливає на метаболічні та нейрофізіологічні процеси головного мозку.

Мета роботи пов'язана з необхідністю:

- оцінити вплив патобіомеханічної асиметрії черепу на когнітивні можливості індивідуума;
- апробації експрес – методики психометричної діагностики аналітичного етапу моніторингу рівня особистісних когнітивних якостей як важливого елементу «портретної діагностики» студентів і навчальної групи в цілому для прогнозування якісних показників когнітивного благополуччя як стратегії досягнення кінцевого результату навчального процесу у вигляді сформованості загальних та фахових компетентностей;
- моделювання відповідних (виправданих, адекватних) форм і методів особистісно-орієнтованого здоров'я зберігаючого психолого-педагогічного супроводу студентів з групи когнітивного ризику для підвищення рефлексивної взаємодії об'єкт - об'єктної системи навчального простору.

Методи і матеріали: дослідження проводилось у групі з 132 осіб – студентів – першокурсників віком від 17 до 29 років медичного коледжу та медичного інституту.

Діагностика морфологічних проявів асиметрії черепу виконувалась самостійно студентами-гуртківцями за поінформованою згодою респондентів простим інформативним методом секторальної кефалометрії (СКМ) за Лактіоною Н.С. (2003). У горизонтальному положенні на спині сантиметровою стрічкою справа наліво вимірювалась довжина ділянок (секторів) голови за антропометричними орієнтирами черепу: зовнішній потиличний бугор (inion), зовнішній слуховий прохід (tragion), півнячий гребінь лобової кістки (glabella, nasion). При цьому враховувався коефіцієнт похибки вимірювання ($\pm 0,5$ см). Отримані результати фіксувалися на електронному носії у вигляді графічного зображення індивідуальної кефалометричної схеми черепу.

Коефіцієнт асиметрії (КА) обчислювався шляхом співвідношення довжин найменшого та найбільшого обводу сектору черепу та порівнювався з

рейтинговим показником рубіжної підсумкової атестації студентів за п'ятибальною шкалою.

Статистичні результати дослідження наведено в підсумковій таблиці.

Табл.1

Коефіцієнт краніальної асиметрії (КА)	К-ть осіб (N=132)	Середній бал академічної успішності	Частота в статистичній вибірці
1,0 - 0,91	13	4,6-5,0+-0.1	9,85 %+-0,01%
0,9 - 0,85	49	4,3-4,5+-0.1	37,12%+-0,01%
0,86 – 0,8	44	4-4,2+-0.1	32,0%+-0,01%
Менше 0,8	26	3-3,5+-0.1	21,0%+-0,01%

Після статистичної обробки та аналізу отриманих результатів можемо сформулювати наступні **висновки**:

- когнітивний статус індивідуума прямо пропорційно корелює з патобіомеханічним коефіцієнтом асиметрії черепу;
- метод секторальної кефалометрії за Лактіоною Н.С. (2002) достатньо інформативний не тільки при оцінюванні морфологічного варіанту асиметрії черепу, а й для з'ясування індивідуального когнітивного «портрету» з метою подальшого прогнозування успішності, зокрема лінгвістичної;
- студенти з коефіцієнтом асиметрії обводів черепу нижче 0,8 (21,0%+-0,01%) віднесені до групи ризику когнітивного «браку» з метою індивідуального психолого-педагогічного супроводу та корекції під час періоду адаптації до навчання та в подальшому навчальному процесі.

Список використаних джерел

1. Найссер У. Що таке когнітивна психологія? Додано Psychology OnLine.Net 28.01.2010 (Правка 28.01.2010) <http://www.psychology-online.net/articles/doc-1494.html>
2. Шишмаков Ю. В. Возможности визуальной диагностики краниальных дисфункций / Ю. В. Шишмаков // Прикладная кинезиология. – 2007. – № 8-9. – С. 72.

Олійник Тетяна Миколаївна

*викладач економічних дисциплін, Коледж управління, економіки і права
Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net*

ЕФЕКТИВНІСТЬ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЯКІСТЬ ЗНАНЬ, УМІНЬ, НАВИЧОК ЗА КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ КОМПЕТЕНЦІЯМИ

Перехід України до ринкової системи потребує трансформації мислення людей. Саме вища школа повинна вирішувати завдання формування спеціалістів з економічним мисленням. Спеціаліст з ринковим мисленням повинен уміти аналізувати ситуацію, приймати виважені рішення в умовах невизначеності,

брати на себе відповідальність за доручену справу, вміти спілкуватися. На розвиток цих навичок спрямовані новітні технології, інтерактивні методи навчання, до яких відносяться ситуаційні вправи, ділові ігри, презентації, робота в групі, імітації та інші. XXI століття високих комп'ютерних технологій. Сучасний студент живе в світі електронної культури. Змінюється і роль викладача в інформаційній культурі – він повинен стати координатором інформаційного потоку. Для сучасного студента підручники або пояснення викладача на парі втрачають своє колишнє значення, що призводить до зниження інтересу до процесу навчання. Традиційні джерела отримання інформації морально застарілі. Стало очевидним, що використовуючи тільки підручники, методичні посібники та власні пояснення, якими б різнобічними і повними вони не були, вирішити цю проблему неможливо, слід формувати і розвивати різні компетентності студентів, в тому числі пізнавальні, комунікативні, соціальні; розвивати інформаційну і творчу культуру.

Існуючі електронні посібники зі спеціальних дисциплін не завжди задовольняють викладача, оскільки педагоги мають власний погляд на планування заняття, його методичне забезпечення. Тому кожен викладач може сконструювати заняття, застосовуючи власну структуру, етапи заняття, нетрадиційні інтерактивні форми навчання. Саме інформаційно-комунікаційні технології відкривають перед викладачами досить широкі можливості для творчості, економії часу на уроці, контролю знань, зацікавлення студентів, ілюстративного супроводу уроків і застосування інтерактивних методів, що в комплексі ставить заняття на значно вищий методичний рівень з досягненням високоякісного результату.

Сучасне навчання неможливо уявити без технологій мультимедії, яка включає в себе сукупність комп'ютерних технологій, що одночасно використовують кілька інформаційних середовищ: текст, відео, фотографію, графіку, анімацію, звукові ефекти, високоякісний звуковий супровід, тобто у всіх відомих сьогодні формах. Тут ми маємо дві основні переваги – якісну і кількісну. Якісно нові можливості очевидні, якщо порівняти словесні описи з безпосереднім аудіовізуальним поданням. Кількісні переваги виражаються в тому, що мультимедійне середовище багато вище за інформаційною щільністю «краще один раз побачити, ніж тисячу разів почути». При закріпленні нового матеріалу викладач використовує відео фрагменти відомого фільму, пропонує студентам прокоментувати побачене, зробити висновки. Доцільно використано мультимедійний апарат при розкритті питань нової теми.

Потужний потік нової інформації, реклами, застосування комп'ютерних технологій, розповсюдження ігрових приставок, приділяють особливу увагу розвитку та вихованню особистості і сприйняття нею навколишнього світу. Незважаючи на можливість отримання необхідної інформації, володіння теоретичними знаннями, це не дає забезпечити належний творчий розвиток здібностей майбутнього фахівця. Недоліком сучасної професійної підготовки фахівців різних галузей є їхня недостатня самостійність, несміливість при прийнятті оперативних рішень, страх перед майбутньою відповідальністю,

невміння знайти діловий контакт з клієнтом, партнером, що є основою в роботі майбутнього менеджера.

Одним з шляхів удосконалення навчального процесу є впровадження особистісно орієнтованого навчання, яке передбачає спеціальне конструювання навчального та дидактичного матеріалу, типів навчального діалогу, форм контролю за особистісним розвитком майбутнього фахівця в оволодінні знаннями з професії. Ключові компетентності особистісно орієнтованого навчання: комунікативні, організаційні, саморозвитку, самоорганізації. Впроваджувати особистісно орієнтоване навчання викладачі намагаються при проведенні нестандартних занять з використанням інноваційних технологій. Незвичайні за змістом, організацією, методичним забезпеченням такі уроки чи виховні заходи приваблюють студентів, сприяють розвитку їхніх особистих здібностей. Серед таких занять слід відмітити ігрові заняття, які дають студентам змогу формувати знання шляхом інтенсивної, самостійної, пізнавальної діяльності, разом з тим сприяють розвитку індивідуальних творчих здібностей.

Використання комп'ютерної техніки, мультимедійного апарату дозволяє провести заняття або його окремі етапи більш насичено, цікаво, організовано. Ігрові форми проведення навчальних занять на основі інформаційно–комунікаційних технологій дають можливість викликати непідробний інтерес до дисципліни, розвинути співпрацю між педагогом та студентами, стати активним учасником навчального процесу, засвоїти матеріал безпосередньо на занятті. Гра активізує навчально–пізнавальну діяльність, допомагає студентам самостійно оволодіти знаннями, вміннями й навичками, дає можливість до самовираження, сприяє розвитку творчих здібностей. При проведенні занять різних типів з використанням інноваційних технологій викладачі ставлять перед собою такі завдання: формувати творчу особистість, розвивати її в умовах педагогіки співпраці, толерантності; створювати сприятливий психологічний клімат на заняттях; забезпечувати свідоме засвоєння навчального матеріалу; урізноманітнювати заняття з застосуванням різноманітних завдань, вправ, ситуацій, різних видів навчального контролю; навчити студентів самостійно здобувати знання. Щоб втілити ці завдання в життя використовуються групові форми роботи діяльності студентів. Можна виділити такі окремі види діяльності студентів на заняттях спеціальних дисциплін:

Парне взаємонавчання – студенти в стабільних парах пояснюють один одному деякі питання, захищають свою тему, оцінюють результати.

Розповсюдженням методом на заняттях економіки підприємства, економічного аналізу, статистики, маркетингу тощо є аналіз господарської ситуації. На конкретному прикладі демонструється механізм прийняття управлінських рішень, процеси планування показників господарської діяльності, розрахунки економічних показників з характеристикою джерел отримання необхідної інформації. При цьому ставиться завдання проаналізувати правильність прийнятого рішення, виявити недоліки і вказати шляхи їх усунення. Викладачі можуть активно використовувати і інші методи технології колективно–групового навчання, а саме обговорення проблеми в загальному колі. Метою цього методу є пояснення певних положень, привертання уваги

студентів до складних або проблемних питань у навчальному матеріалі, мотивація пізнавальної діяльності, активізація опорних знань.

Різновидом загально групового обговорення є технологія «Мікрофон», яка дає можливість сказати швидко по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію. Відома інтерактивна технологія колективного обговорення це «мозковий штурм» чи «мозкова атака» спонукає проявляти уяву та творчість, дає можливість вільно висловлювати свої думки.

Важлива роль у розширенні і поглибленні знань студентів, розвиткові творчих здібностей, зацікавленості майбутньою професією належить спеціально організованій роботі викладачів в позааудиторний час. До позааудиторних заходів, які впроваджуються з метою інновації навчання належать: гурткова робота; творчо-пошукова робота; олімпіади; конкурси; презентації.

Групові форми навчання дають змогу диференціювати та індивідуалізувати процес навчання. Вони формують внутрішню мотивацію на активне сприйняття, засвоєння та передачу інформації, сприяють формуванню комунікативних якостей студентів, активізують розумову діяльність. При застосуванні інформаційно–комунікаційних технологій ефективність занять чи позаурочних заходів зростає. Студенти з бажанням виконують запропоновані їм завдання, стають помічниками викладача при їх проведенні. Дуже важливо організовувати процес навчання так, щоб кожен студент активно, з цікавістю і захопленням працював, бачивши «плоди» своєї праці, і міг їх оцінити. У зв'язку з вищевикладеним необхідно усвідомити, що перехід від традиційних форм і методів навчання до інноваційних технологій у навчальному процесі вимагає удосконалення самопідготовки викладача здатного до самореалізації в діяльності та самостійного інноваційного пошуку.

Бондаренко Людмила Григорівна

викладач, Комунальний заклад вищої освіти «Кам'янський медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради», 07lbondarenko@gmail.com

Могіна Наталія Василівна

викладач, Комунальний заклад вищої освіти «Кам'янський медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради», 07lbondarenko@gmail.com

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З «АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ»

*Всі наші задуми і пошуки перетворюються в прах,
якщо у учня немає бажання вчитися.
В.О. Сухомлинський*

Перед вищою освітою сьогодення постають нові завдання, пов'язані з новими умовами соціалізації, в т.ч. виховання компетентної особистості фахівця, з розвитком таких якостей, як високий професіоналізм, ініціативність, почуття відповідальності, вміння швидко орієнтуватися в ситуації, приймати самостійні

рішення, формувати потребу в самовдосконаленні. Важливу роль у формуванні такої особистості відіграє позитивна мотивація студентів до навчання.

Формування позитивної мотивації до майбутньої професії не можливо без стійкої мотивації до навчально-пізнавальної діяльності, пов'язаною з цією професією. Безумовно, деякі студенти мають позитивну мотивацію до навчання вже на 1 курсі – вони свідомо обрали свою майбутню професію і готові отримувати нові знання як для свого професійного майбутнього, так і для особистісного зростання. Але, згідно даних, отриманих у результаті численних опитувань, більша частина студентської молоді, вступаючи до закладу вищої освіти, не має готовності отримувати нові знання, і як наслідок – має низьку мотивацію до навчання, або взагалі не має мотивації до навчання. А отже, питання проблеми формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності у закладів освіти все ще залишається одним із актуальних питань педагогіки та педагогічної практики.

У науковій теорії та практиці прийнято розрізняти такі поняття, як «мотив» та «мотивація». Поняття «мотив» являє собою досить складний феномен, якому науковці не дають однозначного визначення. В перекладі з латинської поняття «мотив» означає «рухаю».

Мотив – це опредмечена потреба, тобто прагнення, бажання володіти чимось конкретним (дипломом вищої освіти, професією).

Поняття «мотивація» також є складним феноменом у психології та педагогіці. Термін «мотивація» є набагато ширше, ніж термін «мотив» та інтерпретується як система мотивів або стимулів, чинників, що детермінують конкретну діяльність, поведінку особистості. Це поняття охоплює мотиви, потреби, цілі, наміри, переживання тощо. У наукових дослідженнях мотивацію розглядають переважно як сукупність причин психологічного характеру, що визначає поведінку людини, її спрямованість й активність.

Мотивацію можна поділити на зовнішню та внутрішню, зовнішню позитивну та негативну. Згідно з позитивною мотивацією професійного вибору студента є наступні фактори: яскраво виражений інтерес до професії, бажання в майбутньому займатися саме цією професійною діяльністю, прагнення бути корисним людям, суспільству, результатами своєї професійної діяльності служити Україні та ін. До зовнішньої позитивної - соціальний престиж професії, вплив або вказівки рідних, випадковий збіг обставин.

Мотиви і мотивація є двигуном процесу навчання студентів і засвоєння інформації та матеріалу. Саме мотивація основний засіб, який дасть змогу підвищити рівень зацікавленості студентів до навчального процесу, дозволить підвищити їх особистий науковий, творчий потенціал.

Мотиви на навчання, можливо класифікувати за спрямованістю та змістом:

- соціальні;
- пізнавальні;
- професійно – ціннісні;
- естетичні;
- комунікативні та інші.

Ці мотиви можуть зливатися створюючи загальну мотивацію на навчання.

Питання мотивації студентів до навчання є важливими, оскільки їх рішення дозволить підвищити якість навчання і забезпечити ринок праці конкурентоспроможними фахівцями. Для вирішення цієї проблеми було проаналізовано процес навчання в розрізі основних критеріїв, що формують систему мотивації

Методи стимулювання мотивації включають:

1. Поставити перед студентом точну мету.
2. Мотивувати студентів до активності в інших місцях руху інформацією (інтернет-форумах, присвячених курсу, он-лайн курсу).
3. Надати студентам можливість вільно спілкуватися між собою шляхом альтернативних форм як конференції, відвідин музеїв, професійних установ,
4. Симулювання ситуації у реальному житті при процесі навчання.
5. Створення сприятливого психологічного клімату для розвитку особистості.

Час також об'єктивно вимагає зміни ролі й місця викладача в процесі чи процесі навчання. Студент може бути дійовою особою, а викладач - його партнером у навчанні й розвитку. Навчально-виховний процес має базуватися на психолого-педагогічному проектуванні розвитку кожного студента, на суб'єктно - суб'єктних відносинах учасників навчання. Максимальна орієнтація формування самодостатньої особистості необхідна для компетентнісного навчально-виховного процесу. І тому у минулому потрібно залишити авторитарну педагогіку, суб'єкт - об'єктний тип відносин між студентом і викладачем.

Наведемо деякі приклади використання прийомів підвищення мотивації при вивченні анатомії людини.

Анатомія людини – одна з фундаментальних медичних дисциплін, яку студенти закладів вищої медичної освіти вивчають на I курсі і за рік навчання їм необхідно навчитися логічно і творчо мислити, аналізувати отриману інформацію, уміти працювати з літературою і анатомічними препаратами. Кінцевою метою вивчення курсу анатомії людини є отримання фундаментальних знань, уміння їх застосовувати при вивченні клінічних дисциплін.

Для вирішення поставлених задач потрібно зацікавити студента в необхідності отримання знань, постійного їх поновлення, навчити творчо вести науковий пошук, уміти аналізувати та систематизувати отриманні знання.

Сучасна підготовка дипломованих спеціалістів полягає в тому, що викладання предмету в основному розраховано на самостійну роботу студентів. Оскільки студенти першого курсу – це вчорашні школярі, то працюючи з ними потрібно враховувати недостатню мотивацію. Звідси і невміння організовувати вивчення анатомії і складність предмету.

Уже з перших занять у медичному навчальному закладі студент повинен зрозуміти, що навчання складне потребує багато часу і енергії, необхідності самопідготовки, самоконтролю і свідомого бажання стати медичним працівником. Але більшість студентів не вміють і не бажають працювати самостійно, здійснювати пошук необхідної інформації, працювати з літературою, аналізувати отриманні знання, не бачать шляхів застосування

отриманих знань. Тому вони ідуть по лінії найменшого опору – отримують необхідну інформацію від викладача. Завдання викладача полягає в умінні висвітлити конкретну, незрозумілу деталь, а не в поясненні матеріалу в цілому допомогти студенту знайти відповідь на конкретне питання. Викладачу необхідно наводити приклади, які викличуть у студента отримувати знання самостійно.

Виховання у студентів навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом, науковою і навчально-методичною літературою належить до першочергових завдань викладача. Адже разом із цим студенти виховуватимуть у собі організованість, системність, діловитість, зосередженість, без чого не обійтися їм і в майбутній професійній діяльності. За великого навчального навантаження, дефіциту часу важливе значення для студента має раціональне планування самостійної роботи. План допомагає правильно розподілити, економно використовувати свій час. Обґрунтування в ньому обсягу, змісту, послідовності роботи протягом певного часу надає роботі цілеспрямованості, творчого характеру.

Іншим позитивним моментом при проведенні занять з анатомії людини є відтворення мультимедійних презентацій – один із вдалих активації та мотивації пізнавальної діяльності студентів. Це дозволяє залучити студента до творчого підходу рішення проблеми. Для підготовки мультимедійних презентацій студенти використовують різні джерела інформації, малюнки, відео-, аудіо матеріали, тощо. Це сприяє формуванню уміння працювати з різними базами даних і супроводжується концентрацією та систематизацією учбового матеріалу, виділенням ключових понять і термінів, що пов'язано з аналізом, синтезом та отриманням інформації. Все це сприяє більш глибокому розумінню студентами вивченого матеріалу, а також більш високому рівню засвоєння анатомії людини.

Однією з важливих форм підвищення мотивації студентів при вивченні анатомії людини є вміння викладача під час контролю знань студентів скерувати відповідь студента на поставлене питання в потрібне русло: домагатися послідовності в описанні анатомічного препарату, звернути увагу на визначення основних структур об'єкту, а потім послідовно описати деталі будови, формувати свою відповідь логічно і конкретно. Треба вміти виділити найбільш суттєве і важливе, що в подальшому дозволить зрозуміти механізми становлення і розвитку захворювання людини, розпізнати ваду розвитку, аналізувати причини їх виникнення

Отже, постійне прагнення викладача вищої медичної школи до поліпшення якості навчання дозволить забезпечувати мотивацію навчання студентів, конкурентоспроможність вузу, гарантії високої якості його випускників. Поєднання різноманітних прийомів оволодіння професійними навичками, створення сприятливої атмосфери для розвитку клінічного мислення дає можливість сформувати особистість медичного спеціаліста високого ґатунку.

Список використаних джерел

1. Гилюн О. В. Освітні мотивації студентської молоді / О. В. Гилюн // Грані : наук.-теорет. і громад.-політ. альманах / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара; Центр соц.-політ. дослідж. – Д., 2012. – № 1 (81). – С. 102–104.

2. Глассер У. Школа без неудачников / У. Глассер. – М. : Прогресс, 2001. – 184 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / уклад. С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375 с.
4. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. С. Занюк. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.
5. Новые основополагающие аспекты преподавания анатомии / И.А.Чиркин, В.В. Олышаников, Т.И. Ким, Г.Г. Буряк. – Витебск: Витебск гос. мед. ун-т, 2013.
6. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.
7. Михайличенко В. Є. Роль мотивації навчально-пізнавальної діяльності у формуванні професійної спрямованості студентів/ В. Є. Михайличенко, В. В. Полянська // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип.17 (70). – С. 320–327.

Корнєва Світлана Петрівна

викладач першої категорії спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Придатко Світлана Іванівна

викладач вищої категорії спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Федорченко Анатолій Борисович

викладач вищої категорії спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

**МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ КОМП'ЮТЕРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-
ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ ДИСЦИПЛІНИ «ФОТОГРАММЕТРІЯ»**

Для досягнення мети і розв'язання завдань дослідження застосовувалися наступні теоретичні та емпіричні методи: аналіз, порівняння та узагальнення наукових джерел із досліджуваної проблеми; спостереження, бесіди, для аналізу існуючої системи навчання дисципліни «Фотограмметрія»; експертне оцінювання.

Теоретична значущість полягає у теоретичному обґрунтуванні методики використання комп'ютерних технологій при навчанні дисципліни «Фотограмметрія».

Практична значущість полягає у розробці практичних рекомендацій щодо застосування програмного продукту «КОМПАС3D V12» в процесі навчання дисципліни «Фотограмметрія».

Основними формами організації навчання з дисципліни «Фотограмметрія» є навчальні заняття та самостійна робота студентів.

Основними видами навчальних занять з дисципліни «Фотограмметрія» згідно з робочою навчальною програмою є лекція та практичне заняття.

Лекція це основна форма проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем дисципліни «Фотограмметрія». Тематика курсу лекцій визначена робочою навчальною програмою.

На практичних заняттях викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

На основі використання комп'ютерних технологій при навчанні дисципліни «Фотограмметрія» зміст розробленої методики: « Навчання майбутніх фахівців-землевпорядників засобами комп'ютерних технологій (на прикладі Прилуцького агротехнічного коледжу)», представлено теоретичною і практичною частинами.

У сучасній педагогіці ведеться полеміка щодо встановлення співвідношення між поняттями «методика навчання» і «технологія навчання». При розробці методики даного дослідження ми дотримувались думки вчених [11, 12], які вважають, що поняття «методика» ширше ніж поняття «технологія», оскільки перше відповідає на питання: «чого, кого та як навчати», а друге – тільки на питання «як навчати». За цих умов методика розглядалась нами як система науково – обґрунтованих правил та прийомів навчання, а технологія – як інструмент досягнення цілей навчання. У цьому контексті заслуговують на увагу підходи ряду вчених [12] щодо виокремлення у структурі методики двох компонентів, а саме організаційно-технологічного і дидактичного. До дидактичного компоненту належать: мета, завдання, принципи, зміст, методи і форми навчання, засоби навчання, критерії і методи оцінки. До організаційно-технологічного компоненту автори відносять: етапи підготовки, засоби підготовки, розподіл засобів підготовки за етапами. Цей підхід є основою використання комп'ютерних технологій при навчанні дисципліни «Фотограмметрія» .

Методика навчання дисципліни «Фотограмметрія» є складною науково-практичною системою роботи. Вона ґрунтується на класичних та інноваційних підходах до навчально-пізнавальної діяльності студентів і постійно вдосконалюється під впливом економічних та соціальних процесів, що відбуваються в Україні.

Мета методики проектувалась, виходячи зі структури та функцій професійної діяльності інженерів-педагогів технічного профілю, освітньо-кваліфікаційної характеристики і освітньо-професійної програми підготовки техніків-землевпорядників. Метою розробленої методики є формування у майбутніх фахівців техніків-землевпорядників умінь з дешифрування знімків засобами комп'ютерних технологій.

Мета методики використання комп'ютерних технологій при навчанні дисципліни «Фотограмметрія» досягається насамперед через практичне

оволодіння студентами основ програмування та настроювання в системі «КОМПАС 3D V12» .

Завдання методики використання комп'ютерних технологій при навчанні дисципліни «Фотограмметрія» у майбутніх фахівців техніків-землевпорядників:

- Комп'ютерна обробка знімків;
- Точність дешифрування.

Принципи методики використання комп'ютерних технологій при навчанні дисципліни «Фотограмметрія» .

Під принципами навчання у сучасній педагогіці розуміють вихідні положення, які визначають зміст, організаційні форми і методи навчального процесу відповідно до загальних цілей і закономірностей [10, с.229]. Принципи виражають нормативні основи навчання, взятого в конкретно-історичному вигляді. На основі аналізу літературних джерел [8, 9] виділено сукупність загально дидактичних принципів навчання як основи розробки методики використання комп'ютерних технологій при навчанні дисципліни «Фотограмметрія». Теоретична частина методики згідно з робочою програмою дисципліни «Фотограмметрія» передбачає проведення лекційних занять в обсязі 108 години.

Практична частина розробленої методики у відповідності до робочої програми дисципліни «Фотограмметрія» реалізована шляхом проведення практичних занять та самостійної роботи в обсязі 66 години.

Практичні завдання спрямовані на формування практичних умінь щодо використання програми «КОМПАС3D V12», закріпленню теоретичних знань, якісною підготовкою фахівців техніків-землевпорядників, які мають практичний досвід з геодезичних робіт.

Методична розробка інтегрованого заняття на тему «Дешифрування знімків, віддешифрувати знімки та виконати прив'язку в програмі «КОМПАС3D V12».

Мета: сформувати у студентів уміння дешифрувати знімки, уміння щодо виконання прив'язки знімків в програмі «КОМПАС3D V12».

Методичне забезпечення: Практичні завдання різної варіантності, на підставі яких студенти оформляють в автоматизованому режимі АФЗ.

Технічна оснащеність заняття: комп'ютери, комп'ютерна програма «КОМПАС3D V12»; інструкція з техніки безпеки; проектор.

З метою перевірки ефективності використання комп'ютерних технологій з дисципліни «Фотограмметрія» по темі: «Дешифрування АФЗ» 3-4 курс, було проведено експериментальне дослідження. Метою такого експерименту було:

- ✓ перевірити вплив даної методики на рівень сформованості теоретичних знань, практичних вмінь та навичок;
- ✓ виявити особливості проведення занять з використанням даної методики;
- ✓ вивчити умови ефективної організації проведення занять з використанням даної методики.

В експериментальному дослідженні брали участь дві групи студентів. За контрольну групу нами було взято студентів 3 курсу, (КГ), а студенти 4 курсу виступили в якості експериментальної групи (ЕГ).

Далі заняття у групах я проводила за традиційною методикою, без детальної організації навчально-виховного процесу. При цьому теоретичні знання проводилися, у вигляді бесіди та інших репродуктивних методів навчання, а також із застосуванням традиційних методик проведення практичних робіт.

В експериментальній же групі заняття проводилися за описаною мною методикою.

У кінці вивчення під розділу мною було проведено тестування студентів

Результати тестів даної методики показані у таблиці та представлені у вигляді графіків. Результати тестів методики використання комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія» у вигляді таблиці.

Таблиця 1.

Академічні групи	Бали зароблені студентами на протязі експерименту					
	10	9	8	7	6	5
КГ	0	7	4	1	3	6
ЕГ	3	2	7	4	3	0

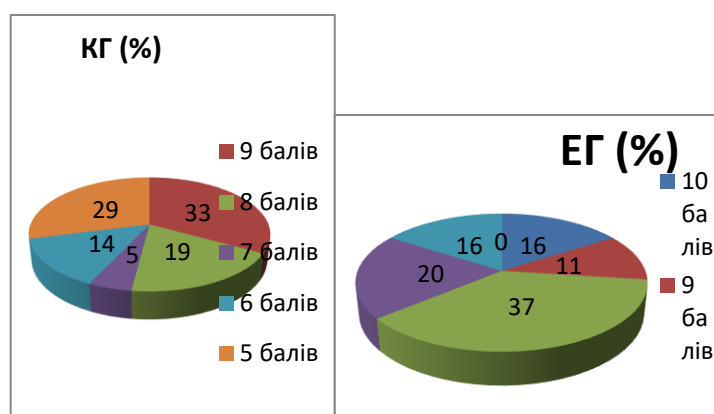

Рисунок 1. Результати тестів методики використання комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія» у вигляді діаграми

Ці результати показують досить високий рівень засвоєння навчального матеріалу студентами експериментальної групи. Вони говорять також про те, що теоретична підготовка студентів в експериментальній групі набагато вища, ніж у контрольній.

У результаті аналізу сучасних тенденцій розвитку вищої освіти виявлено підвищення вимог до рівня володіння фахівцями технічних спеціальностей використання комп'ютерних технологій, зокрема у галузі фотограмметрії. На основі аналізу державних стандартів підготовки фахівців техніків-землепорядників встановлено, що засоби комп'ютерних технологій значно підвищують якість підготовки цих фахівців. Аналіз традиційної підготовки фахівців за цим напрямком виявив її фрагментарність, відсутність цілісності та системності, що не забезпечує якісної підготовки з дисципліни «Фотограмметрія». Це зумовило проблему дослідження – підвищення якості

підготовки фахівців техніків-землевпорядників з використанням комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія».

Проведений аналіз світового і вітчизняного досвіду підготовки фахівців техніків-землевпорядників показав, що ефективній підготовки цих фахівців сприяє використання комп'ютерних технологій. Поняття комп'ютерних технологій у навчанні розглядається як сукупність технічних, програмних, навчальних і методичних засобів, що використовуються у навчанні при застосуванні комп'ютерів. На основі аналізу класифікації засобів комп'ютерних технологій виділити спеціальні програми для ведення фотограмметрії. Аналіз літературних джерел дозволив визначити, що застосування комп'ютерних технологій у процесі вивчення дисципліни «Фотограмметрія» значно підвищує продуктивність навчання студентів, мотивує їх до навчання, а в подальшому і підвищить продуктивність їх праці як землевпорядників. Фотограмметрія в умовах її комп'ютеризації залежить у першу чергу від реалізованого на відповідних технічних засобах програмного забезпечення. Проведений аналіз літературних джерел дозволив встановити, що раціональною основою вивчення дисципліни «Фотограмметрія» є комп'ютерні технології. Розроблено алгоритм проектування навчального процесу із застосуванням комп'ютерних технологій. Реалізація цього алгоритму в межах дисципліни «Фотограмметрія» дозволила обрати програму «КОМПАС». Комплексне використання засобів навчання у вигляді програмного продукту «КОМПАС», стало підґрунтям підвищення якості вивчення дисципліни «Фотограмметрія».

На основі аналізу літературних джерел виділено і розроблено основні компоненти методики використання комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія», а саме: мету, завдання, принципи, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання, критерії і методи оцінки та технологію реалізації. Метою методики використання комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія» визначено формування у майбутніх фахівців техніків-землевпорядників умінь при дешифруванні знімків засобами комп'ютерних технологій.

Теоретично обґрунтовано та розроблено методику використання комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія». З використанням комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія» адаптується процес навчання, та робить його більш ефективним та спрощеним. Теоретична частина спрямована на формування у студентів системи знань щодо основ дешифрування при вивченні дисципліни «Фотограмметрія» шляхом проведення лекційних занять. Практична частина спрямована на оволодіння студентами практичних умінь за темами: Оцінка якості аерофотозйомки. Визначення масштабу аерознімка по вимірних в натурі базисах та з використанням планово-картографічного матеріалу. Дешифрування аерознімків у польових умовах і камеральне дешифрування з використанням планово-картографічного матеріалу. Розробка проекту планової прив'язки аерознімків. Графічне трансформування аерознімків. Викреслення і формування плану. Монтування мозаїчного фото плану і оцінка якості його виготовлення. За

рамочне оформлення мозаїчного фото плану. Застосовуючи скрізь програму «КОМПАС».

На основі аналізу літературних джерел та визначеної мети, завдання, принципів та змісту методики використання комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія» визначено застосування таких методів навчання як алгоритмічний та проблемно-пошуковий. У залежності від цілей і завдань заняття в рамках методики визначені форми організації навчальної діяльності студентів, такі як індивідуальна, групова, фронтальна та самостійна форми. Критеріями оцінки розробленої методики обрано мотивацію навчальної діяльності; якість вивчення дисципліни «Фотограмметрія» та рівень сформованості умінь, який визначається на основі виконаних студентами практичних завдань з використанням програми «КОМПАС 3D V12».

Таким чином, експериментальна перевірка дозволила підтвердити, що реалізація методики використання комп'ютерних технологій при вивченні дисципліни «Фотограмметрія», розробленої на засадах застосування комп'ютерної програми при дешифруванні знімків «КОМПА 3D V12С», має сприяти підвищенню якості підготовки техніків-землевпорядників з дисципліни «Фотограмметрія».

Список використаних джерел

1. Демідов П.Г. Комп'ютерні тренінгові системи в економіці: Навчально-методичний посібник. – К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2005. – 241 с.
2. Ткачук В. Інформаційні технології в системі вищої освіти: етапи впровадження / В. Ткачук // Вища освіта України. - 2002. - № 4. - С. 43-47.
3. Allbest.ru [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://knowledge.allbest.ru/programming/2c0a65625b3bc68a5c53a88521316c37_0.html
4. Bestreferat [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.bestreferat.ru/referat-213190.html>
5. Infoworks [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://infoworks.com.ua/all/informatika/2444.html>
6. . Info-library [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text-4026.html>
7. Excelion [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://articles.excelion.ru/science/info/59172514.html>
8. Науково-організаційні основи експертизи інноваційної діяльності в регіоні: Науково-методичний посібник /Даниленко Л.І., Паламарчук В.Ф., Зайченко О.І. та ін. /За ред. Л.І.Даниленко. – Логос, 2006. – 196 с.
9. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 4-є видання, доповнене. – К.: ВАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2003 – 615 с.
10. Костельна Л.І. Діяльність педагога у процесі організації модульного навчання // Вісник ЖПУ. - Житомир. – 2000 - Випуск 6. - С.255-256.
11. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. №2 – К.: „Освіта України”, 2006. – 199 с.

12. Жигір В.І. До питання формування педагогічних умінь // Проблеми трудової і професійної підготовки: Наук.-метод. зб. – Слов'янськ: СДПУ, 2003. – Вип. 8. – С. 15-21.

Іванова Кіра Сергіївна

викладач соціології та історії, викладач першої категорії, Кам'янський медичний коледж, red.pup.fox@gmail.com

ПОЄДНАННЯ ТЕОРІЇ З СУЧАСНОЮ РЕАЛЬНІСТЮ СТУДЕНТА-МЕДИКА, ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СОЦІОЛОГІЇ, З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНОГО ЗАНУРЕННЯ, ЯК ІНОВАЦІЙНОГО МЕТОДУ В ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ.

Сучасне українське та світове суспільство стає все більш ритмічним та динамічним, кожного разу змінюючи та вдосконалюючи свої вимоги до молодого спеціаліста, що бажає бути затребуваним. Саме через це, на сьогоднішній час, актуальним постає питання мотивації навчання студентів у ВУЗах. І якщо з профільними предметами проблеми в поясненні «навіщо» не виникає, то з рештою необхідно аргументувати дисципліну згідно вимог сучасності. Таким чином перед студентом медиком сьогодні постає питання актуальності вивчення та витрачання власного часу на дисципліни суспільно-гуманітарного циклу.

Соціологія молода наука, яка перебуває на етапі становлення та формування, тож підлаштуватись до сучасних молодіжних вимог та вийти за межі теорії, «стати корисною», буде не складно.

Студенти-медики вивчають соціологію на другому курсі коледжу, вже маючи знання зі шкільного спецкурсу «Людина і світ», що формує загальні поняття про суспільство та суспільні процеси в цілому. Таким чином починаючи вивчення нової дисципліни необхідно знайти та пояснити практичність набутих знань та важливість їх вдосконалення. Для цього, на мою думку, найдоцільніше буде використовувати такі методи викладання, що змусять думати, аналізувати, шукати та головне звертатись на практиці, в повсякденному житті, до лекційного матеріалу курсу. Тож у власній практиці я звертаюсь до методу інтерактивного занурення, який, як найкраще сприяє активізації студентів на практичних заняття та актуалізує вивчення дисципліни.

За програмою міністерства охорони здоров'я України, розрахованої для вищих медичних навчальних закладів I-III рівня акредитації вже введено теми, що пов'язані з медициною окремим розділом – «Соціологія медицини та здоров'я» [1, с.11]. Але не слід відкидати той момент, що студент-медик в першу чергу є членом динамічного суспільства і соціологія може допомогти йому в адаптації, пошуку свого місця та розуміння процесів в цілому. Адже основні знання наука отримує через соціологічне дослідження, а тому вони завжди будуть сучасними та актуальними.

Так під час вивчення теоретичної теми «Методика проведення соціологічного дослідження» я пропоную студентам створити власний бізнес

проект, пов'язаний з медициною, або визначити важливе для них соціальне питання та дослідити його використавши отримані знання на лекції. Студенти аналізують які методи будуть давати більш правдиві результати, а для себе визначають перспективи та свою затребуваність в тому чи іншому місті чи галузі, необхідність отримання диплому лікаря. Визначено таким чином, що у невеликих містах, не районних центрах диплом лікаря-стоматолога менш актуальний, аніж зубного техника, оскільки великої потреби та достатньої кількості пацієнтів новий стоматологічний кабінет не матиме, а витрати на навчання не виправдані. Тож студенти ставлять пріоритети, а знання з соціології стають корисними.

Під час вивчення соціології політики, завдання студентів – сформувати партію, що пройде відсотковий бар'єр під час голосування в міську раду. По аналогії спершу визначаємо вимоги до партії, вік та обов'язкові організаційні моменти. Після чого студенти об'єднуються за інтересами у вигадані партійні організації з назвами, статутами, проводять реальні опитування серед колег, родичів та найактивніші, через соціальні мережі (Instagram) населення міста і не тільки, визначають мету діяльності, що буде актуальною та цікавою суспільству, встановлюючи та передбачаючи результати виборів. Результатом є політично та соціально грамотний громадянин, що відповідальний у своїх рішеннях.

Сьогоднішнє суспільство змінило своє ставлення і до «старих» норм в сім'ї та стосунках, баченні соціальних ролей. Під час вивчення теми «Соціологія сім'ї. Гендерна соціологія» студенти знаходять та пояснюють різні гендерні стереотипи та вимоги до соціальної поведінки за статтю, поняття сім'ї, сімейного віку, необхідної кількості дітей та того «як треба жити», щоб суспільство не засуджувало. З'ясовують та висловлюють власну думку наскільки такі усталені вимоги актуальні в реальності. Невелика частина студентів підтримує ідеї ЛГБТ і для них важливо вміти коректно сформулювати та відстояти свою думку. У протилежній частині під час диспуту, виховую, тактовність та толерантність, адже європейські тенденції є підтримуваними «нетрадиційного кохання». Формую ситуацію: «Уявіть, що ваш колега то роботі, чудовий зубний техник, ваш друг від дитинства, людина, що завжди вас підтримувала та допомагала, одного ранку на роботу з'являється з побиттям. Ваша реакція? І чи зміниться вона після того, як ви дізнаєтесь, що ваш товариш прихований гей?». Студенти хлопці, ще не почувши другої частини запитання, відразу починають захищати друга, потім затихають і врешті, доходимо до думки, що гендерні стереотипи присутні у кожного і найчастіше вони заважають у сприйнятті інформації та у звичайному спілкуванні. Що ж стосується сім'ї, тут питання перспективи. Якщо ми говоримо про сучасного спеціаліста, кордони держав для нього – це лише умовності. Але беручи до уваги найближчі країни Європи, молодь може стикнутись з непорозумінням якраз в моментах формування сім'ї. Для вирішення даної проблеми, я пропоную мандрівку – Польща, Німеччина, Італія, Швеція, Норвегія. Така інтерактивна подорож допомагає пояснити причини зміни норм в порівнянні з українським суспільством та сформувати власні поняття сім'ї, часу та необхідності шлюбу. Студенти сприймають соціологію не просто як теоретичну науку, а як ту що реально має користь в сьогоденні.

Вивчаючи тему «Соціальна мобільність», формую ситуації успіху інтерактивним зануренням, руйнуючи вислів «Гроші вирішують все!». Студенти отримавши на лекції знання про шляхи, способи та види соціальної мобільності, малюють карту успіху «Моя майбутня кар'єра».

Таким чином доходимо висновку, що вивчення дисциплін суспільно-гуманітарного циклу, а саме соціології, з переходом від теоретичного викладання, до практичного використання знань студентами набуває актуальності вивченого та сприяє формуванню сучасного спеціаліста адаптованого до динамічного суспільства ХХІ ст..

Список використаних джерел

1. Програма міністерства охорони здоров'я України для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I-III рівня акредитації «Соціологія», уклад. О.Ф.Гаврилюк, Ю.Б.Панасюк. – Київ: «Медицина», 2011.

Каїка Наталія Григорівна

викладач, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТІВ

Реформування системи освіти передбачає її відкритість і варіативність, різноманіття форм і методів організації навчальної діяльності, тобто диференціацію навчання.

Розвивати творчі здібності у студентів можуть тільки творчі викладачі. Студент повинен бути поінформованим про цілі, засоби реалізації завдань, прагнення до пізнання нового, до творчого зростання.

У роботі зі студентами виділяємо три основні етапи: мотивацію, організацію самостійної діяльності, створення проблем, пошук засобів, що стимулюють творчу активність, прилучення інтелектуального потенціалу до повноцінної аргументації тверджень, формування власної точки зору.

З метою формування активної пізнавальної діяльності викладач мобілізує інтелектуальний потенціал студента на досягнення конкретної мети навчання. У такий спосіб відбувається цілеспрямоване пізнання нового, проявляється здатність до самостійного творення.

Перевіреними способами мотивації студента, формування у молоді пізнавальних інтересів є інформаційні, активні форми і методи роботи. В інформаційній, інтелектуальній роботі домінує пізнавальний мотив.

До мотивів навчальної діяльності слід віднести: потреби, інтереси, ідеали, емоції, які викликають активну навчальну діяльність студентів, їх відповідальне ставлення до навчальних обов'язків.

У педагогіці визначено п'ять груп мотивів:

1. Соціальні – пов'язані з різноманітними взаєминами студентів між собою, з викладачем. Соціальні мотиви вимагають від викладача забезпечення студентом суспільної та особистісної значущості навчання – сприймання його як соціального замовлення суспільства на кваліфікованих

спеціалістів, формування у студентів активної життєвої позиції, почуття відповідальності за майбутній особистий внесок у розбудову держави.

2. Комунікативні мотиви, пов'язані з прагненням особистості до спілкування, самовдосконалення, відповідальності за виконання завдань.
3. Пізнавальні мотиви серед яких головним є інтерес до знань, розширити свій світогляд.
4. Мотиви відповідальності розглядаються, як результат емоційного ставлення до обов'язку.
5. Мотиви перспективи пов'язані із встановленням далекої і близької мети навчання.

Мотиви навчання тісно пов'язані зі змістом та методами навчання. Від змісту навчального матеріалу залежить вибір способів мотивації. Методи ж включають у свою структуру відповідні прийоми мотивації, до яких слід віднести пробудження позитивного емоційного ставлення до навчання, розкриття новизни й актуальності, організацію пізнавальної гри, створення ситуації успіху, стимулювання студентів.

З метою формування у студентів позитивних мотивів до навчання використовують взаємопов'язані стимули:

- усвідомлення студентами обов'язку;
- впевненість необхідності розвитку своїх розумових здібностей;
- прагнення зробити навчання ефективним;
- вияв інтересу до навчально-пізнавальної діяльності.

Найвищого рівня свого розвитку мотивація досягає тоді, коли є стимулом удосконалення своїх інтелектуальних вмінь.

Важливу роль у навчанні відіграє такий мотив, як зацікавленість. Студентам повинно бути цікаво вчитися. Цікавість має викликати не тільки теоретичний матеріал навчальної дисципліни, але і форми і методи роботи: спостерігати, робити висновки, аналізувати, узагальнювати.

В основу оцінювання навчальних досягнень покладено засвоєння знань:

1. Безпосереднє сприйняття, одержання інформації.
2. Осмислення навчального матеріалу.
3. Запам'ятовування одержаної інформації.
4. Застосування знань на практиці.

Для студентів цікаві ті заняття, на яких чітко організований навчальний процес, де молодь залучають до активної пізнавальної діяльності, яка в майбутньому дасть успіхи.

На заняттях з історії України реалізація навчальної мотивації відбувається через постановку мети, підпорядкування їй етапів діяльності, навчання студентів бачити перспективні результати роботи.

Викладачеві потрібно навчити студентів усвідомлювати свої дії та співвідносити їх із мотивами власної діяльності, яка полягає у забезпеченні творчого характеру навчання, позитивної мотивації, об'єктивного оцінювання, самооцінки.

Слід враховувати й те, що студент може послідовно досягти шести рівнів мислення: знання, розуміння, аналізу, застосування, синтезу та оцінки.

Ідучи шляхом мислення, студент долає кілька етапів розумової діяльності від дослівного відтворення до творчого мислення.

Розуміння – аналітична діяльність, спрямована на засвоєння інформації. Всі розумові операції та прийоми розумової діяльності викладач виконує сам. Перед студентами стоїть просто завдання – простежити за ходом та результатами аналізу, синтезу, узагальнення, які проводить викладач, логічністю та доказовістю викладання матеріалу.

Логічне мислення – процес самостійного вирішення пізнавальних завдань. На цьому рівні пізнавальної діяльності студенти повинні вміти самостійно аналізувати події, що вивчаються, порівнювати їх, будувати узагальнені висновки, пояснення, тому на цьому рівні діяльності слід добирати студентам такі завдання, які передбачають виконання однієї з вказаних розумових дій. Мислячи, студент набуває знання і вміння, застосовує їх у нових ситуаціях, розв'язує складні завдання. Важливе значення мають такі якості мислення, як: послідовність, самостійність, критичність.

Найважливішим у діяльності викладача є підведення студентів до творчого мислення. Процес творчого мислення здійснюється у три етапи:

I – виникнення проблемної ситуації, попередній аналіз її та формулювання проблеми;

II – пошук шляхів вирішення проблеми в ході детального її аналізу на основі одержаних знань;

III – осмислення знайденого вирішення проблеми.

Для творчого мислення характерні не тільки розвиненість логічного мислення, обсяг знань, але й гнучкість, критичне мислення, швидкість актуалізації проблемних знань.

Сучасна психологія визначила закономірність, згідно з якою інтелектуальна активність студента досягає найвищого рівня тоді, коли навчання розглядається не лише як нагромадження знань й одночасне оволодіння способами оперування ними.

Метою діяльності кожного викладача є створення умов, які допомогли б підтримати студентів у духовному, інтелектуальному та особистісному ставленні. Творчість студента народжується через свободу спілкування, самооцінку чи самопізнання. Це єдиний шлях до самоствердження. Займаючись творчістю молодь має можливість виражати себе, а виражаючи себе, - рости, пізнавати історичні процеси.

Виходячи з вищезазначеного слід відмітити важливість застосування на практиці принципів диференціації та індивідуалізації навчального процесу, переходячи до нового стилю спілкування викладача й студента, побудованого на співпраці, що має привести до розв'язання головного завдання навчального закладу – підготовки конкурентоспроможного фахівця на основі гуманізму, професійної компетентності, інноваційних технологій в умовах реформування освіти.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти.
[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://mon.gov.ua>.

2. Сухомлинський В.О. Серце віддано дітям. К.: Радянська школа, 1988. – 92 с.
3. Алексюк А.М. Методи навчання і методи учіння. К.: Знання, 1987. – 80 с.
4. Васильєв В.В., Анохіна Г.М. Сучасні педагогічні технології. Воронеж: ВОПКРО, 2003.
5. Сердюк Л.І., Остапенко О.М., Данюкова І.О., Борисова Г.В., Коваленко М.С. Сучасні методи навчання //Організація навчально-виховного процесу. – 2006. – Вип.8.

**Терницька Надія
Диндар Павло
Ланко Валентина
Моргун Людмила
Придатко Світлана**

*викладачі спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж,
gidrotech@ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ

Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає запровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій і методів. Початок ХХІ століття пов'язують із активним розвитком інформаційних технологій та процесами інноваційного розвитку. Освіта, як одна з найважливіших складових суспільства, залежить від процесів, що відбуваються в ньому і одночасно впливає на всі сторони життя, тому повинна швидко реагувати та відповідати стану науково-технічного прогресу.

Розширення інформаційного потенціалу перед вищою школою ставить завдання з підготовки спеціалістів, здатних забезпечити всебічний розвиток підприємства шляхом застосування прогресивних нововведень, запровадження найсучасніших технологій і методів навчання. Зростання обсягів інформації та вимог до знань спеціалістів, впливають і на зростання ролі викладача та підвищують вимоги до його діяльності, яка спрямована на інтелектуальний розвиток нації та формування професійної компетентності фахівця. Тому, в нинішніх умовах поглиблення конкурентної боротьби на ринку праці, вивчення та використання інноваційних технологій навчання у системі вищої освіти України є надзвичайно важливим [1, с.30].

Метаполягає у в тому щоб, розкрити роль і значення інновацій, а також показати рівень опрацювання та застосування інноваційних технологій на землепорядному факультеті.

Підготовка студентів за спеціальністю «Геодезія та землеустрій» має будуватись з урахуванням соціального замовлення та бути максимально спрямованою на майбутні фахові потреби фахівця із землеустрою, формувати такий високий рівень професійної та загальної культури, фахової

компетентності, який дасть змогу підтримувати високий професіоналізм у будь-якій сфері землевпорядної діяльності на рівні зростаючих вимог суспільства. Адже здобувачі землевпорядної освіти мають бути готові діяти в умовах значної конкуренції на ринку праці та серйозного професійного ризику (професійні помилки можуть призвести до втрати сертифіката, посади, прибутку).

Актуальним науково-методичним завданням при підготовці спеціалістів землевпорядників є впровадження інноваційних методик і форм викладання в коледжі. Стан системи освіти сьогодні зумовлюється інформаційною революцією та зростанням обсягу знань, ускладненням і розширенням навчального матеріалу. Традиційні методики поступово втрачають свою ефективність, тому необхідно впроваджувати в навчальний процес сучасні педагогічні технології. В інноваційних технологіях закладені величезні можливості для підготовки компетентних і мобільних студентів, здатних успішно функціонувати в різних соціально-професійних спільнотах].

Поняття «інновація», хоча й побутує в інтернаціональному лексиконі вже понад сто років, актуалізувалось у науковій та освітянській сфері лише в останній чверті ХХ століття. І хоча поняття це може передаватися кількома лексемами: «новація», «інновація», «нововведення», «новотвір», «новаторство» та інше, саме термін «інновація» набув найбільшого поширення в сучасній українській науковій мові.

Запозичене з англійської мови слово інновація (англ. innovation від лат. innovatio – оновлення, зміна) у «Словнику іноземних термінів» зареєстроване у значеннях: 1) нововведення, запровадження нового звичаю, правила і так інше; 2) нова думка, ідея, реформа, процес, орієнтовані на створення, розвиток і якісне удосконалення нових видів виробів, технології, організаційних форм [2, с.680].

Інновація в освіті – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем.

Інноваційний процес складається з виникнення ідеї, розробки нововведення, процесу впровадження інновації. Діяльнісна структура представлена сукупністю компонентів: мотиви – цілі – задачі – зміст – форми – методи – результати. До структурних елементів педагогічної інноваційної діяльності входить: планування, моделювання, апробація, розповсюдження.

Інноваційні методи навчання мають відповідати таким критеріям:

- формувати активну, самостійну та ініціативну позицію студентів у навчанні;
- розвивати загальнонавчальні вміння та навички: дослідницькі, рефлексивні, самооцінні;
- формувати не просто вміння, а компетенції, тобто вміння, безпосередньо пов'язані з досвідом їх застосування у практичній діяльності;
- бути пріоритетно спрямованим на розвиток пізнавального інтересу студентів;
- реалізовувати принцип зв'язку навчання з життям[3, с.352].

Інноваційний пошук нових засобів приводить викладачів до розуміння того, що потрібні діяльні, групові, ігрові, рольові, практико-орієнтовані,

проблемні, рефлексивні та інші форми і методи навчання. Освітній процес повинен бути спрямований на досягнення такого рівня, який був би достатній для самостійного творчого вирішення світоглядних проблем теоретичного або прикладного характеру. Досягнення цієї мети пов'язується з організацією навчальної діяльності як діяльності, що має дослідницьку спрямованість. У кожного студента є здібності, допитливість, бажання навчатися.

Аналіз літературних джерел засвідчує існування різноманітних інноваційних технологій і засобів їх упровадження в освітньому просторі. Зокрема, це: формування креативної особистості, метод проектів, проблемні дискусії (круглий стіл, панельна дискусія, форум, дебати тощо), «Кейс» тощо.

Інноваційні технології швидко увійшли в усі галузі нашого життя. В зв'язку з цим виникає нагальна потреба використання комп'ютерної техніки під час вивчення багатьох дисциплін, що значно покращує якість та ефективність навчання майбутніх фахівців, підвищує конкурентоспроможність на ринку праці. Застосування комп'ютерних технологій потребує перегляду форм і методів навчальної діяльності. Слід пам'ятати, що комп'ютерні технології є ефективним, допоміжним засобом навчання. Застосування комп'ютерних технологій підвищує активність студента, веде до перебудови навчального процесу в бік самостійних форм навчання. Без перевантажень можна інтенсифікувати процес навчання в умовах профільного навчання завдяки раціональному використанню комп'ютерних технологій. Використання сучасних технічних засобів для розв'язання фахових завдань на базі отриманої комп'ютерної підготовки є запорукою конкурентоспроможності майбутнього фахівця. При масовому забезпеченні комп'ютерами зберігається його індивідуальність, можливість отримання достовірної оцінки без великих затрат часу на проведення контролю [4, с.8].

Тому, головним для майбутнього фахівця землевпорядника в сучасному інформаційному середовищі є подальше використання комп'ютерних технологій як методів та інструментів майбутньої педагогічної діяльності для розв'язання задач предметної галузі.

Досвід переконує, що комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей студентів, його застосування дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити заняття більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує активізацію діяльності викладача та студентів на занятті, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню знань, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання.

Використання інформаційних технологій на заняттях може відбуватися різними способами, це залежить від низки факторів, найважливішими з яких я вважаю такі: потреби конкретного заняття, рівень володіння різними програмами та наявність комп'ютерної техніки у кабінеті.

Серед зазначених технологій можна виділити такі їх види:

- ✓ електронні підручники;
- ✓ окремі типи файлів (зображення, відео -, аудіо -, анімації);

✓ розроблені авторські заняття (інтеграція різних об'єктів в один формат - презентації, web-сторінки).

У своїй роботі надаю перевагу використанню мультимедійних супроводів занять, адже мультимедіа – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію (мультиплікацію). З власного педагогічного досвіду я можу зробити висновок, виходячи з результатів чисельних експериментів, про залежність між способом засвоєння матеріалу і здатністю відтворювати здобуті знання через певний час. Найефективніший результат (78% якості знань) отримано при узагальненні знань, матеріал якого був представлений із застосуванням мультимедії в порівнянні із традиційним заняттям (60% якості знань).

Використання ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології) сприяє тому, що за короткий час особистість спроможна засвоїти та переробити великий обсяг інформації. Фактичне сприйняття демонстраційних матеріалів є в 60 тисяч разів швидшим, аніж тексту, який читаємо. Саме тому наочне подання інформації має велике значення під час проведення лекцій, публічних виступів, узагальнення досвіду тощо.

Мультимедійні заняття, зазвичай, будуються за такою структурою:

1. *Мотивація заняття* – короткий вступний матеріал. Часто під час мотивації створюється проблемна ситуація за допомогою проблемного запитання.
2. *Оголошення теми та очікуваних результатів заняття.*
3. *Основна частина заняття* - опанування навчальним матеріалом заняття: робота з поняттями, невеликими текстовими фрагментами, що містять навчальну інформацію, відеосюжетами, аудіозаписами, фотодокументами, таблицями, схемами (виклад необхідної інформації з теми у вигляді слайдів).

Мультимедійні технології дозволяють подати студентам набагато більше інформації, ніж на занятті без використання комп'ютера.

Основна частина заняття може включати і проведення невеликої навчальної дискусії, роботу в групах, творчий звіт з виконання індивідуального завдання. Звісно, використовуються і традиційні форми роботи та методи і прийоми навчання.

4. *Підбиття підсумків заняття* включає рефлексію почуттів (наприклад, що сподобалося на занятті найбільше), способів діяльності студентів (для прикладу, чи раціональними були види діяльності, завдання, що використовувалися під час заняття) та відтворення студентами основних понять заняття з демонстрацією слайдів з текстовими фрагментами.

У презентацію узагальнюючого заняття можна включити схеми, таблиці, діаграми. Фрагменти слайдів презентації, що використовувалися раніше, можна перегрупувати з метою проведення порівняння або аналізу і представити студентам. До узагальнюючого заняття пропоную студентам захист мініпроекту теми з використанням слайдів презентації.

Також, при підготовці фахівців землепорядників активно використовуються смартфони, перш за все, як інструмент для вирішення

професійних задач. Наприклад, мобільний додаток Viber використовується як джерело мобільної передачі інформації та оперативного зв'язку. В цьому додатку створюється «група» зі студентів однієї групи. Завдяки загальному доступу у викладача є можливість викладати інформацію та завдання, у студентів – відправляти файли, отримати відповіді на питання та можливість спілкування.

Отже, використання комп'ютерних технологій вносить істотні зміни в діяльність педагога та розвиток студента, ставить нові вимоги до професійної майстерності викладання дисципліни, вимагає чіткої організації та індивідуальної роботи з кожним студентом під час навчально процесу. Це дає змогу формувати досвід творчої діяльності студентів, який в кінцевому рахунку впливає на компетентність майбутнього фахівця, дозволяє формувати його власну активну позицію. А це шлях до розвитку і реалізації особистості.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К: Академвидав, 2012. 30 с.
2. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – Київ: «Наук. Думка», 2000. 680 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. – 2012. 352 с.
4. Вакуленко В. М. Види інновацій в освіті та їх класифікація / В. М. Вакуленко // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2010. 8 с.

Микитенко Віта Миколаївна

викладач фінансово-облікових дисциплін, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, vita.pristavka23@gmail.com

Мось Михайло Іванович

голова циклової комісії економічних та фінансово-облікових дисциплін, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, mihaylo.mos@gmail.com

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

Динамічний розвиток економічного та інформаційного середовища суттєво змінює вимоги до фахівців з обліку. Сьогодні, бухгалтер будь-якої галузі не тільки здійснює реєстрацію господарських операцій, їх накопичення та узагальнення для своєчасного надання звітності до відповідних державних органів, а й приймає безпосередню участь в управлінні підприємством.

Облікові працівники повинні володіти високими практично-професійними навичками, творчо підходити до вирішення завдань, уміти вирішувати проблемні ситуації, швидко підлаштовуватися до змін у законодавчій сфері.

Основний акцент у викладанні облікових дисциплін повинен робитись не на механічне запам'ятовування ними навчального матеріалу, а на розвиток

мислення тих, хто навчається. Можна вважати, що актуальними в наш час є питання щодо зв'язку теорії і практики [1].

В умовах сьогодення вищими навчальними закладами практикується апробація форм активного навчання: проведення тренінгів, використання бізнес-симуляцій, створення віртуального підприємства. В результаті таких форми навчання відбувається формування і відпрацювання вмінь і навичок, а також самостійного пошуку ними способів розв'язання проблем.

Практичні заняття з облікових дисциплін» проводяться із застосуванням бухгалтерської програми «1С:Підприємство». Студентами створюється інформаційна база віртуального підприємства, на основі якої студенти набувають практичних навичок з реєстрації та узагальнення господарських операцій підприємства. В подальшому, сформована інформаційна база віртуального підприємства є основою для набуття практичних навичок та вмінь з використанням програмного забезпечення «М.Е.doc»[2].

Створення та застосування, так званого, віртуального підприємства в процесі підготовки фахівців з обліку, дає можливість безпосередньо в процесі навчання отримати практичні навички роботи з обробки та аналізу значного масиву даних.

Розглянемо приклад методичної розробки практичного заняття на тему «Облік грошових коштів та розрахункових операцій» в програмі «1С:Підприємство».

Мета: сформувати у студентів уміння щодо обліку грошових коштів та проведення розрахункових операцій в програмі «1С:Підприємство».

Методичне забезпечення: практичні завдання, на підставі яких студенти оформляють в автоматизованому режимі первинні документи.

Технічна оснащеність заняття: комп'ютери, комп'ютерна програма «1С:Підприємство».

Хід практичного заняття

1. Організаційний момент (перевірка присутності студентів; ознайомлення студентів з інструкцією з техніки безпеки при роботі з комп'ютерами; оголошення теми, мети заняття.

2. Активізація мислення. Перевірка знань студентів з питань: обліку грошових коштів; облік розрахункових операцій.

3. Порядок виконання практичного завдання:

- Використання даних господарських операцій для обробки на комп'ютері (створення документів в комп'ютерній програмі «1С: Підприємство»).

- Формування облікових даних на електронних носіях:

а) Журнал проводок;

б) Повний журнал (журнал реєстрації господарських операцій).

4. Перевірка результатів.

Перевірка виконання завдання студентами, які виконували однакові варіанти, та виступи студентів з доповненням.

5. Підведення підсумків заняття, оцінювання виконання студентами роботи.

Ситуаційне завдання: Видано з каси в під звіт Дробот І.Д. 10000,00 грн. на придбання канцелярських товарів, а саме 10 п. бумага, 5 шт. ручок, 3 шт. лінійки.

В результаті виконання завдання студенти повинні оформити наступні первинні та зведені документи.

1. Видатковий касовий ордер

Основное | Дополнительно

ТОВ "Колос"

Расходный ордер № PKO-000001 от 01.02.20

Вид операции: Выдача денег под отчет

Касса, сумма: Каса

Номер PKO: 15

Сумма: 10,000.00 грн НДС: 0.00

Аналитика: Счет 3721 Вид НДС: Без НДС Субконто: Дробот І. Д. Заказ:

Реквизиты ордера: Основание: господарські потреби Приложение: По док-ту: Паспорт: серія КО номер 361214 виданий Кассир: Павленко І.

Примечание:

OK Закрыть Печать >

Після заповнення видаткового касового ордеру потрібно сформувати та заповнити документ «Авансовий звіт».

2. Авансовий звіт (Звіт про використання коштів наданих на відрядження або у під звіт)

Основное | Дополнительно

ТОВ "Колос"

Авансовый отчет № AO-0000001 от 02.02.20

Подотчетник: Дробот І. Д. Место хранения: Склад

Валюта: Гривня Курс: 1.00000 грн за 1 грн

Вид НДС: 20 % Назначение аванса: господарські потреби

Вид деятельн.: Основная деятельность Примечание:

N	С	По	Счет	Затрата Содержание	Кво	Цена + Цена -	Сумма + Сумма -	Н.
1	02.02.20	02.02.20	281	Бумага	10.000	85.00	850.00	
				Бумага		70.83		
2	02.02.20	02.02.20	281	Ручка гелева	5.000	25.00	125.00	
				Ручка гелева		20.83		
3	02.02.20	02.02.20	281	Лінійка	3.000	8.35	25.00	
				Лінійка		6.96		
Итого без НДС:					833.33			
Итого НДС:					166.67			
Итого:					1000.00			

OK Записать Печать Закрыть

Створюємо документ «Прибутковий касовий ордер» у зв'язку з невикористанням усіх коштів та частковим поверненням їх.

3. Прибутковий касовий ордер

4. На підставі первинних касових документів формуємо Касову книгу.

Оновити	Настройка			
Каса за 1 Лютого 2020 року			Сторінка 1	
Номер документа	Від кого отримано чи кому видано	Номер кореспондуючого рахунку, субрахунку	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5
	Залишок на початок дня		12300.00	X
				X
Видат. ордер № 7	Видано Дробот І. Д. господарські потреби	3721	-	Прямоу 10000.00
Разом за день			-	10000.00
Залишок на кінець дня, у тому числі на зарплату			2300.00	X
			-	X
Касир _____ павленко Ігор . Ф.				X
(підпис)				X
Записи у касовій книзі перевірів і документи в кількості - _____ прибуткових та			Один	
(словами)			(словами)	
видаткових одержав				
Бухгалтер _____ Симоненко Ф. В.				
(підпис)				

5. Формуємо аналіз по рахунку 372.

Оновити

Настройка

Сформований 19.02.20 в 00:04:55

ТОВ "Колос"

Аналіз рахунка: 372
за 1 Квартал 2020 р.

Рахунок	З кред. рахунків	У дебет рахунків	З кред. рахунків	У дебет рахунків
			У валюті	У валюті
Сальдо на початок періоду		3,316.00		
28		833.33		
30	10,000.00	9,000.00		
64		166.67		
Обороти за період	10,000.00	10,000.00		
Сальдо на кінець періоду		3,316.00		

В кінці звітнього періоду студенти формують фінансову звітність по підприємству. Практичні заняття із застосуванням бухгалтерської програми «1С:Підприємство» дає можливість студентам сформувати всебічне уявлення про організацію та методику бухгалтерського обліку на підприємстві, починаючи від формування облікової політики та розподілу обов'язків, реєстрації та створення первинних документів до формування та подання звітності до відповідних органів. Впровадження у навчальний процес віртуального підприємства стимулюватиме розвиток та підвищить кваліфікацію майбутніх, які зможуть бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Долбнева Д.В. Інтерактивні методи навчання: сутність, необхідність та використання при підготовці фахівців з обліку та аудиту у ВНЗ України / Д.В. Долбнева // Науковий вісник НЛТУ України. –2014. – Вип. 24.1. – с. 389-398.

2. Рогоза М.Є. Створення навчально-тренінгового комплексу «Віртуальне підприємство» ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» / М.Є. Рогоза, Є.І. Івченко, В.І. Божко // Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі : матеріали 3-ої науково-практичної конференції, 18-20 жовтня 2011 року, Львів / Національний університет "Львівська політехніка" . - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. - С. 72- 77.

3. Сасенко М. (2017). Використання інформаційних технологій навчання у вищих навчальних закладах освіти. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : матеріали Всеукр.наук.-практ. Інтернет-конференції;укл. Н.В.Кононець, В.О.Балюк. Полтава : АКУП ПДАА. С.76-79.

Сафронова Ірина Андріївна

викладач інформатики та комп'ютерної техніки, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАТИКИ

На сучасному етапі розвитку суспільства в умовах гуманізації й гуманітаризації навчання на перше місце виходять не питання передачі й придбання певного обсягу знань, а оволодіння прийомами, методами й уміннями

їх практичного застосування. Для досягнення подібних результатів традиційних моделей навчання вже явно недостатньо. Реалізація методу проєктів припускає й істотну зміну ролі педагога. Викладач з носія готових знань перетворюється на організатора пізнавальної діяльності, орієнтуючи її на пріоритет дослідницького, пошукового, творчого характеру.

Метод проєктів – педагогічна технологія, орієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування й придбання нових (іноді й шляхом самоосвіти). Основне завдання проєктів – озброєння дитини інструментарієм для вирішення проблем, пошуку й досліджень в життєвих ситуаціях. Актуальність методу проєктів визначається необхідністю створення умов для реалізації особистісно-орієнтованого навчання з урахуванням можливостей й здібностей кожного студента, зацікавленістю сучасного суспільства в людині, яка уміє думати самостійно й вирішує різноманітні проблеми; має критичне й творче мислення; володіє багатим словарним запасом, заснованим на гуманітарних знаннях; є високоморальною, духовно багатою особою. Критерієм успішності підлітка є не стільки результативність у вивченні дисциплін, скільки відношення до можливостей власного пізнання й перетворення природи, історії, самого себе. Великі можливості для цього відкриває проєктна діяльність.

Застосування проєктного навчання можливе як у вигляді розробки великих комплексних проєктів, що завершують вивчення декількох розділів навчального матеріалу, так й у вигляді виконання невеликих проєктів при освоєнні окремих елементів комп'ютерних технологій. Не ставиться під сумнів той факт, що проєктне навчання стимулює істинне вчення самих студентів, оскільки воно особистісно-орієнтоване; використовує безліч дидактичних підходів; самомотивоване, що означає зростання інтересу й залученості в роботу у міру її виконання; підтримує педагогічні цілі в когнітивній, афективній й психомоторних областях на усіх рівнях; дозволяє вчитися на власному досвіді й досвіді інших в конкретній справі; приносить задоволення студентам, що бачать продукт своєї праці.

Проєкти охоплюють величезну кількість завдань. Усі завдання, що вирішуються проєктами, можна розділити на два типи:

- ❖ Проєкти, які займаються вирішенням певної проблеми й мають практичний характер. Студенти повинні надати доповідь зі своїми результатами або креслення працюючого пристрою.
- ❖ Проєкти, завдання яких визначені менш чітко. Студенти повинні або вивчити якийсь матеріал, або зробити певні вправи для досягнення якої-небудь мети.

Тепер звернемося до етапів роботи над проєктом. На першому етапі студентам пропонується в прихованому виді проблема, яку треба виявити й сформулювати. У цьому допоможуть навідні запитання. Завдання викладача – розкрити ситуацію так, щоб студенти як можна самостійніше віднеслися до її рішення. Підсумком подібної роботи повинен стати певний висновок, який студенти обговорюють колективно. Згідно з цим висновком розробляється подальший план роботи. Викладач ділить студентів на групи, й кожній групі пропонується розробити свій власний проєкт по прийнятому плану. У кожній групі мають бути студенти з різною мірою володіння матеріалом. Бажано, щоб в

кожній групі були й дівчата й юнаки. І, найголовніше, необхідно враховувати психологічну сумісність студентів групи.

На другому етапі проектної роботи удосконалюються сформовані раніше навички й закладаються основи майбутніх самостійних висловлювань студентів. Викладач повинен продумувати завдання й адекватні ситуації, при яких би збільшувалася мотивація до діяльності студентів й зростали б кількісні й якісні показники їх роботи. Тут важливо відстежувати діяльність студентів крок за кроком. Хочеться відмітити, що другому етапу відводиться особливе місце у формуванні навичок самостійної роботи. Адже студенти вчаться самостійно аналізувати пропоновану їм джерелами інформацію.

Третій етап – завершальний. Він припускає захист проєктів. Кожна група захищає свій проєкт (чи пред'являє той об'єм роботи, який треба було виконати у рамках загального проєкту) по раніше обговореному плану. Спосіб презентації значною мірою залежить від виду кінцевого продукту: це може бути схема, буклет, відеопоказ, спектакль, стінгазета, усна презентація й т. д.

Четвертий етап – контролюючий. Способи оцінки тут виступають в протиріччя з офіційною процедурою виставлення оцінки за роботу студента на занятті. Оцінки слід виставляти за проєкт в цілому, за рівень виявленої творчості, за чіткість презентації, й вона має бути аргументованою для всіх учасників проєкту. Взагалі не варто загострювати увагу на помилках, якщо студенти вкладають багато праці в створення проєкту, працюють з задоволенням, набувають певні навички й уміння.

Освітній проєкт має структурну основу, яка відбивається в його положенні або програмі :

1. назва проєкту;
2. цитата, гасло або інша форма представлення проєкту;
3. загальна характеристика проєкту;
4. ідея проєкту;
5. цілі й завдання проєкту;
6. учасники проєкту;
7. умови реєстрації в проєкті;
8. терміни реалізації проєкту;
9. етапи проведення проєкту;
10. умови участі в проєкті (організаційні, технічні, інші);
11. особливості проведення проєкту, види діяльності учасників;
12. форми взаємодії організаторів проєкту, його учасників й інших суб'єктів;
13. критерії оцінки робіт окремих учасників, усього проєкту;
14. діагностична й оцінна група;
15. результати проєкту, їх оцінка, призи й нагороди;
16. можливе продовження й розвиток проєкту;
17. автори, координатори, адміністратори, організатори проєкту.

Назва, кількість, послідовність, зміст й стиль структурних елементів проєкту формулюються на основі конкретних цілей й завдань.

Пропонуємо вам ознайомитися з деякими можливими темами проєктів.

Теми навчальних проєктів з інформатики на алгоритми: Алгоритми. Алгоритми серед нас. Алгоритми в нашому житті. Алгоритми рішення текстових завдань. Алгоритми витягання квадратних і кубічних коренів. Алгоритм рішення рівнянь. Алгоритми. Структурний підхід в алгоритмізації. Алгоритм виготовлення орнаменту.

Теми проєктів з інформатики на програмування:

Автоматизована система контролю відвідувань навчального закладу.
Автоматизована система управління персональними даними студентів коледжу.
Дослідження інформаційної провідності соціальних мереж.
Застосування динамічного програмування для вирішення екстремальних завдань.
Застосування завдань лінійного програмування в сільському господарстві.
Застосування лінійного програмування в організації залізничних перевезень.
Сучасні мови веб-програмування.
Фрактали в комп'ютерній графіці.
Шифратор – дешифратор типізованих файлів.

Теми дослідницьких проєктів з інформатики на використання графічних редакторів:

Вивчення перерізів в стереометрії за допомогою комп'ютера.
Інтерактивні інструменти програми "Corel DRAW".
Комп'ютерне моделювання розгортки правильних многогранників.
Співзвуччя графіки і музики (Середовище AdobePhotoshop).

Теми проєктів з ІКТ із створення Flash-анімацій.

Альтернативні джерела отримання енергії (Середовище Flash, web).
Безвідходне виробництво (Середовище Flash, web)
Екологічне містобудування (Середовище Flash, web-сайт).
Екологічно чистий транспорт (Середовище Flash, web-сайт).

Теми дослідницьких робіт із створення відео і 3D-моделювання:

Огляд віртуальних музеїв.
Програмні засоби для представлення цікавих чисел (Середовище Visual Studio).
Світ vidio (Середовище Adobe premiere).

Отже, під проєктом розуміється самостійна творча завершена робота, виконана під керівництвом викладача. Робота над проєктом включає складання обґрунтованого плану дій, який формується й уточнюється упродовж усього періоду виконання проєкту. Результати проєктної діяльності повинні поетапно фіксуватися у вигляді опису й обґрунтування вибору мети діяльності або конкретного рішення поставленої проблеми. По сукупності усіх цих робіт й уточнених матеріалів й готового рішення оцінюється рівень підготовки студентів.

Тематика проєктних завдань повинна охоплювати можливо ширше коло питань навчальної програми, бути актуальною для практичного життя й вимагати залучення знань студентів з різних областей з метою розвитку їх творчого мислення, дослідницьких навичок, умінь інтегрувати знання. Далеко не кожен проєкт може відповідати цілям й завданням навчання по дисципліні «Інформатика», хоча на перший погляд тема проєкту може здаватися цікавою й практично значущою. Правильний вибір теми з урахуванням названих вимог,

вікових й особистих інтересів студентів забезпечує позитивну мотивацію й диференціацію в навчанні, активізує самостійну творчу діяльність студентів при виконанні проєкту. Кількість учасників при виконанні проєкту в залежності від його складності може бути різною: від одного (індивідуальний проєкт) або декількох студентів однієї учбової групи до великих творчих колективів.

Проектне навчання – корисна альтернатива класно-урочної системі, але воно зовсім не повинне витісняє її й ставати деякою панацеєю. Спеціалісти з країн, що мають великий досвід проєктного навчання вважають, що його слід використовувати як доповнення до інших видів прямого або непрямого навчання, як засіб прискорення росту й в особистісному сенсі, й в академічному.

Список використаних джерел

1. Лапчик М.П. Методика викладання інформатики: Учеб. Посібник для студ. Пед. вузів. М.: видавничий центр «Академія», 2001. 624с.
2. Навчальна програма «Інформатика», рівень стандарту.
3. Цветкова М.С. Сторіччя проєктного навчання. Інформатика (щотижневий додаток до газети «Перше вересня»). 2002. № 20. С. 1-2.

Бородай Едуард Миколайович

*здобувач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені
І. А. Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет імені
В. Г. Короленка, edborod@gmail.com*

РОЗРОБКА ІНТЕГРОВАНОГО ІНТЕРАКТИВНОГО РЕСУРСУ «МАЙБУТНЬОМУ ЗАХИСНИКУ УКРАЇНИ» ЯК ДИДАКТИЧНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Інтегрований інтерактивний ресурс – це комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених у віртуальному навчальному середовищі для організації дистанційного навчання на основі ІКТ. Основними його елементами дистанційного курсу є: комплекс електронних навчально-методичних матеріалів та система освітніх послуг, які доступні будь-якому студентові з Інтернету (Kononets, 2015).

Для організації ефективного навчання старшокласників предмету «Захист України» нами було розроблено *інтегрований інтерактивний ресурс «Майбутньому захиснику України»*. Для його розробки ми використали безкоштовну платформу <https://sites.google.com/>, яка надає можливість розвитку віртуального навчального середовища – безкоштовного інформаційного ресурсу, метою якого є підвищення ефективності і якості теоретичної військової підготовки, розширення навчально-методичної бази, а також забезпечення учнів, педагогів та широкого загалу користувачів доступними сучасними навчальними матеріалами. Головна сторінка ресурсу зображена на рисунку 1.

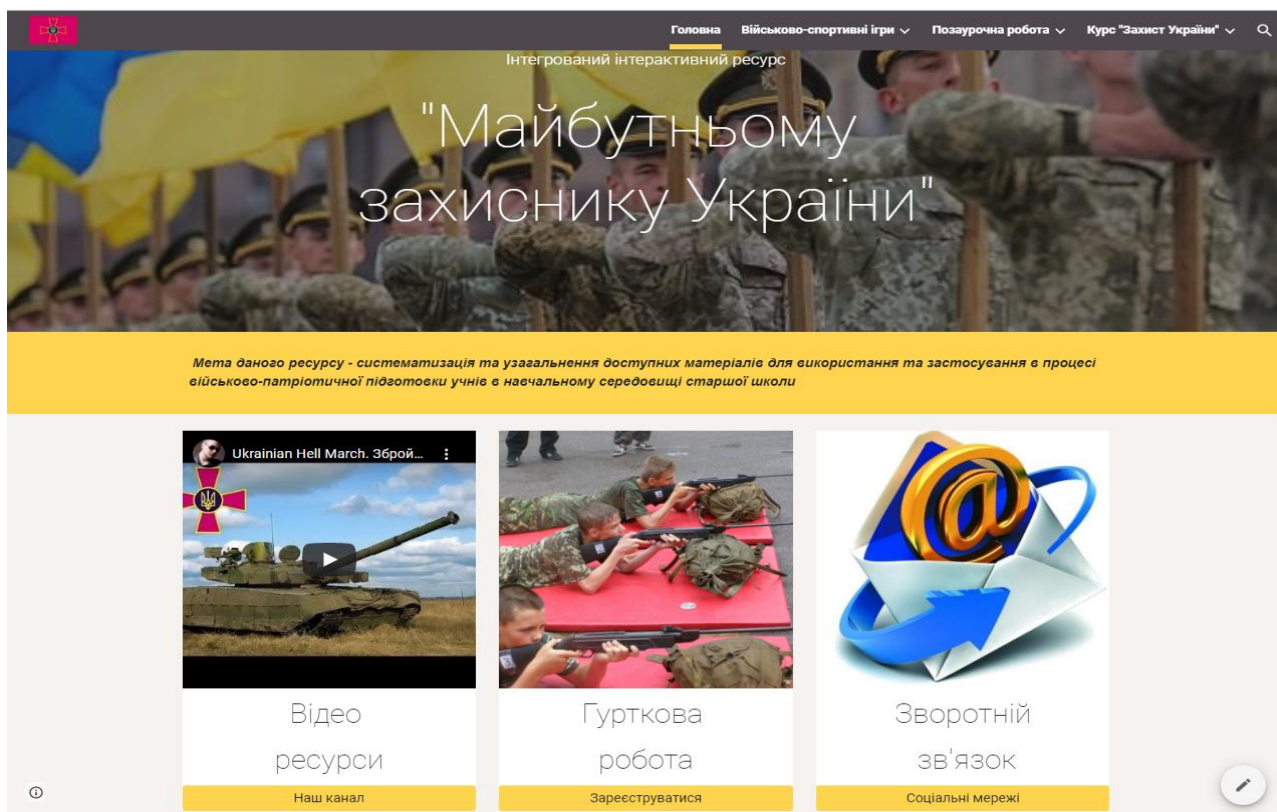

Рис. 1. Головна сторінка

Варто зазначити, що при його розробці ми орієнтувалися на основні принципи створення курсів для дистанційного навчання, які найбільш ефективно реалізовує безкоштовна платформа <https://sites.google.com/> – одна із багатьох потужних сервісів Google:

- *Економічність.* Технологія розробки дистанційних курсів повинна бути недорогою (а іноді важливим фактором є саме безкоштовність платформи) і забезпечувати їх створення, безперервне оновлення або заміну в короткі терміни.
- *Використання елементів персоналізації* з метою створення ефекту особистого спілкування учня з учителем у процесі навчання за допомогою комп'ютерних технологій (фото, звук, відео).
- Використання інформаційно-освітніх середовищ для групової роботи задля вирішення комплексу питань щодо організації дистанційного навчання.
- Модульний характер, що дозволяє конструювати дидактичний ресурс зручної структури та розміщувати навчальні завдання для кожного учня з урахуванням його рівня підготовки і потреб (індивідуальна навчальна траєкторія).
- Орієнтація на відкриті інтернет-стандарти з метою представлення матеріалів курсу. Процедура доставки курсу до споживача повинна бути максимально спрощеною, доцільно використовувати технології доставки, що не вимагають від слухача спеціального програмного забезпечення, крім звичайного інтернет-браузера (достатньо мати браузер та зареєстрований аккаунт Google).

– Командний підхід. У процесі розробки курсу бере участь команда (3-6 осіб) фахівців із військової справи, кожен з яких відповідає за конкретну ділянку роботи зі створення ресурсу (можливість спільного доступу).

Список використаних джерел

1. Kononets N. Experience in implementing resource-based learning in Agrarian College Of Management And Law Poltava State Agrarian Academy. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*. April 2015. ISSN 1302-6488. Volume: 16. Number: 2 Article 12. P.151–163.

Шарлай Наталія Миколаївна

викладач кафедри фізіології, Українська медична стоматологічна академія, natasharlay38@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ РОБОТИ ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА БОГОМОЛЬЦЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Упродовж останніх двох десятиліть у нашій державі та за кордоном розгортаються дискусії навколо проблем вищої школи, оскільки вища освіта є основою духовного розвитку людини і суспільства, економічного зміцнення країни. Від якості розбудови її системи залежить інтенсивність відтворення інтелектуального потенціалу народу, його місце у світовій спільноті. Саме тому освітня система активно удосконалюється з метою інтеграції в світовий освітній простір.

Серед студентської молоді таким середовищем, без сумніву, є наукова школа. Олександр Олександрович завжди приділяв велику увагу існуванню та розвитку створених ним наукових шкіл та пропагував створення наукових шкіл своїми учнями вищій школі. У керівництві О.О. Богомолець використовував такий же стиль, як і у викладанні – лаконічність, точність, нічого зайвого, усі питання вирішувалися швидко й оперативно, усі документи оформлялися вчасно і коректно.

Формування професійної компетентності студентів-медиків у процесі навчання є запорукою професійної мобільності майбутніх лікарів і передбачає організацію навчального процесу на засадах, що відповідають сучасному рівню наукових досліджень та сучасним можливостям освітніх технологій.

В умовах сьогодення досвід роботи Олександра Олександровича Богомольца по організації наукових шкіл, як осередків становлення наукової еліти держави плідно втілюється в медичних університетах.

Наші автори

Балюк Вікторія Олександрівна, магістр економічної кібернетики, викладач другої категорії, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, baliuk.vika@gmail.com

Батрак Людмила Сергіївна, учитель, педагог-організатор Полтавської гімназії № 13, sch13poltava@gmail.com

Беркут Карина Василівна, викладач іноземної мови першої категорії, Кам'янський медичний коледж, karinaberkut2017@gmail.com

Бєлов Андрій Васильович, студент природничо-технологічного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», belovAV@ukr.net

Бондаренко Альона Павлівна, вчитель інформатики, спеціаліст другої категорії, Запорізька гімназія №50 Запорізької міської ради Запорізької області, alyona41288@gmail.com

Бондаренко Лариса Петрівна, бібліотекар Регіонального центру професійно-технічної освіти №1 м. Кременчука, larisabondarenko748@gmail.com

Бондаренко Людмила Григорівна, викладач, Комунальний заклад вищої освіти «Кам'янський медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради», 07lbondarenko@gmail.com

Бородай Едуард Миколайович, здобувач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, edborod@gmail.com

Бровко Лариса Василівна, завідувачка навчально-методичного кабінету, викладач економічних дисциплін, викладач-методист, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, brovko-larisa@ukr.net

Булага Костянтин Миколайович, викладач, Полтавська дитяча музична школа №1 імені П.І. Майбороди kostyabylaga@ukr.net

Бутко Микола Олександрович, координатор галузевої ради органів студентського самоврядування аграрних ЗВО ГО «Українська асоціація студентів», Голова Студентської ради Коледжу управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, kolyabutko13@gmail.com

Вашенко Наталія Олександрівна, викладач математики, Петрівський аграрний коледж, vashenkopdat@meta.ua

Вишневецька Лариса Євгенівна, викладач математики, викладач-методист, Відокремлений структурний підрозділ «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного», vishneveckaja.07@gmail.com

Волошко Лариса Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри фізичної терапії та ерготерапії «Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», larisa.voloshko@ukr.net

Гайдаш Ярослав Леонідович, студент М-4 природничо-технологічного факультету, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди, yaroslav8336@ukr.net

Гафіяк Алла Мирославівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій та систем, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, kits_seminar@ukr.net

Гірняк Леся Омелянівна, викладач, Рогатинський державний аграрний коледж; lesunia14@ukr.net

Глотова Людмила Іванівна, викладач-методист медичного коледжу Харківського національного медичного університету, xa10385405@student.karazin.ua

Гриженко Віктор Васильович, заступник директора з методичної роботи Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Полтавській області, nmcpto.u.poltava@gmail.com

Гриньова Марина Вікторівна, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, grinovamv@gmail.com

Гук Інна Павлівна, кандидат педагогічних наук, методист, викладач вищої категорії, викладач-методист, Медичний коледж Харківського національного медичного університету, hukinna@ukr.net

Гуржій Андрій Миколайович, головний науковий співробітник, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, дійсний член (академік) НАПН України, доктор технічних наук, професор, gam@mon.gov.ua

Давиденко Інна Василівна, викладач української мови для іноземних студентів, «Дніпровський медичний інститут традиційної та нетрадиційної медицини», innashilo@gmail.com

Диндар Павло, викладач спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Долматова Маргарита Василівна, заступник директора з навчальної роботи, викладач вищої категорії, викладач-методист, Медичний коледж Харківського національного медичного університету, dolmatovam@ukr.net

Жамардій Валерій Олександрович, доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією, Українська медична стоматологічна академія, Shamardi@ukr.net

Жданова-Неділько Олена Григорівна, доктор педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, neonylla2015@ukr.net

Заяць Олена Йосипівна, спеціаліст першої категорії, викладач спеціальних дисциплін, Рожищенський коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, zayatc.olena@ukr.net

Іванова Кіра Сергіївна, викладач соціології та історії, викладач першої категорії, Кам'янський медичний коледж, red.pup.fox@gmail.com

Каїка Наталія Григорівна, викладач, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Касатова Ольга Леонідівна, вчитель-методист, заступник директора з НВР, учитель історії, КЗ «Лисичанська спеціалізована школа I – III ступенів №8 Лисичанської міської ради Луганської області», intelvs11@gmail.com

Керносенко Наталія Вікторівна, учитель української мови та літератури КЗ «Лисичанська спеціалізована школа I-III ступенів № 8 Лисичанської міської ради Луганської області», nattusik78@gmail.com

Кобилинська Марія Михайлівна, студентка магістратури Полтавського Національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, викладач Коледжу управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, спеціаліст першої категорії, mariakobylynska@gmail.com

Козицяцька Наталія Анатоліївна, викладач української мови і літератури, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Черкаський комерційний технікум, kozyriacka.nata@ukr.net

Комар Ольга Сергіївна, викладач кафедри іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, zelenkoolga87@ukr.net

Кононець Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», natalkapoltava@ukr.net

Коношенко Оксана Яківна, викладач економічних дисциплін, спеціаліст першої категорії, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, konosenkoolsana@gmail.com

Корилюк Світлана Іванівна, завідувачка відділення менеджменту технології сільськогосподарського виробництва, викладач-методист, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, skorylyuk@ukr.net

Корнєва Світлана Петрівна, викладач першої категорії спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Крайнєва Тетяна Василівна, заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель інформатики Полтавської гімназії № 13, учитель вищої категорії, sch13poltava@gmail.com

Крижанівська Наталія Леонідівна, викладач інформатики, викладач-методист ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж», natamar0808@ukr.net

Кропивка Ольга Григорівна, аспірантка кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ім. І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка, kropivkaolga2606@ukr.net

Куденчук Леся Андріївна, викладач економічних дисциплін, Рожищенський коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, Leanky@ukr.net

Кужільний Василь Миколайович, студент природничо-технологічного факультету, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Kuzhilnyi Vas_88@ukr.net

Ланко Валентина Миколаївна, викладач спеціальних дисциплін вищої фахової категорії, Прилуцький агротехнічний коледж, Lankovalentina1966@gmail.com

Лапінський Віталій Васильович, провідний науковий співробітник, Інститут педагогіки НАПН України, кандидат фізико-математичних наук, доцент, vit_lap@ua.fm

Левківський Михайло Іванович, методист Коледжу управління економіки і права Полтавської державної аграрної академії, спеціаліст вищої категорії, lmi-cuep@ukr.net

Мальченко Ірина Олександрівна, викладач спецдисциплін, спеціаліст другої категорії, Регіональний центр професійно-технічної освіти №1 м. Кременчука, malchenkoirina89@gmail.com

Манюненко Вікторія Петрівна, учитель української мови та літератури Полтавської гімназії № 13, учитель вищої категорії, bondarenkovictoria4@gmail.com

Маргітич Зореслава Юрївна, завідувач навчально-методичним кабінетом, викладач математики, викладач-методист, ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж», makollege@gmail.com

Маріїн Назарій Сергійович, магістрант Хмельницького національного університету, centr@khnu.km.ua

Марюхніч Тетяна Вікторівна, заступник директора з виховної роботи, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net

Маховська Христина Омелянівна, майстер виробничого навчання, Рогатинський державний аграрний коледж; hrystyna5555@gmail.com

Мельник Віталій Васильович, викладач фізики та астрономії, Рогатинський державний аграрний коледж, melnykwitalik@gmail.com

Мельник Ірина Ярославівна, методист відділення ПТО, викладач фізики та астрономії, Рогатинський державний аграрний коледж, melnykiryna08@ukr.net

Микитенко Віта Миколаївна, викладач фінансово-облікових дисциплін, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, vita.pristavka23@gmail.com

Микуця Ксенія Віталіївна, студентка 28-ЮП групи, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, ksenia.mikutsa2637@gmail.com

Миронець Анна Василівна, студентка групи П – 21, природничий факультет, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, annamyronets@ukr.net

Мілева Надія Володимирівна, викладач вищої категорії, викладач агрономічних дисциплін, викладач-методист, Відокремлений структурний підрозділ «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного», nadiya.mileva@ukr.net

Могіна Наталія Василівна, викладач, Комунальний заклад вищої освіти «Кам'янський медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради», 07lbondarenko@gmail.com

Моргун Людмила, викладач спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Мосійчук Галина Савівна, викладач технологічних дисциплін, Рожищенський коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, mociyhuk@ukr.net

Мось Михайло Іванович, голова циклової комісії економічних та фінансово-облікових дисциплін, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, mihaylo.mos@gmail.com

Муковіз Олексій Павлович, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії початкового навчання Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, alexsmukovoz@gmail.com

Назаркевич Роман Теодозійович, спеціаліст вищої категорії, викладач внутрішніх незаразних хвороб сільськогосподарських тварин Рожищенського коледжу Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені Степана Зеноновича Гжицького, викладач-методист, nazarkevichroman@ukr.net

Немазенко Микола Олександрович, викладач дисциплін ветеринарної медицини, викладач-методист Петрівського аграрного коледжу, petrivka-pdat@online.ua

Нестуля Світлана Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, директор навчально-наукового інституту лідерства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», snestulya@gmail.com

Ночовна Наталія Вячеславівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, yanatalochkann@gmail.com

Олійник Тетяна Миколаївна, викладач економічних дисциплін, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net

Онищенко Юлія Володимирівна, студентка 3 курсу, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Павелко Наталія Іванівна, викладач першої категорії, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net

Петровський Віталій Григорович, викладач спеціальних дисциплін, викладач першої кваліфікаційної категорії, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, vitaliy.petrovskiy.2017@ukr.net

Пилипенко Людмила Олександрівна, викладач математики, спеціаліст вищої категорії, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, puras.lyuda@gmail.com

Поцяпун Вікторія Володимирівна, студентка групи П-21, природничий факультет, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, poziapun@gmail.com

Придатко Світлана Іванівна, викладач вищої категорії спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Прокопенко Ірина Костянтинівна, викладач інформатики та комп'ютерної техніки, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Прокопенко Ольга, студентка 36-ЮП групи, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net

Пугачова Олена Володимирівна, викладач землевпорядних дисциплін, Петрівський аграрний коледж, Lenadomik83@gmail.com

Реконвальд Олена Вікторівна, викладач дисциплін ветеринарної медицини Петрівського фахового аграрного коледжу, petrivka-pdat@online.ua

Рогова Людмила Вітіславівна, викладач технічної механіки, викладач вищої категорії, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, xapkpdaa@ukr.net

Рудик Олександр Юхимович, кандидат технічних наук, доцент кафедри зносостійкості та надійності машин Хмельницького національного університету, yuhymovych@gmail.com

Сас Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ім. І. А. Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, sasnat2008@gmail.com

Сафронова Ірина Андріївна, викладач інформатики та комп'ютерної техніки, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Семко Лариса Петрівна, науковий співробітник математичної та інформатичної освіти Інституту педагогіки НАПН України, L_Semko@ukr.net

Сердюк Олександр Іванович, викладач технічної механіки, викладач-методист, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, xapkpdaa@ukr.net

Середа Микола Миколайович, студент природничо-технологічного факультету, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», sereda_M99@gmail.com

Сидоренко Михайло Іванович, викладач, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, acup@ukr.net

Сікорська Світлана Леонідівна, викладач землевпорядних дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, Петрівський аграрний коледж, svitlanasikorska7@gmail.com

Соколов Дмитро Олександрович, директор КУ «Обласний центр народної творчості та культурно-освітньої роботи» Полтавської обласної ради, dmitro-sokolov@ukr.net

Сосненко Євген Павлович, старший викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією Української медичної стоматологічної академії, several1222@gmail.com

Стеценко Олена Олексіївна, викладач економічних дисциплін, викладач вищої категорії, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, brovkoelena.aleks@ukr.net

Стрижак Юлія Олегівна, викладач англійської мови, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, myenglishday@ukr.net

Тарашевський Артур Альбертович, магістрант, Хмельницький національний університет, centr@khnu.km.ua

Терницька Надія, викладач спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Ткаченко Андрій Володимирович, доктор педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, tkachenk.av@rambler.ru

Тристан Дар'я Володимирівна, студентка групи П-21, природничий факультет, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, daria.trystan18@gmail.com

Троцька Юлія Олександрівна, студентка 36-ЮП групи, Коледж управління економіки і права Полтавської державної аграрної академії, yulia.trotska2001@gmail.com

Улинець Аліса Юріївна, завідувач навчально-методичним кабінетом, викладач математики, викладач-методист, ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж», makollege@gmail.com

Федорченко Анатолій Борисович, викладач вищої категорії спецдисциплін, Прилуцький агротехнічний коледж, gidrotech@ukr.net

Фурсов Ігор Сергійович, викладач природничих дисциплін, Хорольський агропромисловий коледж Полтавської державної аграрної академії, e-mail: fursov1695@ukr.net

Харченко Олена Вікторівна, кандидат педагогічних наук, директор Департаменту освіти і науки Полтавської ОДА, shov2016@ukr.net

Ховратов Олександр Вікторович, викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії з спортивною медициною та фізичною реабілітацією, Українська медична стоматологічна академія, mail@umsa.edu.ua

Худолій Іван Іванович, викладач фізики, астрономії та інформатики, Коледж управління, економіки і права ПДАА, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, hudoliy.ivan@gmail.com

Чемерин Анастасія Сергіївна, студентка групи П-21, природничий факультет, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, chemerun18@gmail.com

Чишко Надія Петрівна, методист Хорольського агропромислового коледжу Полтавської державної аграрної академії, викладач-методист філологічних дисциплін, nadezhda.55@ukr.net

Чуйко Олена Андріївна, здобувач вищої освіти за першим бакалаврським рівнем з медсестринства, Комунальний заклад вищої освіти «Кам'янський медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради», kmk@med.cc.ua

Шарлай Наталія Миколаївна, викладач кафедри фізіології, Українська медична стоматологічна академія, natasharlay38@gmail.com

Шестопа́л Оксана Васи́лівна, викладач математики, спеціаліст, Коледж управління, економіки і права Полтавської державної аграрної академії, oksanashestopalpl@gmail.com

Шитикова Тетяна Володимирівна, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач клінічних дисциплін, керівник студентського науково-аналітичного гуртка «Альтерація» з дисципліни «Патологічна анатомія та патологічна фізіологія», sitikovatatana040@gmail.com

Ярошук Сергій Ігорович, магістрант, Хмельницький національний університет, centr@khnu.km.ua

УДК 378.026.016:004

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка» / укл.
Н. В. Кононець, В. О. Балюк. – Полтава: КУЕП ПДАА, 2020. – 320 с.

**«РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В «3D»:
ДОСТУПНІСТЬ, ДІАЛОГ, ДИНАМІКА»**

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції,
17-21 лютого 2020 року

В авторській редакції

Дизайн обкладинки: Балюк В. О.
Верстка: Колеснік В. В.